

ROMÂNIA
JUDEȚUL HARGHITA
CONSILIUL LOCAL AL MUNICIPIULUI
GHEORGHENI
www. gheorgheni.ro

HOTĂRÂREA nr.124/2018

*pentru modificarea „Strategiei integrate de dezvoltare urbană
a Municipiului Gheorgheni 2016 – 2020”, aprobată prin H.C.L. nr.85/2016*

Consiliul Local al Municipiului Gheorgheni,

în ședința extraordinară din data de 09 iulie 2018,

Având în vedere:

- Expunerea de motive nr. 7023/2018 a Primarului Municipiului Gheorgheni;
- Raportul de specialitate nr.9605/2018 al Serviciului achiziții publice, investiții, programe și proiecte din cadrul aparatului de specialitate al primarului municipiului Gheorgheni,
- H.C.L. nr.85/2016, privind aprobarea „Strategiei integrate de dezvoltare urbană a Municipiului Gheorgheni 2016 – 2020”
- Rapoartele comisiilor de specialitate constituite din cadrul Consiliului Local Gheorgheni:

În baza prevederilor:

- art.36, alin. (2), lit.b) și alin (4), lit.e), din Legea administrației publice locale nr. 215/2001, republicată, cu modificările și completările ulterioare,
- Legii nr.273/2006, privind finanțele publice locale, cu modificările și completările ulterioare

Proiectul de hotărâre a fost adus la cunoștința publică prin afișare la sediul și pe site-ul oficial al Municipiului Gheorgheni, conform prevederilor Legii nr.52/2003 privind transparența decizională în administrația publică, republicată – Proces-verbal de afișare nr. 7195/2018;

În temeiul prevederilor art.45 alin.(1) și ale art. 115 alin. (1) lit. b) din Legea administrației publice locale nr. 215/2001, republicată, cu modificările și completările ulterioare,

H O T Ă R Ă Ș T E:

Art.1 – Se modifică „Strategia integrată de dezvoltare urbană a Municipiului Gheorgheni 2016 – 2020”, aprobată prin H.C.L. nr.85/19.05.2016, conform Anexei care face parte integrantă din prezenta hotărâre.

Art.2 – Prevederile prezentei vor fi duse la îndeplinire de către: Primarul municipiului Gheorgheni, Direcția tehnică și Serviciul achiziții publice, investiții, programe și proiecte din cadrul aparatului de specialitate al primarului municipiului Gheorgheni.

Art.3 – (1) Prezenta hotărâre se comunică: Prefectului Județului Harghita, primarului Municipiului Gheorgheni, *Direcției tehnice, Direcției economice și Serviciului achiziții publice, investiții, programe și proiecte* din cadrul aparatului de specialitate al primarului municipiului Gheorgheni

(2) Prezenta hotărâre se aduce la cunoștință publică prin afișare la sediul Municipiului Gheorgheni, în spațiul accesibil publicului, precum și pe pagina de internet www.gheorgheni.ro

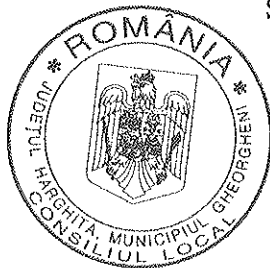
Gheorgheni, la data de 09 iulie 2018

PREȘEDINTE DE ȘEDINȚĂ,

Elekes István

CONTRASEMNEAZĂ PENTRU LEGALITATE
SECRETARUL MUNICIPIULUI

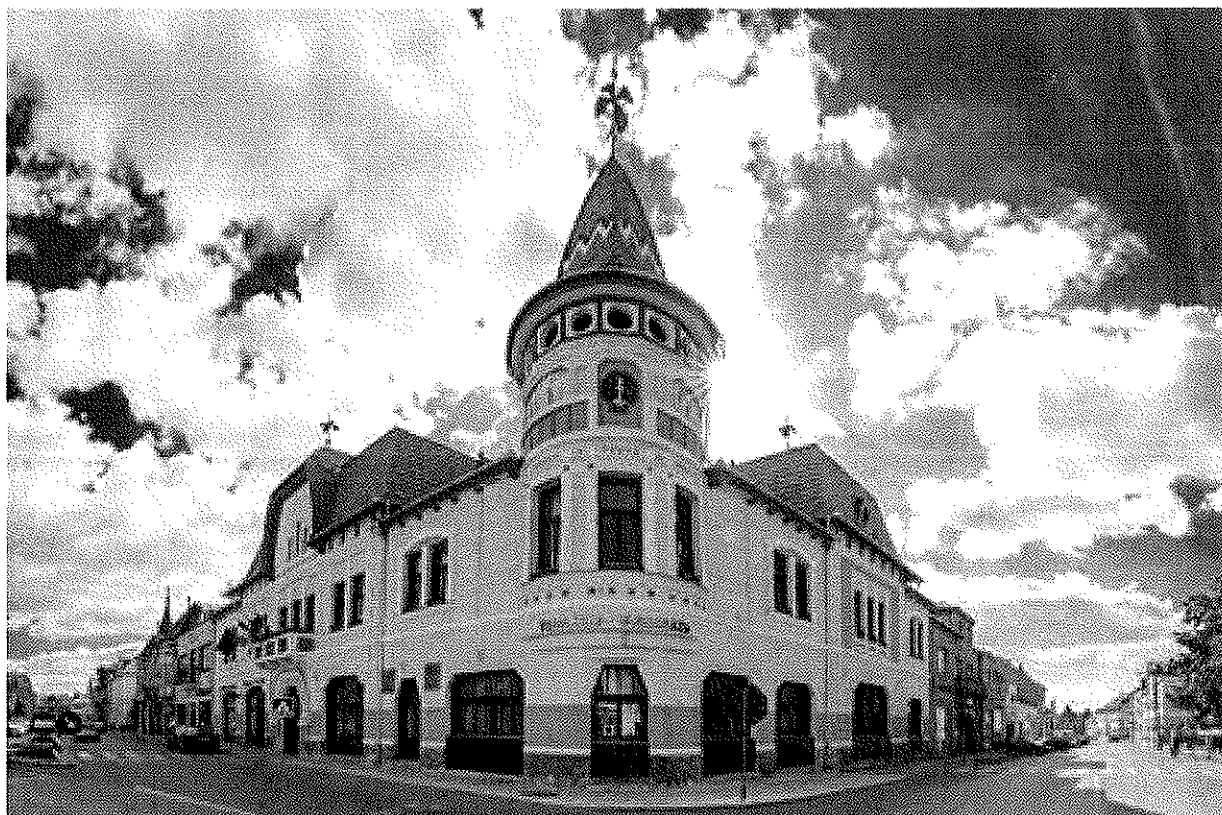
Nagy István

Anexă la HCL nr. 124/2018

Strategia integrată de dezvoltare urbană a Municipiului Gheorgheni 2016-2020

STRATEGIA INTEGRATĂ DE DEZVOLTARE URBANĂ A MUNICIPIULUI GHEORGHENI 2016-2020

Cuprins

Introducere	2
Analiza socio-economică:.....	10
Coordonarea cu alte strategii și planuri relevante [SEP]	10
Contextul regional și urban.....	21
Definirea teritoriului acoperit în SIDU [SEP]	22
Analiza infrastructurii:.....	23
Profilul spațial și funcțional [SEP].....	26
Demografie și migrație	32
Incluziune socială	36
Educație și sănătate [SEP].....	42
Economie și forță de muncă [SEP].....	46
Mediul.....	55
Schimbări climatice	63
Utilități și infrastructură publică [SEP].....	66
Locuire [SEP].....	68
Turism.....	71
Cultură	85
Analiza SWOT:	88
Viziune și obiective strategice ale SIDU:.....	101
Portofoliu de proiecte:.....	130
Considerații finale.....	150
Bibliografie	154

Introducere

Procesul de planificare a strategiei actuale a început în perioada 2013-2014, cu mai mult de o sută de ore de muncă pe parcursul a 15 ateliere tematice la care au fost invitați toți actorii locali reprezentativi, respectiv reprezentanții legali ai instituțiilor publice, ai ONG-urilor și ai mediului de afaceri și cu mai multe sute de ore de muncă din partea experților.

De asemenea, în elaborarea prezentei strategii, s-a avut în vedere și sondarea opiniei publice locale, prin elaborarea unui chestionar ce a fost distribuit cetățenilor la sediul administrației publice locale și prin afișarea pe siteul oficial al Municipiului Gheorgheni. Chestionarul a fost completat de un număr de 242 de cetățeni, iar de opinia lor s-a ținut cont în elaborarea obiectivelor și listei de proiecte, precum și în prioritizarea acestora.

1. Contextul elaborării Strategiei integrate de dezvoltare urbană

Strategia de dezvoltare urbană cuprinde perioada de referință aferentă programării fondurilor structurale și de coeziune pentru perioada 2014-2020. În procesul de elaborare

a documentului se va ține cont atât de prevederile documentelor propunere la de nivel european cât și de specificul local al Municipiului Gheorghieni.

Consultantul s-a asigurat că documentul propus este în conformitate cu un proces de planificare locală care să asigure corența politicilor de dezvoltare.

Strategia de dezvoltare este elaborată în conformitate cu propunerea Comisiei Europene pentru perioada 2014-2020, care prezintă conținutul esențial al unei strategii de dezvoltare locală (*scurt rezumat prezentat mai jos*):

Strategia de dezvoltare urbană conține următoarele elemente:

- (a) definirea zonei și a populației care fac obiectul strategiei;
- (b) o analiză a necesităților de dezvoltare și a potențialului zonei, inclusiv o analiză a punctelor tari, slabe, oportunități și amenințări;
- (c) o descriere a strategiei și a obiectivelor acesteia, o descriere a caracterului integrat și inovator de strategiei și o ierarhie a obiectivelor, inclusiv ținte clare și măsurabile pentru realizări și rezultate. Strategia va fi coerentă cu programele relevante;
- (d) o descriere a procesului de implicare a comunității în elaborarea strategiei;
- (e) un plan de acțiune care să demonstreze modul în care obiectivele sunt transpuse în acțiuni;
- (f) o descriere a procedurilor de gestionare și monitorizare a strategiei, și o descriere a procedurilor specifice de evaluare;

Principiul de punere în aplicare specifică, pe lângă utilizarea principiului parteneriatului în elaborarea Strategiei integrate de dezvoltare urbană, sunt explicate după cum urmează:

- a. *Strategia de dezvoltare urbană este fundamentul de bază pentru dezvoltare.* Ea oferă cadrul pentru dezvoltarea economică și socială a zonei și de funcționare a parteneriatului public-privat. Strategia de dezvoltare urbană are ca scop o mai bună utilizare a resurselor, integrarea activităților locale, bazându-se pe identități comune și o viziune comună pentru zonă. Aceasta poate include, de asemenea, proiecte de cooperare bazate pe nevoile actorilor locali. Strategia de dezvoltare urbană este elaborată cu participarea partenerilor locali, reprezentând instituții publice, mediul de afaceri local și sectorul civil.
- b. *Strategia de dezvoltare urbană este pregătită într-un parteneriat public-privat la nivel local.* Membrii parteneriatului public-privat se pun de acord și conlucrează pentru a defini obiectivele de dezvoltare locală și mijloacele pentru a le atinge;
- c. *Pregătirea Strategiei integrate de dezvoltare urbană presupune o abordare de jos în sus.* Elaborarea și implementarea Strategiei integrate de dezvoltare urbană este

ancorată în nevoile de dezvoltare locală și resursele locale, așa cum sunt percepute de către actorii locali și membrii parteneriatului.

- d. *Abordarea multi-sectorială se aplică la proiectarea și punerea în aplicare a Strategiei integrate de dezvoltare urbană.* Procesul de planificare și implementare a dezvoltării locale se bazează pe interacțiunea dintre actori și proiecte din diferite sectoare ale economiei locale.

Un amplu proces de consultare cu actorii locali și părțile implicate în procesul de planificare/implementare este o condiție prealabilă pentru planificarea Strategiei integrate de dezvoltare urbană, astfel se asigură că intervențiile de dezvoltare reflectă nevoile reale de dezvoltare ale comunităților locale. Participarea actorilor locali interesați este astfel o parte esențială a planificării și în acest sens, este important ca actorii locali și grupurile locale interesate să fie implicați în proces.

Pentru a realiza acest lucru, procesul de planificare a asigurat accesul continuu la informații pentru actorii locali. Facilitatorii și factorii responsabili pentru administrarea procesului de planificare (Beneficiarul) au întreprins următoarele acțiuni:

- i) consultarea comunității locale, la toate etapele-cheie în elaborarea strategiei;
- ii) încurajarea cooperării între partenerii locali;
- iii) au depus eforturi pentru a comunica diferitele etape în procesul de planificare;
- iv) au asigurat transparența tuturor proceselor legate de planificare prin diferite măsuri de publicitate locale.

Procesul de planificare al Strategiei integrate de dezvoltare urbană a condus la o strategie care este:

Legitimă în comunitățile locale – reflectă nevoile locale colectate în urma procesului de planificare în parteneriat, care urmează o construcție a obiectivelor de dezvoltare de jos în sus;

Reflectă interesele diferitelor grupuri interesate din domeniu și, prin urmare, asigură integrarea și corelarea acestora în termeni de coerență și complementaritate;

Reprezintă o bază bună pentru implementarea cu succes, ca urmare a procesului de consultări ample și soluționare a potențialelor conflicte dintre grupurile locale interesate.

1.1. Principii de dezvoltare locală

În plus față de principiile enunțate, există o serie de principii care trebuie să fie respectate pe deplin în procesul de planificare a Strategiei integrate de dezvoltare urbană precum și în elaborarea de măsuri.

a. Sustenabilitatea

Cu respectarea principiului durabilității, planificarea Strategiei integrate de dezvoltare urbană poate asigura că proiectele implementate în baza măsurilor și obiectivelor Strategiei integrate de dezvoltare urbană vor contribui la conservarea și dezvoltarea resurselor naturale și sociale locale, care oferă baza pentru economia locală pe termen lung. O viziune echilibrată de dezvoltare ținând cont de comunitățile locale, a resurselor naturale și a resurselor economice la dispoziția acestora, este o condiție de durabilitate.

b. Egalitatea de șanse

Integrarea socială și egalitatea de șanse constituie pilonul social al durabilității. În plus față de interzicerea discriminării negative, oferind șanse egale, se pot genera oportunități de dezvoltare sporite pentru grupurile dezavantajate sau minoritare.

c. Integrarea

Integrarea este o consecință logică a unui proces transparent și deschis de planificare a dezvoltării locale.

Conceptul implică faptul că Strategia de dezvoltare urbană nu este un document strategic care să reflecte nevoile unei game limitate de grupuri de părți interesate, ci dimpotrivă, este o strategie de dezvoltare care acoperă un set complet de obiective de dezvoltare astfel cum sunt definite de un gamă largă de actori locali interesați. Prin urmare, Strategia de dezvoltare urbană nu este un document strategic sectorial, ci integrează nevoile diferitelor sectoare reprezentative.

Integrarea înseamnă de asemenea că diferite - aparent divergente - priorități și obiective de dezvoltare sunt toate legate dezvoltarea locală a comunității.

d. Inovarea

Inovarea este un element esențial și logic al planificării de jos în sus, în care un plan de dezvoltare locală evoluează printr-o serie de consultări, discuții, dezbateri între actorii locali. Inovația este astfel o condiție prealabilă pentru măsurile de dezvoltare, care sunt "adaptate" la nevoile actorilor locali.

e. Publicitatea

Măsurile de publicitate și transparența în luarea deciziilor, precum și consultările, asigură participarea actorilor locali în procesul de elaborare, și ne asigură că Strategia de dezvoltare urbană va fi un document care reprezintă și reflectă prioritățile de dezvoltare ale actorilor locali, precum și un document care să reflecte tendințele și prioritățile de dezvoltare, astfel încât să crească implicarea la nivel local și să atragă potențiali investitori.

f. Legitimitatea

Legitimitatea este strâns legată de conceptul de transparență și publicitate. Doar un proces transparent și deschis poate duce la o strategie de dezvoltare, care este "împărtășită" de către comunitățile locale și oferă o bază complet legitimă pentru punerea sa în aplicare.

g. Control, monitorizare și evaluare

În cele din urmă, este esențial ca Beneficiarul să posede mecanisme adecvate pentru monitorizarea și urmărirea punerii în aplicare a Strategiei integrate de dezvoltare urbană. Aceasta poate lua forma unor întâlniri periodice cu implicarea părților interesate locale pentru a evalua punerea în aplicare a strategiei, și poate face, de asemenea, analiza datelor colectate cu privire la proiectele implementate și compararea lor cu obiectivele și țintele cuantificate.

1.2. Principii de lucru

În ceea ce privește elaborarea unei amenajări durabile au fost luate în considerare principiile următoare, care vizează o dezvoltare durabilă și echilibrată din punct de vedere regional.

1 Promovarea coeziunii teritoriale prin intermediul unei dezvoltări socio-economice echilibrate și de îmbunătățire a competitivității

Deciziile și investițiile cu efecte teritoriale se orientează prin raportare la un model de dezvoltare policentrică, atât la nivel european cât și la nivel național, regional și local.

2 Promovarea încurajării dezvoltării generate de funcțiunile urbane și de îmbunătățirea relațiilor dintre orașe și sate

Sistemele urbane și funcțiunile urbane, inclusiv centrele urbane de mărime mică și mijlocie, trebuie să fie dezvoltate în așa fel încât accesul regiunilor rurale la funcțiunile urbane să fie înlesnit. Parteneriatele oraș-sat au de jucat un rol din ce în ce mai important, mai ales în domeniul unei structuri echilibrate a armaturii urbane, al dezvoltării rețelelor de transporturi publice, al revitalizării și diversificării economiei zonelor rurale, al creșterii productivității infrastructurilor, al dezvoltării spațiilor de agrement pentru populațiile urbane, al protecției și valorificării patrimoniului natural și cultural. Condițiile pentru un parteneriat oraș-sat eficient rezida într-o bună colaborare între colectivitățile teritoriale.

3 Promovarea unor condiții de accesibilitate mai echilibrate

O politică de amenajare mai echilibrată din punct de vedere regional trebuie să asigure o mai bună interconexiune a orașelor mici și mijlocii, ca și a spațiilor rurale, la principalele

axe si centre de transport (căi ferate, autostrăzi, porturi, aeroporturi, centre intermodale) si eliminarea curenților în materie de legături intra-regionale. Accesibilitatea regională trebuie sa fie ridicata prin eliminarea verigilor lipsă intra-regionale.

4 Facilitarea accesului la informație si cunoaștere

Apariția societății informaționale este astăzi fenomenul cel mai semnificativ al remodelării societății globale si a structurilor sale teritoriale. O atenție deosebita trebuie acordată tuturor regiunilor pentru ca accesul la informație sa nu fie limitat de constrângeri fizice sau de alta natura. Ar trebui realizate îmbunătățiri ale rețelilor de telecomunicații iar tarifele nu ar trebui sa fie prohibitive.

5 Reducerea degradării mediului

Problemele de mediu care decurg dintr-o coordonare insuficienta a politicilor sectoriale sau din deciziile locale trebuie sa fie anticipate si contracarate. În aceasta perspectiva, politica de amenajare trebuie sa acorde o atenție deosebita practicilor agricole si silvicole mai puțin distrugătoare, promovării sistemelor de transport si de energie care sa favorizeze mai mult mediul ambiental, regenerarea zonelor urbane degradate si reabilitarea acestora, regenerarea mediului din zonele afectate de activități industriale poluante si de vechile zone militare, ca si controlului sub-urbanizării.

6 Valorificarea si protecția resurselor și patrimoniului natural

Resursele naturale contribuie nu numai la echilibrul ecosistemelor, dar și la atractivitatea regiunilor, la valoarea lor recreativa si la calitatea generala a vieții. Acestea trebuie, în consecință, sa fie protejate si valorificate.

Strategiile integrate pentru gestiunea resurselor de apa trebuie sa includă protecția apelor de suprafață si a apelor subterane, controlul activităților agricole în materie de fertilizare si irigare, tratamentul apelor uzate etc. Alimentarea cu apa a unei regiuni îndepărtate va trebui sa fie avută în vedere doar atunci când resursele locale sunt insuficiente sau inexploatabile si când posibilitățile locale de păstrare a apei au fost epuizate.

7 Valorificarea patrimoniului cultural ca factor de dezvoltare

Valorificarea patrimoniului cultural, care creste atractivitatea regionala si locala pentru investitori, pentru turism si populație, este un factor important de dezvoltare economica și contribuie astfel în mod semnificativ la întărirea identității regionale. Amenajarea teritoriului va trebui sa contribuie la o gestiune integrata a patrimoniului cultural înțeleasă ca un proces evolutiv care protejează si conserva patrimoniul luând în considerare nevoile societății moderne.

8 Dezvoltarea resurselor energetice în menținerea securității

Amenajarea teritoriului susține promovarea resurselor de energie regenerabile ca sisteme coerente în teritoriu si respectuoase cu mediul, cât si completarea rețelilor de transport al

energiei.

9 Promovarea unui turism de calitate și durabil

Amenajarea teritoriului trebuie să aibă în vedere utilizarea ocaziilor de dezvoltare care decurg din turism, mai ales în cazul regiunilor defavorizate. Vor trebui promovate, cu prioritate, forme de turism de calitate și durabil. În acest context, un rol deosebit revine politicilor de dezvoltare teritorială și urbană. O cunoaștere aprofundată a ecosistemelor și locurilor cu potențial turistic este în general necesară, la fel ca și utilizarea unor noi instrumente și proceduri de ghidaj și de control public (verificarea compatibilității teritoriale).

10 Limitarea preventivă a efectelor catastrofelor naturale

Catastrofele naturale, cum ar fi cutremurele de pământ, inundațiile, avalanșele, alunecările de teren etc. sunt cauza, în fiecare an în Europa, a unor pagube considerabile cu consecințe grave pentru viața și sănătatea persoanelor, pentru economie, pentru structurile urbane și pentru peisaje. Vor trebui luate măsuri preventive în cadrul amenajării teritoriului cu scopul de a limita amploarea pagubelor și a face zona urbană mai puțin vulnerabilă. Asemenea măsuri privesc, de exemplu, destinația terenurilor și a construcțiilor.

Dezvoltarea durabilă¹ se fundamentează pe trei principii majore ce o caracterizează:

- preocuparea pentru echitate și corectitudine între țări, regiuni și generații;
- viziunea de lungă durată asupra procesului dezvoltării;
- gândirea sistemică, interconexiunea între economie, societate și mediu.

Interpretarea abordărilor dezvoltării durabile într-o viziune globală reliefează interdependențele complexe și dinamice dintre economie, ecologie și social-uman. Specificul lor constă din diferențierea punctelor de vedere prin care este abordată durabilitatea, și anume:

Economic

Bazat pe principiul generării unui venit maxim în condițiile menținerii capitalului (fizic, natural, uman), dezvoltarea durabilă se referă la valoarea capitalului (natural și uman). Pe plan contabil, dezvoltarea durabilă constă în acumulările care trebuie să depășească consumurile, adică abordată sub aspectul eficienței economice.

Ecologic

Bazat pe susținerea sistemelor biologice naturale și antropizate, dezvoltarea durabilă este abordată sub forma unei populații în continuă creștere și a unui consum de resurse ce diminuează stocurile și potențialul de refacere, cu consecințe nedorite asupra echilibrului ecologic general. În

	tendința de a oferi cât mai multe oportunități generațiilor viitoare, se înscrie și conservarea biodiversității globale, indiferent de avantajele cunoscute, în prezent, pentru unele specii;
Socio-cultural	Bazat pe menținerea stabilității sistemelor sociale, educaționale și culturale pentru determinarea echității intra și intergeneraționale, prin păstrarea diversității culturale și încurajarea pluralismului de idei, efect al unei educații permanente și care vizează amplificarea potențialului uman, îmbunătățirea acestuia cu noi valențe, asigurându-se astfel utilizarea mai eficientă a factorilor materiali ai producției;
Moral și spiritual	Durabilitatea este pusă în relație cu valorile etice ale comportamentului uman, ca factor de sporire a eficienței muncii sociale;
Temporal	Este abordată în sensul perfecționării măsurării durabilității prin intermediul unui sistem de indicatori prin intermediul cărora să se evidențieze mărimea proceselor de înlocuire și reînnoire în raport cu cele de depreciere, primele să depășească sau cel mult să fie egale, pe termen scurt, comparativ cu cealaltă parte a ecuației.

În esență, diferitele definiții privitoare la durabilitate sunt abordate „în viziunea reconcilierii dintre economie și mediul înconjurător pe o nouă cale care să susțină progresul uman, nu numai în câteva locuri și pentru câțiva ani, ci pentru întreaga planetă și pentru un viitor îndelungat”, ceea ce înseamnă și realizarea unui set de obiective economice și sociale, care se referă la asigurarea:

- creșterii economice cu luarea în considerare a conservării și protejării resurselor naturale; cerințelor esențiale de muncă, hrană, energie, apă, locuințe și asistență medicală pentru oameni;
- unei noi calități a proceselor de creștere economică;
- conservării și sporirii rezervei de resurse;
- restructurării tehnologice și menținerii sub control a posibilelor riscuri;
- abordări integrate a protecției mediului înconjurător, creșterii economice și necesarului de energie.

Analiza socio-economică:

Coordonarea cu alte strategii și planuri relevante ^[1]_[SEP]

Obiectivele care vizează dezvoltarea Municipiului Gheorgheni pentru orizontul de timp 2014-2020 se integrează și se raportează la o serie de documente programatice atât de la nivel european cât și național, regional și local. Aceste documente, care stabilesc direcțiile de dezvoltare pentru perioada următoare sunt: ^[1]_[SEP]

► Strategia Europa 2020

Strategia Europa 2020, elaborată de către Comisia Europeană în 2010, are la bază trei componente principale:

- o dezvoltare inteligentă care prioritizează eficientizarea investițiilor în educație, cercetare și inovare;
- o dezvoltare durabilă care susține orientarea decisivă către o economie cu emisii scăzute de dioxid de carbon;
- o dezvoltare favorabilă incluziunii care pune accentul pe crearea de locuri de muncă și pe reducerea sărăciei.

Documentul servește ca punct de pornire în definirea politicilor naționale și regionale, menite să preia și să răspundă provocărilor cu care orașele europene se confruntă din cauza crizei economice și financiare.

Pentru a susține aceste demersuri, s-a definit un set de șapte inițiative de referință, care susțin cele trei teme enunțate mai sus:

Dezvoltare inteligentă (Smart Growth)	
Agenda digitală pentru Europa	• pornește de la influența puternică a tehnologiilor de ultimă generație asupra tuturor sectoarelor economice; • stimularea investițiilor în această direcție este un element esențial în creșterea productivității; • susține crearea unui piețe digitale comune, bazată pe Internet ultra-rapid și o serie de aplicații interoperabile, precum și facilitarea accesului tuturor gospodăriilor la o conexiune de Internet de peste 100 Mbps până în 2020.
O Uniune a inovării	• susține colaborarea între sectorul public și cel privat în ceea ce privește investițiile în cercetare, precum și facilitarea colaborării dintre universități și actorii privați; • își propune ca până în 2020 3% din PIB-ul Uniunii Europene să fie investit în domeniul cercetării.
Tineretul în mișcare	• urmărește creșterea performanței sistemelor de educație, încurajarea mobilității studenților și a tinerilor profesioniști, precum și facilitarea intrării tinerilor pe piața muncii; • în acest sens, Comisia Europeană se angajează să promoveze antreprenoriatul prin programe de mobilitate și să lanseze Youth Employment Framework (EURES).

Dezvoltare durabilă (Sustainable Growth)

O politică industrială pentru era globalizării	• pornește de la necesitatea îmbunătățirii mediului economic, precum și a ofertei de pe piața muncii; • are două obiective cheie: - reglementarea competiției prin eficientizarea legislației anti-trust; - promovarea spiritului antreprenorial prin reducerea birocrăției legate de demararea unei afaceri și susținerea mediului start-up.
O Europă eficientă din punctul de vedere al eficienței utilizării resurselor	• resursele naturale, precum apa potabilă, aerul nepoluat sau terenul arabil, reprezintă un factor fundamental în menținerea unei calități ridicate a vieții, motiv pentru care este necesar imperativ să limităm exploatarea nejustificată; • utilizarea eficientă a resurselor se traduce într-o serie de beneficii economice: posibilitatea de a crea noi locuri de muncă și de a crește competitivitatea la nivel european. A face mai mult cu mai puțin înseamnă a crea oportunități majore pentru companii și angajați, a îmbunătăți productivitatea sau a reduce costurile; • inițiativa vine în ajutorul acestor demersuri, oferind un cadru pentru elaborarea unui set de politici și măsuri ce luptă împotriva schimbărilor climatice

Dezvoltare incluzivă (Inclusive Growth)

Agenda pentru noi competențe și locuri de muncă	• susține modernizarea pieței muncii prin sprijinirea lucrătorilor care doresc să își schimbe locul de muncă sau să se reintegreze pe piața muncii; mobilizarea tuturor actorilor implicați în implementarea reformelor necesare; realizarea de investiții în dobândirea de competențe, pe baza unei mai bune anticipări și monitorizări a nevoilor pieței; promovarea liberei circulații a lucrătorilor; formarea profesională continuă a lucrătorilor; • sprijinirea creării de noi locuri de muncă (prin reducerea impozitării forței de muncă; utilizarea eficientă a subvențiilor pentru angajare; exploatarea potențialelor sectoare - cheie, cum ar fi economia ecologică, tehnologiile informației și comunicațiilor, asistența medicală).
--	---

Platforma europeană pentru combaterea sărăciei	• a fost elaborată pentru a ajuta statele membre în îndeplinirea obiectivului care vizează scoaterea a 20 de milioane de persoane de sub amenințarea sărăciei și a excluziunii sociale; • are la bază cinci domenii de acțiune care promovează o mai bună utilizarea fondurilor Uniunii Europene pentru a sprijini incluziunea socială, precum și cooperarea cu societatea civilă sau coordonarea politicilor statelor membre în zona sistemului de asigurări sociale.
---	---

Pentru a măsura progresele realizate în îndeplinirea obiectivelor Strategiei 2020, au fost stabilite cinci obiective majore la nivelul Uniunii Europene, care au în vedere temele detaliate mai jos:

Ocuparea forței de muncă

- o rată de ocupare a forței de muncă de 75 % în rândul populației cu vârste cuprinse între 20 și 64 de ani;

Cercetare și dezvoltare

- alocarea a 3% din PIB-ul Uniunii Europene pentru cercetare și dezvoltare;

Schimbările climatice și utilizarea durabilă a energiei

- reducerea cu 20% a emisiilor de gaze cu efect de seră (sau chiar cu 30%, în condiții favorabile) față de nivelurile înregistrate în 1990;
- creșterea ponderii surselor de energie regenerabile până la 20%;
- creșterea cu 20% a eficienței energetice;

Educație

- reducerea sub 10% a ratei de părăsire timpurie a școlii;
- creșterea la peste 40% a ponderii absolvenților de studii superioare în rândul populației în vârstă de 30-34 de ani;

Lupta împotriva sărăciei și a excluziunii sociale

- reducerea cu cel puțin 20 de milioane a numărului persoanelor care suferă sau riscă să sufere de pe urma sărăciei și a excluziunii sociale.

Acestea sunt transpuse și în obiective naționale, demarându-se o serie politici în vederea implementării lor. Cu toate acestea, în special în domeniul incluziunii sociale sau al investițiilor în cercetare și dezvoltare, provocările rămân deschise.

Noua Strategie de Dezvoltare a Municipiului Gheorgieni se raportează constant, atât în ceea ce privește indicatorii luați în calcul în partea de analiză, cât și în demersul de elaborare a obiectivelor de dezvoltare, la prevederile Strategiei Europa 2020.

1 Conform grilei de evaluare a International Institute for Management Development (IMD), citată de către OECD Territorial Reviews - Competitive Cities in the Global Economy, OECD 2006.

Ținte naționale Europa 2020

	Rata de ocupare a populației cu vârsta între 20 -64 de ani	Investiții în cercetare și dezvoltare	Ținta privind reducerea emisiilor gaze cu efect de seră (luând în calcul nivelul anului 2005)	Ponderea energiei din surse regenerabile în consumul final	Creșterea eficienței energetice	Părăsirea timpurie a școlii (în %)	Rata populației cu vârsta între 30-34 de ani, absolventă a unei forme de educație terțiară (în %)	Promovarea incluziunii sociale, în special prin reducerea sărăciei (nr. persoane)
UE	75%	3%	-20%	20%	20%	<10%	40%	20,000,000
RO	70%	2%	19%	24%	42,99%	11,33%	26,7%	580,000

Tendințe internaționale în domeniile analizate - Dezvoltare urbană

Principalele tendințe de evoluție la nivel european în acest domeniu sunt strâns legate de limitarea procesului de sub-urbanizare și susținerea dezvoltării unui oraș compact și multifuncțional¹. Prin reducerea segregării spațiale și sociale la nivelul orașului și stimularea eficientizării consumului de energie, acest tip de abordare se înscrie în obiectivele de evoluție trasate de către Strategia Europa 2020: susținerea unei evoluții incluzive și sustenabile.

Dincolo de aceste aspecte, atractivitatea unui oraș este strâns legată de o serie de factori obiectivi (racordarea orașului la noile tehnologii, conștientizarea și limitarea impactului asupra mediului, promovarea unui mediu economic activ) și subiectivi (raportul dinamic generat de către relația dintre oferta de locuri de muncă, calitatea locuirii și posibilitățile de relaxare).

Date fiind discrepanțele dintre statele membre, Agenda Teritorială 2020² subliniază importanța dimensiunii teritoriale în atingerea obiectivelor stabilite de către Strategia Europa 2020 și implică a îndeplinirii obiectivului de coeziune teritorială, introdus prin Tratatul de la Lisabona. Preluând această direcție, atât documentele strategice ale Comisiei Europene cât și documentele de planificare ale statelor membre introduc o serie de principii care trebuie să stea la baza procesului de dezvoltare urbană³. Pe termen lung, este important ca aceste principii să se regăsească în documente strategice elaborate la nivel local:

- Susținerea unei dezvoltări de tip policentric;
 - Susținerea dezvoltării regiunilor metropolitane;
 - Implementarea unui sistem de guvernare pe mai multe niveluri, bazată pe politici locale care se adresează unor probleme ce depășesc limitele administrative ale orașului;
- Creșterea eficienței energetice și susținerea evoluției spre o economie neutră din punctul de vedere al emisiilor de carbon.

Economie şi educaţie

În vederea creşterii gradului de competitivitate a oraşelor, tendinţele de evoluţie la nivel european stimulează tranziţia mediului economic spre o economie bazată pe cunoaştere, care susţine creşterea productivităţii, corelată cu o continuă investiţie în cercetare şi inovare. Pentru a susţine această direcţie, mediul economic trebuie să răspundă mai multor provocări. Pe de o parte, nivelul de pregătire şi flexibilitatea forţei de muncă joacă un rol extrem de important. La nivel european se observă o orientare tot mai mare a pieţei forţei de muncă spre persoane cu studii superioare, capabile de a se adapta uşor unor noi profile ocupaţionale⁴. Pe de altă parte, mediul economic trebuie să aibă capacitatea de a integra schimbările demografice (îmbătrânirea structurală a populaţiei) şi de a disocia creşterea productivităţii de creşterea demografică⁵.

Politica de coeziune a Uniunii Europene pentru noua perioadă de finanţare 2014 - 2020, recunoaşte aceste provocări, încercând să ofere un răspuns prin orientarea investiţiilor către patru domenii cheie⁶ pentru creşterea economică şi crearea de locuri de muncă:

1. Cercetare şi inovare;
2. Tehnologiile informaţiei şi comunicaţiilor (TIC);
3. Creşterea competitivităţii întreprinderilor mici şi mijlocii;
4. Sprijinirea trecerii la o economie cu emisii reduse de carbon.

-
- 1 Cities of Tomorrow - Challenges, visions, ways forward, Raport publicat de către Comisia Europeană, DG Regio, 2011. Disponibil online aici: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/studies/pdf/citiesoftomorrow/citiesoftomorrow_final.pdf.
 - 2 Territorial Agenda of the European Union 2020. Disponibil online aici: <http://www.eu2011.hu/document/territorial-agenda-european-union-2020-towards-inclusive-smart-and-sustainable-europe-diver>
 - 3 5 years after the leipzig Charter- Integrated Urban Development as a Prerequisite for a Sustainable City, Raport publicat de către Bundesministerium fur Verkehr, Bau und Stadtentwicklung (BVBS), Germania, 2012
 - 4 Smarter cities for Smarter Growth - How cities can optimise their systems for the talent - based economy, Raport publicat de către IBM Institute for Business Value, 2013. Disponibil online aici: http://www.zurich.ibm.com/pdf/isl/infoportal/IBV_SC3_report_GBE03348USEN.pdf
 - 5 Smarter cities for Smarter Growth - How cities can optimise their systems for the talent - based economy, Raport publicat de către IBM Institute for Business Value, 2013. Disponibil online aici: http://www.zurich.ibm.com/pdf/isl/infoportal/IBV_SC3_report_GBE03348USEN.pdf
 - 6 Politica de coeziune a Uniunii Europene. Informaţii disponibile Online la: http://ec.europa.eu/regional_policy/what/future/index_en.cfm

Cultură și patrimoniu

Acest domeniu va trebui să se alinieze principiilor generale privind dezvoltarea inteligentă, durabilă și incluzivă. Patrimoniul cultural este o parte integrantă a sectorului cultural și creativ și poate avea o contribuție majoră la atingerea obiectivelor Strategiei, însă potențialul său nu este încă pe deplin exploatat.

Comisia Europeană recunoaște importanța și contribuția acestui sector la dezvoltarea regională sustenabilă, iar mai mulți miniștri, reprezentanți ai Consiliului Uniunii Europene, au cerut în mai 2014¹ includerea culturii în reviziunile Strategiei Europa 2020 pe termen mediu. Actualul Plan de Lucru pentru Cultură al Consiliului Uniunii Europene este valabil până în decembrie 2014. Acesta reprezintă cadrul pentru stabilirea politicilor culturale pe termen mediu și are șase sectoare prioritare:

- diversitate culturală, dialog intercultural și cultură accesibilă și incluzivă;
- industrii culturale și creative;
- mobilitate și abilități;
- patrimoniu cultural;
- cultura în relații externe;
- statistici culturale.

Deși Agenda Europeană pentru Cultură, adoptată în 2007, este considerată încă valabilă pentru stabilirea următorului Plan de lucru, s-a constatat necesitatea integrării culturii în toate politicile majore ale UE. Începând cu 2016 va fi operațional un fond de garantare pentru industriile culturale și creative, stabilite prin programul Europa Creativă.

Turism

Ca anvergură, industria turistică este a treia activitate socio-economică în Uniunea Europeană. În ciuda crizei economice, industria turistică a înregistrat o creștere constantă a numărului de vizitatori. Pe termen lung însă se constată tendința de diminuare a turismului în Europa în beneficiul unor noi destinații din țările cu economii emergente². Menținerea competitivității sectorului turistic european este crucială pentru creșterea economică și a locurilor de muncă. Pentru ca acest sector să facă față provocărilor cu care se confruntă, Comisia Europeană a dezvoltat o nouă politică de lucru³, adoptată în ianuarie 2014 și care se bazează pe aceleași principii strategice din 2010: oferirea de servicii turistice sustenabile, responsabile și de calitate superioară, bazându-se pe avantajele Europei, cu precădere diversitatea din zonele sale rurale și bogăția culturală.

Domeniile prioritare sunt:

- stimularea competitivității în sectorul turistic european;
- promovarea dezvoltării turismului sustenabil, responsabil și de calitate;
- consolidarea imaginii Europei ca o colecție de destinații sustenabile și de

¹ Council of the EU, Press Release, 336th Council meeting on Education, Youth, Culture and Sport, Brussels, 20-21 May 2011, pg.18-23

² Ariane Debyser, Members' Research Service, European Parliamentary Research Service

³ Europe, theWorld's no. 1 tourist destination, a new political framework for tourism in Europe 2010

- înaltă calitate;
- maximizarea potențialului politicilor financiare și instrumentelor UE pentru dezvoltarea turismului.

Sănătate

Una din principalele condiții ale dezvoltării urbane durabile este asigurarea sănătății locuitorilor. Obiectivele evidente stabilite la nivel internațional în acest sens țin de promovarea sănătății și prevenirea bolilor prin încurajarea dezvoltării unor sisteme sanitare dinamice bazate pe noile tehnologii. Măsurile concrete propuse de Comisia Europeană sunt: dezvoltarea sistemelor de sănătate sustenabile, reducerea inegalităților și investirea în sănătate prin accesarea de fonduri de europene. Un sistem de sănătate eficient presupune informatizarea bazelor de date, stimularea profesională a specialiștilor, adaptarea constantă a competențelor acestora la contextul creat de modificări demografice, precum și repartizarea echilibrată în teritoriu a personalului medical^{4 5}.

Sport

Consiliul și reprezentanții statelor membre UE au adoptat o rezoluție⁵ pentru Planul de Lucru pentru Sport (2014-2017), care completează și îmbunătățește impactul activităților lansate în cadrul programului Erasmus+. Sunt susținute egalitatea de gen în educația și practica sportivă, prevenirea violenței și protecția victimelor și potențialelor victime ale abuzurilor sexuale și hărțuirilor în sport. Sectoarele prioritare ale Planului de Lucru sunt: integritatea sportivă (respingerea dopajului și a "aranjării" meciurilor, protecția minorilor, bună guvernare, egalitate de gen), dimensiunea economică a sportului (finanțarea sustenabilă, moștenirea evenimentelor sportive majore, beneficiile economice ale sportului și inovației în sport) și sportul și societatea (activități fizice care îmbunătățesc sănătatea, voluntariat și angajare, educație și training în sport).

Mediu

Totalitatea activităților urbane (deplasările zilnice, modul de organizare, de muncă, locuire sau de petrecere a timpului liber) și gestionarea tuturor resurselor necesare acestor activități se bazează pe resurse de mediu. Pentru a atinge obiectivele Strategiei Europa 2020 privind mediul, va trebui să îmbunătățim modul de construire pentru reducerea consumului de energie în utilizarea clădirilor. Totodată avem nevoie de o gestionare mai eficientă a deșeurilor sau de investiții într-o infrastructură inteligentă. În acest context, abordarea integrată este esențială, motiv pentru care domeniile interdependente cu impact asupra mediului sunt prezentate în acest capitol: transport și mobilitate, infrastructură și energie, deșeuri.

4 Investing in Health. Comission Staff Working Document. Social Investment Package, February 2013. Document disponibil online aici: http://ec.europa.eu/health/strategy/docs/swd_investing_in_health.pdf

5 Council of the EU, Press Release, 6th Council meeting on Education, Youth, Culture and Sport, Brussels, 20-21 May 2014, pg.24-27

► **Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă 2013-2020-2030.** Strategia stabilește obiective concrete pentru trecerea, într-un interval de timp rezonabil și realist, la un nou model de dezvoltare propriu Uniunii Europene și larg împărtășit pe plan mondial – cel al dezvoltării durabile. Strategia propune o viziune a dezvoltării României în perspectiva următoarelor două decenii:

Orizont 2013: Încorporarea organică a principiilor și practicilor dezvoltării durabile în ansamblul programelor și politicilor publice ale României; [SEP]

Orizont 2020: Atingerea nivelului mediu actual al țărilor Uniunii Europene la principalii indicatori ai dezvoltării durabile; [SEP]

Orizont 2030: Aproximarea semnificativă a României de nivelul mediu din acel an al țărilor UE

► **Planul de Dezvoltare a Regiunii Centru 2014 – 2020 (PDR Centru).** Acest document reprezintă principalul document de planificare și programare elaborat la nivel regional și asumat de către factorii de decizie din Regiunea Centru. PDR își propune să răspundă nevoii de a avea la dispoziție un document - cadru la nivel regional prin care se stabilește viziunea de dezvoltare, obiectivul global și obiectivele specifice de atins la finalul perioadei de programare, propunând direcțiile de acțiune și măsurile necesare pentru atingerea obiectivelor.

► **Strategia de Dezvoltare Economică Durabilă, Inovativă și Orientată spre Atragerea de Fonduri Monetare Naționale și Europene al Județului Harghita și Programul de Dezvoltare Economică a județului Harghita pe perioada 2012-2020.** Acestea trasează orientările generale ale dezvoltării viitoare a județului din punct de vedere economic, social, cultural, al învățământului, al turismului s.a., asigurând valorificarea resurselor materiale, financiare, informaționale și umane de care dispune județul Harghita. Procesul de elaborare a Strategiei a vizat implicarea tuturor actorilor interesați în acest demers: autorități locale, cetățeni, prestatori de servicii, servicii deconcentrate, mass-media ș.a. Viziunea ce s-a conturat ca rezultat al acestui proces participativ este aplicabilă pentru întreg teritoriul județului, cuprinzând principiile și valorile care stau la baza dezvoltării strategice a județului.

INFRASTRUCTURĂ			
Obiective sectoriale			
► Îmbunătățirea	infrastructurii	rutiere	Documente programatice Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă 2013-2020-2030. Orizont 2020. Obiectiv național: Atingerea nivelului mediu actual al UE în privința eficienței economice, sociale și de mediu a transporturilor și realizarea unor progrese substanțiale în dezvoltarea infrastructurii de transport. Planul de Dezvoltare a Regiunii Centru 2014 – 2020 (PDR Centru). Prioritatea 1.2. Dezvoltarea infrastructurii de transport și comunicații și tehnico-edilitară la nivelul Regiunii Centru
► Îmbunătățirea	infrastructurii	tehnico-edilitare	

SERVICII PUBLICE	
Obiective sectoriale ► Îmbunătășirea serviciilor publice furnizate	Documente programatice Planul de Dezvoltare a Regiunii Centru 2014 – 2020 (PDR Centru). Domeniul Strategic 1. Prioritatea 1.3. Dezvoltarea infrastructurii de educație, sănătate, sociale și situații de urgență la nivelul Regiunii Centru
DEZVOLTARE ECONOMICĂ	
Obiective sectoriale ► Dezvoltarea sistemului privat local ► Îmbunătășirea cooperării APL sector privat ► Creșterea atractivității pentru investitori	Documente programatice Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă 2013-2020-2030. Orizont 2020. Obiectiv național: Decuplarea creșterii economice de degradarea mediului prin inversarea raportului dintre consumul de resurse și crearea de valoare adăugată și apropierea de indicii medii de performanță ai UE privind sustenabilitatea consumului și producției. Planul de Dezvoltare a Regiunii Centru 2014 – 2020 (PDR Centru). Domeniul strategic 2. Creșterea competitivității economice, stimularea cercetării și inovării, Prioritatea 2.1 Sprijinirea activităților de inovare și modernizare ale IMM-urilor, creșterea gradului de internaționalizare al IMM-urilor, Prioritatea 2.2 Extinderea și diversificarea infrastructurii regionale și locale de afaceri, a clusterelor și a rețelelor de cooperare economică
DEZVOLTARE SOCIALĂ	
Obiective sectoriale ► Dezvoltarea infrastructurii care furnizează servicii sociale ► Sprijinirea categoriilor vulnerabile în vederea integrării sociale ► Promovarea colaborării cu sectorul neguvernamental ce oferă servicii sociale	Documente programatice Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă 2013-2020-2030. Orizont 2020. Obiectiv național: Promovarea consecventă, în noul cadru legislativ și instituțional, a normelor și standardelor UE cu privire la incluziunea socială, egalitatea de șanse și sprijinirea activă a grupurilor defavorizate; punerea în aplicare, pe etape, a Strategiei Naționale pe termen lung privind populația și fenomenele migratorii. Planul de Dezvoltare a Regiunii Centru 2014 – 2020 (PDR Centru). Domeniul Strategic 1. Prioritatea 1.3. Dezvoltarea infrastructurii de educație, sănătate, sociale și situații de urgență la nivelul Regiunii Centru Domeniul Strategic 6. Dezvoltarea resurselor umane, creșterea incluziunii sociale Prioritatea 6.3 Dezvoltarea serviciilor sociale în vederea creșterii incluziunii sociale a grupurilor vulnerabile și a comunităților defavorizate

		Prioritatea 6.4 Contracarea efectelor declinului demografic
TURISM		
Obiective sectoriale ► Dezvoltarea infrastructurii specifică turismului^[SEP] ► Promovarea orașului pentru atragerea turiștilor ► Reabilitarea Centrului istoric al orașului		Documente programatice Strategia Națională pentru Dezvoltarea Durabilă a României 2013-2020-2030. - Axa prioritară tematică (V) - Dezvoltarea durabilă și promovarea turismului^[SEP] Master Planul pentru Dezvoltarea Turismului Național 2007-2026. Obiectiv: Asigurarea unei dezvoltări durabile a turismului într-o manieră în care bogățiile sale de mediu, culturale și de patrimoniu să fie în egală măsură apreciate în prezent și păstrate pentru generațiile viitoare. Planul de Dezvoltare a Regiunii Centru 2014 – 2020 (PDR Centru) Domeniul strategic 5^[SEP] Prioritatea 5.1. Punerea în valoare a patrimoniului natural și antropic^[SEP] Prioritatea 5.2. Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii de primire și agrement în scopul îmbunătățirii și diversificării serviciilor turistice oferite Prioritatea 5.3. Promovarea destinațiilor turistice din Regiunea Centru Strategia de Dezvoltare a Turismului din Județul Harghita
SĂNĂTATE		
Obiective sectoriale ► Dezvoltarea infrastructurii sanitare		Documente programatice Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă 2013-2020-2030. Obiectiv general SDD/UE: Promovarea unor servicii medicale de calitate în condiții de egalitate și îmbunătățirea protecției împotriva amenințărilor la adresa sănătății. Orizont 2020. Obiectiv național: Atingerea unor parametri apropiați de nivelul mediu actual al stării de sănătate a populației și al calității serviciilor medicale din celelalte state membre ale UE; integrarea aspectelor de sănătate și demografice în toate politicile publice ale României. Planul de Dezvoltare a Regiunii Centru 2014 – 2020 (PDR Centru). Prioritatea 1.3. Dezvoltarea infrastructurii de educație, sănătate, sociale și situații de urgență la nivelul Regiunii Centru
EDUCAȚIE ȘI CULTURĂ		
Obiective sectoriale ► Îmbunătățirea infrastructurii școlare și preșcolare^[SEP]		Documente programatice Strategia Națională pentru Dezvoltarea Durabilă 2013-2020-2030.

► Reabilitarea, modernizarea și dotarea instituțiilor culturale	Orizont 2020. Obiectiv național: Atingerea nivelului mediu de performanță al UE în domeniul educației și formării profesionale, cu excepția serviciilor în mediul rural și pentru grupurile dezavantajate, unde țintele sunt cele ale UE pentru 2010 Planul de Dezvoltare a Regiunii Centru 2014 – 2020 (PDR Centru). Domeniul Strategic 6. Dezvoltarea resurselor umane, creșterea incluziunii sociale, Prioritatea 6.1. Îmbunătățirea accesului la formare profesională și educație pe tot parcursul vieții în domeniile: educație, cercetare, social, sănătate, administrație publică, economie și antreprenariat; Prioritatea 6.2 Sprijinirea dezvoltării capitalului uman în vederea creșterii ocupării forței de muncă la nivel regional Domeniul Strategic 5.4. Prioritatea 5.4. Dezvoltarea infrastructurii culturale, recreative și sprijinirea activităților culturale
MEDIU	
Obiective sectoriale ► Conservarea și protecția mediului ► Informarea și conștientizarea cetățenilor cu privire la importanța unui management al deșeurilor eficient	Documente programatice Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă 2013-2020-2030. Obiectiv general SDD/UE: Îmbunătățirea gestionării resurselor naturale și evitarea exploatării lor excesive, recunoașterea valorii serviciilor furnizate de ecosisteme. Orizont 2020. Obiectiv național: Atingerea nivelului mediu actual al țărilor UE la parametrii principali privind gestionarea responsabilă a resurselor naturale Orizont 2020. Obiectiv național: Asigurarea funcționării eficiente și în condiții de siguranță a sistemului energetic național, atingerea nivelului mediu actual al UE în privința intensității și eficienței energetice, promovarea și aplicarea unor măsuri de adaptare la efectele schimbărilor climatice și respectarea principiilor dezvoltării durabile. Planul de Dezvoltare a Regiunii Centru 2014 – 2020 (PDR Centru). Domeniul Strategic 3. Protecția mediului înconjurător, creșterea eficienței energetice, stimularea utilizării surselor alternative de energie, Prioritatea 3.1 Protecția mediului înconjurător și amenajarea, extinderea sau modernizarea infrastructurii tehnice Prioritatea 3.2 Conservarea biodiversității

	Prioritatea 3.3 Diminuarea efectelor schimbărilor climatice și prevenirea riscurilor naturale Prioritatea 3.4 Creșterea utilizării resurselor alternative de energie
--	---

Obiectivele strategiei de dezvoltare durabilă a Municipiului Gheorghenițin cont în mod obligatoriu și de **temele orizontale**, acestea fiind un set de priorități la nivelul Statelor Membre ale Uniunii Europene, încorporate în toate politicile europene. Aceste teme vizează dezvoltarea durabilă, egalitatea de șanse, tehnologia informației și respectarea legislației în domeniul achizițiilor publice.

Măsurile care vor fi implementate la nivelul Municipiului Gheorgheni, în perioada cuprinsă în prezenta strategie de dezvoltare vor avea la bază și vor ține cont de cele **trei dimensiuni** ale dezvoltării durabile- **ecologică, economică și socială**. Prin măsurile care se vor lua la nivel local, se va susține crearea unor condiții care sa fie benefice pentru generațiile următoare atât din punct de vedere al protejării mediului înconjurător și a resurselor naturale cât și din punct de vedere a situației economice și sociale.

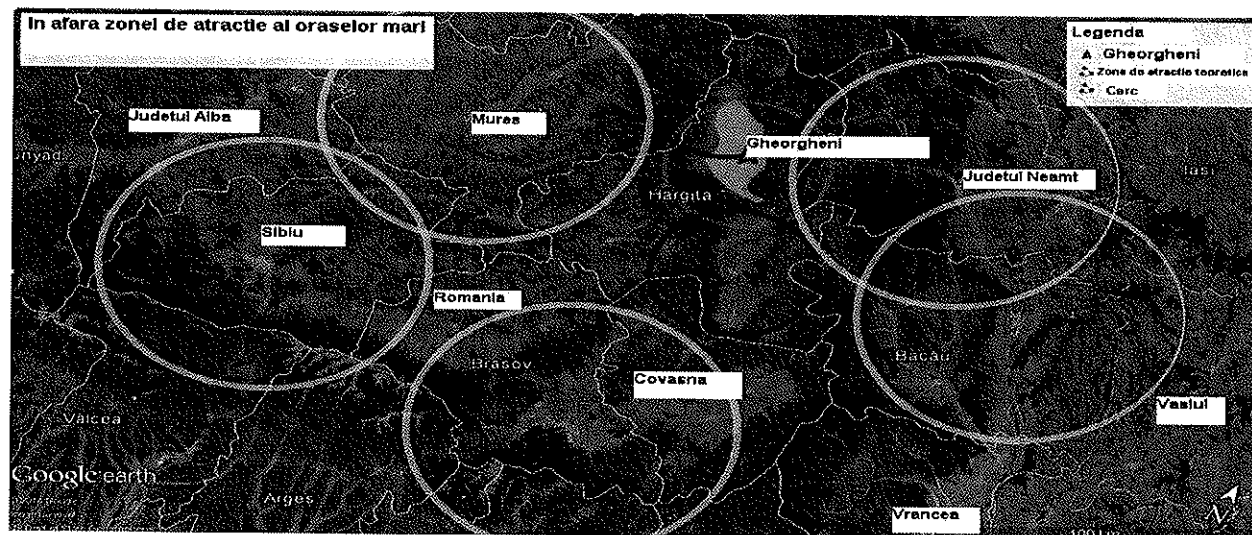
În ceea ce privește respectarea principiului egalității de șanse, măsurile ce vor fi implementate la nivelul Municipiului Gheorgheni vor viza îmbunătățirea situației tuturor categoriilor sociale, fără discriminare. Vor fi promovate inițiative care să sprijine integrarea socială a grupurilor dezavantajate, să ofere șanse de inserție pe piața muncii a persoanelor șomere, să vină real în sprijinul persoanelor care au nevoie de serviciile sociale oferite de autoritatea locală.

Nu în ultimul rând, trebuie precizat faptul că în implementarea inițiativelor de dezvoltare locală se va folosi cu prisosință tehnologia informației și mijloacele pe care aceasta le oferă pentru a obține eficiență maximă. De asemenea, respectarea legislației care reglementează domeniul achizițiilor publice este o condiție sine qua non pentru atingerea obiectivelor strategice la nivelul Municipiului Gheorgheni.

Contextul regional și urban

Municipiul Gheorgheni poate fi încadrat, conform legislației în vigoare, în rândul orașelor de rangul II, fiind un municipiu de importanță interjudețeană, județeană și cu rol de echilibru în rețeaua de localități din zonă. Raza de influență a reședinței de județ, Miercurea-Ciuc, acoperă doar marginal raza Municipiului Gheorgheni. Prin urmare, Municipiul Gheorgheni îndeplinește funcțiile urbane pentru întreaga populație a microregiunii.

Pe harta de mai jos se poate observa, că orașul nu intră în aria de deservire a orașelor mari - zonă marcată prin câte un cerc de rază de 100 km. Nici razele de atracție ale orașelor Bacău, Piatra Neamț, Târgu Mureș, Brașov sau Sibiu nu ating aria de atracție a orașului Gheorgheni, așadar el trebuie să îndeplinească un rol deosebit de important: trebuie să ofere mult mai mult pentru regiune, decât ar oferi un oraș mic de dimensiune similară aflat în zona de influență a unui oraș mare, fiind practic centrul urban pentru întreaga populație a microregiunii aflate în raza sa de influență.

Definirea teritoriului acoperit în SIDU ^[L]_[SEP]

Date generale

Municipiul Gheorgheni este așezat în partea estică a Transilvaniei, în partea nordică a Ținutului Secuiesc și în zona centrală a județului Harghita, la intersecția coordonatelor 46° 43' 12" latitudine nordică și 25° 35' 24"36' longitudine estică. Cota așezării față de nivelul Mării Negre este de 810 m.

Municipiul se întinde în partea estică a Depresiunii Giurgeului, pe cele două maluri ale pârâului Belchia, afluent de dreapta a râului Mureș, și are localități componente situate la est de oraș. Localitatea este învecinată la nord cu comuna Tulgheș, la nord-vest cu comuna Ditrău, la vest cu comunele Lăzarea și Joseni, la sud cu comunele Ciurani (într-o porțiune foarte mică), Suseni, respectiv Sândominic. La est se află limita administrativă a județului Harghita cu județul Neamț, cu localități care în de-alungul timpului s-au desprins de Gheorgheni (Bicaz, Dămuc, Corbu etc.).

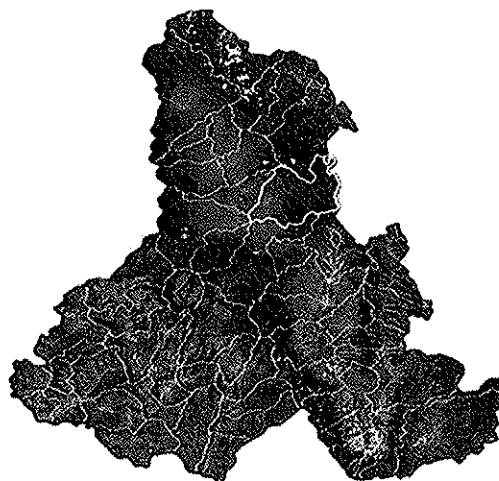
Teritoriul administrativ al municipiului Gheorgheni se întinde pe o suprafață de 22050,77 ha din care intravilan 1373,40 ha.

Număr total de așezări componente: 5, după cum urmează:

- Gheorgheni ^[L]_[SEP]
- Lacu-Roșu ^[L]_[SEP]
- Visafolio / "Visszafolyó" ^[L]_[SEP]
- Vargatag / "Várpatak" ^[L]_[SEP]
- Covacipeter / "Kovács Péter"

Populația totală stabilă (în 2012 /2002): 18377 loc. / 20018 loc.

Suprafața totală municipiu: 22050,77 ha ^[L]_[SEP]

Imagini - <http://ro.wikipedia.org>

Analiza infrastructurii:

În ceea ce privește infrastructura, destinația Gheorgheni-Lacu Roșu dispune de structuri complexe. Centrul arealului, orașul Gheorgheni, poate fi accesat ușor pe artera europeană E578, dinspre orașul Brașov (Sud) sau din direcția orașului Târgu Mureș (Nord). Acesta poate fi accesat și din direcția localităților Târgu Mureș și Sovata (Vest) prin intermediul drumului național 13B, iar din direcția orașului Odorheiu Secuiesc (Sud-vest) accesul se face prin intermediul drumului județean 138. Artera 12C străbate Cheile Bicazului, trecând pe lângă Lacu Roșu și ajungând în Gheorgheni. Un alt punct de acces este drumul județean 123 din direcția localității Bălan.

Distanța dintre zona Gheorgheni-Lacu Roșu și aeroporturile internaționale din Târgu Mureș și Bacău este de 120 - 140 de kilometri, iar distanța de aeroportul din Cluj-Napoca este de aproximativ 200 de kilometri. Durata medie a unui transfer de la aeroport până la Gheorgheni este de aproximativ 2 – 4 ore.

Destinația se poate accesa și pe calea ferată prin intermediul gării Municipiului Gheorgheni. Există două trenuri internaționale care circulă zilnic din direcția capitalei maghiare Budapesta și un număr ridicat de conexiuni cu principalele orașe ale României: Cluj-Napoca, București, Timișoara și Brașov.

Din punctul de vedere al calității drumurilor și a accesibilității, inexistența șoselelor expres sau a autostrăzilor constituie un dezavantaj de la sine înțeles. Calitatea drumurilor care duc spre zona Gheorgheni-Lacu Roșu a fost îmbunătățită semnificativ, și în principiu se poate circula pe drumuri naționale modernizate către destinație. Situația drumurilor în orașul Gheorgheni, din păcate, nu este una favorabilă, dar conducerea orașului încearcă să mențină calitatea bună a căilor de acces, adică a drumurilor principale care trec prin oraș.

Serviciile de internet în localitatea Gheorgheni sunt de o calitate excepțională, companiile furnizoare sunt Romtelecom și RDS&RCS; la Lacu Roșu, din păcate, există doar posibilitatea de conectare la internet mobil.

În Gheorgheni rețeaua de apă potabilă și de canalizare a fost înnoită cu un an în urmă și în cel mai scurt timp va fi pus în funcțiune noul sistem. La construcții noi unde nu există apă curentă sau canalizare, departamentul urbanistic prevede respectarea normelor

pentru protecția mediului și punerea în folosință a sistemelor de purificare a apei reziduale prevăzute prin lege.

Rețeaua de apă potabilă și canalizare la Lacu Roșu este slab dezvoltată iar remedierea situației este o prioritate pentru administrația locală.

Rețeaua electrică funcționează fără probleme pe teritoriul orașului, dar în stațiunea Lacu Roșu aceasta necesită modernizare. Totodată, conducerea orașului intenționează prin planificarea urbanistică a centrului orașului, introducerea rețelei electrice în subteran, astfel centrul va deveni mai atractiv și mai frumos din punct de vedere estetic, atât pentru turiști cât și pentru localnici.

Din punctul de vedere al drumurilor turistice, zona se află pe o poziție bună, deoarece pe aria munților Giurgeu și Hășmaș au fost modernizate mai mult de 200 km de poteci. Pentru vopsirea acestora s-a folosit substanță reflectorizantă omologată național. Coordonatele rutelor și drumurilor au fost trecute pe hărți 3D. Tot în trecutul apropiat au fost marcate cu semne de orientare două trasee montane pentru ciclism.

Date privind evoluția în timp a unității teritorial – administrative, mențiuni documentare ale localităților municipiului: [L] [SEP]

Prima atestare scrisă a localității este din 1332 în dijmele papale. [L]
[SEP]

În 1463 apare în izvoarele scrise scaunul Gheorgheni, o diplomă a regelui Matei Corvin din 1466 amintește scaunul Gheorgheni ca scaun independent; Gheorgheni devine vicescaun al Ciucului din mijlocul secolului XVI. Săpăturile arheologice recente au confirmat construirea bisericii gotice din 1492. [L]
[SEP]

Localitatea Gheorgheni obține în anul 1607 dreptul la două târguri mari, anuale, care vor fi ținute pe lângă târgul zonal de sâmbătă. Comerțul devine atât de intens încât în 1619, Biserica Catolică interzice activitățile economice în timpul slujbelor. În această perioadă, conform datelor lustrei din 1616, 10% din localnici sunt „străini”, venetici stabiliți în localitate, care se ocupau de comerț și manufactură. [L]
[SEP]

Primele familii de negustori armeni se stabilesc în 1637. Congregația Generală a Scaunelor Ciuc-Gheorgheni-Casin ordonă în 1643 ca în zilele de duminică și de sărbătoare „ceilalți comercianți, calmari, armeni, adică oricine care aduce marfă în târg să nu îndrăznească vânzarea în timpul slujbei”. Armenii sunt organizați și administrați de Forumul Mercantil. [L]
[SEP]

Odată cu organizarea grăniceratului secuiesc sub împărăteasa Maria Thereza (1762- 1764) administrația în localitate devine și mai interesantă: treburile armenilor sunt coordonate de Forumul Mercantil, în cazul bărbaților apti pentru armată (bărbați între 18 – 50 de ani, cu un serviciu militar anual de 149 de zile) măsurile administrative sunt luate de către comandamentul austriac General Comando, iar pentru restul populației Scaunul Gheorgheni este cel îndreptățit. Din cauza serviciului militar de grăniceceri, mulți localnici emigrează în Bucovina și în [L]
[SEP] Moldova. [L]
[SEP]

Dezvoltarea localității este încetinită de epidemia de ciumă din 1633, de pătrunderile turco-tătare, de distrugerile din 1707 când austriecii pârjolesc și jefuiesc depresiunea Giurgeului, de epidemia de ciumă din 1709, epidemiile dintre 1716-1719 când aproape 40% din populație dispare (moare sau emigrează), de epidemia de holeră devastatoare din 1873. [L]
[SEP]

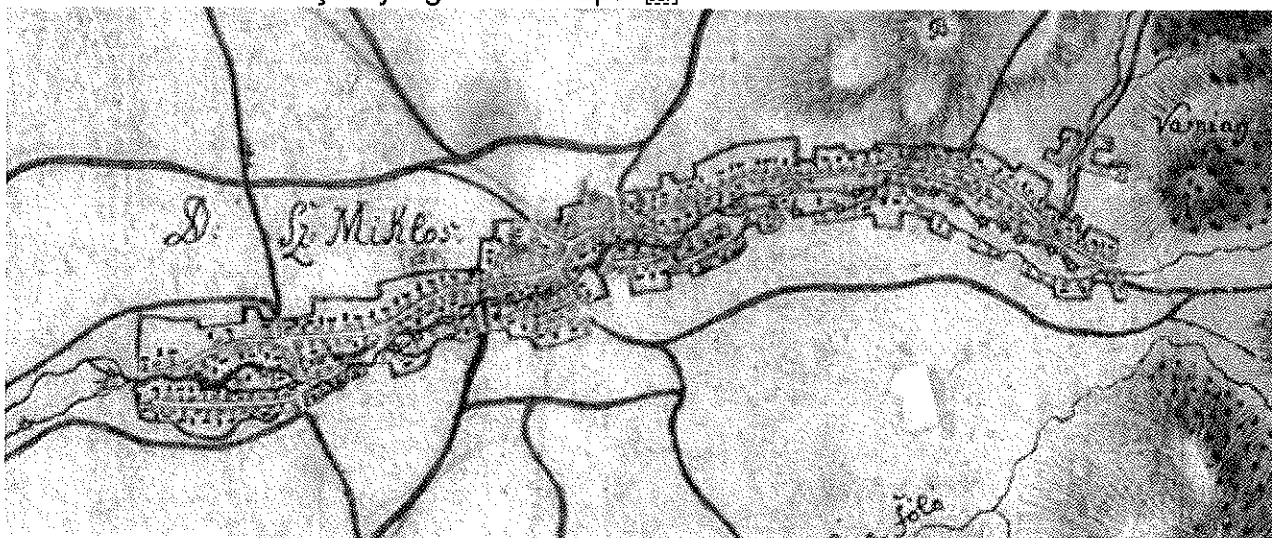
Din 1871 Gheorgheni renunță la rangul de oraș și alege condițiile fiscale mai favorabile a comunelor, iar în 1907 redobândește rangul de oraș. În 1907, odată cu realizarea căii ferate, vin foarte mulți muncitori străini în oraș, se încheie era transportului pe apă, a plutelor și a materialelor lemnoase, iar majoritatea transportatorilor căruțași rămân fără lucru. Totuși, începutul sec. XX este perioada marcantă în imaginea centrului. Localitatea are din 1903 iluminat electric public, fiind printre primele orașe din România care produce energie electrică. [SEP]

Ridicarea topografică iozefină (prima ridicare topografică, în jur de 1787) indică existența zonelor Vargatag, Visszafolyó. [SEP]

În 1864 apare prima mențiune a localității Lacu Roșu sub denumirea Lacul Pietrii Roșii. Din 1936 este denumit oficial Lacul Roșu. Vechea denumire ungurească pentru lac a fost Veres-tó (Lacul Roșu). Sub forma Gyilkos-tó (Lacul Ghilcoș / Ucigaș) apare prima dată în descrierea lui Orbán Balázs. Denumirea muntelui Ghilcoș apare pentru prima dată în 1773 ca teren al contelui Lazăr.

Pe prima ridicare topografică orașul este o așezare alungită, care se sprijină pe pârâul Belchia, urmând direcția drumului comercial spre Moldova, respectiv drumul sării spre Praid. Sunt figurate morile și joagărele de apă. Pe a treia ridicare topografică găsim un oraș dezvoltat și pe lățime. [SEP]

Gheorgheni pe prima ridicare topografică (în jur de 1787). Se constată numărul ridicat al morilor și al joagărelor de apă. [SEP]

A treia ridicare topografică a oraşului / începutul secolului XX

Profilul spaţial şi funcţional

Funcţiunile dominante ale Municipiului sunt:

Tabelul de mai jos enumeră detaliat funcţiile localităţii, cu următoarele completări: dacă dispune oraşul de funcţia dată (X), şi dacă există posibilitatea de a îndeplini sarcina respectivă (O). În mod evident, la dezvoltarea oraşului contribuie şi îmbunătăţirea şi diversificarea raţională a funcţiilor sale.

Funcţii de servicii de bază locale şi regionale şi posibilele direcţii de dezvoltare

Economie Educaţie

Serviciu	Local	Regional	Observaţii
Creşă, grădiniţă	X		Dezvoltare în apropierea centrului nou
Clasele 1-4	X		
Clasele 5-8	X		
Liceu teoretic		X	

Liceu profesional		X	
Școală profesională		X	
Formarea adulților		O	
Educație superioară		X	Este posibilă lărgirea profilului, luând în considerare cursurile online și offline
Școală specială		O	
Școală profesională specială		O	
Colegiu (elementar)	O	O	
Colegiu (mediu)	O	X	
Colegiu (superior)	O	O	Inclusiv cursuri pentru formarea adulților cu posibilitate de cazare
Asociație de întreprinzători	X	X	Se concentrează doar asupra unei ramuri industriale
Registrul comerțului		X	Pot funcționa funcții parțiale
Finanțe publice	O	X	
Sucursale bănci		X	
Consultanță			
Fond local pentru întreprinzători			
Centru de inovații		O	
Tourinform		O	
Parc industrial		O	

Incubator de afaceri		O	
Structură C+D		O	

Justiție, Ordine publică, Sănătate

Judecătoria		X	
Procuratură		X	
Poliție		X	
Jandarmerie		X	
Jandarmeria locală	O		
Poliția locală	O		
Poliție pășuni	X	O	
Poliția silvică		O	
Spital de urgență		O	
Spital		X	
Secție ambulator		X	
Cabinet medical privat de specialitate		X	
Servicii medicale de familie	X		
Medici de familie de gardă		O	
Cabinet pediatrie	O		
Pediatru de gardă	O		
Farmacie	X		

Farmacie de gardă		O	
Servicii de ambulanță		X	Lipsa de automobile speciale noi
Ambulanță stomatologie	X		
Cabinet stomatologie privat	X		
Stomatolog de gardă		O	
Planificare familială	O		
Îngrijire gravide	O		
Policlinică		O	
Servicii medicale școală	X		Condiții precare de personal și de mijloace
Servicii medicale sport		O	
Îngrijire psihiatrică		O	

Servicii publice comunitare , Cultură, Sport

Consultare stil de viață sănătos	O		
Pistă de alergare	O		
Pistă atletism	O		
Sală de sport	O		
Teren de fotbal	X		
Patinoar		X	Necesită modernizare din punct de vedere arhitectural, și din punct de vedere energetic
Bazin de înot		O	

Ștrand	X		Necesită modernizare sau reconstrucția ubuia nou
Sporturi în aer liber	X	O	Posibilități multiple de dezvoltare
Drumuri turistice		O	Colaborare regională civilă cu parcuri naționale, în sistem unitar
Teatru		X	Renovarea sistemului de condiții
Casa de cultură	X	O	Activitate de nivel regional
Muzeu	X		Necesită renovare semnificativă
Casă muzeu (moară)	X		
Skanzen	X		Loc nou corespunzător
Galerie de artă	O		
Alte colecții	X		Asigurarea de continuitate și lărgire
Biblioteca	X		
Biblioteca de specialitate	O		Poate fi integrată în incubator, potrivit direcțiilor de dezvoltare
Stoc digital	O		
Acces internet	O		Internetul ca serviciu public
Cinema	O		Nu poate fi realizat prin economisire
Serviciu Pașapoarte		O	În prezent la Toplița, în mod necorespunzător

Evidența populației		X	
E-administrare	O		Sistem integrat de e-guvernare
Construcții	X		
Înmatriculări autoturisme și permise de conducere		O	
One stop shop		O	În mai multe instituții descentralizate și deconcentrate

Servicii sociale, Management urban

Îngrijire de bază	X		
Protecția copilului	O		
Îngrijire persoane cu handicap fizic	X		Parțial rezolvat
Activități de zi cu persoane cu handicap psihic		X	
Cămin pentru vârstnici		X	
Activități de zi pentru vârstnici	O		
Îngrijire la domiciliu	X		
Instituție de integrare	O		
Consultare tineri	X		Împuternicirea modului social și de consultare
Consultare socială	O		Poate avea loc în institut integrat, dar se poate și în mod independent
Îngrijire psihologică	O		Sistem de îngrijire publică
Casă Ajutor Reciproc			

	X		
Alimentația publică	X	O	
Locuințe sociale	X		În sistem de antisegregare
Băi publice	X		Trebuie analizată capacitatea, este nevoie de formare corespunzătoare
Transport în comun	X		Se poate integra cu cel local, se recomandă transport doar pe baza nevoilor
Centrală termică	X		
Apă potabilă	X		
Apă uzată	X	O	
Transport deșeuri	X		Lipsa colectării selective și a reciclării deșeurilor
Îngrijirea spațiilor publice	O		Îndeplinirea incompletă a sarcinilor de curățare publică
Parcări	X		
Iluminat public	X		Modernizare de eficiență energetică, în sistem ESCO
Servicii montane		X	Se potdezvolta mai bine odată cu dezvoltarea turismului
Energetică urbană	O		Inovație a autorității locale
Spații de cazare	X		

Demografie și migrație

Caracterizare generală (evoluție numerică și demografică – scurt istoric):

Colonizarea secuilor în secolul XIII se înscrie ca o formă de migrație forțată a acestui grup etnic maghiarizat, în scopuri politico-militare. Informații documentare din prima jum. a sec. XIV, (perioada de când s-au păstrat o serie de registre papale) atestă

primele semne de stratificare socială: călăreți, pedestrași și fruntași, dintre care călăreții aveau o stare materială superioară fruntașilor și pedestrașilor. La sfârșitul sec. XV sunt amintiți jelerii, țărani dependenți și iobagii.

Scaunul Gheorgheni a fost amintit pentru prima dată în anul 1406, deci în aceea vreme aici existau mai multe așezări. Primul registru papal din zonă datează din anii 1332-34 și amintește de Gheorgheni ca o parohie cu trei preoți. Cele trei așezări asociate au fost probabil Gheorgheni (Szentmiklós), Lăzarea (Szárhegy) și Joseni (Alfalu). Acest registru specifică numărul populației, probabil încă destul de redus.

Dezvoltarea localității este condiționată de epidemia de ciumă din 1633, de pătrunderile turco-tătare, de distrugerile din 1707, când austriecii pârjolesc și jefulesc depresiunea Ghiurghiului, de epidemia de ciumă din 1709, epidemiile dintre 1716-1719 când aproape 40% din populație dispare (moare sau emigrează), de epidemia de holeră devastatoare din 1873.

Localitatea are în anul 1850 un număr de 5362 locuitori, număr care practic se dublează până în 1930. Populația totală stabilă (în 2012 / 2011/2002): 18377 loc. / 17.725 loc. / 20018 loc.

În ultimii douăzeci de ani, populația regiunii și a județului a scăzut. La fel și a Municipiului Gheorgheni. Unul dintre motivele declinului demografic este că multe persoane, au căutat în alte locuri mijloace mai bune de trai. Menținerea populației este una dintre cele mai mari provocări din prezent și pentru viitor. Scăderea numărului populației nu este o problemă pur emoțională, ci este un factor determinant și din punct de vedere economic.

Conform datelor ultimului Recensământ, populația județului Harghita este de 305.000 de persoane, cu 20.000 de persoane mai puțin față de situația de acum zece ani. Motivele declinului demografic sunt natalitatea negativă și emigrația. Pornind de la tendințele din ultimii 19 ani, în județ rata natalității (11‰) și asumarea sarcinii de a avea copii (44 nașteri raportat la 1000 de femei de vârstă fertilă) este peste media națională.

Diferența dintre ratele de emigrare și imigrare globale reprezintă 35,54% din declinul demografic din perioada 1991 și 2009.

În paralel cu acest fenomen, ne putem aștepta la schimbări și în ceea ce privește compoziția etnică a populației, specialiștii în demografie prezentând situații privind creșterea ponderii etniei rome.

Este important să menționăm că paralel cu declinul demografic și creșterea speranței de viață, s-a modificat și compoziția populației din punctul de vedere al vârstei. Schimbările din acest domeniu prezintă tendințe de îmbătrânire la nivel local, județean și la nivel național. Dependența demografică crescută – deși este mai favorabilă decât la nivel național – va rezulta pe termen lung provocări noi pentru economia și forța de muncă a societății din această regiune. Chiar mai mult, deoarece acest fenomen apare și în rata dependenței economice, de exemplu în 2010 în județ doi angajați au avut în întreținere trei persoane.

Putem constata o scădere atât în rândul populației active din punct de vedere economic, cât și în privința numărului populației ocupate (-19%). În 1990 rata de ocupare a fost în județ aproape 82%, iar peste douăzeci de ani a ajuns la 62%. De menționat faptul că regresul este mai mic față de media națională. Analizând datele legate de șomaj, putem constata șocul cauzat de criza economică, începând cu anul 2009. Rata șomajului

Înregistrat este în scădere (în 2012 este de aproximativ 6% pe lună, conform datelor AJOFM).

În privința calității resurselor umane – care se grupează la diferitele nivele ale speranței de viață, stării de sănătate și nivelului educației – județul Harghita are rezultate mai bune față de media națională și valorile din județele cu capacități similare. Indicele de dezvoltare a resurselor umane depășește media națională (0.778) ajungând la valoarea de 0.816 (2008).

În contextul om-comunitate-resursă, intensitatea relațiilor sociale, diferitele mecanisme comunitare și capitalul social acumulat au o importanță deosebită. Un izvor important de resurse îl constituie faptul că în zonă comunitățile nu s-au atomizat, încă mai există rețele dense de relații sociale, putem observa și astăzi acordarea reciprocă a atenției și controlul comunitar al segregării sociale. Mulțumită în parte și acestora, capacitatea de soluționare a problemelor la nivelul comunităților locale este eficientă chiar și în condițiile lipsei fondurilor financiare.

În ansamblu se poate spune că în anii trecuți Municipiul Gheorgheni a pus bazele unor transformări de succes, cât timp criza economică nu a însemnat un șoc mare în privința ocupării forței de muncă și a veniturilor firmelor, iar sectoarele determinante (industria lemnului, industria de construcții, comerțul, industria ușoară, turismul) au avut performanțe potrivite. În județ, ponderea populației Gheorgheniului este de 6%, ponderea economică este de 7,7%, ocupând astfel locul trei după Odorheiu Secuiesc și Miercurea-Ciuc. Va fi necesară amplificarea caracterului de centru regional, și există premise pentru creștere durabilă, întreaga populația a microregiunii putând constitui un bazin important de recrutare de forță de muncă pentru potențiali investitori.

Distribuția populației pe grupe de vârstă

În anul 2012, orașul avea 19.549 de locuitori, însă această valoare nu este stabilă. Tendința de scădere s-a diminuat din 2005-2006.

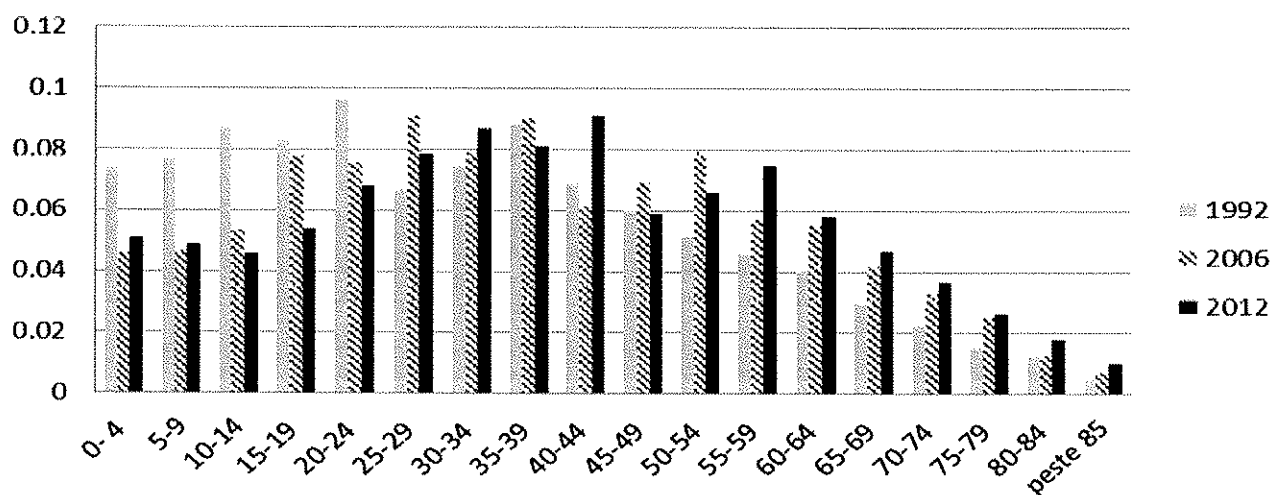
Totodată, conform tabelului care prezintă distribuția populației pe grupe de vârstă, putem afirma următoarele:

- Numărul tinerilor a scăzut în mod semnificativ, iar raportul generației de peste 45 de ani a crescut considerabil. Totodată, în ceea ce privește îngrijirea persoanelor vârstnice, trebuie luat în considerare faptul că apare un număr mai mare cu 50-80%, decât numărul de persoane pentru care a fost proiectat inițial sistemul instituțional, însă numărul mare de ONG-uri active în oraș compensează această carență. [L]
[SEP]
- S-a oprit scăderea populației orașului, numărul celor mici (0-9 ani) este mai mare în 2012 decât era în 2006, însă pe termen lung acest număr poate fi stabilizat doar prin creșterea numărului de copii nou-născuți. [L]
[SEP]

[L]
[SEP]

Distribuția populației pe grupe de vârstă

Sursă: Calcul pe baza INS Tempo

Tabelul de mai jos arată structura etnică a populației pe baza recensământului din 2011. Conform datelor oficiale numărul persoanelor care se declară armeni este foarte scăzut, totuși putem afirma că populația de origine armeană are tradiții vii în regiune și au lăsat orașului o moștenire importantă.

POPULATIA STABILA DUPA ETNIE - conform INSSE

Localitate	Total	Romani	Maghiari	Rom i	Ucr aini eni	Ger m ani	Tur ci	Rusi-Lipov eni	Tatari	Sar bi	Sio vac i	Itali eni	Evr ei	Pol on ezi	Ar me ni	Ce an gai	Alta etnie	Informati i nedispo nibile
HARGHITA	310867	39196	257707	5326	14	70	11	5	3	5	3	3	5	3	6	30	45	8432
MUNICIPIUL MIERCUREA CIUC	38966	6538	30607	337	*	22	*	*	*	3	*	-	*	*	*	17	10	1418
MUNICIPIUL GHEORGHENI	18377	1664	15388	436	-	5	*	-	-	-	-	-	*	-	3	*	*	875
MUNICIPIUL TOPLITA	13929	9540	3080	507	3	11	-	*	-	-	-	-	-	*	*	-	*	783
MUNICIPIUL ODORHEIU SECUIESC	34257	861	31665	509	5	9	*	*	-	*	-	-	*	*	-	*	6	1194
CIUMANI	4328	10	4280	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	38
DITRAU	5483	38	5379	*	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	63
LAZAREA	3424	39	3300	31	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	53
REMETEA	6165	46	6055	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	*	*	61
SUSENI	5114	60	4838	122	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	*	92
VOSLABENI	1929	1118	770	20	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	21

Strategia integrată de dezvoltare locală

Densitatea generală a populației pe ansamblul întregii regiuni a scăzut de la 63loc/km² în anul 1992 la 57loc/km² în anul 2002, valoare mult redusă față de media națională de 98 loc/km². În depresiunea Giurgeu, în 2002, pe o suprafață de 1613 km² erau concentrați 78079 locuitori, rezultând o densitate generală la nivelul unităților administrative de 48 loc/km². În Gheorgheni, structura populației pe sexe în anul 2012 se prezintă astfel: din numărul total de 18377 locuitori 8918 sunt bărbați, iar 9459 femei. Componența etnică a municipiului:

<i>Total</i>	<i>Români</i>	<i>Maghiari</i>	<i>Rromi</i>	<i>Germani</i>	<i>Armeni</i>	<i>Informații nedisponibile</i>
18377	1664	15388	436	5	3	875

Componența confesională a municipiului:

- romano-catolici 14085
- ortodocși 1606
- reformați 1068
- baptiști 200
- unitariani 109
- altă religie 343
- fără religie, ateï 37
- necunoscută (informații nedisponibile) 927

Incluziune socială

Pe teritoriul Municipiului Gheorgheni, activează un număr de 41 de ONG-uri, care asigură servicii sociale de calitate, acoperind toate domeniile sociale:

Lista serviciilor sociale din Gheorgheni, 2014

	Denumire operator servicii sociale	Denumirea programului
Activități de caritate		
1	ASOCIAȚIA SOCIALĂ UMANITARĂ CREȘTINĂ ORA INTERNATIONAL	Programul „Familie ajută familie”
2	SOCIETATEA NAȚIONALĂ DE CRUCE ROȘIE DIN ROMÂNIA- FILIALA HARGHITA	Crucea Roșie Harghita- Filiala Gheorgheni
3	PAROHIA ROMANO- CATOLICĂ „Szent Miklós”	Grupul „Caritas” în cadrul Parohiei Romano- Catolice
4	PAROHIA ROMANO- CATOLICĂ „Szent István”	Grupul „Caritas” în cadrul Parohiei Romano- Catolice
5	ASOCIAȚIA „Szent Márton”	Cantina săracilor

6	ASOCIAȚIA „Kolping Család”	Familia „Kolping „
7	ASOCIAȚIA „Sfântul Nicolae”	Programe pentru ajutarea familiilor nevoiașe, a persoane vârstnice și a copiilor
8	ASOCIAȚIA FEMEILOR „Lorántffy Zsuzsanna”	Programe realizate de Asociația Femeilor „Lorántffy Zsuzsanna”
9	MUNICIPIUL GHEORGHENI	Serviciul Public de Asistență Socială
Protecția familiei și a copilului		
10	DIRECȚIA GENERALĂ DE ASISTENȚĂ SOCIALĂ ȘI PROTECȚIA COPILULUI-CONSILIUL JUDEȚEAN HARGHITA	Centre de plasament de tip familial
11	ASOCIAȚIA SOCIALĂ UMANITARĂ CREȘTINĂ ORA INTERNATIONAL	Centrul de plasament de tip familial
12	FUNDAȚIA „Sfântul Francisc”- DEVA	Căminul „Sfânta Ana”
13	FUNDAȚIA „Sfântul Francisc”- DEVA	Centrul de zi „Kós Károly”
14	FUNDAȚIA „Sfântul Francisc”- DEVA	Centrul de zi- str. Școala Superioară
15	CARITAS ALBA IULIA	Asistență familială
16	ASOCIAȚIA „Fészek”	Asociația mamelor din Gheorgheni
17	ASOCIAȚIA „Tenerum”	Programul „Ringató”
18	Grupul „Búzakalász”	Activități pedagogice pentru copii familiilor sărace
Îngrijirea vârstnicilor		
19	CARITAS ALBA IULIA	Căminul de bătrâni „Sf. Elisabeta”
20	PAROHIA ROMANO- CATOLICĂ „Szent István”	Clubul persoanelor vârstnice „Őszirózsa”
21	CARITAS ALBA IULIA	Îngrijire la domiciliu
22	CARITAS ALBA IULIA	Dezvoltarea competenței de mișcare
23	CASA DE AJUTOR RECIPROC ALE PENSIONARILOR DIN GHEORGHENI	Ajutoare din partea Casei de ajutor reciproc pentru pensionari
Programe pentru persoanele cu dizabilități		
24	CARITAS ALBA IULIA	Programul „Șansa”

25	ASOCIAȚIA „Napsugár az Esőben”	Servicii sociale în Centrul de zi a persoanelor cu handicap
26	ASOCIAȚIA „Ulla și SV”	Asociația „Ulla és SV”
27	DIRECȚIA GENERALĂ DE ASISTENȚĂ SOCIALĂ ȘI PROTECȚIA COPILULUI-CONSILIUL JUDEȚEAN HARGHITA	Centrul de Îngrijire și Asistență-Gheorgheni
28	ASOCIAȚIA HANDICAPAȚILOR FIZICI DIN JUDEȚUL HARGHITA	Activități pentru persoanele cu handicap
Activități de dezvoltare și prevenție pentru copii și tineri		
29	CARITAS ALBA IULIA	Centrul de Zi de Dezvoltare și Educație Timpurie
30	MUNICIPIUL GHEORGHENI- CONSILIUL LOCAL	BIROUL DE INFORMARE ȘI CONSILIRE PENTRU TINERI Ifitéka
31	ASOCIAȚIA „Tenerum”	Programul „Nagyító”
Programe pentru persoane bolnave		
32	ASOCIAȚIA „Főnix”	Programe pentru bolnavii cu cancer
33	ASOCIAȚIA DIABETICILOR DIN GHEORGHENI	Programe pentru bolnavii de diabetici
Programe de voluntariat		
34	CARITAS ALBA IULIA	Programul Voluntariat
35	ASOCIAȚIA PENTRU CENTRUL DE TINERET DIN GHEORGHENI	Programul Internațional de Voluntariat din Gheorgheni
Formarea profesională a adulților		
36	CARITAS ALBA IULIA- Dezvoltare rurală	Serviciul de consiliere specializată
37	CARITAS ALBA IULIA	Școala „Caritas”
Protecția persoanelor și grupurilor cu risc crescut		
38	ASOCIAȚIA SOCIALĂ UMANITARĂ CREȘTINĂ ORA INTERNATIONAL	Adăpostul pentru persoanele fără locuință și mame cu copii
Programe pentru persoane cu adicții		

39	CARITAS ALBA IULIA	Program de consiliere pentru persoane cu adicții
Integrarea rromilor		
40	COMUNITATEA BAPTISTĂ MAGHIARĂ DIN GHEORGHENI	Misiune rromi- Comunitatea Baptistă Maghiară
Asistență comunitară		
41	CARITAS ALBA IULIA- Dezvoltare rurală	Asistență comunitară

Acestea, precum și preocuparea permanentă a Administrației publice locale pentru incluziunea socială și dezvoltarea unei comunități armonioase, ne dau garanția că viitorul se clădește pe premise trainice ale calității vieții și pentru cetățenii Gheorgheniului ce aparțin unor grupuri minoritare, oricare ar fi acestea.

La nivelul municipiului Gheorgheni, pentru implementarea Strategiei Guvernului României de incluziune a cetățenilor români aparținând minorității rome, pentru perioada 2015–2020, a fost întocmit următorul PLAN LOCAL DE ACȚIUNE:

N r. c r t	Obiectiv	Activitatea	Instituții responsabile	Termen
------------------------	----------	-------------	-------------------------	--------

A. EDUCAȚIE

1.	Extinderea, derularea, monitorizarea și mediatizarea setului de program de sprijin care vizează stimularea participării școlare, reducerea absenteismului și obținerea succesului școlar în sistemul de învățământ.	1.1. Pe raza municipiului se vor desfășura acțiuni de mediere școlară prin deplasări la domiciliile elevilor din familiile de etnie romă și ne-romi pentru identificarea problemelor care generează absenteismul și abandon școlar și stimularea participării școlare prin diverse campanii de consiliere parentală.	-Cosiliul Consultativ Comunitar -DGASPC -ISJ -Unitățile școlare -Poliția locală a municipiului Gheorgheni -Expert local -Autoritatea publică locală-SPAS	Permanent
		1.2. Dezvoltarea unui sistem de culegere și monitorizare a datelor privind înscrierea copiilor de vârstă preșcolară și școală într-o formă de învățământ.	-Expertul local -Mediator sanitar -Unitățile școlare	Permanent
		1.3. Organizarea și desfășurarea unor campanii de informare și conștientizare, la nivel local a minorității romilor cu privire la importanța educației preșcolare, gimnaziale, liceale și universitare.	-DGASPC -Unitățile școlare -Expert local	Trimestrial
		1.4. Informarea categoriilor diferite de beneficiari cu privire la serviciile disponibile în școli, grădinițe etc.	-Expert local -Unitățile școlare	Trimestrial

		1.5.Autoritatea publică locală-SPAS,expert local vor lua în evidență acele persoane care vor să participe la programul educațional de tip "A două șansă" în vederea lansării învățământului gimnazial pentru persoane care depășesc cu peste 4 ani vârstă corespunzătoare clasei și care din diferite motive, nu au absolvit învățământul secundar, gimnazial.	-SPAS -Expert local -ISJ Harghita	Permanent
--	--	--	---	-----------

B.SĂNĂTATE

2.	Stimularea măsurilor de promovare a sănătății care să contribuie la creșterea accesului cetățenilor aparținând minorității rome la serviciile de sănătate publică și la creșterea speranței de viață.	2.1.Campanie de evaluare a stării de sănătate a cetățenilor români de etnie romă și depistarea diferitelor boli (TBC,HIV/SIDA,pojar,etc)	-DSP Harghita -Mediator sanitar	Semestrial
		2.2.Campanie de promovare a principiilor generale de educație sanitară a cetățenilor români de etnie romă.	-DSP Harghita -Mediator sanitar	Permanent
		2.3.Informarea și consilierea femeilor și fetelor de etnie romă privind sănătatea reproducerii, riscurile asociate mariajelor tipurii, sănătatea mamei și a copilului.	-DSP Harghita -Mediator sanitar -Expert Local	
		2.4.Campanii uzuale de vaccinare a cetățenilor români de etnie romă conform Planului National de Imunizare.	-DSP Harghita -Mediator sanitar	Permanent
		2.5.Înscierea populației rome pe listele medicilor de familie.	-Expert local -DSP Harghita -Mediator sanitar	Permanent
		2.6. Îmbunătățirea condițiilor de ordine și igienă în zonele locuite de populația romă, adunarea deșeurilor în perioada de toamna și primăvară.	-Expert local -Responsabilii desemnați din comunitatea de romi -Vitalissima -Poliția locală al municipiului Gheorgheni	
		2.7.Extinderea gradului de acoperire teritorială cu măsuri de contracepție gratuite, scăderea incidenței sarcinilor nedorite.	-DGASPC Harghita -Expert local	Permanent
		2.8.Accesul la serviciile de utilitate publică: apă potabilă,canalizare,salubritate,energie electrică.	- Mun.Gheorgheni -Direcția Tehnică	Decembrie 2020
		2.9.Îmbunătățirea accesului cetățenilor români aparținând minorității rome la servicii de sănătate de bază preventive și curative, prin facilitarea includerii în sistemul de asigurări medicală o dată cu acordarea venitului minim garantat.	-Autoritatea publică locală-SPAS	Permanent

C.PROTECȚIA COPILULUI

3.	Asigurarea protecției speciale a copilului aflat în dificultate prin propunere stabilirea unei măsuri protecție specială, potrivit prevederilor Legii nr.272/2004 privind protecția copilului și promovarea drepturilor copilului.	3.1.Prevenirea abandonului copilului, a abuzului și a neglijării sub orice formă, precum și a tuturor fenomenelor care determină starea copilului în dificultate.	Autoritatea publică locală-SPAS DGASPC Harghita	Permanent
		3.2.Scăderea numărului de copii abandonați, susținerea familiilor monoparentale și a celor cu venituri reduse.	DGASPC Harghita Autoritatea publică locală-SPAS	Permanent

Strategia integrată de dezvoltare

		3.3.Descreșterea numărului de copii aflați în sistemul alternativ de servicii și instituții de tip familial. Creșterea numărului de copii reintegrați în familie.	DGASPC Harghita Autoritatea publică locală-SPAS	Permanent
		3.4.Organizarea de intervenții sociale pentru prevenirea și combaterea fenomenului “copiii străzii” (identificarea copiilor care parctică cerșetoria)	-Autoritatea publică locală-SPAS -Poliția municipiului Gheorgheni -Poliției locale a municipiului Gheorgheni -DGASPC Harghita	Permanent
D.LOCUIRE ȘI MICĂ INFRASTRUTURĂ				
4.	Asigurarea condițiilor decente de locuit persoanelor grupurilor vulnerabile, inclusiv cetățenilor aparținând minorotății rome, precum și accesului la servicii publice și la infrastructură de utilități publice locale.	4.1.Atribuirea de locuințe sociale la nivelul municipiului Gheorgheni persoanelor care îndeplinesc criteriile stabilite prin H.C.L nr.95/2015, în baza prevederilor: Legll nr.114/1996, legea locuinței cu modificările complatării ulterioare; H.G nr. 1275/2000 privind aprobarea Normelor metodologice pentru punerea în aplicare a legii locuinței.	-Autoritatea publică locală-SPAS -Comisia socială unitară de analiză și repatizarea a locuințelor sociale și ANL	Permanent
E.ADMINISTRAȚIE PUBLICĂ ȘI DEZVOLTARE COMUNITARĂ				
5.	Inițierea și desfășurarea unor programe de educație juridică, civică și de prevenire, în colaborare cu membrii minorității rome cuprizând:	5.1.Informare pe teme de: -siguranță rutieră în școli generale -respectarea condițiilor minime de igienă - prevenirea parcării ilegale a căruțelor pe domeniul public sau privat; Asigurarea unui climat de bună conviețuire între cetățenii romi și ceilalți locuitori.	-Autoritatea publică locală -Poliția municipiului Gheorgheni Poliția locală a municipiului Gheorgheni Compartimentul urbanism amenajare teritoriului	Semestrial
		5.2.Identificarea persoanelor fără acte de identitate în vederea emiterii acestora.	-S.P.C.L.E.P Gheorgheni -Expert local -Poliția municipiului Gheorgheni -Poliția locală a municipiului Gheorgheni	Permanent
6.	Sprrijinirea în inițierea unui plan de desfășurare a evenimentelor culturale cu specific inspirat din folclorul, tradiția și cultura romilor.	6.1.Revitalizarea tradiției pentru populația de etnie romă prin organizarea unui spectacol numit ”tradițiile văzute prin ochi de copil”.	-Unitățile școlare -Mediator școlar -Expert local	Zilele orașului Gheorgheni, Ziua internațională a romilor

Educație și sănătate^[1]_{SEP}

Din discuțiile purtate în cadrul atelierelor tematice, au fost totalizate problemele legate de elevi, profesori și sistemul educațional, care, conform participanților, au efecte asupra actului didactic și a activității elevilor și profesorilor.

A. Elevii

În rândul elevilor din Gheorgheni limba română nu face parte dintre materiile preferate, poate și datorită faptului că nu este folosită acasă, în familie și în comunitate. În ultimii ani, în opinia participanților, a crescut și lipsa de respect a elevilor față de personalul didactic și față de școală, în general. Aceasta este însă o problemă globală, datorată în mare parte concurenței pe care o are școala, ca furnizor de informație, cu televiziunea și cu internetul, unde lucrurile se petrec mult mai repede decât în timpul orelor de școală, ceea ce a contribuit la reducerea timpului de atenție pe care noile generații sunt dispuse să-l acorde lucrurilor ce nu le captează foarte repede interesul.

O problemă semnificativă este și lipsa de motivație, care este corelată cu lipsa viziunii de viitor în cazul elevilor din liceu. Mulți dintre acești elevi nu sunt conștienți nici de orientarea profesională viitoare, poate și datorită faptului că sistemul de învățământ nu-l face să conștientizeze faptul că nu deprinderea unei meserii este importantă în anii de școală, dat fiind faptul că dezvoltarea tehnologiilor actuale, în ritmul în care se desfășoară acum, face ca nivelul de incertitudine referitor la ce meserii se vor căuta pe piața muncii peste câțiva ani să fie foarte mare, ci abilitatea de a învăța să înveți și să te informezi, abilitate care permite adaptarea la orice poate oferi viitorul.

Participanții consideră că este mare numărul elevilor din școlile generale și profesionale care părăsesc prematur școala, dar statisticile ne arată că aceasta nu este doar o problemă a Gheorghienului, fiind prezentă la nivel european, reducerea absenteismului școlar și a părăsirii timpurii a școlii fiind una dintre țintele strategiei Europa 2020. Rata scăzută de promovare a bacalaureatului reduce șansele de învățare continuă și de dezvoltare profesională.

B. Personalul didactic

Participanții cred că lipsa de motivație se resimte și în cadrul personalului didactic, pentru cei mai mulți dintre ei această profesie înseamnă doar o sursă de venit, și nu unul îndestulător. Se consideră că sunt puțini profesori creativi și dedicați, și părerea unora este că profesorii sunt judecați în mod negativ de societate. Ca să evite conflictele cu părinții, cu elevii și cu conducătorii, profesorii sunt mai indulgenți cu elevii și nu clasifică în mod obiectiv.

Participanții consideră, că este o greșeală, că părinții nu sunt incluși în rezolvarea problemelor educaționale, dar pe de altă parte părinții sunt cei ce pun presiune pe cadrele didactice să dea note mari elevilor, deoarece medii generale contează la admiterea în licee și facultăți.

Comunitatea este fără doar și poate importantă în desfășurarea procesului de învățământ. Nu degeaba se vorbește de "cei șapte ani de acasă". Din comunitate și din familie copiii își iau valorile și modelele după care se ghidează în viață, iar acestea formează fundația pe care sistemul de învățământ poate clădi.

C. Sistemul educațional

Conform participanților, cea mai mare problemă constă în sistemul inconsecvent de calificare profesională, în sensul că reforma învățământului este departe de a fi completă, în acest domeniu având loc schimbările cele mai dese și mai vizibile, și nu toate în bine. Materia de învățământ din liceu nu este corelată cu cerințele din învățământul superior, iar cursurile de calificare se consideră că nu satisfac așteptările de pe piața muncii. Școlile se consideră că nu colaborează suficient cu sfera întreprinzătorilor. În programa rigidă, supraîncărcată și orientată către teorie se aplică puține ore de practică, iar aceasta se datorează uneori și lipsei dotărilor necesare.

Școala profesională nu se bucură de recunoașterea pe care ar merita-o, existând concepția generală că oferă o carieră mai puțin valoroasă și exclude posibilitatea continuării învățării. Acest fapt are în principal două cauze. Una este că nu se face în sistemul de învățământ actual o evaluare obiectivă a aptitudinilor elevilor, aceasta fiind la latitudinea părinților, care, în mod absolut normal, sunt subiectivi; iar a doua este că datorită nivelului scăzut de pregătire practică, când intră pe piața muncii tinerii au nevoie de o perioadă de acomodare în care să deprindă meseria, perioadă în care, în cazul în care angajatorii au răbdare cu ei, sunt plătiți mai prost și nu au resursele necesare să-și continue studiile. O soluție ar fi o legislație mai bună, care să încurajeze angajatorii să angajeze tinerii încă din perioada școlii și să conlucreze cu școala la formarea lor, în sistem de ucenicie, după modelul folosit cu succes în Germania.

Infrastructura educațională în Municipiu se prezintă după cum urmează:

Numărul de copii în instituții de învățământ

Tipul instituției	Numărul de instituții	Numărul de elevi
Creșă	1	50
Grădiniță	1	187
Cămin de zi	4	369
Școală general	4	1620
Liceu	2	718
Liceu profesional	2	1016

Sursă: Primăria Municipiului Gheorgheni

Tabelele de mai jos prezintă educația profesională accesibilă în oraș, respectiv numărul de locuri din instituțiile aferente.

<i>Liceul profesional BATTYÁNY IGNÁC</i>		
Școală medie		
Număr de elevi	Profil	Specializare
96	Servicii	Economie / Tehnician în activități economice
101	Servicii	Tehnician în turism
100	Tehnic	Media
87	Resurse naturale și protecția mediului	Industria alimentară/tehnician analize produse alimentare
70	Resurse naturale și protecția mediului	Agricultură /tehnician sanitar veterinar
49	Servicii	Comert/Organizator banchete

<i>Gimnaziu seral</i>		
18	Servicii	Economie
9	Servicii	Tehnician în activități comerciale
<i>Formare profesională</i>		
38	Turism	Ospătar
<i>Postliceală</i>		
8	Servicii/Economie	Asistent administrativ
576	Total	

Sursă: Primăria Municipiului Gheorgheni

Liceul Tehnologic FOGARASY MIHÁLY		
Școală medie		
Număr de elevi	Profil	Specializare
63	Teologie	Teologie romano-catolică
93	Electronică/ Automatizare	Tehnician operator, tehnica de calcul
58	Electrotehnică	Tehnician cablări
37	Tehnic	Prelucrarea lemnului
112	Mecanică	Mecanic întreținere și reparații
<i>Gimnaziu seral</i>		
83	Mecanică	Mecanic întreținere și reparații
29	Mecanică tehnică	Mecanic întreținere și reparații – Prelucrarea lemnului
<i>Formare profesională /după clasa a IX-a</i>		
23	Tehnică	Prelucrarea lemnului
<i>Formare practică</i>		
32	Mecanică	Mecanic auto
<i>Postliceală</i>		
48	Informatică	Programator
440	Total	

Sursă: Primăria Municipiului Gheorgheni

Ocrotirea sănătății reprezintă un serviciu foarte important oferit populației Municipiului Gheorgheni și a celei din zona razei de influență. Serviciile medicale oferite de instituțiile sanitare au ca obiectiv asigurarea sănătății membrilor comunității, menținerea și refacerea capacității forței de muncă, fiind astfel profund implicate în crearea condițiilor materiale de existență umană, în îmbunătățirea continuă a calității vieții. Managementul serviciilor de sănătate este abordat în mod diferit de fiecare categorie de actori implicați: guvern, conducerea unităților sanitare, profesioniști, pacienți și comunitatea locală.

Spitalul este unitate sanitară publică de interes local, care asigură servicii medicale, având 200 paturi distribuite în secții și compartimente. Serviciile medicale acordate de

Spitalul sunt: preventive, curative, de recuperare, de îngrijire în caz de graviditate și maternitate, precum și a nou-născutului. Juridic, financiar și din punct de vedere al structurii și organizării, este subordonat Consiliului Local Gheorgheni. Spitalul funcționează conform structurii organizatorice aprobate prin Ordinul Ministrului Sănătății nr.619/01.06.2010.

În anul 1991 a început construcția noului spital din Gheorgheni, ce a fost finalizată în anul 2008, cu 165 de paturi; la care se adaugă, totodată un compartiment de cronici - boli interne cu 10 paturi situat în Comuna Ditrău și o secție externă de boli infecțioase cu 25 de paturi situată în str. Carpați nr.14, ajungând astfel la o structură organizatorică cu un total de 200 de paturi de spital.

În activitatea desfășurată principiile de bază ale actorilor locali implicați sunt:

- respectarea dreptului la ocrotirea sănătății a tuturor categoriilor de populație, de alegere a medicului și a unității sanitare și egalității în șanse;
- garantarea calității și siguranței actului medical;
- asigurarea unei largi accesibilități la servicii de urgență, ambulatorii și spitalicești;
- asigurarea unor standarde ridicate a competențelor profesionale precum și încurajarea dezvoltării lor continue.

Economie și forță de muncă [SEP]

Harta performanței economice a României este una destul de colorată. Performanța unor regiuni, județe și localități este strâns legată de rata de urbanizare. Performanța măsurabilă în valori, rate nu trebuie însă confundată cu noțiunea de dezvoltare multidimensională, care se extinde zilnic cu noi conținuturi. Elementele ecologice, umane și sociale au din ce în ce mai mare importanță. Credem, că din acest punct de vedere, Municipiul Gheorgheni are resurse serioase. Credem că din poziția sa periferică poate făuri avantaje.

Nivel de dezvoltare economică; Premisele economico-sociale - Caracteristici generale

Starea economico-socială actuală are destule zone unde poate oferi potențial de creștere, regiunea depresionară Giurgeu-Ciuc în momentul de față își caută modelul economic, care se conturează să fie o economie bazată pe utilizarea resurselor locale, printr-o revenire la o agricultură tradiționalistă și la produse meșteșugărești, utilizarea acestor tradiții, precum și a peisajului în turism. Industrializarea forțată din perioada socialistă nu a putut fi susținută în anii 1990-2000, practic această ramură a murit odată cu căderea piețelor CAER. Doar exploatarea de lemn și industria lemnului au supraviețuit și s-au dezvoltat într-o oarecare măsură, precum și industria ușoară, în special cea textilă pentru mobilier și a confecțiilor.

Cauzele principale care contribuie la nivelul scăzut al performanțelor economice din momentul de față sunt:

- condițiile fizico-geografice nefavorabile, în special cele climatice, care nu permit dezvoltarea unei agriculturi performante cu o structură diversificată, o însemnată parte a veniturilor administrațiilor locale și a populației din zonă sunt consumate pentru a face față iernilor lungi și foarte geroase (5 luni/an); [SEP]
- lipsa unei concepții clare și a unor programe pe termen scurt, mediu și lung, la nivel regional și pe localități, fundamentate științific, profesional și cu un grad de fezabilitate; [SEP]
- lipsa unor concepții viabile care să reglementeze problema extrem de gravă a suprafețelor forestiere din regiune, a exploatarea necontrolate și a problemelor legate de materialul lemnos; [SEP]
- nivelul redus al colaborării la nivelul administrațiilor locale din regiune în vederea realizării unor proiecte comune; [SEP]
- lipsa unor investiții concrete care să diversifice oferta de valorificare a potențialului economic și turistic al regiunii; [SEP]
- starea precară a rețelei de drumuri; [SEP]
- lipsa alimentării cu gaz pentru multe localități din culoarul Giurgeu-Ciuc; [SEP]
- mentalitatea conservatoare a unui segment al populației, orientată spre tradiție și o mare doză de neîncredere față de transformările rapide a structurilor economice și sociale din întreaga țară; [SEP]

Activitățile socio-economice [SEP]

- primare - desemnează primele activități ale omului pentru procurarea celor necesare existenței, agricultura, silvicultura, exploatarea materialelor de construcții și extracția primară a minereurilor; [SEP]

- secundare și terțiare - reprezintă activități derivate ale sectorului primar și valorificarea produselor acestuia, industria, transporturile, turismul, educația, cultura, cultele, ocrotirea sănătății, etc.; [SEP]

Potențial economic

Multe firme mici și mijlocii se ocupă cu exploatarea forestieră și prelucrarea lemnului, în cadrul unor microintreprinderi, produsul final fiind construcții din lemn, tâmplării, finisaje din lemn. Acest lucru este o culoare aparte în structura economică a zonei, predominat de sectorul primar, este vorba despre agricultură, silvicultură, exploatarea și valorificarea resurselor subsolului importante pentru economia locală și pentru activitatea din construcții, precum și colectarea și valorificarea produselor auxiliare ale pădurii.

Terenurile optime pentru cultura plantelor sunt cuprinse între 650-800 m altitudine, condițiile climatice indică o zonă ecologică optimă pentru unele culturi, cum ar fi cartofii, leguminoasele cu boabe, dar și a plantelor furajere.

Terenurile agricole ale municipiului se prezintă în felul următor: din totalul de 11.669,89 ha:

- teren arabil -1.233,64 ha, respectiv 10,57 % [SEP]
- pășune -6.359,66 ha, respectiv 54,50 % [SEP]
- fânețe -4.076,59 ha, adică [SEP] [SEP] 34,93 % .

Aceste date conduc către o activitate de creștere a animalelor, care practic reprezintă și tradiția zonei.

Terenurile arabile

Agricultura regiunii are astăzi un profund caracter de subzistență, singurele produse agricole care nu sunt utilizate integral consumului propriu sunt cartofii, prețul acestora suferind în ultimii ani fluctuații destul de mari din cauza importurilor, mai ales din Turcia, unele produse lactate și animale vii (ovine și bovine), acestea din urmă vândute în special în Italia și fânul, al cărui surplus obținut se vinde de obicei la sfârșitul iernii unor persoane fizice sau firme din Moldova. [SEP]

Cantități destul de însemnate de ciuperci comestibile din flora spontană și fructe de pădure sunt de asemenea, valorificate în țară și străinătate (Italia, Ungaria, Austria, Belgia).

[SEP] Posibilitatea de diversificare a producției agricole apare doar dacă se reintroduc în folosință agroterasele abandonate, cu condițiile pedoclimatice favorabile. Iernile lungi și geroase și verile destul de răcoroase, determină producerea unor înghețuri prea timpurii sau prea târzii la sol care reduc considerabil perioada de vegetație a plantelor.

Pășunile și fânețele naturale

Pășunile și fânețele naturale reprezintă modul cel mai frecvent de utilizare a terenurilor agricole ale regiunii din punct de vedere al expansiunii spațiale (aprox. 48% din total). Localitățile cu cele mai întinse suprafețe ocupate cu pășuni și fânețe se întâlnesc în Depresiunea Giurgiu, iar municipiul Gheorgheni este înregistrat cu 10.436,25 ha.

Cultura plantelor și producția vegetală

Cultura plantelor și producția vegetală reprezintă un sector complementar în cadrul sistemului economic regional în raport cu celelalte activități intramontane specifice în regiunea Giurgiu- Ciuc: creșterea animalelor, cu o rentabilitate ridicată datorită terenurilor întinse ocupate cu pășuni, fânețe și plante furajere și exploatarea lemnului stimulată de ponderea suprafețelor ocupate cu păduri.

La nivelul arealului Giurgeu-Ciuc din totalul suprafeței arabile de 42684 ha, în anul 2006, cerealele pentru boabe ocupau 40% (17061 ha), urmate de plante furajere (de nutreț) cu 31% (13153 ha), de cartofi cu 24% (10112 ha), de legume cu 1,4% (657 ha), alte plante de cultură însumând restul de 4% (1749 ha), aici intrând rapița, sfecla de zahăr, plantele de sămânță, lucerna, trifoiul, etc.

Suprafețele însămânțate cu plante de cultură din depresiunea Giurgeu, în anul 2006, se prezentau astfel: din totalul de 19759 ha, 38,6% revenea cerealelor, 19% cartofilor, 1,2% legumelor, 34,8% plantelor furajere, 6,2% altor plante de cultură.

Cerealele, plante agricole pentru boabe, ocupă în regiune terenuri mai înalte, fără exces de umiditate de pe suprafața piemonturilor, conurilor de dejecție și teraselor din partea estică a culoarului Giurgeu-Ciuc. Principala plantă cerealieră, grâul (*Triticum aestivum*), se cultivă atât toamna cât și primăvara. Calitatea grâului depinde foarte mult de condițiile climatice, în special de evoluția temperaturilor din acel an. Uneori din cauza conținutului mare de gluten al grâului obținut, acesta nu poate fi folosit decât în furajarea animalelor. ^[1]_{SEP}

Orzul și orzoaica au o importanță economică relativ bună, deoarece au o plasticitate ecologică mare (se pot cultiva și la altitudini mai mari cu condiții climatice mai aspre), precocitate incomparabil mai mare față de celelalte cereale. Cultura cartofului (*Solanum tuberosum*), în pofida volumului mare de muncă și a creșterii exodului rural, continuă și în prezent să domine peisajul agrar din depresiunea Giurgeu-Ciuc, acesta constituind un aliment de bază pentru alimentația populației din regiune, folosit și în industria pentru preparare a spirtului, amidonului, glucozei și a dextrinei.

Rata terenurilor aflate în cultivare este mică, cu mult mai mică decât media pe țară – totodată condițiile climatice și calitatea solului din regiune nu permite cultivarea productivă a terenurilor arabile. Trecerea la agricultura ecologică în cazul terenurilor arabile necesită costuri mari de producție, în mod deosebit când vine vorba de producția de cereale. În luna mai sunt frecvent temperaturi sub 0°, iar la mijlocul lunii august deseori apare bruma. În aceste condiții chiar și producția de cartofi – zona fiind o zonă tradițională a cultivării și producerii semințelor de cartofi de calitate - este rentabilă doar în condiții în care se poate rezolva depozitarea și păstrarea în magazine a recoltei, deoarece pe piețe apar prima oară cartofii recoltați în sudul țării, după care piața este alimentată de zona Sf.-Gheorghe, Târgu Secuiesc, apoi zona Miercurea-Ciuc, și doar la urmă de Gheorgheni. În acest fel practic prețul cartofilor este stabilit deja când cartofii din Gheorgheni apar pe piață. Depozitarea – în condiții climatice mai aspre a depresiunii - uneori este rentabilă, dar sunt situații când primăvara prețul cartofilor nu depășește, sau chiar este mai mică decât prețul din toamna anului precedent, condiții în care depozitarea – cu toate costurile aferente – nu este rentabilă.

Zootehnia și produsele de origine animală

Zootehnia reprezintă o ocupație de mare importanță în cadrul sistemului economic regional Giurgeu-Ciuc, imprimând acesteia un evident caracter agro-pastoral. În trecutul apropiat, aproape că nu a existat gospodărie în care să nu se crească alături de păsări de curte și alte animale domestice, cum ar fi bovine sau ovine. Datorită ponderii sale mari, această activitate economică primește un caracter de compensare a ponderii insuficiente a culturii plantelor în balanța agro-alimentară a zonei. Perioada de pășunat variază între 120 -180 zile în vatra culoarului și 50 -70 zile pe culmile înalte, suprafețele cu pășuni din

vatra depresiunii Giurgeu intră în aria de folosință permanentă a așezării sub formă de izlaz comunal.

Creșterea animalelor în mod tradițional - pe lângă expolatarea pădurilor și prelucrarea lemnului - a fost cea mai însemnată ramură a economiei locale. De-a lungul secolelor XVIII- XIX prin mâna negustorilor armeni treceau anual 300-400.000 de bovine cumpărate de la locuitorii din zonă / respectiv din Moldova și Polonia, iar vama de la Pricске era organizată ca și adăpost pentru aceste animale, pe o perioadă de 40-90 de zile. Astfel, pe o bună perioadă a verii, animalele erau îngrășate în Depresiunea Gheorgheni, înainte de a porni pe lungul drum spre Ungaria-Austria-Germania, unde erau valorificate pentru carnea lor. Referitor la terenurile agricole, respectiv numărul animalelor, conform datelor Primăriei Municipiului Gheorgheni avem următoarea situație:

Terenuri agricole	11.669,89	ha	100%
Arabil	1.233,64	ha	10.46%
Pășune	6.359,66	ha	54,91%
Fâneată	4.076,59	ha	34.58%
Bovine	1.519	capete	
Ovine	3.834	capete	
Cabaline	612	capete	
Porcine	298	capete	
Păsări	119.200	capete	

Baza furajeră pentru creșterea animalelor este constituită într-o proporție de 90% din pășuni naturale în cazul localității Gheorgheni, iar restul de 10% din plante de nutreț (lucernă, trifoi, sfecă furajeră, soia furajeră, etc.). Destinația produselor agricole vizează cu precădere consumul direct al populației (legume, fructe, animale și produse de origine animală) și într-o pondere mai redusă prelucrarea agroalimentară (produse lactate și din carne, atât la scară redusă (în gospodării individuale, în manieră tradițională, dar tot mai limitat), cât și la scară industrială (cu o creștere în funcție de cerere și diversificarea cererii).

O bună parte din fermele de creștere a animalelor - rămase din perioada socialistă - sunt în imediata vecinătate a zonelor de locuit, distanțele de protecție fiind problema de bază. Chiar și în cazul fermelor care respectă aceste prevederi este recomandată zonificarea activităților pe baza distanțelor de protecție sanitară. În ultima vreme s-au dezvoltat și ramuri noi, avicultura fiind un segment din ce în ce mai important.

Creșterea animalelor, în cadrul unor ferme mai distanțate de oraș ar putea fi o soluție pentru economia zonei. După opinia mai multora este lipsă și de cunoștințe de specialitate, mai ales în ceea ce privește bioagricultura, care de fapt nu este o alternativă prea cunoscută în cerul agricultorilor. Fermele de familie se descurcă greu fără fondurile necesare. Producătorii nu pot concura cu prețurile mici ale produselor globalizate, însă putem observa o oarecare creștere a nevoilor localnicilor pentru alimente tradiționale, curate (se organizează o piață a alimentelor tradiționale lunar), precum și creșterea de la an la an al numărului de bovine și ovine, datorită finanțărilor europene de sprijinire din domeniu. Având în vedere că de ex. pentru creșterea unei bovine este nevoie un hectar de fâneată / pășune, dintr-un simplu calcul reiese că posibilitățile orașului ar permite

creșterea de aproximativ 6 ori a numărului de bovine existent. În ultima vreme sunt semnale pozitive din partea pieții, în sensul că animalele crescute liber, pe pășunile din zonă pot fi valorificate la unpreț semnificativ mai ridicat pe o nișă de piață.

Silvicultura

Componentă fundamentală a peisajului de ansamblu al Depresiunii Giurgeu, silvicultura are multiple funcții în existența umană: loc de refugiu și adăpost în vremuri grele, sursă de hrană sigură și fără investiții (faună cinegetică și piscicolă și flora spontană), sursă de energie, rol moderator asupra climei, hidrografiei și solului, sursă de masă lemnoasă pentru construcții, utilaje agricole, creșterea animalelor (raspândirea stânelor, numărul ovinelor și bovinelor fiind în strânsă legătură cu întinderea pășunilor și pădurilor).

Suprafața ocupată de păduri în prezent este de 9683,85 ha pe teritoriul administrativ al localității, însemnând un procent de 43,91 %. Acest raport la nivelul întregului culoar Giurgeu- Ciuc este de 33,2% din suprafața totală, depășind cu aproape 6% media pe țară (6,4 milioane ha), din care revine Depresiunii Giurgeu (51883 ha).

Pădurile cuprind următoarele asociații:

- molid [SEP]- (90%);
- brad [SEP]- (5%);
- fag și paltin - (1%); [SEP]
- pin [SEP]- (0,5%).

Fagul se încadrează masiv în limitele de 670 -1295 m altitudine și apare diseminat până la 1330 m, molidul în masiv de la 830 -1660m și dispersat la 1000 -1880 m și la 730-830m, bradul în zonele inferioare apare dispersat 600-800m, apoi masiv de la 800 m la altitudini de 1200m. Terenurile împădurite astăzi se găsesc într-un echilibru fragil, pentru remedierea situației se impun o serie de măsuri:

- curățarea și evacuarea materialelor lemnoase doborâte din cauza condițiilor climatice, incendiilor, dăunătorilor sau bolilor; [SEP]
- intensificarea plantărilor în arealele defrișate și în cadrul bazinelor hidrografice torențiale, etc. În ultimul timp se poate constata că exploatarea forestieră au început să fie organizate în mod rațional, în conformitate cu programele naționale pentru conservarea și dezvoltarea fondului forestier, valorificându-se și alte resurse ca fructele de pădure, ciupercile, rășina, fânul, brazii pentru sărbătorile de iarnă, etc.

Acțiunile de împădurire, din ultimii ani, au dus la apariția unor păduri tinere de larice, brad, paltin, fag și molid.

Alte îndeletniciri ale populației autohtone sunt: colectarea și utilizarea plantelor medicinale, a fructelor de pădure (zmeura, afinele, fragii de pădure), a ciupercilor comestibile, etc. Acestea reprezintă o importantă sursă de venit pentru unii locuitori, fiind valorificate local sau în cadrul centrelor de colectare. [SEP]

Bogăția și diversitatea mediului înconjurător al zonei a avut și are un rol important în viața locuitorilor. Culesul, ca activitate gospodărească este în strânsă legătură în primul rând cu vegetația. Varietatea fructelor de pădure, a ciupercilor și a plantelor medicinale oferă o sursă utilă de relaxare și constituie o sursă importantă de venituri. Dintre fructele de pădure cele mai semnificative sunt murele și afinele negre precum și cele roșii.

Plantele medicinale cele mai răspândite sunt: ciuboțica cucului, potroaca, chimionul, gențiana galbenă, iar printre cele mai cunoscute ciuperci din zonă se numără hribul, mânâtarca, bureții galbeni și râșcovul.

Activitatea industrială și construcțiile

Economia municipiului Gheorgheni este specifică regiunilor montane depresionare secuiești, ancorată în tradițiile seculare, fiind o economie mixtă formată din agricultura bazată pe cultura cartofului, pe creșterea animalelor (bovine, ovine), prin exploatarea pășunilor naturale și exploatarea pădurilor, și elemente de industrie moderne, în parte urme ale erei comuniste, în parte investiții noi.

Din perspectivă istorică, Gheorgheni este cunoscut ca un pol meșteșugăresc și un oraș al negustorilor armeni. Tăbăcăriile de aici erau renumite pentru calitatea pielii produse de meșteșugarii armeni. Cel mai renumit produs în acest sens era pielea roșie pt. cizme, cunoscută sub denumirea „kordován”. Un alt produs tradițional al orașului a fost scândura, prețul căruia era limitat de ordonanțele principelui Transilvaniei. Scândura era transportată cu căruțe, mai târziu cu plute, și reprezenta o piesă consistentă a exportului din zonă. În schimb era importat grâu. Astfel se explică de numărul mare a morilor și a joagărelor de apă pe prima ridicare topografică. Numărul lor a crescut în mod continuu, astfel la începutul sec. XX putem identifica 36 mori/joagăre).

În 1872 s-au desființat breslele din oraș, practic au fost comasate în Asociația Industrială. Practic a fost o asociere între meșteri și micii industriași, care în 1893 avea 220 de membri, iar în 1895 număra 230 membri. Începând cu anii 1880 apar primele activități industriale propriu-zise, dintre care amintim joagărul cu aburi al lui Armin Stein, „Gyergyószentmiklósi Erdőipari Rt.” al fraților Schmergel, fabrica de spirt al lui Czifra Mihály (1886), fabrica de bere fondată de Romfeld János.

Construirea uzinei electrice în 1902 atrage după sine dezvoltarea industriei, astfel în 1903 este fondată cea mai mare uzină de prelucrare a lemnului din epocă, cu un motor electric de 25 CP. În general, în pragul primului război mondial putem constata o dezvoltare mai accentuată a industriei de prelucrare a lemnului și activități izolate de prelucrarea metalelor, construirea mașinilor, pielărit, țesătorie, confecții și morărit. Primul război mondial întrerupe această tendință de dezvoltare, iar în perioada interbelică orașul suferă de pierderea avantajelor oferite de poziția de frontieră de lângă granița de odinioară.

Luptele din cel de-al doilea război mondial afectează destul de grav teritoriul orașului, drept urmare, activitățile industriale semnificative se dezvoltă la mijlocul sec. XX, până în anii 1990. În perioada imediat următoare celui de-al doilea război mondial în zona căii ferate este înființat UFET-ul care duce mai departe tradițiile de prelucrare a lemnului, filatura de in și cânepă, cooperativa Partizan. În 1949 ia naștere Cooperativa Lacu Roșu (inițial ca fabrică de confecții, la care în 1955 aderă și cooperativa pantofarilor). În anii 1960 -1970 – pe fundalul industrializării- sunt înființate fabrica de mobilă, țesătoria (care în principiu producea stofă mobilier, stoffe decorative, decorațiuni textile), IMG (Industria Mecanică din Gheorgheni), IUPS (Industria Utilajelor și a Pieselor de Schimb).

Majoritatea activităților industriale sunt concentrate în zona căii ferate, UFET-ul și IMG-ul fiind situate pe latura dinspre calea ferată a orașului, iar fabrica de mobilă, țesătoria, IUPS-ul sunt practic dezvoltări ulterioare a orașului, peste calea ferată. Până la anul 1990 se ajunge la un grad de industrializare care ocupă majoritatea forței de muncă din întreaga depresiune. Aparent, putem vorbi de o industrializare puternică, care în perioada anilor

1990 devine vulnerabilă, datorită faptului că doar parțial se baza pe materii prime din zonă.

După anul 1990 putem constata o scădere masivă a activității industriale, în sensul că industria grea (IUPS; IMG) intră în faliment, iar industria ușoară își restrânge activitatea. Disponibilizarea forței de muncă a luat proporții de la mijlocul anilor 1990, practic doar o zecime din numărul de odinioară a muncitorilor mai lucrează în ramurile de industrie înființate în perioada comunistă.

În prezent constatăm că zona industrială este o zonă în mare parte destructurată, împărțită între diverși actori, cu diverse probleme care au condus la părăsirea zonei de către unii jucători din segmentului industrial. O parte dintre aceștia s-au mutat în apropiere (Industry Transilvan), o parte s-a mutat la ieșirea dinspre Gheorgheni a comunelor învecinate, iar cei care au rămas transformă în condiții improvizate puținele dintre vechile hale industriale scăpate din calea demolărilor, demolări care a avut ca scop recuperarea armăturilor din betoane la preț de fier vechi. Prin excepție, țesătoria (Decoratex) a reușit să supraviețuiască, chiar cu activitatea redusă de azi – față de cea din anii 1980 – 1990, fiind cel mai important producător de stofe pentru mobilă. La fel se întâmplă și cu Cooperativa Lacu Roșu: la începutul anilor 2000 a fost înființată o fabrică de confecții, care la rândul ei -datorită problemelor din zona industrială – a fost înființată în vecinătatea acesteia, pe un teren cu proprietate clarificată. Prelucrarea lemnului determină profilul industrial de azi al orașului, iar apariția unor firme multinaționale din domeniu periclitează viitorul firmelor mici din zonă.

În imediata vecinătate a zonei industriale -adiacent căii ferate- au fost amenajate depozitele comerciale de odinioară, care ulterior au funcționat ca vamă și în prezent sunt abandonate. Problema proprietăților încă nerezolvate, litigiile între diverși actori - care au interes în folosirea terenurilor din zona industrială, respectiv proprietarii clădirilor - nu încurajează investițiile din zonă, deși aceste investiții pot deveni o sursă importantă de venituri și de locuri de muncă pentru oraș.

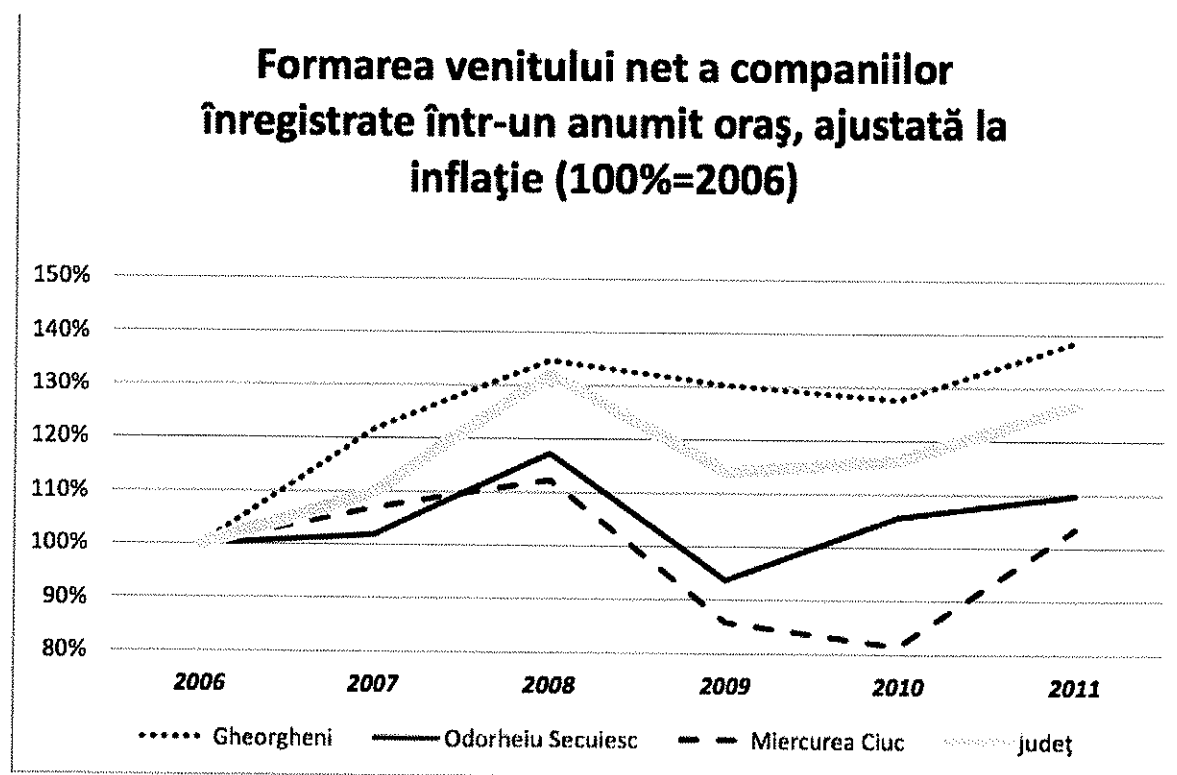
Cu o pondere ridicată este prezentă activitatea de prelucrare a lemnului și diferite activități meșteșugărești. Dezvoltarea industriei în spațiul geografic Giurgeu-Ciuc s-a derulat în etape progresive de la industria casnică și meșteșugărească la manufactură și în final la industria modernă. Prețul scândurii din Gheorgheni era limitat în secolul XVII de Dieta Transilvaniei. La finele sec. al XIX- lea a început să se dezvolte industria de prelucrare a lemnului. În secolul XX, în perioada socialistă a funcționat o fabrică de mobilă înfloritoare. Începând cu anii 1990 în municipiu s-a dezvoltat activitatea de prelucrare industrială a lemnului în cadrul mai multor întreprinderi mici și mijlocii. Din lemnul prelucrat se confecționează construcții de lemn cu destinația de case de locuit, case de vacanță, saune, care se predau la cheie și pot fi asamblate pe terenul clientului, în marea lor majoritate la export.

Liberalizarea posibilităților de export a dat un avânt fără precedent acestei industrii. Aproape 90% din numărul total al agenților economici cu activitate în domeniul industrial din culoarul Giurgeu-Ciuc reprezintă firme care se ocupă cu prelucrarea lemnului, iar aproximativ 20% din totalul firmelor din zonă posedă gateră sau ferăstraie care produc semifabricate din lemn (în special cherestea, grinzi și alte produse din lemn). Unele prelucreează semifabricatele, realizând tâmplării de uși, ferestre, elemente de decorațiuni interioare.

În perioada industrializării forțate a fost înființată o industrie metalurgică puternică (IMG, IUPS), care în condițiile actuale nu a putut supraviețui. Țesătoria a supraviețuit, dar și-a redus activitatea. Stofele pentru industria mobilei produse aici sunt în continuare căutate. Sunt câteva firme de talie mijlocie și mică în zonă, cea mai importantă fiind S.C. Fundamenta S.R.L., firmă de construcții.

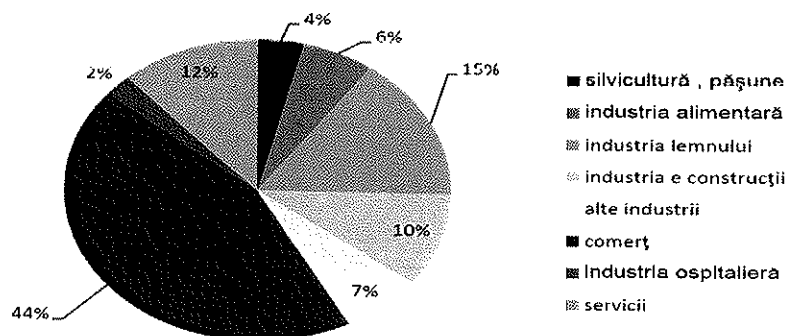
Societățile comerciale înregistrate în Municipiul Gheorgheni nu au avut foarte mult de suferit de pe urma crizei economice. În figura de mai jos se poate vedea foarte bine că media venitului net anual al firmelor înregistrate în oraș este mai sus de media pe județ, în raport cu nivelul din 2006, ajustată la inflație atinge 140%, în timp ce reședința de județ încă nu și-a revenit din șocul cauzat de criza globală.

Analiza pe sectoare de activitate societăților comerciale înregistrate în oraș arată o schimbare semnificativă față de anii 2000: sectorul primar se află în scădere, iar industria lemnului ocupă doar un procent de 15%-18% din totalul activităților economice. Cel mai eficient sector este comerțul, însă rolul acestuia de amplificator al economiei locale nu este relevant: produsele vândute provin în mare parte din alte regiuni sau din import. Cota industriei și a serviciilor este redusă.

Structura surselor veniturilor societăților comerciale în 2012

Structura economică mai fragmentată și procesele de afaceri mai închise fac posibilă o dezvoltare mai lentă, însă am putut constata că pot transforma economia locală într-una mai rezistentă față de influențele externe nefavorabile. O mai mare deschidere a economiei locale, creșterea competitivității trebuie stimulate în așa fel încât să nu pună în pericol sistemul imunitar al microregiunii.

Poziția geografico-economică caracteristică, accesibilitatea greoaie, densitatea scăzută a populației, caracterul agrar, infrastructura tehnică subdezvoltată, lipsa know-how-ului și a tehnologiilor competitive nu au favorizat atragerea investițiilor și capitalului străin.

Din această situație aparent nefavorabilă trebuie urmărite avantajele, deoarece resursele naturale ce pot constitui baza dezvoltării economice nu au fost exploatate și nu au fost înstrăinate. Performanța pe termen lung a economiei este dată de întreprinderile locale, ele sunt cele care asigură majoritatea locurilor de muncă. Capacitatea de autoorganizare bazată pe solidaritate a comunităților locale nu a fost încă distrusă de modelele globale de consum.

În prezent, orașul nu mai este un centru regional în ceea ce privește angajarea forței de muncă din zonă, însă este un centru regional comercial – astfel putând fi formate și alte roluri și funcții regionale determinate, deoarece dacă locuitorii din regiune vin în oraș să facă cumpărături, atunci pot avea și alte activități, alte servicii. Dezvoltarea sectorului serviciilor, în prezent în volum foarte mic și a sectorului turistic indică o nevoie mare de forță de muncă. În felul acesta, potențialul de recrutare pentru dezvoltarea economică a orașului poate fi extins la întreaga populație a microregiunii, al carei număr se situează undeva în jurul cifrei de 65.000 de locuitori.

Politicile EU privind subvențiile agricole în funcție de numărul de animale au încurajat semnificativ creșterea animalelor, numărul bovinelor și ovinelor fiind în ultima vreme în creștere din ce în ce mai accentuată. [SEP]

Parțial forța de munca – segmentul care se află înaintea ieșirii la pensie - este calificată majoritar în industria grea, practic dispărută până azi din oraș, specializările lor nu pot fi utilizate în condițiile și necesitățile actuale. Această segment se orientează spre

agricultură, majoritatea oamenilor practic în tinerețe erau implicați în diverse formă în agricultură și au terenuri agricole moștenite. Ei practică o agricultură tradițională. [SEP]

Tinerii interesați de agricultură -în număr limitat deocamdată- au posibilitatea de a efectua practică agricolă în Elveția, cunoscând de aproape modelul din țara cantoanelor. O mare parte dintre ei se întorc și încep activitatea cu o proprie minifermă, au posibilitatea de a accesa fonduri, prin Fundația LAM, care a fost gândită și axată pe acest segment, și care acordă în special credite pentru agricultori. Acest segment este la curent cu metodele moderne în agricultură, și în limitele posibilităților implementează cele experiența din Elveția. [SEP]

AgroCaritas prezent în Gheorgheni este un pol de inovație și are o microfermă model cu scop educativ, un proiect pilot care schițează un viitor pentru familiile care își dezvoltă un stil de viață în agricultură. Organizează frecvent cursuri de calificare cu specialiști din țară și din străinătate, are manufactură proprie pentru producerea cașcavalurilor maturate, acordă asistență comunitară și serviciu de consiliere specializată. Facultatea Babeș-Bolyai este prezentă în oraș cu o secție de Geografie a turismului.

Mediul

Relieful

Formele de relief obiectiv determinate, legate între ele prin raporturi de poziție și geneza compun structura morfologică a teritoriului. Culoarul depresionar Giurgeu-Ciuc apare ca o zonă de discontinuitate geografică datorită mișcărilor tectonice care au fracturat fundamentul cristalin, apoi a erupțiilor vulcanice care au barat la vest zona și îngustării văilor Mureșului și Oltului în bazinele de acumulare ale Giurgeului și Ciucului, după retragerea mării pliogene. Toate au dus la crearea actualului relief tipic intracarpatic, cu o serie de culmi montane (Călimani, Gurghiu, Harghita, Ciomatu, Ciuc, Hășmașu și Giurgeu) care închid la interior o zonă coborâtă (600-850m), alungită pe direcția nord-sud, compartimentată în două sectoare depresionare: Giurgeu și Ciuc. Acest areal geografic se individualizează prin treptele morfologice clasice: crestele montane, versanții, piemonturile, terasele și luncile râurilor, de unde decurg procese și fenomene fizico-geografice și umano-geografice (climatul, rețeaua hidrografică, învelișul vegetal și edafic, activitățile umane, potențialul geodemografic, structura așezărilor, etc.).

În cadrul Depresiunii Giurgeului se pot deosebi două sectoare morfologice: câmpia fluviolacustră Voșlăbeni-Remetea în sud și Podișul Subcetate-Toplița în nord, sectoare despărțite aproximativ pe linia localităților Ditrău-Remetea, de dealurile Senetea și Niarăș. Vornbind la scara lanțului Carpaților Orientali depresiunile de baraj vulcanic Giurgeu-Ciuc descresc, ca altitudine, de la nord spre sud: începând de la 1100 m la Glod, ajungând în Giurgeu la 850-650m, Ciuc 750-600m. Municipiul se află la poalele munților Giurgeului de origine cristalin-meozoică și este străjuit la N de vf. Prișca 1545 m, la E de vf. Fagul Înalt 1416 m, vf. Ciser 1364 m.

Rețeaua hidrografică

Elementul cel mai important al municipiului este pâraul Belchia, pârau căruia își datorează, probabil, existența, care strânge apa pâraurilor Cianod, Visszafolyó, Várpatak. Pe vremuri, pe Belchia au funcționat 36 de mori și joagăre de apă, apa pâraului fiind

ramificată în multe locuri din oraș. Pentru zona Hășmaș, sistemul hidrologic și caracteristicile de bază a regiunii sunt determinate de relief, climă și condiții geologice. Creasta mai înaltă, vestică al Masivului Hășmaș este o cumpănă principală de ape, care delimitează bazinul râului Siret, situat în est, de bazinul râurilor Mureș, situat în vest, și Olt, situat în sud-vest. Râul Mureș izvorește din Munții Hășmașul Mare și curgând în direcția nord, culege pâraiele văilor.

În Depresiunea Giurgeului, râul Mureș are o curgere mai înceată, prin urmare este mărginit de mlaștini, mai ales în zonele Voșlăbeni, Joseni și Remetea. Râul Olt izvorește din Munții Hășmașul Mare, la 15 km de izvorul râului Mureș, curge în direcția sud, traversează orașul Bălan, apoi ajunge în bazinul Ciucului de Sus.

O altă sursă de apă a teritoriului este pâraul Bicaz, a cărui origine este strâns legată de inundarea teritoriului Lacului Roșu. Cantitatea de apă, care curge printr-un baraj natural, trece prin Cheile Bicazului și se varsă în râul Bistrița. Afluenții săi pe stânga sunt pâraiele Kupas, Lapos, Șugău, iar pe dreapta pâraiele Bicajel, Szurdok, Damuk.

Apele sudice ale Masivului Hășmaș sunt colectate de afluenții din partea dreaptă ai pâraului Bükkhavas și afluenții din partea stângă ai pâraului Jávárdi, apoi prin intermediul pâraului Hidegség se varsă în Trotuș.

Clima

În culoarul depresionar Giurgeu-Ciuc, datorită lungimii nu foarte mari (110-120 km) și a lățimii relativ reduse (10-15 km), regimul elementelor climatice se caracterizează printr-o mare uniformitate.

• Elemente ale cadrului natural

Elaborarea conceptuală a programelor și planurilor de amenajare și dezvoltare regională trebuie să înceapă cu evaluarea factorilor de risc climatic, deoarece elementele climatice pot influența pozitiv sau negativ, iar în cazul culoarului depresionar Giurgeu-Ciuc se observă că limitează foarte mult posibilitățile de dezvoltare a teritoriului. Clima este specifică depresiunilor intramontane, cu ierni lungi și geroase și veri răcoroase. Datorită altitudinii de peste 800 m și a munților înalți ce înconjoară depresiunea, valorile normale ale radiației solare și ale curenților de aer caracteristice pentru această zonă geografică suferă modificări. Este considerat unul dintre polii frigului din țară cu minime ce ajung și la -35°C .

Temperatura medie anuală este în jur de 6°C , media zilelor cu ger depășește 160. În depresiune, iarna sunt frecvente inversiunile de temperatură, când datorită ceții frigul pune stăpânire pe oraș în timp ce în munții înconjurători este mai cald.

• Temperaturile

Condițiile climatice, influențate de morfologia și altitudinea reliefului contribuie la înscrierea depresiunii Giurgeu-Ciuc printre cele mai reci regiuni ale țării. Ca urmare a inversiunilor termice cauzate de bariera înconjurătoare, temperaturile medii anuale sunt în jur de 6°C , în luna ianuarie sunt cuprinse între -6°C și -10°C , iar în iulie variază între 16°C și 18°C .

Temperaturile minime absolute sunt printre cele mai scăzute din România: -38°C la Joseni în 11 ianuarie 1963, -35°C la Gheorgheni în 11 februarie 1929. Astfel, temperatura aerului din regiune se caracterizează prin importante variații lunare, anotimpuale și anuale,

fenomen ce contribuie la producerea ceții și a înghețului timpuriu toamna și a înghețului târziu primăvara. Înghețul se produce timp de 160-165 zile anual.

Temperatura medie multianuală în Depresiunea Giurgeu pe o perioadă de observații cuprinsă între anii 1961-1997 a fost de 5,4°C la stația Toplița (665 m altitudine) și 5,1°C la stația Joseni (750 m altitudine), recent între anii 2002-2006 a fost de 4,7°C la stația Joseni. Stațiunea Lacu-Roșu are un microclimat mai favorabil. Media anuală a orelor de strălucire solară este cuprinsă între 1700-1900. Temperatura medie anuală este de 8°C. Media cea mai scăzută de temperatură este de -7/-4°C, iar cea mai ridicată de 14-18°C. Temperatura apei vara poate atinge 22°C, primăvara, toamna 6-10°C. Iarna, lacul este acoperit de un strat de gheață gros de 60-70cm.

Precipitațiile

Circulația predominant vestică și nord vestică a aerului determină ascensiunea forțată a maselor de aer pe versanții vestici și descendența lor pe cei estici, acestea din urmă conducând la destrămarea fronturilor și formațiunilor noroase. Cantitatea medie multianuală de precipitații înregistrată în Depresiunea Giurgeu-Ciuc a fost de 616,3 l/m² la Toplița și 567,8l/m² la Joseni.

Regimul anual al precipitațiilor pune în evidență un maxim pluviometric începând din luna mai, care ține până la mijlocul lunii august, cantitativ mai mult de jumătate din precipitațiile anuale cad în această perioadă. Lunile cele mai sărace în precipitații sunt ianuarie, februarie și martie.

Precipitațiile medii anuale oscilează între 550-1000 mm care, cumulate cu apele provenite din topirea zăpezii pot pune în pericol suprafețe agricole. Circa 30% din cantitatea totală de precipitații cade sub forma de zăpadă, primele ninsori pot să apară deja în a doua decadă a lunii septembrie. Stratul de zăpadă are o importanță deosebită pentru protecția semănăturilor de toamnă și repartiția uniformă a umidității din sol acumulată în timpul iernii. Aceasta persistă în medie 120 zile/an. Grosimea medie a stratului de zăpadă variază de la 10- 30 cm, dar pe versanții și spațiul montan din estul depresionar grosimea poate depăși uneori 1 m.

Vânturile

Din analiza datelor stațiilor meteorologice din culoarul depresionar este predominantă circulația V, SV și NV, aproape în toate lunile anului predomină calmul atmosferic. Studiind roza vitezelor medii anuale ale vânturilor se constată că vitezele cele mai mari corespund în cea mai mare parte celor 8 direcții principale ale frecvenței vântului (N, NE, E, SE, S, SV, V, NV).

Valorile medii anuale cele mai ridicate se constată la vânturile de vest (4,1m/s la Joseni) iar cele mai scăzute la vânturile de sud (1,5 m/s la Joseni). Dintre vânturile locale cu importanță asupra climei se impun: brizele de munte și de vale, acestea luând naștere datorită încălzirii inegale a spațiilor înalte și joase, fiind caracteristice numai pentru sezonul cald al anului, frecvența și viteza lor este mică, de unde rezultă impactul redus asupra zonei. În stațiunea Lacu-Roșu vânturile sunt moderate.

Structura geologică

Carpații Orientali, teritoriu în care se circumscrie și culoarul depresionar Giurgeu-Ciuc, poartă amprenta contactului dintre formațiunile vulcanice neogene din vest și formațiunile mezozoice (Depresiunea Giurgeu) din est, adăugând zona sedimentară din vatra depresiei. Fundamentul cristalin al depresiei Giurgeu-Ciuc este acoperit de

formațiuni triasice, jurasice (calcare și gresii) și cretacice (fliș), peste care s-au depus aluviuni vulcanice și sedimentare, cu grosimi de 300-1000 m, colmatând cele două bazine de acumulare. Depozitele sunt reprezentate prin aglomerate, tufite, acumulări terigene cu cărbuni și material vulcanic. Strâns legate de formațiunile geologice sunt resursele subsolului, importante pentru economia locală sau regională cum ar fi: calcarele cristaline de la Lăzarea, Voșlobeni și Valea Strâmbă, nisipurile și pietrișurile din terasele Mureșului, toate în depresiunea Giurgeu.

Masivul Hășmaș face parte din zona cristalo-mezozoică a Carpaților Orientali. Fundamentul lor are peste 4 miliarde de ani, peste care în evul mediu s-a depus un sediment maritim. Acest proces s-a desfășurat în felul următor: la sfârșitul erei paleozoice rocile cristaline, care acum alcătuiesc fundamentul Masivului Hășmaș s-au scufundat de-a lungul axei longitudinale (N NV- S SE), iar la marginea vestică, estică și sudică a Masivului s-au curbat. Așa s-a format o depresiune, ciclunarul Hășmașului, care imediat a fost inundată de marea erei Trias.

În această eră s-au depus straturile sedimentare calcaroase. După C. Grasu acest proces s-a desfășurat în 6 cicluri, acestea au fost înlocuite de perioade în care fundul mării s-a ridicat, s-a uscat, straturile ajunse la suprafață s-au erodat. În regiunea Hășmașului sunt identificate de către literatura de specialitate două grupuri de cristaline. Cel bătrân, așa numitul "Seria-Rarău" s-a metamorfozat mai tare; este alcătuită din mezometamorfite, gneisuri și micașist, care sunt stratificate de migmatite și amfibolite. Această serie s-a format în era preistorică. (M.D. Codarcea 1967). Pe marginea vestică a sinclinarului rocile seriei Rarău sunt mai largi, iar la marginea estică rocile apar în forme mai înguste. Rocile sale sclipitoare de la șisturile cu mică albă se găsesc în: Platoul Pongrac, pâraul Vereskő, Munții Calului, Ciofronca, Hășmașul Mare, Piatra Singuratică, Öcsém, Terchiu. Spre nord-est se înalță din aceste gneisuri stâncile Muncel, Licaș, Vît, și după Bistra Mică se înalță Piatra Roșie. Grupa mai tânără a cristalinelor este "Seria-Tölgyesi". Este formată din epimetamorfite, filite (șisturi cu sericit, șisturi verzi, șisturi grafitice), roci magmatice. Acest șir de straturi de 3 km grosime formează Munții Giurgeului. Apare în valea Békény, apoi ajunge la o grosime semnificativă în curbele drumului național spre platoul Pongrac, iar în zona estică (partea vestică a văii Domuk) are o grosime de numai 1-2 km. Literatura de specialitate determină apariția, începând de la sfârșitul erei proterozoice până la începutul erei paleozoice.

În mod paradoxal, din punctul de vedere al încadrării spațiale, seria mai tânără Seria-Tölgyesi este situată mai jos, iar seria mai bătrână Seria-Rarău mai sus. Această ordine inversă s-a format în timpul stratificării cu 360 de milioane de ani în urmă, când o serie de mișcări de stratificare cu direcția V-E a împins stratul mai bătrân pe cel tânăr. Era mezozoică este alcătuită din formațiunile perioadelor Triasică, Juristică și Cretacică.

Straturile triasului se pot vedea pe suprafață, începând din partea vestică a Munților Hășmaș până la Lacul Roșu. Se manifestă în două feluri: instalații normale și instalații secundare, încorporate în sedimente. Triasul Inferior apare pe filitele cristaline de tip Rarău, și ca orice transgresiune, începe cu conglomerate mici. Pe acest strat se depune unul de nisip de cuarz și de gresie, care sunt întrerupte de straturi de calcar. Grosimea este maxim 20 de m. Triasul Mijlocie este alcătuit de dolomite și de calcar. Acesta este stratul cel mai important al perioadei Trias, care atinge o grosime de 400 m. Este alcătuit din roci de culoare albă, fisurile fiind umplute de detritus. Acest strat formează și stâncile Munților Hășmașul Mare-Öcsém.

Rocile perioadei Triasul Mijlocie apar și pe partea estică a sinclinei, pe creasta care desparte văile pâraielor Bicajel și Domuc. Rocile perioadei Triasul Superior sunt alcătuite din cremene roșiatice și calcar alb și galben. Apare mai ales în jurul Lacului Roșu, pe Piatra Ghilcoș, de-a lungul pâ râului Oii, pe panta vestică a văii Domuc și în stâncile platoului Öcsém. Extinderea stratelor s-a oprit la sfârșitul perioadei Triasul Superior.

Seria de straturi a perioadei Juristic începe cu formațiunile liasului. Straturile sunt alcătuite din șisturi argiloase, culoarea roșie, câteodată verzuie, și în partea superioară din straturi calcaroase cu fisături. Nu alcătuiește un așternut permanent. Apariția cea mai cunoscută este la pâ râul Frumoasa, la șaua între Piatra Singuratică și Platoul Öcsém. Fauna de moluște este bogată: fosile de ammonites, belemnites, scoica, melc, și de coral. Seria de straturi a fiurei inferioare este alcătuită din calcar roșiatic, câteodată galben și din dolomit calcaros. Apare pe dealul Pietrei Ghilcoș, pe versantul vestic al Muntelui Cohardul Mare, și pe dealul Munții Calului.

Seria de straturi a Fiurei Superioară este formațiunea cea mai importantă a sinclinei Hășmașul Mare, fiindcă imenși pereți calcaroși ale Lacului Roșu și Cheile Bicazului s-au format în această perioadă. Seria de straturi începe cu un strat de silixite. Aceasta apare în versantul vestic a Pietrei Ghilcoș, în șaua Cohardului Mare și Cohardului Mic. Apariția cea mai cunoscută este la pâ râul Iavard.

Următoarea serie de straturi are o grosime de 20 m. Este alcătuit din calcar roșiatic și cremene gri-verzui. În această serie de straturi găsim cea mai bogată arie de fosili. Cea mai importantă fosile este *Aspidoceras acanthicum* (specie ammonites). Teritoriul de răspândire: partea inferioară a Pietrei Ghilcoș și a Cohardului Mic, marginea platoului Câmpul Alb, și partea inferioară a Munților Hășmașul Mare și Platoul Öcsém.

Următoarea serie de straturi, care s-a depus continuu pe depozitul anterior, are o culoare de gri-albui sau roz-gălbui; calcar plin roșiatic. Această rocă frumoasă reprezintă etajul Barrem- Apt. Rocile ei sunt microcristaline; și apar în Munții Hășmașul Mare, Ecem, Hășmașul Negru și în Piatra Ghilcoș. Această serie de straturi, a căror grosime este mai mult de o sută de metri, formează și Piatra Altarului și Bardocz.

Seria de procese geologice nu ar fi completă, dacă nu am menționa că rocile sedimentare care formează sinclina au fost rupte în mai multe zone de roci vulcanice. Apariția lor indică prezența mai multor rupturi, în urma cărora au ajuns la suprafață roci magmatice. Sunt alcătuite din melafir și diabaz bazic metamorfic. Timpul formării este sfârșitul perioadei Cretacicul Inferior. Melafire și diabaze se pot găsi în valea pâraielor Bicajel și Oii, sub Piatra Altarului.

Potențialul biopedogeografic

Vegetația caracteristică este cea de conifere, predominante fiind pădurile de molid (*Picea excelsa*), restul de larici (*Larix aeuropea*) și de brad (*Abies alba*). Este răspândită, de asemenea, vegetația ierboasă de pășune și fânețe montane secundare, instalate în locul pădurilor de molid, în care predomină pâiușul (*Festuca rubra* v. *fallax*), țepoșica (*Nardus stricta*) etc., precum și o vegetație de mlaștini eutrofe și oligotrofe (tinoave) cu o vegetație caracteristică (*Sphagnum*). Se întâlnesc pe alocuri specii de mesteacăn pitic (*Betula nana* și *Betula humilis*), alun (*Alnus viridis*) și tisa (*Taxus baccata*).

Pe fânețe cresc mai multe specii de vulturici. La cele actuale amintite, se pot adăuga plantele mocirlelor: papură (*Typha*), rogoz (*Carex acutiformis*), trestie (*Phragmites*

australis); plantele câmpiilor: mestecănul (*Betula*), ulmul (*Ulmus*), paltinul (*Acer*), frasinul (*Fraxinus*), alunul (*Corylus*).

La toate acestea mai trebuie să adăugăm: clopoțelul (*Campanula napuligera*), turița mare (*Agrimonia eupatoria*), aliorul (*Euphorbia cyparissias*), măcrișul iepurelui (*Oxatis acetosella*), trifoiul sălbatic (*Trifolium pratense*), ferigi (*Dripoteris filix mas*), fragi (*Fragaris vesca*), zmeura (*Rubus idaeus*), murele (*Rubus fruticosus*), coacăza roșie (*Ribes rubrum*) etc.

Plantele medicinale și aromatice există într-un număr foarte mare, utilizate în medicina populară sau în arta culinară, având tradiții de secole. Trebuie să amintim plantele ocrotite din Parcul Național Cheile Bicazului– Hășmaș, menționate mai în față. Fauna cunoaște aici o bogăție deosebită, atât în specii de vânat mare: ursul brun (*Ursus arctos*), cerbul carpatin (*Cervus elaphus carpathicus*), căprioara (*Capreolus capreolus*), lupul (*Canis lupus*), mistrețul (*Sus scropha*), precum și vânat mic: pisica sălbatică (*Felis silvestris*), râsul (*Lynx lynx*), veverița (*Sciurus vulgaris*), numeroase specii de păsări: cocoșul de munte (*Tetrao urogallus*), cocoșul de mestecăn (*Lyrurus tetrix*), alunarul (*Nucifraga caryocatactes*), uliul păsărar (*Accipiter nisus*), mierla (*Turdus merula*) și multe altele, precum și diferite specii de rozătoare, pești (păstravul - *Salmo trutta labrax m. Forio*), nevertebrate (lepidoptere, insecte) etc.

Solul

În zona Gheorgheni se găsesc tipuri variate de soluri:

- terenuri inundabile în zona pâraurilor; [SEP]
- soluri brune argiloiluviale, leșietice și măloase pe dealuri; [SEP]
- soluri negre, fără pământ vegetal sau maro, puțin leșietice pe versantul munților; [SEP]
- soluri de pădure în zona muntoasă.

Majoritatea solurilor au fertilitate medie sau scăzută. [SEP]

Biodiversitate

În zonă se disting patru tipuri de ecosisteme: [SEP]

- Flora și fauna stâncilor calcaroase: s-au format grupări specifice pe marginile stâncilor abrupte, unde la influența radiațiilor solare reflectate și temperaturii destul de ridicate s-au format grupuri variate de viețuitoare. Unele specii au găsit aici adăpost. Dintre rășinoase trebuie amintite pinul de pădure, tisa și cetine de negi. Pe marginile stâncilor se găsește păiușul (*Festuca rupicola*) în mari cantități. Pajiștile sunt decorate cu garofița de munte (*Dianthus tenuifolius*) și cu cimbrisor (*Thymus comosus*), acest ansamblu este îmbogățit de specii precum iarba de soldină (*Sedum acre*), papucul doamnei (*Cypripedium calceolus*). Este foarte semnificativă floarea de colț (*Leontopodium nivale*), care este simbolul regiunii.

Dacă dintre plante floarea de colț este simbolul zonei, dintre animale capra de munte este considerată simbolul zonei. Capra de munte a fost adusă în zonă din Carpații Meridionali în anul 1970. Prima dată ea a apărut în Muntele Cohardul Mic, s-a răspândit și în Munții Hășmaș. Dintre speciile de păsări pe care le întâlnim aici, amintim rândunica și fluturașul de stâncă. [SEP]

- Flora și fauna pădurilor: cea mai răspândită specie este molidul. Este frecvent și amestecul de molid, brad și fag, mai ales pe partea estică a zonei. De-a lungul

văilor este caracteristic paltinul. Fauna cunoaște o bogăție deosebită în specii de vânat mare: cerbul carpatin, ursul brun, mistrețul, lupul și râsul. Se remarcă numeroase specii de păsări: cocoșul de munte, gușa roșie, alunarul, găița.^[1]

- Flora și fauna pășunilor montane: pășunile și fânețele s-au format prin intervenția omului. În locurile umede, mlăștinoase cresc speciile de rogoz. Primăvara cu primele raze calde de soare înfloresc ghiociei. Aici trăiesc și multe specii de fluturi: Issoria lathonia și Zygaena lonicerae. Reprezintă o mare valoare specia fluturelelui-apollo. Este foarte răspândită șopârla de munte și vipera comună.^[1]
- Flora și fauna apelor: în zona Lacului Roșu se găsesc specia broscărița și mana de apă. Pe marginea lacului cresc speciile de rogoz, pipirigul, și firuța. Dintre speciile de pești întâlnite în apele zonei amintim: păstrăvul de lac și păstrăvul comun. Dintre reptile larg răspândite sunt: salamandra alpină, salamandra carpatică și buhaiul de baltă cu burtă galbenă. Dintre păsări amintim: pescărelul negru, codobătura de munte și rața mică, care cuibărește în Lacul Roșu.

În Masivul Hășmaș apa din precipitații a creat formele carstice terane și subterane. În depresiunea Poianei Albe putem vedea doline și canale uriașe. Teritoriul este bogat în fenomene carstice subterane, în regiune se găsesc multe peșteri și avene, dintre care cele mai importante sunt următoarele:

- Peștera Kotej: se situează în Hășmașul Negru, pe versantul stâng al Bicajelului, la altitudinea de 1240 m. Este o peșteră de 87 m, în interior înaintarea este ușoară, și se găsesc stalagmite cu lublinit.
- Avenul Hășmașul Negru: se deschide pe creasta Hășmașului Negru, care coboară spre satul Trei Fântâni, la altitudinea de 1250 m. Avenul are două intrări, un puț de 10 m, care este plin cu zăpadă, și un al doilea puț, care are o adâncime de 20 m. Pe pereții avenului putem admira o scurgere parietală frumoasă.
- Avenul Telecul Mare: se află la nord de vârful Telecul Mare, într-o pădure de brazi, la altitudinea de 1650 m. Avenul începe cu un puț de 20 m, care este blocat de zăpadă. O galerie ușor descendentă coboară la al doilea puț cu adâncimea de 9 m. De la baza acestui puț în mai multe trepte ajungem la adâncimea finală de 40 m.
- Peștera Tolvaj: se află în Muntele Săcădat, la altitudinea de 1200 m. Peștera are o adâncime de 50 m și este împodobită cu scurgeri parietale.

^[1] Avenul Licaș: Legendarul aven se deschide pe vârful Muntelui Licaș, la altitudinea de 1675 m și se închide la adâncimea de 51 m. La intrare puțul are un diametru de 8 m, pe partea cea mai îngustă este de 3 m, la fund 9 m. Pe fundul puțului de 34 m este un dop de gheață de 3 m. Avenul continuă și sub acest dop de gheață, cu o galerie puternic descendentă. În această galerie se poate pătrunde doar la sfârșitul verii.

- Peșterile lui Vit: Munții Vitoș se situează la nord de Platoul Pongrac. Pe versantul estic al Munților Vitoș se deschid trei avene, fiecare având adâncimea de 10 m.
- Cheile Bicazului: În stâncile Cheilor Bicazului și Lacului Roșu se găsesc 51 de peșteri. Majoritatea peșterilor sunt greu accesibile. Cele mai lungi peșteri se găsesc în Peretele Bardosului: Peștera Bardos (-161m), Peștera Cascadei (-69 m) și Peștera Flacăra(-242 m).
- Peștera Munticelul: este o descoperire relativ recentă în cuprinsul uriașului bloc calcaros Munticelul. Ea a fost descoperită în primăvara anului 1973 și are o lungime de 40 m.

Valea Bicazului, după încălzirea climei a devenit cuibul de păstrare al plantelor. Speciile rămase aici împreună cu populațiile locale au contribuit la formarea covorului ierbos de azi. În această zonă extrem de bogată se găsesc o sumedenie de populații locale, dintre acestea amintim: cosacii bicăzeni (*Astragalus pseudopurpureus*), cetina de negi (*Juniperus sabina*), pinul de pădure (*Pinus sylvestris*), tisa (*Taxus baccata*)- o specie rară-care la începutul secolului trecut apărea în cantități mari în această zonă.

Monumente ale naturii

Municipiul Gheorgheni este situat parțial în Aria de Protecție Specială Avifaunistică - situl Natura 2000 ROSPA 0033 Depresiunea și Munții Giurgeului, cu o suprafață de 87.892 ha, din care 76,1% se găsește în regiunea administrativă a județului Harghita. Situl Depresiunea și Munții Giurgeului cuprinde depresiunea Giurgeului în întregime și o parte din pădurile de molid înconjurătoare, piemontane. Depresiunea cuprinde mai multe tipuri de habitate caracteristice, pe lunca râului Mureș. Majoritatea terenurilor sunt utilizate ca pășuni, fânețe, dar și pentru culturi agricole.

Situl Depresiunea și Munții Giurgeului include ariile naturale protejate Piemontul Nyires de la Borzont, Mlaștina Cea Mare Remetea, Mlaștina După Luncă din Voșlobeni, și Peștera Șugo, protejate prin Hotărârea Consiliului Județean Harghita nr. 162/2005. și Legea nr. 5./2000. Terenurile incluse în sit sunt în proprietate privată aproape 100%.

Situl Natura 2000 RoSPA0033 Depresiunea și Munții Giurgeului a fost desemnat arie de protecție specială avifaunistică pe baza HG 1284/2007, apoi modificat pe baza HG 971/2011. Situl Depresiunea și Munții Giurgeului a fost desemnat RoSPA0033 pentru prezența a mai multor specii de păsări, printre care cele opt specii amenințate la nivelul UE: *Aquila pomarina*- acvila țipătoare mică, *Ciconia ciconia*-barză albă, *Bonasa bonasia*-ieruncă, *Tetrao urogallus*- cocoș de munte, *Crex crex*- cristel de câmp, *Aegolius funereus*-minuniță, *Glaucidium passerinum* – ciuvică și *Picoides tridactylus*- ciocănitoare de munte. Situl este în custodia Ocolului Silvic de Regim Gheorgheni, până în momentul prezent fără Plan de Management aprobat.

Stațiunea Lacu Roșu este situată integral în situl Natura 2000 ROSCI 0027, și ROSPA 0018 - „Cheile Bicazului - Hășmaș” – situri de importanță comunitară, suprapuse cu aria naturală protejată de interes național a Parcului Național „Cheile Bicazului - Hășmaș”. Parcul Național Cheile Bicazului – Hășmaș se întinde pe raza județelor Neamț și Harghita, și a împrumutat numele de la cele două elemente geografice care îi definesc identitatea. Parcul se găsește în partea central-nord-estică a României, într-o zonă interesantă atât din punct de vedere geologic, cât și din punct de vedere al peisajelor sau biodiversității. Cheile Bicazului sunt renumite în țară pentru dimensiunile lor impresionante. Parcul acoperă o suprafață de 6575 ha, și are în componență mai multe rezervații naturale: Lacul Roșu, Cheile Bicazului, Masivul Hășmasu Mare – Piatra Singuratică, Avenul Licaș. Lacul Roșu, format în anul 1837 prin bararea naturală a apelor pârâului Bicaz, oferă o priveliște deosebit de pitorească.

Vegetația parcului se alcătuiește în procent de aproximativ 90% din păduri de molid, dar sunt prezente păduri de rășinoase cu fag, pajiști montane întinse, vârfuri cu vegetație subalpină și multe rarități floristice. Câteva specii de endemisme carpatice, între cei 1050 de taxoni de plante superioare, sunt: *Astragalus pseudopurpureus*, *Centaurea carpatica* și *Dianthus spiculifolius*. Specii de plante declarate monumente ale naturii și

ocrotite în Cheile Bicazului sunt: Papucul doamnei, Floarea de colț, Sângele-voinicului, Tisa și altele.

Parcul National Cheile Bicazului – Hășmaș adăpostește o varietate de specii de animale rare, importante pentru menținerea unui ecosistem echilibrat. Pe lângă Cheile Bicazului, în zonă mai pot fi admirate și alte opere sculptate în piatră de afluenții acestuia: Cheile Lapoșului, Cheile Șugăului și Cheile Bicăjelului.

Siturile Natura 2000 ROSCI 0027 și ROSPA 0018 Cheile Bicazului-Hășmaș au fost desemnate arii de protecție speciale pentru prezența a 19 habitate și 19 specii de păsări, 17 specii de păsări cu migrație regulată, numeroase specii de mamifere, amfibieni, reptile, pești, nevertebrate, plante, specii importante de floră și faună, descrise detaliat în formularele standard Natura 2000.

Schimbări climatice

Fenomenele de risc biopedogeografice

Dintre formele de risc asupra vegetației remarcăm o serie de procese care au dus la schimbarea asociațiilor vegetale de-a lungul timpului, cum ar fi:

- incendiile naturale sau cele provocate antropic sunt considerate factori cu efect distrugător asupra vegetației; [SEP]
- procesul de despădurire, poate fi considerat cea mai profundă intervenție umană asupra mediului geografic din zonă, care a condus treptat la restrângerea dramatică a arealului forestier cu efecte în lanț asupra tuturor componentelor: modificarea condițiilor microclimatice și topoclimatice, modificarea regimului de curgere a apelor, rărirea până la dispariție a unor specii de plante și animale, accelerarea procesului de eroziune a solului, creșterea cantității de CO₂ liber în arealele decopertate de vegetație; [SEP]
- pășunatul excesiv poate duce la modificarea ciclului vegetal al plantelor, la modificarea diversității speciilor, reducerea dimensiunilor agregatelor din sol, terenul decopertat de vegetație poate duce la degradarea solului; [SEP]
- solul ca produs natural de sinteză suferă permanent un impact puternic și constant din partea omului și a societății umane. Dintre intervențiile antropice care afectează profund structura solului și proprietățile acestuia se numără activitățile agricole (creșterea animalelor, cultura plantelor și pășunatul intensiv). [SEP]

Modificările majore pe care omul le-a introdus la nivelul solurilor sunt cele de natură chimică (salinizarea, lateritizarea), structurală (compactizarea), hidrologică (intervenții ce conduc inevitabil la înmlăștiniri și destabilizarea fizică a solului (eroziunea solului).

Fenomenele geomorfologice de risc

Procese geomorfologice ce se desfășoară în prezent în spațiul Depresiunii Giurgiu sunt determinate în mare parte de fenomenele care se manifestă în zona montană adiacentă. Riscurile apar în urma amplificării fără precedent în etapa actuală a proceselor de versant, mai ales în arealul bazinelor hidrografice torențiale. Aceste procese ridică probleme de ordin geografic, ecologic, economic și social.

Torențialitatea accentuată duce la formarea de diverse organisme torențiale (șiroiri, ogașe, rigole, ravene) în sectoarele superioare ale cursurilor de apă cu caracter

permanent, torențialitatea descrește ca intensitate în sectoarele mijlocii și inferioare, consecințele cele mai dezastruase aparând la baza versanților unde datorită schimbării bruște a pantei profilului longitudinal, apele se revarsă și își depun aluviunile. Densitatea organismelor torențiale variază în funcție de gradul de acoperire cu vegetație, cantitatea și distribuția în timp a precipitațiilor și intervenția factorului antropic. Astfel, pe fațada estică a culoarului depresionar, densitatea rețelei hidrografice și a organismelor torențiale au valori mult mai ridicate datorită pluviozității accentuate dar și din cauza exploatărilor forestiere iraționale. Dintre cauzele majore ale apariției și dezvoltării proceselor torențiale în arealul Giurgeului amintim: defrișările și transformarea covorului vegetal spontan, pășunatul abuziv și modul defectuos de gospodărire a fondului funciar arabil.

Aceste riscuri și disfuncționalități geomorfologice pot fi evitate sau remediate prin aplicarea concretă a unor măsuri și lucrări de prevenire și combatere a proceselor torențiale și erozionale. Rocile calcaroase care formează Masivul Hășmaș s-au depus în evul mediu. În timpul formării depunerea sedimentelor s-a oprit de mai multe ori, Masivul s-a înălțat sau s-a scufundat, s-au produs fisuri și rupturi imense. Asta s-a întâmplat între triasul superior și jurasic inferior, când teritoriul s-a înălțat și a început eroziunea. Procesul a fost urmat de o scufundare, apoi s-a continuat formarea sedimentelor. Înălțările s-au continuat și în era imediat următoare. În era nouă înălțările, rupturile, dislocările etc. au condus la formarea Masivului de azi. În regiunile înălțate deodată cu eroziunea au început și procesele de carstificare.

Fenomenele climatice de risc

Inversiunile de temperatură și scurgerea gravitațională a aerului rece de pe versanți către fundul depresiunii, pot determina scăderi foarte accentuate ale temperaturii aerului, uneori chiar sub -30°C , apariția ceții persistente, mai ales în lunile de iarnă. Ceața se instalează mai ales în lunile de toamnă și creează o stare de disconfort pentru organismul uman și are efecte negative asupra traficului rutier. Numărul mediu anual de zile cu ceață este de 60.

Chiciura cu o frecvență mai redusă, înregistrează o medie de 35-45 zile pe an, cu frecvență maximă în noiembrie-decembrie și o frecvență minimă în ianuarie-februarie când pe fondul unui timp calm și geros, cu temperaturi sub -20°C , se formează chiciura moale. Aversele de ploaie și grindină și-au sporit frecvența și intensitatea în ultimii 20 ani, grindina se produce în medie 4- 6 zile pe an, în plină perioadă de vegetație a plantelor de câmp (cartofi).

Fenomenele hidrice de risc

Încălzirea vremii iarna declanșează topirea zăpezii din spațiul montan înalt care generează creșterea excesivă a debitelor pâraielor și inundarea ariilor învecinate, procesul fiind amplificat de faptul că solurile și unele organisme fluviatile sunt înghețate. Aversele de ploaie, cu cantități mari de precipitații căzute într-un interval scurt de timp, mai ales în lunile iulie-august, solurile sunt destul de intens îmbibate cu apă, frecvența acestora este tot mai mare din cauza despăduririlor masive din perimetrul bazinelor torențiale și a sedimentării tot mai intense a albiilor.

Conectivitate^[1]_{SEP}

Municipiul Gheorgheni are o suprafață de 222 km² și o rețea stradală de 62,162 km. Rețeaua stradală este compusă din 89 străzi, două bulevarde, trei cartiere și trei piețe. Străzile existente sunt de categoria tehnică II cu două benzi de circulație și respectiv de categoria IV cu o singură bandă. În zonele pentru locuințe și funcțiuni complementare, traficul este local pentru accese și staționări, iar rețeaua stradală este în general satisfăcătoare din punct de vedere al capacității, dar insuficient amenajată pentru parcare și circulația pietonală. Rețeaua secundară de circulație se compune din accesele locale cu una sau două benzi carosabile care în general se înfundă sau se racordează la străzile principale.

Municipiul este penetrat de drumul european DE 578 (DN 12), din direcția Miercurea-Ciuc spre Reghin, drumul național DN 12C (spre Lacu Roșu) și drumul național DN 13B (spre Praid). Parcarea se realizează adeseori haotic de-a lungul străzilor, parcajele sunt în număr insuficient și neamenajate corespunzător. Aceași problemă se prezintă și în cazul stațiunii Lacu Roșu, unde în timpul sezonului circulația este adeseori blocată de numărul mare de vehicule staționare. Din anul 2012 în municipiu există un sistem de parcare organizat în zona centrală, serviciu realizat de o firmă privată. Lipsa unei centuri de ocolire este o problemă, în această direcție au fost luate măsuri, elaborându-se un studiu de fezabilitate pentru varianta de ocolire, de către CNADNR și SC IPTANA SA.

Distanța dintre zona Gheorgheni și aeroporturile internaționale din Târgu Mureș și Bacău este de 120 - 140 de kilometri, iar distanța de aeroportul din Cluj-Napoca este de aproximativ 200 de kilometri. Durata medie a unui transfer de la aeroport până la Gheorgheni este de aproximativ 2 – 4 ore.

Destinația se poate accesa și pe calea ferată prin intermediul gării Municipiului Gheorgheni. Există două trenuri internaționale care circulă zilnic din direcția capitalei maghiare Budapesta și un număr ridicat de conexiuni cu principalele orașe ale României: București, Cluj-Napoca, Timișoara, Brașov, Baia Mare, Satu Mare.

Din punctul de vedere al calității drumurilor și a accesibilității, inexistența șoselelor expres sau a autostrăzilor constituie un dezavantaj de la sine înțeles. Calitatea drumurilor care duc spre zona Gheorgheni-Lacu Roșu a fost îmbunătățită semnificativ, și în principiu se poate circula pe drumuri naționale modernizate către destinație. Situația drumurilor în orașul Gheorgheni, din păcate, nu este una favorabilă, dar conducerea orașului încearcă să mențină calitatea bună a căilor de acces, adică a drumurilor principale care trec prin oraș.

În general, în momentul actual orașul este izolat din punct de vedere al poziționării, însă conform programului cunoscut referitor la rețeaua TEN-T, va trece prin oraș drumul care leagă Iași-ul de Europa, ceea ce va îmbunătăți în mod semnificativ posibilitățile orașului. Pe de altă parte, izolarea face ca rolul orașului în organizarea regională să devină deosebit de important.

Pe lângă subiectele de educație, sănătate și sociale, rezolvarea transportului în comun aparține tot de subiectul îndeplinirii sarcinilor publice. Cu această temă s-a ocupat atelierul numit „Spațiile publice și transportul ecologic”, unde participanții au identificat problemele legate de transportul în comun. Cei mai mulți cred că autobuzele ce deservește transportul interurban îngreunează traficul la orele dimineții, având stații prea numeroase. Unii spun, că o cursă regulată Gheorgheni - Lacu Roșu nu circulă, deoarece nu există cerere în acest sens. Cei mai mulți nu utilizează mijloacele de transport în comun, pentru

că programul lor și alte informații legate de acestea nu le sunt cunoscute. Câtiva au menționat și de o „lipsă de educație”, de lipsa de informare și orientare în ceea ce privește avantajele utilizării mijloacelor de transport în comun.

Funcționalitatea și utilizabilitatea orașului, calitatea vieții localnicilor depinde și de calitatea și marcarea corespunzătoare a drumurilor, străzilor, piețelor, subcentrelor, pistelor pentru bicicliști, zonelor noi propuse spre construire, drumurilor ocolitoare și terenurilor industriale. Din punct de vedere al structurii interne a orașului este importantă distanța la care se află instituțiile determinante, în cazul acesta spitalul, casa de cultură, primăria, față de teritoriile locuite. Din fericire, dimensiunile reduse ale orașului, fac ca instituțiile importante și spațiile de deservire a cetățenilor să poată fi accesibile din orice punct al orașului printr-o plimbare de 20-25 de minute pe jos, și desigur, mult mai repede cu bicicleta.

Utilități și infrastructură publică [L SEP]

Alimentare cu apă

În localitatea Gheorgheni, din numărul total de 18377 de locuitori sunt brânșiți la rețeaua de alimentare cu apă cca. 17900 locuitori, iar la rețeaua de canalizare sunt racordați cca. 11800 locuitori, restul locuitorilor, în special cei cu locuințe particulare au sisteme locale de colectare a apelor uzate (fose septice și bazine vidanjabile, microstații de epurare). [L
SEP]

În orașul Gheorgheni și în stațiunea Lacu-Roșu există instalație centralizată de alimentare cu apă proprie, în prezent sunt demarate lucrările de completare a rețelelor existente:

- În Gheorgheni proiectul intitulat „Reabilitarea și extinderea sistemelor de alimentare cu apă și canalizare menajeră și a stației de epurare”
- în stațiunea Lacu Roșu “Ecologizarea stațiunii turistice Lacu Roșu și dezvoltarea infrastructurii pentru turism Etapa I. a. Sistem de alimentare cu apă potabilă, b. Sistem de canalizare”

Prin captarea apei pârâurilor Belchia și Cianod, se poate asigura în principiu și alimentarea așezărilor învecinate din Depresiunea Gheorgheni, la Lacu Rosu captarea în prezent este din lac, însă este în curs de realizare un sistem nou de alimentare cu apă, cu alimentare din puțuri forate.

În zona celorlate trupuri consumul este realizat prin izvoare, fântâni stradale sau prin fântâni proprii.

Captarea din sursa pârâului Belchia este de tip priză de mal cu bararea albiei. Captarea apei din pârâul Belchia este amplasată la distanță de cca. 5,5 km amonte de localitatea Gheorgheni și la 700 m amonte de stația de tratare apă a localității, având ca vecinătăți: amonte- fâneauță; aval- fâneauță; mal drept- drum național DN12C, bordat de pădure de molid. Barajul este construit din beton cu lungimea de 25,5 m, lățimea la bază de 2,0 m și înălțimea de 2,5 m și este urmat în aval de un dissipator de energie tip saltea având lungimea 8,0 m și protecție realizată din căsoaie de lemn umplute cu pietre de râu. Captarea apei, dimensionată la capacitatea de 120l/s, se realizează prin două ferestre de

priză în zidul de sprijin din partea dreaptă a bazinului de captare, apa captată fiind trecută prin două grătare și două deznisipatoare având dimensiunile $L \times H = 10,6 \times 0,6 \times 2,6$ m, prevăzute cu golire de fund pentru curățarea depunerilor. Depunerile sunt evacuate în pr. Belchia, la 25 m aval de baraj.

Captarea din sursa pârâului Cîanod. Tipul captării este de mal cu prag de fund. Pragul este construit din beton cu lungimea de 21,8 m, lățimea la bază de 0,5 m și înălțimea de 1,4 m. Captarea apei este dimensionată la capacitatea de 25 l/s, se realizează printr-o conductă de oțel având: Dn 200 mm prevăzută cu grătar, amplasată pe malul stâng al pârâului. Apa captată este refulată spre stația de tratare prin două pompe tip CERNA având caracteristicile $Q = 90$ mc/h, $H = 52$ mCA (X: 551578,36; Y: 583135,31).

Captarea de apă la Lacu-Roșu este realizată din partea de aval a lacului, unde există un decantor construit din beton.

Sistemul de canalizare al municipiului este divizor, având o lungime de 22,5 km. Apele uzate sunt transportate gravitațional, printr-un colector având: Dn= 500mm și L= 6 km, la stația de epurare. În stațiunea Lacu Roșu în prezent nu există rețea de canalizare menajeră centralizată, colectarea apelor menajere de la consumatori făcându-se în bazine etanșe vidanjabile, evacuate periodic de către firme specializate.

Pentru extinderea rețelei de alimentare cu apă și realizarea rețelei de canalizare și a stației de epurare există un proiect în derulare intitulat "Ecologizarea stațiunii turistice Lacu Roșu și dezvoltarea infrastructurii pentru turism Etapa I. a. Sistem de alimentare cu apă potabilă, b. Sistem de canalizare" menit să asigure alimentarea cu apă potabilă și canalizarea întregii localități, în condițiile cerute de normativele în vigoare.

Stația de epurare a municipiului Gheorgheni se află în Joseni, colectează și curăță apele uzate colectate de rețeaua de canalizare a orașului, după care o redă în circuitul natural. Tratarea apelor se face prin procedee mecanice și biologice, nămolul rezultat din depuneri fiind și el tratat prin fermentare anaerobă.

Capacitatea proiectată a stației de epurare (existente) este de **156 l/s**. La ora actuală este funcțională doar treapta mecanică, iar capacitatea maximă funcțională a decantoarelor este de **64 l/s** (treapta biologică nu a funcționat niciodată). Capacitatea stației de epurare și dotările tehnice sunt insuficiente. (Stația de epurare este într-un grad avansat de uzură și nu asigură epurarea apei uzate la standardele de calitate prevăzute de normativele în vigoare pentru descărcarea efluentului în emisar.)

Prin proiectul intitulat „Reabilitarea și extinderea sistemelor de alimentare cu apă și canalizare menajeră și a stației de epurare” este prevăzută o stație nouă, cu două linii de epurare, cu o capacitate proiectată de 2400 mc/zi.

Alimentare cu energie electrică

Orașul Gheorgheni este al treilea oraș electrificat din Transilvania, în anul 1903 având uzină electrică proprie. În extravilanul orașului se află o stație de transformatoare

220/110/20 kV, zona este traversată de două LEA de înaltă tensiune 220 kV (Fântânele-Gheorgheni, respectiv Stejaru-Gheorgheni) și mai multe LEA de 20 kV. Distribuția se face printr-o rețea de linii de joasă tensiune montate parțial pe stâlpi de metal și beton, parțial pe stâlpi de lemn.

Telefonie

Localitatea este racordată la o centrală telefonică automată și are acoperire pentru telefonie mobilă în toate zonele sale; se propune desființarea tuturor liniilor Tc aeriene, și montarea lor sub nivelul pământului, îngropat.

Alimentare cu energie termică

În Gheorgheni există termoficare municipală, serviciu asigurat de firma E-Star, care asigură agentul termic în cartierele de blocuri colective și o parte din clădirile din zona centrală a localității. Centrala este amplasată în zona cimitirelor și funcționează cu rumeguș, rezolvând într-un fel problemele de mediu legate de acest material restant din industria lemnului.

În rest, încălzirea clădirilor se realizează cu combustibil solid (lemne), pentru obiectivele individuale. Pentru reducerea consumului de lemne, se propune utilizarea buteliilor de aragaz pentru prepararea hranei. Numărul locuințelor cu încălzire centrală este de 3687 de locuințe dintr-un total de 7198, reprezentând 51,22% dintre locuințe.

Locuire^[L]_[SEP]

În principiu putem identifica cinci tipuri de locuire:

- locuințe individuale de tip rural, caracteristice satelor din împrejurimi, ancorate în arhitectura tradițională din zonă, realizate din lemn, marea majoritate a lor fiind realizat la începutul sec. XX. Locuințele sunt retrase față de aliniamentul străzii, au curți mari și terenuri agricole aferente în cadrul gospodăriei. Accesul în locuințe se face din curte. ^[L]_[SEP]

- locuințele negustorilor armeni, situate majoritar pe str. Márton Áron (locuințe individuale, în diferite stiluri istorice, majoritar în stil baroc), respectiv câteva vile de la începutul sec. XX, situate pe str. Kossuth, str. Bălcescu. Aceste locuințe parțial sunt monumente istorice. ^[L]_[SEP]

- imobilele de raport de la începutul secolului XX din piața centrală a orașului, cu magazine la parter. Aceste construcții formează un ansamblu urban încheiat, fiind declarat monument istoric ca atare. Fiind vorba de construcții înșiruite, accesul în imobile se realizează direct din stradă, iar accesul în locuințele de la etaj este realizat prin intermediul unui coridor deschis. ^[L]_[SEP]

- casele „pătrate” a anilor 1970, respectiv a anilor 1980 (parter, respectiv cu etaj) amplasate pe parcele mici (de regulă 2,5 ari). Practic sunt ultimile construcții care încă nu deranjează foarte mult în imaginea urbană tradițională. ^[L]_[SEP]

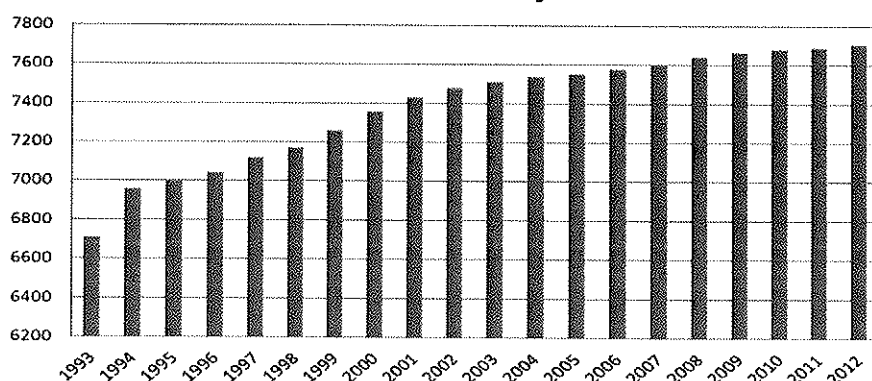
- cele trei cartiere de blocuri, cu blocuri de locuit P+4. Blocurile din cartierul Bucin și Revoluției sunt cu acoperiș șarpantă, cele din cartierul Florilor sunt cu acoperiș terasă. Parțial aceste acoperișuri terasă sunt acoperite cu acoperișuri-șarpantă „improvizate”. Balcoanele blocurilor au fost închise în mod neunitar, creându-se astfel un discomfort

estetic și vizual. Problema garajelor construite între blocuri, pe spațiile verzi, în mod ilegal a fost rezolvată doar parțial prin demolările inițiate de primărie. [SEP]

- casele realizate după 1989 – în mare parte realizate în regim propriu sau de „meseriași”. Aceste locuințe în general au o calitate estetică discutabilă, soluțiile tehnice sunt în general precare. Prin excepție, putem remarca câteva construcții cu o valoare arhitecturală și ambientală certă.

Numărul locuințelor

Forme de proprietate	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Proprietate publică									
Județul Harghita	4242	4416	4246	4088	4267	4363	2326	2369	2369
Gheorgheni	136	141	133	127	159	193	184	183	183
Proprietate privată									
Județul Harghita	125506	125649	126152	126844	127332	127686	132063	132363	132717
Gheorgheni	7554	7578	7605	7642	7666	7682	7477	7495	7526

		Populația Gheorgheni / M-Ciuc %	Populația Gheorgheni/ jud. Harghita %	Populația Gheorgheni/ Romania %
Populația Gheorgheni	18377		6	
Populația M-Ciuc (2012)	37980	48,39		
Populația județul Harghita(2012)	304969		6	

Populația România (2015)	19043767			0,1
Raport locuințe Gheorgheni /M-Ciuc (reședință de județ)		46.25		
Raport locuințe Gheorgheni / județul Harghita			5.58	
Raport locuințe Gheorgheni / România				0,09

Localitate	Nr. total locuitori	Alimentare cu apă		Racord la rețeaua de canalizare		Alimentare cu energie electrică		Alimentare centralizată cu energie termică		Bucătărie		Grup sanitar	
		Număr	%	Număr	%	Număr	%	Număr	%	Număr	%	Număr	%
Total în România	8450942	5638465	66.7	5504450	65.1	8166508	96.6	3755761	44.4	7146931	84.6	5230511	61.9
Total în județul Harghita	132589	99135	74.8	94677	71.4	126310	95.3	54486	41.1	121781	91.8	90834	68.5
Miercurea Ciuc	15997	15446	96.6	15349	95.5	15661	97.9	14542	90.9	15395	96.2	15110	94.5
Odorheiu Secuiesc	13705	13335	97.3	13275	96.9	13432	98.0	12154	88.7	13280	96.9	12872	93.9
Gheorgheni	7398	6814	92.1	6645	89.8	7146	96.6	4728	63.9	7036	95.1	6538	88.4
Ciumani	1916	1416	73.9	1314	68.6	1776	92.7	376	19.6	1729	90.2	1247	65.1
Joseni	2460	1490	60.6	1464	59.5	2227	90.5	530	21.5	2409	97.9	1412	57.4
Lăzarea	1567	912	58.2	899	57.4	1522	97.1	367	23.4	1505	96.0	883	56.3
Remetea	2765	1650	59.7	1592	57.6	2577	93.2	495	17.9	2379	86.0	1541	55.7
Raport Gheorgheni /M-Ciuc (reședință de județ)	46,25	44,11	95.34	4,33	94.18	45,63	98.67	32,51	70,29	45,7	98.85	43,27	93.54
Raport Gheorgheni / județul Harghita	5,58 %	6,87 %	123 %	7,02 %	125.77 %	5,66 %	101.36 %	2,59 %	155.47 %	5,78 %	104.69 %	7,2 %	129.05 %
Raport Gheorgheni / România	0,09 %	0,12 %	138.08 %	0,12 %	137.94 %	0,09 %	100 %	0,13 %	143.91 %	0,1 %	112.41 %	0,12 %	142.81 %

Din tabelele de mai sus reiese că raportat la Miercurea-Ciuc (reședința de județ), respectiv la nivelul județului Harghita și la nivelul României, față de raportul populației, raportul locuințelor este mai mic, în schimb, locuințele dispun de o echipare edilitară mai

bună decât media pe județ sau media pe țară.

Autoritățile au răspuns solicitorilor și au emis autorizații de construire, în perioada 2003-2013, conform tabelului următor:

Anul	Pentru locuințe private noi	Pentru extinderea locuințelor existente
2003	16	9
2004	21	7
2005	14	9
2006	13	12
2007	71(blocul 42)	7
2008	61(blocul 42)	8
2009	20	4
2010	10	4
2011	13	12
2012	19	11

Turism

Destinația turistică Gheorgheni – Lacu Roșu, mulțumită valorilor naturale și culturale, dispune de un potențial turistic marcant. În urma consultărilor cu partenerii locali din societatea civilă și sectorul public și privat, organizate de către Asociația Turistică Pro Gheorgheni și Administrația Publică Locală, s-a ajuns la concluzia că viitoarea destinație de ecoturism va cuprinde zona administrativă a **Municipiului Gheorgheni, și teritoriul Parcului Național Cheile Bicazului – Hășmaș**. Această micro-regiune acoperă o suprafață de aproximativ 68.000 ha. Formațiunile naturale ale Parcului Național sunt de valoare turistică deosebită. Pe lângă formațiunile naturale, flora și fauna foarte bogată, precum și moștenirea culturală particulară au un rol important în puterea atractivă turistică.

Zona este locuită de populație de etnie maghiară (secui), cu o cultură populară bogată, și o lume gastronomică particulară, formată mulțumită armenilor care s-au așezat în oraș, prin care Destinația Turistică Gheorgheni – Lacu Roșu poate deveni o pată de culoare specială în oferta turistică a României.

Luând în considerare avantajele competitive ale zonei, principalele forme de turism care pot fi practicate în contextul tendințelor actuale în turism, cu rol semnificativ în atragerea circulației turistice și care sunt promovate în Zona Gheorgheni - Lacu Roșu, sunt ecoturismul și turismul activ. Având în vedere faptul că zona este caracterizată prin comunități cu venituri reduse, impactul practicării ecoturismului poate fi relativ mare.

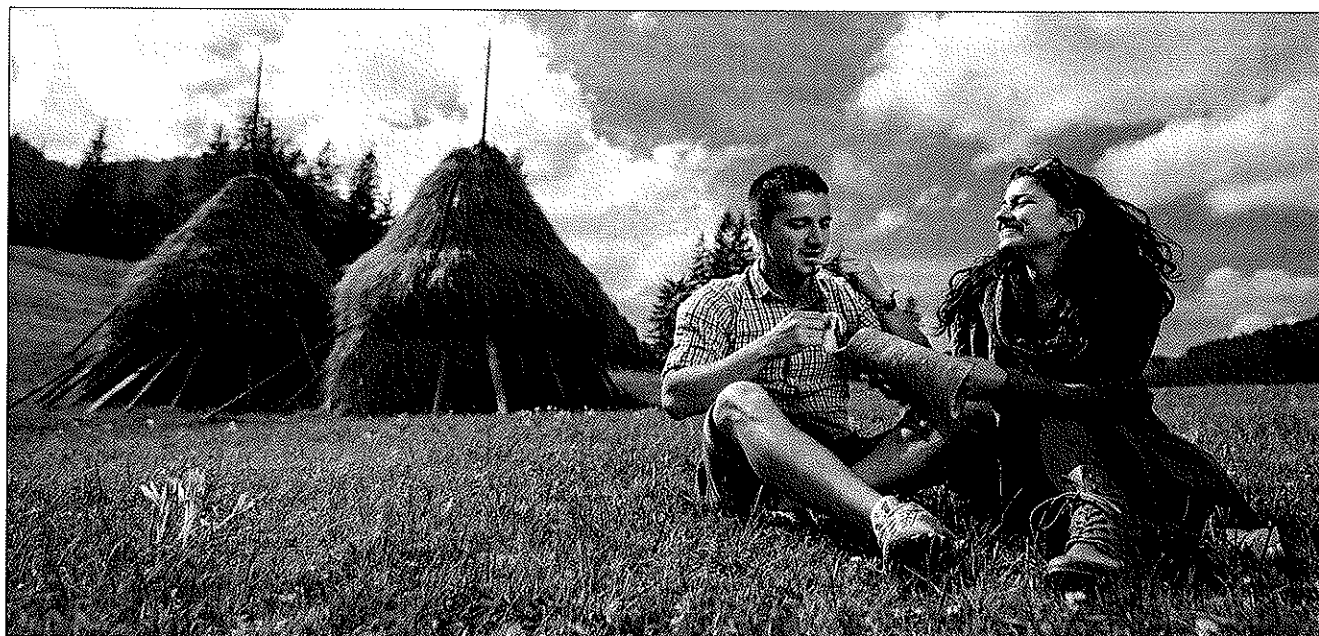
Dezvoltarea turistică stagnantă de zeci de ani și care își caută drumul, începe să capete suflet în ultimii cinci ani. În acest ținut în care până acum, în mod specific, s-a oferit doar cazare, apar din ce în ce mai mult programele turistice organizate, legate de mediul natural. Printre ofertele active și ecoturistice se evidențiază tot mai mult drumețiile

conduse de ghizi, ture de schii, turele călare de mai multe zile, monitorizare urși și nu în ultimul rând observarea caprei negre. În lipsa strategiei de marketing , de altfel prinde viață, dar interesul e încă destul de mic față de programele oferite local. Dintre turiștii locali și cei care vin din Ungaria foarte puțini caută programele, iar numărul turiștilor sosiți din Europa de vest e încă redus.

După părerea noastră, pentru ca dezvoltarea turistică sustenabilă a Destinației de Ecoturism Gheorgheni – Lacu-Roșu să se realizeze este necesară pregătirea bazei Unității de Management a Destinației, construită în baza modelului vestic. Una dintre condițiile de bază a participării la programul „Green Entrepreneurship 2.0 – Dezvoltarea destinațiilor de ecoturism din România lansată de Fundația pentru parteneriat și Romanian-American Foundation, în parteneriat cu Asociația de Ecoturism din România este pregătirea planului de dezvoltare turistică a destinației, respectiv realizarea unui parteneriat între sectorul public și privat respectiv și societatea civilă din dimeniul turismului și mediului. Odată cu realizarea parteneriatului și formarea concepției de dezvoltare, dezvoltarea destinației turistice Gheorgheni – Lacu-Roșu poate fi canalizată în direcția unui scop comun.

Pe lângă pregătirea concepției de dezvoltare, programul prevede și realizarea unor idei concrete pentru următorii patru ani, care contribuie la promovarea ecoturistică a zonei, dezvoltarea produsului ecoturistic, îmbunătățirea calității serviciilor turistice, a infrastructurii turistice, la mărirea traficului turiștilor și a înnoptărilor, respectiv la dezvoltarea durabilă.

Destinația turistică Gheorgheni – Lacu Roșu, mulțumită valorilor naturale și culturale, dispune de un potențial turistic marcant. În urma consultărilor cu partenerii locali din societatea civilă și sectorul public și privat, organizate de către Asociația Turistică Pro Gheorgheni, s-a ajuns la concluzia că viitoarea destinație de ecoturism va cuprinde zona administrativă al **Municipiului Gheorgheni, și teritoriul Parcului Național Cheile Bicazului – Hășmaș** (HARTA NR.1). Această micro-regiune acoperă o suprafață de

aproximativ 68.000 ha. Formațiunile unice al Parcului Național au o valoare turistică remarcabilă. Dintre acestea trebuie evidențiată în mod imperativ: Lacul Roșu, Cheile-Bicazului, creasta stâncoasă Hășmaș-Piatra Singuratică-Ecem.

Pe lângă aceste formațiuni naturale, potențialul turistic al zonei este sporit de varietatea florei și a faunei. Posibilitatea observării unor specii în habitatul lor natural, precum: ursul brun, capra-neagră, fluturașul-purpuriu, sporesc considerabil oferta ecoturistică a arealului. Prezența speciilor de plante rare și endemice au un aport semnificativ în valoarea și atractivitatea ecoturistică a destinației.

În afara teritoriul parcului național există și alte atracții naturale demne de a fi menționate, ca și exemplu putem aminti parcul dendrologic Grădina Csiky, aflată pe teritoriul orașului Gheorgheni.

Destinația turistică Gheorgheni-Lacu Roșu dispune și de obiective culturale cu valoare turistică: biserica armeano-catolică din Gheorgheni (înconjurată de un zid de apărare), biserica parohială romano-catolică Sf. Nicolae din oraș sau fostele case/clădiri a negustorilor armeni construite în jurul centrului istoric al orașului. Trebuie adăugate la patrimoniul material și capelele surori Sf. Ana și cea armenească, ambele aflate pe muntele Ciobot.

HARTA NR.1 HARTA DESTINAȚIEI DE ECOTURISM GHEORGHENI – LACU ROȘU

Coordonatele rutelor și drumurilor au fost trecute pe hărți 3D. Tot în trecutul apropiat au fost marcate cu semne de orientare două trasee montane pentru ciclism.

În Cheile Bicazului, alpinismul are o lungă tradiție, datorită acestuia arealul ar putea deveni una dintre cele mai importante locații din Europa Centrală pentru cățărare. Pe versanții abrupti sunt atât trasee de escaladă sportivă cât și clasică, acestea având diferite grade de dificultate. Ca și număr sunt mai mult de 150 de trasee de escaladă în această zonă.

Potecile sunt perfecte pentru călăritul montan, pe aceste rute fiind organizate o varietate de tururi, unele cu tematică nomadă, acestea având o durată de una sau mai multe zile.

Echipa locală de salvamont fondată în anii '70, activează iarna pe pârtiile de schi din zona Gheorgheni, vara activând la baza din Lacu Roșu. Prin proiectul „Turismul Montan Sigur” al Consiliului Județean Harghita au fost efectuate mai multe etape de dezvoltare a echipei de salvamont din Gheorgheni. S-a înființat Serviciul Județean Salvamont, la care au aderat echipele locale de salvamont, iar la Lacu Roșu a fost construită o bază pentru salvamontiști. În urma proiectului echipele de salvamont au fost dotate cu echipament nou. În dotarea echipelor sunt acum: un snowmobil, un ATV, un vehicul amfibiu 8x8 (ARGO) și o mașină nouă; toate acestea stau la dispoziția salvamontiștilor din Gheorgheni, aceștia putând astfel să-și desfășoare activitatea în mod profesionist. Tot în urma inițiativei lansate de Consiliul Județean au fost asigurate cursuri de formare profesionistă a membrilor echipelor de salvamont, astfel personalul echipei de la Gheorgheni ia parte la cursurile de scufundări și recuperare din subteran pentru a acționa mai eficient în orice situație în care apar cazuri de accidente în rândul turiștilor și nu numai.

Analiza capacităților de cazare:

Istoria destinației turistice Gheorgheni-Lacu Roșu începe în primii ani ai secolului XX: În această perioadă au fost construite primele hoteluri în localitatea Gheorgheni, respectiv vilele din lemn în stilul specific Carpaților, care s-au încadrat perfect în mediul sălbatic al zonei Lacu Roșu.

În perioada de după cel de al doilea război mondial vilele au fost naționalizate iar din cauza problemei legate de proprietarii acestora, nu au fost modernizate. Nici după valul de privatizări de după anul 1989 nu s-au efectuat lucrări de modernizare. Ca și consecință, clădirile care se încadrau armonios în peisaj s-au deteriorat iremediabil, ba chiar în unele cazuri aceste vile au fost demolate.

Din păcate unitățile de cazare construite în perioada recentă nu mai păstrează stilul arhitectural original iar culorile acestora crează o discrepanță cromatică.

Momentan, pe teritoriul destinației Gheorgheni-Lacu Roșu funcționează 54 unități de cazare, dintre acestea 37 sunt clasificate de către ministerul turismului iar 17 funcționează fără a avea o licență specializată de la ministerul turismului. Numărul unităților de cazare care funcționează totalmente ilegal este foarte mică, o situație ce se poate explica prin lipsa localităților rurale în destinație, deoarece experiența ne arată că în zonele unde se practică turism rural putem găsi mai multe unități de cazare fără forme legale.

Dintre cele 51 de unități de cazare numai 5 (hoteluri) dispun de o capacitate de cazare mai mare de 50 de persoane, astfel se poate afirma că pe acest teritoriu domină unitățile de cazare cu o capacitate redusă (în primul rând pensiuni, case de închiriat, camping-uri)

Din conținutul tabelelor de mai jos reiese că în prezent capacitatea de cazare a destinației turistice Gheorgheni-Lacu Roșu cuprinde în jur de 1600 de locuri de cazare. În cadrul unităților de cazare domină pensiunile cu capacitate mică, totodată există un număr mare de case la cheie. Din punctul de vedere al unităților de cazare montane (cabane montane), microregiunea este săracă, numai la Piatra Singuratică găsim o astfel de structură.

În cadrul proiectului inițiat de Consiliul Județean Harghita, numit „Turismului Montan Sigur”, un număr de trei refugii au fost construite de-a lungul crestei principale a munților Hășmaș. Aceste structuri asigură turiștilor un loc sigur de adăpost în cazurile în care condițiile meteorologice ar împiedica deplasarea lor.

Dintre unitățile de cazare vechi funcționează un număr foarte mic, cele mai multe unități care operează au fost construite sau renovate cu ajutorul fondurilor primite în urma proiectului SAPARD sau prin alte proiecte inițiate de Uniunea Europeană. În general se poate spune că unitățile de cazare pe teritoriul destinației turistice Gheorgheni-Lacu Roșu corespund normelor actuale. Pentru a face față cerințelor și competitivității în viitor este necesară formarea profesioanlă a personalului hotelier (cunoștințe profesionale, cunoașterea limbilor străine (de circulație internațională).

PUG-ul aflată în faza de finalizare, elaborat de către orașul Gheorgheni reglementează caracterul construcțiilor pe teritoriul destinației turistice. O condiție de bază este ca pe teritoriul destinației turistice principale, cum ar fi stațiunea Lacu Roșu, să poată fi construite numai clădiri cu un singur etaj, astfel construcțiile din perioada următoare nu vor afecta sau deterioara peisajul, în același timp rămânând dominant numărul unităților de cazare cu capacitate mică, o cerință necesară când vine vorba de dezvoltarea ecoturistică.

Hoteluri – Gheorgheni – Lacu Roșu

Denumirea unității	Localitatea	Nr. locuri de cazare	Clasificate (C) / Neclasificate (NC)
Hotel Rubin	Gheorgheni	60	C
Hotel Mures	Gheorgheni	150	C
Hotel Filo	Gheorgheni	50	C
Hotel Astoria	Gheorgheni	44	C
Hotel Szilagyi	Gheorgheni	26	C
Hotel Red Lake Inn	Gheorgheni	19	C
Hotel Turist	Lacu Roșu	88	C
Hotel Iasicon	Lacu Roșu	80	C
Hotel Lacu Roșu	Lacu Roșu	88	C
Capacitate de cazare hoteluri			605 pers.

Tabel nr. 2: Pensiuni turistice – Gheorgheni – Lacu Roșu

	Denumirea unității	Localitatea	Nr. locuri de cazare	Clasificate (C) / Neclasificate (NC)
1	Pensiunea Sapte Flori	Gheorgheni	34	C
2	Pensiunea Erdélyi Gondúzó	Gheorgheni	35	C
3	Pensiunea Napsugár	Gheorgheni	50	NC
4	Pensiunea Lázár	Gheorgheni	27	C
5	Pensiunea Fekete Lovas	Gheorgheni	15	NC
6	Motel Imola	Gheorgheni	44	C
7	Pensiunea Teke	Gheorgheni	27	C
8	Pensiunea Várpatlak	Gheorgheni	22	NC
9	Pensiunea Laczkó Kuckó	Gheorgheni	12	NC
10	Pensiunea Edina	Gheorgheni	12	C
11	Pensiunea Anita	Gheorgheni	25	NC
12	Casa de Studii Sf. Benedek	Gheorgheni	60	NC
13	Pensiunea Eva	Gheorgheni	10	C
14	Pensiunea Kristof	Gheorgheni	12	C
15	Pensiunea Floare de Colt	Lacu Roșu	17	C
16	Pensiunea Teo	Lacu Roșu	44	C
17	Pensiunea Cerbul	Lacu Roșu	60	C
18	Pensiunea Cristina	Lacu Roșu	12	C
19	Pensiunea Alex	Lacu Roșu	16	C
20	Pensiunea Gál	Lacu Roșu	18	C
21	Hașmasul Mare	Lacu Roșu	16	C
Capacitate de cazare pensiuni turistice				588 pers.

Vile – Gheorgheni – Lacu Roșu

	Denumirea unității	Localitatea	Nr. locuri de cazare	Clasificate (C)/ Neclasificate (NC)
	Vila Adela	Lacu Roșu	14	C
	Vila Tușnad	Lacu Roșu	40	C
	Vila Rustic	Lacu Roșu	9	C
Capacitate de cazare vile turistice				63 pers.

Case de închiriat– Gheorgheni – Lacu Roșu

	Denumirea unității	Localitatea	Nr. locuri de cazare	Clasificate (C) / Neclasificate (NC)
1	Casa Uni-Kom	Gheorgheni	12	C
2	Casa Orban	Gheorgheni	9	NC
3	Casa Zsigmond Attila	Gheorgheni	7	NC
4	Casa Csáki	Gheorgheni	8	NC
5	Casa László	Gheorgheni	38	NC
6	Casa Aranka	Gheorgheni	11	NC
7	Casa Tekse	Gheorgheni	12	NC
8	Casa Gellért	Gheorgheni	22	NC
9	Casa Lola	Gheorgheni	7	NC
10	Casa Kovács	Gheorgheni	12	NC
11	Casa Silvia	Gheorgheni	20	NC
12	Casa Zola	Gheorgheni	13	NC
Capacitate de cazare case la cheie				171 pers.

Cabane turistice – Gheorgheni – Lacu Roșu

	Denumirea unității	Localitatea	Nr. locuri de cazare	Clasificate (C) / Neclasificate (NC)
	Cabana Anda	Gheorgheni	20	C
	Cabana Miorița	Lacu Roșu	47	C
Capacitate de cazare cabane turistice				67

Căsuțe tip camping / Popas turistic – Gheorgheni – Lacu Roșu

	Denumirea unității	Localitatea	Nr. locuri de cazare	Clasificate (C) / Neclasificate (NC)
	Popas turistic Turist	Lacu Roșu	60	C
	Căsuțele Cristina	Lacu Roșu	24	C
	Căsuțele Licoș	Lacu Roșu	12	NC
Capacitate de cazare camping / popas turistic				96 pers.

Cabane montane, refugii– Gheorgheni – Lacu Roșu

	Denumirea unității	Localitatea	Nr. locuri de cazare	Clasificate (C) / Neclasificate (NC)
	Cabana Piatra Singuratică	Piatra Singuratică	24	
	Refugiul Licoș	Gheorgheni	6	
	Refugiul Poiana Albă	Gheorgheni	6	

Refugiul Terkő	Gheorgheni	6	
Capacitate de cazare cabane, refugii montane			42 pers.

Evaluarea cantitativă și calitativă a turismului în prezent

Începuturile traficului turistic de pe teritoriul destinației Gheorgheni-Lacu Roșu este marcată de construcția primelor case și vile de lemn pe malul lacului la începutul secolului XX, acestea se încadrau armonios în peisajul montan. Traficul turistic, după o creștere stabilă până la începutul celui de al doilea război mondial, a fost întrerupt în timpul conflagrației, iar din cauza naționalizării proprietăților acesta a luat o direcție nouă. Vilele naționalizate, în anii 70-80 erau de cele mai multe ori aglomerate în sezonul de vară din cauza excursiilor ieftine ale ONT-ului. În acea perioadă turismul intern era dominant, dar în același timp un număr semnificativ de turiști din Europa de Est au vizitat aceste meleaguri (maghiari, cehoslovaci, polonezi, germani).

În această perioadă mai multe evenimente sportive au fost organizate în împrejurimile Lacului Roșu, la care luau parte sute de persoane, acestea aveau ca și tematică: orientarea, sporturile de performanță și alpinismul.

Traseele omologate pe falezile Lacu Roșu-Cheile Bicaz s-au bucurat de un trafic intens din cauza evenimentelor sportive organizate aici, iar destinația a devenit repede populară în rândul alpiștilor din țară, dar și în rândul celor din străinătate.

Traseele omologate pe falezile Lacu Roșu-Cheile Bicaz s-au bucurat de un trafic intens din cauza evenimentelor sportive organizate aici, iar destinația a devenit repede populară în rândul alpiștilor din țară, dar și în rândul celor din străinătate.

Schimbarea regimului politic nu a avut neapărat un efect pozitiv asupra sectorului turistic. Privatizarea proprietăților de stat și revânzarea acestora a rezultat într-o stagnare și o lipsă a dezvoltărilor și investițiilor, o realitate care s-a întins pe un interval de 10 ani.

În această perioadă haotică, turiștii din țară și turiștii veniți din Ungaria au fost întâmpinați în unități de cazare învechite, cu o ofertă gastronomică slabă, o infrastructură nedezvoltată și necorespunzătoare, cu drumuri de o calitate foarte scăzută, spații verzi și spații urbane neglijate sau neamenajate.

Pe malul lacului turiștii puteau să-și instaleze corturile fără nici o reglementare, campingul nu era controlat iar vetrele de foc au început să împânzească peisajul, mormanele de gunoi lăsate în urmă au ajuns să fie o problemă majoră.

Traseele turistice, respectiv rutele de escaladă, au devenit aproape total părăsite, fiind foarte rar frecventate de turiști și alpiști.

În 2004, odată cu inițierea proiectului SAPARD s-a înregistrat un avânt în dezvoltarea infrastructurii turistice a microregiunii. În această perioadă au fost construite un număr rezonabil de unități de cazare cu condiții bune de întâmpinare a turiștilor.

Actual se pot număra 54 locuri de cazare în raza destinației turistice Gheorgheni – Lacu Roșu, din care 37 dispun de clasificare din partea ministerului. În ceea ce privește locurile de cazare clasificate, 8,6% din numărul locurilor de cazare din județul Harghita (394) se află în teritoriu.

Unitățile turistice care oferă programe turistice sub formă mai organizată au apărut pe raza destinației turistice în ultimii 10 ani. Printre primele programe oferite regăsim drumețiile montane organizate, programele ecvestre. Paleta ofertelor a fost diversificată în

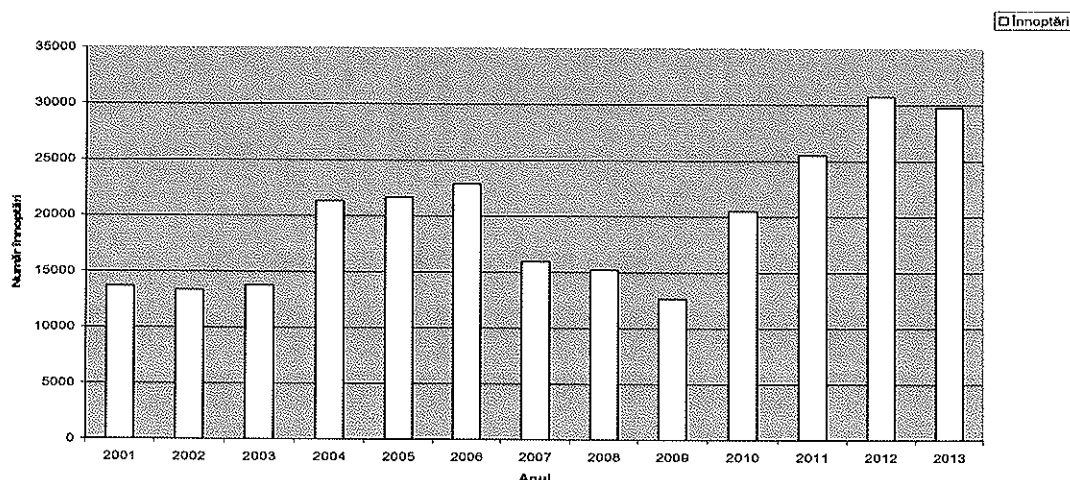

ultimii cinci ani, fiind caracteristice programele active și ecoturistice (ciclism montan, alpinism, canyoning, vizite la stână, ture foto, monitorizare urși, observarea caprei negre).

Turiștii care sosesc în zonă caută în primul rând loc de cazare și mai puțin oferte de programe. Turiștii aleg zona noastră în scop de cazare, de acolo parcurgând raza de 50-80 km în care se află obiectivele turistice mai importante (Lacul Sf. Ana, Praid, Sovata, Miercurea-Ciuc, Valea Ghimeșului, Borsec).

Din figura nr. 1 de mai jos reiese că în cei 10 ani trecuți între 2003 și 2013 se poate constata o creștere lentă dar continuă în ceea ce privește numărul nopților de cazare petrecute în zonă. Recesiunea înregistrată între 2007 și 2010 poate fi explicată și prin efectul șocant al crizei economice asupra turismului, însă așa se pare că acest sector al economiei a reușit cât de cât să iasă din criză, iar numărul nopților de cazare a început din nou să crească. Activitatea de marketing din ultimii trei ani, mai bine organizată are, probabil, un anumit rol în acest proces (participare la târguri turistice, înființarea Biroului de Informare Turistică, întocmirea de materiale informative)

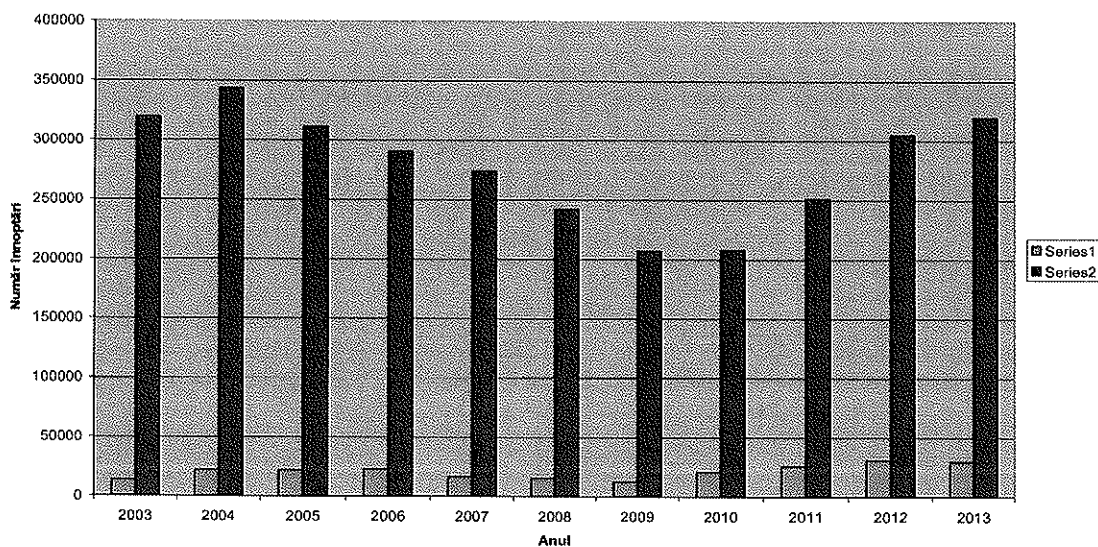
Înnoptări Gheorgheni 2001 - 2013

În baza graficului de mai sus se poate spune că în ceea ce privește numărul nopților de cazare petrecute în județul Harghita, pe lângă recesiunea de câțiva ani cauzată de criza economică, nu apare o creștere, ci mai degrabă o stagnare în zona Gheorgheni – Lacu Roșu. De asemenea se mai poate spune că, chiar dacă 8,6 procente din locurile de cazare din județ se află în zona Gheorgheni, în anul 2003 am reușit să înregistrăm doar 4,3% din nopțile de cazare în județ. Un indice pozitiv, care arată o schimbare în bine, este aceea că în 2013 acest procent a crescut la 9,3%.

Număr înnoptări Gheorgheni față de Județul Harghita

Din datele de calificare ale locurilor de cazare clasificate de minister (tabel nr. 7) reiese că mai mult de 90% din locurile de cazare din zonă se încadrează în categoria de 2-3 stele, și că pensiunile și casele de oaspeți de mică capacitate sunt cele care caracterizează în primul rând zona.

Tabel nr. 7

CATEGORIA UNITĂȚII	NUMELE UNITATĂȚII	CATEGORIA CLASIFICARE	DE	LOCALITATE
PENSIUNE TURISTICĂ	9 TUSNAD	2 STELE		LACU ROȘU
PENSIUNE TURISTICĂ	ADELA	2 STELE		LACU ROȘU
PENSIUNE TURISTICĂ	ALEX	3 STELE		LACU ROȘU
CABANA TURISTICĂ	ANDA	3 STELE		GHEORGHENI
HOTEL	ASTORIA	3 STELE		GHEORGHENI
PENSIUNE TURISTICĂ	CRISTINA	1 STEA		LACU ROȘU
PENSIUNE TURISTICĂ	ERDELY GONDUZO	3 STELE		GHEORGHENI
PENSIUNE TURISTICĂ	EVA	2 STELE		GHEORGHENI
HOTEL	FILO	2 STELE		GHEORGHENI
PENSIUNE TURISTICĂ	FLOARE DE COLT	3 STELE		LACU ROȘU
PENSIUNE TURISTICĂ	GAL	3 STELE		LACU ROȘU

PENSIUNE TURISTICĂ	HĂȘMAȘUL MARE NR. 17	2 STELE	LACU ROȘU
PENSIUNE TURISTICĂ	HETVIRAG 1	3 STELE	GHEORGHENI
PENSIUNE TURISTICĂ	HETVIRAG 2	3 STELE	GHEORGHENI
HOTEL	IASICOM	2 STELE	LACU ROȘU
MOTEL	IMOLA	2 STELE	GHEORGHENI
PENSIUNE TURISTICĂ	KRISTOF	2 STELE	GHEORGHENI
HOTEL	LACU ROSU	3 STELE	LACU ROȘU
PENSIUNE TURISTICĂ	LAZAR	3 STELE	GHEORGHENI
CABANA TURISTICĂ	MIORITA	2 STELE	LACU ROȘU
PENSIUNE TURISTICĂ	RED LAKE INN	3 STELE	GHEORGHENI
HOTEL	RUBIN	3 STELE	GHEORGHENI
VILA	RUSTIC	2 STELE	LACU ROȘU
HOTEL	SZILAGYI	1 STEA	GHEORGHENI
PENSIUNE TURISTICĂ	TEKE	2 STELE	GHEORGHENI
HOTEL	TURIST	2 STELE	LACU ROȘU

Pentru analizarea circulației turistice, în baza unui interviu stabilit în prealabil, s-a realizat o statistică pentru ultimii cinci ani privind circulația turistică în cazul unei pensiuni realizate printr-un program SAPARD. Pensiunea funcționează din anul 2008 cu o capacitate de 30 de persoane. În urma interviului au fost analizate numărul nopților de cazare, perioadele mai aglomerate, situația demografică a turiștilor, țara de proveniență.

În ceea ce privește numărul nopților de cazare, situația se prezintă astfel:

- Anul 2010 – 1230 nopți
- Anul 2011 – 1590 nopți
- Anul 2012 – 1690 nopți
- Anul 2013 – 1540 nopți
- Anul 2014 – 1710 nopți

Datele furnizate de către proprietar sunt identice cu datele furnizate de către Institutul Național de Statistică pentru Municipiul Gheorgheni. Se constată o creștere permanentă începând cu anul 2010, conform ambelor date, la fel ca scăderea ușoară din anul 2013, care este explicat de către proprietar de vara răcoroasă și scurtă din acest an.

În ceea ce privește cifrele, se poate observa o diferență destul de mare, având în vedere capacitatea de 30 de persoane a pensiunii examinate, care constituie o pondere de 1,8 % din capacitatea totală a Destinației Turistice Gheorgheni – Lacu Roșu, însă

analizând datele din anul 2013 și luând în considerare numărul nopților de cazare de 1540, acesta constituie o pondere de 5,1 % din totalul nopților de cazare (29722) a zonei.

Conform celor specificate mai sus, se poate declara că există diferențe reale între datele declarate și cele reale, și se poate concluziona că numărul nopților de cazare în cazul Destinației Turistice Gheorgheni – Lacu Roșu poate fi cu cca. 2 – 2,5 ori mai mare decât cele din evidența Institutului Național de Statistică.

În baza informațiilor procurate de către proprietarul pensiunii, perioadele cele mai aglomerate din punct de vedere a circulației turistice, sunt următoarele:

- 1 Mai
- Perioada de Rusalii, când zeci de mii de turiști vizitează Ținutul Secuiesc
- Perioada de vară 1 iulie – 20 august
- Perioada de Crăciun – Anul nou

În afara perioadelor specificate, circulația turistică este moderată, sau inexistentă. Categoria de turiști ai pensiunii sunt familii cu venituri mai mari, cupluri tinere, care vizitează zona individual.

Interesul pentru programele locale este mică, sunt vizitate zonele naturale și patrimoniile culturale construite care sunt accesibile pe o rază de 50 de km. Perioada medie a șederii este de 2-4 zile.

În ceea ce privește țara de origine, 50% din numărul oaspeților sosește din țară, 40% din Ungaria, 5% din Israel, 2,5 % din Moldova și 2,5 % din țările occidentale.

Analiza domeniilor de activitate complementare ecoturismului la nivelul zonei:

Caracteristicile naturale ale destinației turistice Gheorgheni-Lacu Roșu favorizează organizarea activităților în natură și de agrement.

Turiștii au început să viziteze zona Gheorgheni încă de la începutul secolului XX datorită frumuseților naturale aflate în zona Lacu Roșu-Cheile Bicazului. În această perioadă au fost amenajate primele trasee de drumeție și poteci, la dezvoltarea și amenajarea cărora EKE (Asociația Carpatină Ardeleană) a avut o contribuție substanțială.

Una dintre activitățile primordiale ale echipei de salvamont din Gheorgheni a devenit menținerea potecilor existente și amenajarea și semnalizarea noilor rute, o activitate datorită căreia există și astăzi mai multe sute de kilometri de trasee de drumeție.

În ultimii 5 ani au fost amenajate și semnalizate peste 200 kilometri de poteci cu ajutorul Consiliului Județean Harghita, semnele de orientare fiind vopsite cu vopsea reflectorizantă de către membri echipei locale de salvamont. Aceste trasee de drumeție au fost omologate și datele acestora au fost introduse în baza de date a hărților 3D.

La rutele de escaladă clasică amenajate începând cu anii 70, pe falezile stâncilor aflate în zona Lacu Roșu-Cheile Bicazului, au fost adăugate câteva zeci de rute de escaladă sportivă în anii 90.

Aceste poteci de drumeție, respectiv rutele de escaladă, conturează ofertele ecoturistice și ale turismului activ în această zonă.

Momentan, oferta în domeniul turismului activ și ecoturistic, pe lângă drumeții și alpinism în această zonă, este alcătuită și de alte activități precum:

- Ciclism montan: Caracteristicile zonei oferă posibilități excepționale pentru iubitorii de ciclismo montan. Mai multe zeci de drumuri forestiere străbat văile și crestele munților, atingând zonele cele mai spectaculoase ale zonei muntoase.

Diferențele de altitudine nu sunt considerabile, în medie se situează undeva între 200-300 metri.

- În mai multe locuri există posibilitatea de a ajunge cu autoturismul la locațiile de unde încep traseele montane de ciclism, astfel turiștii pot evita parcurgerea traseelor cu dificultate crescută, optând doar pentru coborâre.
- Echitație: În zona Gheorgheni-Lacu Roșu mai mulți operatori oferă ture de turism ecvestru. Ținutul este perfect pentru tururi de o zi sau tururi de tip stea. Analizând ofertele, găsim oferte de program atât pentru călăreți experimentați cât și pentru cei începători. Există posibilitate pentru tururi de o zi sau de a alege tururi pe o perioadă de mai multe zile în stil nomadic. (de ex. Hipparion SRL)
- Ture foto: Pe teritoriul Parcului Național Cheile Bicazului - Hășmaș se află multe locații atractive pentru fotografierea de peisaje, unde se pot fi descoperite o varietate de cadre. Turele foto sunt ghidate de către fotografi profesioniști care cunosc foarte bine zona Parcului Național.
- Observarea caprelor negre: În munții Hășmaș au fost aduse primele capre negre în anii 70 din Carpații-Meridionali. Terenul abrupt stâncos s-a dovedit favorabil pentru aceste animale și populația caprelor s-a înmulțit pe teritoriul parcului național. În oferta de programe ale parcului național găsim posibilitatea de a observa caprele negre, dar și specii de plante rare și endemice, pe care le putem găsi în cadrul turului specializat organizat de angajații parcului național.
- Safari pentru observarea vieții ursului brun: România găzduiește una dintre cele mai mari populații de urs brun din Europa, astfel prezența acestora și posibilitatea observării lor în mediul natural constituie cel mai interesant punct al programului ecoturistic. Această activitate se desfășoară de fiecare dată din adăpostul punctelor de observație, într-o arie restrânsă unde operatorii îi ademesc pe urși cu hrană de origine vegetală. Pe această arie unde se află punctul de observație orice activitate de vânătoare este interzisă. Unele oferte includ după aceste activități și o cină cu mâncăruri tradiționale (ciuperci de pădure, cârnați de casă, salam de urs, afinată etc.).
- Canyoning și Gorge walking: În Cheile Bicazului, canionul pâraielor Bicaz și Lapoș este un teren extrem de favorabil pentru gorge walking. Canyoningul se poate face în patul îngust a pârâului Sec. Programul organizat este efectuată de fiecare dată de către ghizi cu experiență și echipament corespunzător.
- Inițierea în alpinism: Cei care doresc să se inițieze în tainele alpinismului pot lua parte în programele oferite de specialiștii din cadrul salvamontului local. Aceștia au posibilitatea de a cunoaște tehnicile de bază și echipamentul și pot să-și pună în practică cunoștințele acumulate pe rutele de escaladă cu un grad de dificultate scăzut.
- Inițiere în speologie: Caracteristicile geologice ale zonei Lacu Roșu-Cheile Bicaz sunt favorabile pentru existența carstului. În primul rând zona dispune de avene și diferite formațiuni carstice. Asociația Gyllkos-tó Adventure oferă tururi în adâncul peșterilor, în special speologilor cu experiență.
- Ture de schi: În anotimpul de iarnă ținutul devine propice pentru tururile de schi. Traseele cele mai spectaculoase sunt accesibile, riscul de avalanșă în aceste

locuri fiind scăzut. Tururile de schi sunt organizate de salvamontişti locali respectiv de asociația Gyilkos-tó Adventure.

- Vizită la stână: În timpul vizitei la stână oaspeții au posibilitatea de a cunoaște viața de zi cu zi a ciobanilor. Aceștia pot experimenta activități precum: opărirea cașcavalului și prepararea celorlalte produse lactate, putând de asemenea să încerce aceste delicatese. Unul dintre organizatorii programului de vizitare a stânei este proprietarul pensiunii Casa Teo, care a amenajat o stână special destinată vizitatorilor pe valea Bicăjelului.

Caracteristicile naturale ale destinației turistice Gheorgheni-Lacu Roșu oferă posibilități excelente pentru înrădăcinarea turismului activ și a turismului ecologic. Traseele turistice de drumeție și de escaladă amenajate în ultimele decenii dar și programele turistice eco și active în curs de dezvoltare conferă o bază solidă pentru ca ținutul Gheorgheniului să devină un centru al turismului activ și eco.

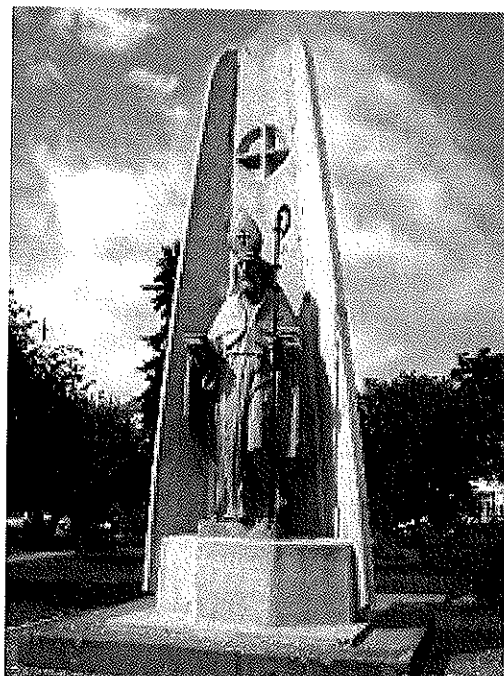
În acest scop s-a născut ideea proiectului „Outdoor Capital of Transylvania” după modelul destinației turistice Fort William-Lochaber din Scoția. Aceasta promovează destinația turistică cu cele mai bune posibilități și oferte de programe turistice active sub brand-ul: „Outdoor Capital of the UK”. (www.outdoorcapital.co.uk).

Ideea a fost îmbrățișată de consiliul local al municipiului Gheorgheni iar ținutul acesta participă începând cu anul 2012 la târgurile de turism din București și Budapesta cu brandul: „Gheorgheni – Lacu Roșu - Capitala Outdoor (Outdoor Capital of Transylvania)” și încearcă să mențină această linie de acțiune. Actorii din turismul local au sprijinit această idee. În absența unui plan și concept de dezvoltare specific, ideea a rămas la nivelul de inițiativă.

Orașul nu duce lipsă nici de evenimente care promovează valorile culturale și păstrarea tradițiilor, dintre aceste cele mai importante fiind: Zilele Sfântu Nicolae, Festivalul Gastronomic, Colocviul Teatrelor Minoritare din România, Zilele Armene. Pe lângă acestea au loc anual numeroase concursuri de sport. Pentru iubitorii de sport cu mașina se organizează evenimentele „Téli vagánykodás” („Fițe de iarnă”), „Őszi gyorsulás”(„Accelerație de toamnă”) és „Nyári csikorgatás”(„Scârțâitură de vară”). Ca eveniment sportiv de iarnă putem aminti și concursul de sănii trase de câini, iar vara localnicii și turiștii pot lua parte la zilele de sport în familie, la triatlonul de la Lacu Roșu și la alte evenimente sportive mai mici.

Turismul religios joacă un rol important în viața orașului. Biroul turistic din Gheorgheni organizează pelerinajul Nagyboldogasszony, pelerinajul de 40 de zile numit „Mária út”, cât și vizite la bisericile din oraș.

Cultură

Mediul cultural al Municipiului Gheorgheni este unul favorabil locuitorilor pasionați de cultură. Municipiul are patru instituții care oferă servicii culturale. Aceste fiind:

- * Centrul Cultural
- * Muzeul "Tarisznyás Márton"
- * Biblioteca Municipală
- * Teatrul Figura Studio

Domeniul muzeal se compune din muzeul cu colecții de istorie, etnografie, științele naturii și de artă plastică. Acesta este găzduit de un imobil din 1878, clădit în stil baroc. Alte clădiri cu valoare turistică și culturală sunt: Cetatea Both (secolele XVI-XVIII), casa "Bocsanczy" (1733), casa "Vertan" (1770), azi sediul Muzeului orășenesc, casa din lemn din 1845 (pe strada Gabor Aron nr. 18).

Edificiile religioase sunt reprezentate de: biserica romano-catolică (secolul XIV, reconstruită în 1627, înconjurată cu zid de incintă în 1756), casa parohială a bisericii romano-catolice (1758), biserica armenească, construită în 1734, în stil baroc, înconjurată cu zid de incintă în 1748, capela armenească (1650). În oraș mai există și o sinagogă, pe lângă biserici pentru mai toate confesiunile de rit creștin.

În centrul orașului se află Centrul Cultural din Gheorgheni, care este centrul vieții culturale locale. Are o sală de spectacole cu 398 de locuri, starea ei necesitând renovare. În casa de cultură au loc următoarele activități: spectacole teatrale și repetiții (cu o regularitate săptămânală, respectiv zilnică), curs de dans în fiecare zi și diverse concerte lunare.

Un alt institut cultural important din oraș este Muzeul Etnografic care asigură spațiu pentru cultivarea meșteșugurilor populare tradiționale. În biblioteca orașului există peste 100.000 de volume, sala de lectură fiind dotată cu calculatoare și având o capacitate de 16 locuri.

Sărbătorile importante ale orașului sunt în primul rând de natură religioasă și cu caracter național. Dintre sărbătorile religioase cea mai importantă este cea a Sfântului Nicolae (6 decembrie) și Rusaliile. Dintre sărbătorile laice cea mai importantă este comemorarea evenimentelor din 15 martie.

Pe lângă sărbătorile organizate anual există și câteva evenimente speciale. Dintre acestea de o importanță majoră este activitatea Teatrului Figura Studio care susține spectacole teatrale în fiecare săptămână, și expozițiile organizate de Muzeul Etnografic. Datorită caracterului său urban, Municipiul Gheorgheni organizează și alte evenimente (concerte, spectacole teatrale etc.) care atrag vizitatori nu numai din oraș ci și din localitățile din zonă.

Cultivarea meșteșugurilor tradiționale lipsește aproape în totalitate de pe paleta culturală a acestui oraș, probabil datorită caracterului urban. Pe baza datelor obținute în decursul muncii de teren putem afirma că astfel de activități au loc în cerc restrâns, în mare parte în Muzeul Etnografic. Aici trebuie să se menționeze inițiativa Fundației "Esély" datorită căreia s-a inițiat

construirea centrului local de tineret. În cadrul acestui program se vor crea noi posibilități pentru revitalizarea și cultivarea acestor activități.

În desfășurarea vieții culturale din Gheorgheni filiala Centrului Cultural Județean joacă un rol important. În prezent are un singur angajat. Biroul menține relații bune cu organizațiile culturale locale și în măsura posibilităților sale contribuie la dezvoltarea vieții culturale locale prin proiecte de finanțare.

Lista monumentelor istorice din Municipiul Gheorgheni

1	Ansamblul urban Piața Libertății II - clădiri de locuit cu magazine la parter	Piața Libertății de la nr. 1-30 și str. Márton Áron de la 1-7	sf. sec. XIX -înc. sec. XX
2	Clădirea primei Cooperative de Credit	Str. Băii 5	înc. sec. XIX
3	Clopotnița de lemn a bisericii romano-catolice	Str. Békény (Belchiei) 70	sec. XIX
4	Moară de apă, fosta moară Tinka	Str. Békény (Belchiei) 77	1868
5	Ansamblul bisericii armeano-catolice Nașterea Măicii Domnului	Str. Biserica Armeană 1	sec. XVII-XVIII
6	Biserica armeano-catolică Nașterea Măicii Domnului	Str. Biserica Armeană 1	sec. XVII-XVIII
7	Capelă	Str. Biserica Armeană 1	1650
8	Zid de incintă	Str. Biserica Armeană 1	1748
9	Clopotnița de lemn a bisericii romano-catolice	Str. Clopotniței 2	sec. XIX
10	Biserica Sf. Gheorghe	Str. Cristea Miron 10	1929 -1937
11	Conacul Benedek	Str. Gábor Áron 18	1840
12	Tribunal, azi Judecătorie	Str. Kossuth Lajos 4	înc. sec. XX
13	Liceul Salamon Ernő	Bd. Lacul Roșu 3-5	1911 -1915
14	Casa Czarán	Str. Márton Áron 7	sec. XVII-XVIII
15	Ansamblul bisericii romano-catolice Sf. Nicolae	Str. Márton Áron 9-11	sec. XV-XVIII
16	Biserica romano-catolică Sf. Nicolae	Str. Márton Áron 9-11	sec. XV-XVIII

17	Zidul de incintă	Str. Márton Áron 9-11	1756
18	Casa parohială veche	Str. Márton Áron 9-11	1758
19	Ansamblul Urban str. Márton Áron	Str. Márton Áron 10,12,14	sec. XVII - XIX
20	Casa parohială armeano-catolică	Pța. Petőfi Sándor	sec. XIX
21	Muzeul orășenesc Tarisznyás Márton (fosta casă Vertán)	Str. Rákóczi Ferenc 1	1770 -1787

Analiza SWOT:

CADRUL NATURAL

PUNCTE TARI ■ Așezare a orașului într-o depresiune pitorească ■ Lacul Roșu aparține de Municipiul Gheorgheni ■ Resursele naturale: fructe de pădure, ciuperci, plante medicinale, peisajul ■ Resurse locale care pot fi utilizate în cadrul industriei locale, materii prime suficiente, iar prețul de transport nu intră în prețul produsului finit (prelucrarea lemnului, construirea de căsuțe din lemn, producerea de saune- iar produsele finite se vând pe piața externă, de exemplu Finlanda, Austria sau Germania). ■ 21.000 de hectare în extravilan, cu proprietate clarificată (fiecare proprietar va primi titlul de proprietate) ■ Aer curat, poluare redusă ■ Potențial turistic semnificativ în oraș și în împrejurimi	PUNCTE SLABE ■ Zonele cu defrișări abuzive ■ Pășunatul și activitățile asociate acestuia ■ Traficul de tonaj mare prin Lacu Roșu ■ Lipsa unui parc compact- în cazul spațiilor verzi ■ Parcul dendrologic trebuie reabilitat/ este neexploatat
OPORTUNITĂȚI ■ Atragerea investițiilor datorită poziției geografice și a cadrului natural deosebit	AMENINȚĂRI ■ Intervenția locuitorilor asupra mediului înconjurător
POPULAȚIE	
PUNCTE TARI ■ Diversitate etnică^[SEP] ■ Rețea socială de sănătate, nr. mare de ONG-uri în domeniul social, care sunt active, sunt acoperite toate segmentele- persoane cu dizabilități, copii cu handicap locomotor etc. ■ Mâna de lucru disponibilă- la o dezvoltare	PUNCTE SLABE ■ Emigrări ■ Salariul mediu lunar redus ■ Posibilități de angajare reduse ■ Scăderea numărului populației

economică viitoare a orașului poate participa întreaga populație a microregiunii ■ Atitudinea oamenilor- flexibili la modificările macro-economice- minimul necesar traiului nu este afectat de modificările macro-economice, majoritatea familiilor au propria cultură agricolă ■ Mână de lucru suficientă, calificată- prin școli profesionale și la nivel de liceu (de la prelucrarea lemnului la mecatronică) și ieftină, care poate atrage investitori. ■ Fluctuația mică a locuitorilor, sunt disponibili să lucreze în zonă, populația între 35- 40 de ani- este cea majoritară și este activă. ■ Nu se fac discriminări la angajare, acces la piața muncii ■ Spirit antreprenorial ridicat și diversificat (fabrica de sarmale, găluște cu prune etc.. unice sau printre puținele la nivel național) ■ Ofertă limitată de specialiști ■ Număr mic de persoane cu nivel scăzut de școlarizare ■ Existența grupurilor de clădiri cu arhitectură specifică care păstrează caracterul istoric al orașului	
OPORTUNITĂȚI ■ Existența fondurilor și programelor care finanțează pregătirea profesională continuă a forței de muncă ■ Existența fondurilor și a programelor care finanțează dezvoltarea urbană ■ Existența programelor de reabilitare termică a clădirilor	AMENINȚĂRI ■ Criza economică poate avea ca efect migrarea populației ■ Nerealizarea de programe de dezvoltare permanentă a resurselor umane poate conduce la pierderea avantajului competitiv față de alte localități

- Existența programului guvernamental de îmbunătățire a fondului locativ Prima Casă
- Existența fondurilor externe disponibile pentru reabilitarea clădirilor cu valoare istorică
- Existența programelor care susțin folosirea surselor de energie regenerabile

INFRASTRUCTURĂ

PUNCTE TARI

- Număr de locuințe branșate la utilitățile publice (apă, canalizare, rețea de termoficare) peste media națională
- Rețeaua de drumuri este dezvoltată
- Centrul orașului este foarte accesibil, se poate ajunge chiar și pe jos, în maxim 15-20 de minute, din orice punct al orașului și în 5 minute cu mașina
- În oraș funcționează un sistem centralizat de termoficare, ultramodern
- Extinderea și reabilitarea infrastructurii de apă și apă uzată este o prioritate permanentă a conducerii orașului
- Acoperire bună de acces la telefonie mobilă și internet
- Documentul Plan Urbanistic general al municipiului Gheorgheni în curs de aprobare

PUNCTE SLABE

- Spațiile publice necesită investiții, sunt parțial degradate.
- Locuri de joacă reabilite într-un număr insuficient
- Spațiile verzi neîntreținute
- Lipsa utilităților publice, 40% din oraș nu are canalizare, rețeaua de apă este parțial funcțională, inexistența canalizării pluviale
- Blocurile au o eficiență energetică scăzută
- Starea degradată a infrastructurii rutiere
- Pistele pentru bicicliști sunt insuficiente, doar 1km
- Lipsa trotuarelor în partea de sus a orașului și starea lor deteriorată în restul orașului- nemodernizate/ nereabilite.
- Lipsa autostrăzii/ lipsa centurii ocolitoare pentru traficul greu și, astfel, traficul este aglomerat în zona de centru.
- Personal administrativ nemotivat din punct de vedere financiar, ceea ce stârnește reacții neadecvate față de cetățeni
- Stadionul se află într-o stare degradată și duce lipsă de facilități, iar echipa de fotbal nu-și poate susține antrenamentele
- Infrastructura de drum necesită reabilitări
- Fonduri proprii insuficiente pentru modernizare infrastructurii

OPORTUNITĂȚI ■ Existența fondurilor și a programelor care finanțează reabilitarea străzilor și trotuarelor; ■ Existența fondurilor europene pentru dezvoltarea și modernizarea infrastructurii tehnico-edilitare;	AMENINȚĂRI ■ Neatragerea fondurilor disponibile pentru perioada 2014-2020^[SEP] ■ Perpetuarea pe termen lung a situației economice dificile la nivel macro
SERVICII PUBLICE	
PUNCTE TARI ■ Existența iluminatului public bine întreținut ■ Existența serviciului de voluntariat ■ Introducerea în viitorul apropiat a platformei de e-administrație	PUNCTE SLABE ■ Nivelul scăzut de atragere de fonduri europene destinate dezvoltării serviciilor publice
OPORTUNITĂȚI ■ Posibilitatea implementării unor proiecte de iluminare stradală prin utilizarea surselor regenerabile de energie^[SEP] ■ Posibilitatea accesării de fonduri europene pentru dotări pentru intervenții în caz de urgență	AMENINȚĂRI ■ Continuarea perioadei de criză economică care nu permite angajarea personalului necesar^[SEP] ■ Implicare civică scăzută
DEZVOLTARE ECONOMICĂ	
PUNCTE TARI ■ Activitate industrială tradițională, cu precădere industria lemnului și industria textilă	PUNCTE SLABE ■ Lipsa structurilor de sprijinire a afacerilor (ex.-incubatoare/acceleratori)^[SEP]

■ Zonă autosustenabilă, nu este influențată de modificările macro-economice, majoritatea familiilor au propria cultură agricolă.

■ Inexistența firme mari care să aibă un impact puternic asupra mediului economic.

■ Spiritul de antreprenoriat este peste media din țară și industria este peste media regională.

■ Există studii de dezvoltare și de fezabilitate

■ Zona industrială va fi dezvoltată cu utilități și dotări moderne, are acces la calea ferată și viitoarea autostradă înspre Lazărea + TEN-T

■ Deschidere pentru a oferi facilități, administrație locală flexibilă, deschisă

■ Existența unui ghișeu unic la nivelul Primăriei Gheorgheni, ce facilitează obținerea documentelor și informațiilor necesare antreprenorilor .

■ Oportunități tursistice: firme de turism, pensiuni cu locuri de cazare suficiente.

■ Existența unei asociații, sub aripa căreia se află sute de firme, care are ca obiectiv înființarea unui cluster pentru industria lemnului

■ Transport facil, CFR, aeroportul TG. Mureș la 150 km, TEN-T, Drumul Național 12C-Moldova- aglomerat

■ Conexiune la internet la viteză mare, broadband, 4G.

■ Forță de muncă calificată în anumite domenii cu tradiție locală^[1]_{SEP}

■ Experiență bogată în agricultură, prelucrarea lemnului și meșteșuguri tradiționale (inclusiv gastronomie locală)^[1]_{SEP}

■ Deschiderea administrației locale față de

■ Lipsa unui cadru economic diversificat (concentrarea unui număr ridicat de persoane juridice în comerț și prelucrarea primară a lemnului, sectoare cu valoare adăugată redusă)

■ Număr redus de persoane care participă la cursuri de calificare profesională care pot oferi șansa reconversiei profesionale^[1]_{SEP}

■ Inexistența grupurilor de producători

■ Dotare tehnologică insuficientă pentru exploatarea terenurilor agricole

■ Nivelul bugetului local redus-imposibilitatea de a finanța investițiile micilor întreprinzători etc

■ Puterea de cumpărare, pe piața locală, este scăzută și limitată, de aceea societățile aleg să-și desfacă producția la export

■ Servicii de calitate scăzută/ lipsa unei culturi a serviciilor de calitate

■ Lipsa infrastructurii ca suport pentru IMM

■ Lipsa unui parc industrial de tip Greenfeeld

■ Strategia de marketing a firmelor este una inefficientă și insuficientă

■ Lipsa de show-room-uri pentru desfacerea și prezentarea produselor locale

■ Lipsa cooperării între societăți

■ Incubatorul de afaceri nu este încă finalizat

posibili investitori	
OPORTUNITĂȚI ■ Existența unei legislații specifice pentru sprijinirea incubatoarelor de afaceri ■ Implementarea unor proiecte europene pentru îmbunătățirea unor utilități publice de către companii ■ Existența unei universități în municipiul Gheorgheni care poate oferi pregătire superioară populației și poate constitui sursă de specialiști ■ Programele guvernamentale pentru dezvoltarea economică ■ Rețeaua TEN-T ■ Parteneriate publice private ■ Posibilitatea cooperării dintre mediul privat, autoritățile publice locale, instituțiile de învățământ superior și centrele de cercetare și dezvoltare; ■ Existența posibilității accesării fondurilor europene pentru sprijinirea tinerilor pentru a deschide afaceri, pentru firme de a îmbunătăți infrastructura și personalul propriu	AMENINȚĂRI ■ Orientarea investitorilor spre alte zone cu nivel de salarizare mai mic^[1]_{SEP} ■ Număr redus de proiecte pentru atragerea de fonduri europene pentru îmbunătățirea infrastructurii ■ Interes ridicat al populației pentru găsirea unui loc de muncă în străinătate ■ Prelungirea crizei economice ■ Domeniul fiscal în permanentă schimbare, aspect ce afectează potențialul de dezvoltare a sectorului privat
DEZVOLTARE SOCIALĂ	
PUNCTE TARI ■ Existența 41 de furnizori de servicii sociale acreditați (ONG) ■ Existența în cadrul Primăriei a Serviciului Public de Asistență Socială ce acordă servicii	PUNCTE SLABE ■ Număr mic al organizațiilor asociative locale active în domeniul civic și de stimulare a implicării oamenilor și instituțiilor în rezolvarea problemelor de la nivelul comunității

sociale cu caracter primar și specializate ■ Existența unor structuri care oferă servicii sociale ■ Existența sectorului neguvernamental care dezvoltă și sustine o serie de programe sociale pentru grupurile vulnerabile ■ Existența Planului de acțiune locală 2015-2020 pentru integrarea cetățenilor români de etnie roma ■ Existența personalului specializat în domeniul asistenței sociale	■ Personal insuficient ^{UEP} ■ Programe de perfecționare continuă a personalului calificat insuficiente
OPORTUNITĂȚI ■ Existența unei legislații la nivel național ce reglementează serviciile sociale ■ Facilitățile oferite prin cadrul legislativ, operatorilor economici care angajează persoane din grupuri vulnerabile ■ Legea voluntariatului ■ Posibilitatea accesării fondurilor europene pentru dezvoltarea serviciilor și a infrastructurii de asistență socială; ■ Posibilitatea dezvoltării de parteneriate între administrația locală și sectorul neguvernamental ■ Posibilitatea preluării modelelor de bună practică din țările Uniunii Europene și promovarea schimbului de know-how; ■ Înființarea de întreprinderi sociale, în parteneriat public-privat ■ Legislația privind economia socială;	AMENINȚĂRI ■ Situația economică la nivel național care poate crește numărul de persoane asistate social ■ Lipsa implicării în dezvoltarea de programe de muncă pentru persoane din grupurile vulnerabile; ■ Procesul destul de dificil de obținere a fondurilor europene ■ Posibilele plecări în străinătate a personalului calificat în domeniu.

TURISM	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
■ Existența obiectivelor turistice naturale și culturale excepționale ■ Peisaj natural și calitatea mediului relativ bună. ■ Existența brandului 'Capitala aventurii'- cu ajutorul căruia sunt propuse și programe de „antiîmbătrânire”, servicii precum sauna sau masajul să fie combinate cu activitățile sportive- cățărare, tur ciclist, având ca public țintă și persoane între 40- 60 de ani. ■ Clima- temperaturi suportabile, reduse vara- pot atrage turiștii ■ Faună și floră bogată ■ Prezența unui strat de zăpadă favorabil sporturilor de iarnă ■ Patrimoniu cultural bogat ■ Accesibilitate ușoară ■ Tradiție în agricultură și în modul de creștere a animalelor- agroturism ■ Programe de modernizare a infrastructurii edilitare, apă-canalizare ■ Creșterea conștiinței ecologice la nivelul factorilor decizionali ■ Dezvoltarea rețelelor de telecomunicații ■ Investiții private în structurile de cazare ■ Trasee turistice montane reabilite, marcate,	■ Deteriorarea calității esteticii peisajului și biodiversității din cauza unor exploatare abuzive a pădurii, construcții necontrolate ■ Insuficiența rețelelor de apă-canalizare (Lacu Roșu) ■ Lipsa T.D.M. (tourism dedicated management) ■ Nu sunt promovate produsele locale - la agenții locali ■ Nu este promovată suficient cultura locală ■ Patrimoniu cultural se află în stare de degradare (muzeu, biserica armeană, moara) ■ Lipsă hărți turistice ■ Lipsă hartă interactivă online ■ Structura informațională a site-urilor trebuie îmbunătățită ■ Oferte de lux puține –ar trebui dezvoltate mai ales pentru vânzători și pentru companiile multinaționale ce dezvoltă programe de team-building ■ Promovare și cooperare instituțională insuficientă ■ Lipsa încrederii în produsele locale și tradiții din partea localnicilor ■ Lipsa indicatoarelor turistice ■ Accesibilitate redusă la serviciile locale

■ Existența unor centre de echitație ■ Înființarea Centrului de Informații Turistice Gheorgheni ■ Existența diferitelor niveluri și profiluri de învățământ turistic, (gimnazial, și superior UBB Cluj, extensia Gheorgheni – Georgafia turismului) ■ Activitatea unor ONG-uri pentru promovarea formelor de turism activ și ecoturism. ■ Gastronomie locală specifică (secuiască, armeană.) ■ Interesul crescut față de diferite forme de turism activ, ecoturism, și turism cultural. ■ Interesul locuitorilor din marile orașe față de liniștea și autenticitatea spațiului rural, pentru stiluri de viață tradiționale și alimente naturale. ■ Firme de turism, pensiuni cu locuri de cazare suficiente și prețuri accesibile ■ Societatea de salvamont dezvoltată ■ Existența unor site-uri și pliante, puncte de informare; ■ Promovare și obținere de cazare online; ■ Pensiunile pot fi buni agenți de informare pentru cele două Asociații turistice. ■ Participarea la târguri naționale- Romexpo ■ Transport facil, CFR, aeroportul TG. Mureș la 150 km, Drumul Național 12C- Moldova-aglomerat ■ Conexiune la internet la viteză mare, 4G ■ Industria hotelieră este în creștere, de la an	■ Deficiențe în starea unor drumuri naționale, drumuri și străzi din Gheorgheni și stațiunea Lacu Roșu ■ Insuficiența parcarilor necesare în stațiune. ■ Oferta unilaterală a serviciilor de alimentație, numărul redus al restaurantelor cu specific local. ■ Lipsa traseelor de cicloturism. ■ Lipsa strategiei de marketing ■ Siteul primăriei la standard vechi, din 1999, trebuie regândită structura acestuia, neadecvat publicului țintă ■ Promovare insuficientă ■ Lipsa parteneriatului între actorii sectorului de turism. ■ Profesionalismul scăzut al lucrătorilor în sectorul ospitalier. ■ Lipsa sau insuficiența specialiștilor de turism în APL-uri. ■ Slaba cooperare cu organizații naționale și Internaționale pe teme turistice ■ Neexploatarea la maxim a potențialului oferit de agroturism ■ Insuficiența pachetelor turistice cu programe diverse

la an crește numărul de vizitatori și a nopților de cazare. ■ Creșterea interesului pentru activități de relaxare, de păstrarea sănătății. ■ Existența obiectivelor turistice cu istorie^[1] ■ Multiculturalitate, din punct de vedere religios există 11 religii (inclusiv evrei, armeni)- o cultură deschisă, locuitori toleranți ■ Existența unor evenimente culturale specifice care pot atrage turiștii	
OPORTUNITĂȚI ■ Dezvoltarea și promovarea potențialului turistic ■ Elaborarea unor planuri și strategii de dezvoltare a turismului la nivel local care să fructifice potențialul deținut ■ Exploatarea beneficiilor ce rezultă din poziționarea în proximitatea destinațiilor turistice Praid, Sovata, Borsec ■ Exploatarea înfrățirilor pe care le are orașul în vederea atragerii de turiști străini ■ Creșterea cererii turistice pentru turismul sportiv, ecoturism și agroturism ■ Încheierea de parteneriate cu agenții de turism pentru promovare și dezvoltarea unor pachete turistice care să crească perioada de ședere a turiștilor în Gheorgheni și Lacu Roșu ■ Atragerea de fonduri europene pentru îmbunătățirea calității serviciilor de cazare oferite și pentru promovarea turistică	AMENINȚĂRI ■ Vecinătatea / concurența cu destinații turistice cu potențial bine dezvoltat și bine valorificat ■ Orientarea turiștilor din România către destinațiile externe sau destinații clasice din România (ex. Valea Prahovei) ■ Capacitatea redusă de atragere a fondurilor europene destinate dezvoltării turistice a autorităților publice și a mediului de afaceri ■ Lipsa investițiilor în unitățile de cazare ■ Stagnarea economică la nivel național și european poate reduce numărul turiștilor.

PUNCTE TARI ■ Existența infrastructurii de sănătate atât privată cât și de stat; ■ Existența Spitalului Municipal Gheorgheni, unitate modernă, recent data în folosință	PUNCTE SLABE ■ Fonduri insuficiente pentru susținerea investițiilor în sănătate; ■ Lipsa calității serviciilor medicale umane, de unde și neîncrederea populației în profesionalismul specialiștilor
OPORTUNITĂȚI ■ Existența fondurilor europene pentru reabilitarea structurilor sanitare și dotarea corespunzătoare; ■ Programe de finanțare pentru domeniul medical finanțate de companii private prin programele lor de responsabilitate socială ■ Dezvoltarea permanentă a serviciilor medicale la domiciliu pentru persoane din grupuri vulnerabile;	AMENINȚĂRI ■ Condițiile economice naționale care determină cadrele specializate să plece peste hotare ■ Amploarea din ce în ce mai mare a migrației cadrelor medicale în străinătate ■ Salarizarea nemotivantă pentru specialiști
EDUCAȚIE ȘI CULTURĂ	
PUNCTE TARI ■ Existența unităților de învățământ de la grădinițe până la licee, învățământ profesional și superior ■ Infrastructura educațională este dezvoltată, cladirile sunt renovate, utilate, cu excepția educației preșcolare. ■ Bilingvism ■ Multiculturalitate, din punct de vedere religios - există în oraș populație aparținând de 11 religii ■ Existența personalului didactic calificat și implicat în procesul educațional ■ Existența structurilor care promovează educația și cultura- Centrul Cultural, Teatrul	PUNCTE SLABE ■ Infrastructură școlară insuficient dotată (ex.PC- uri, laboratoare școlare) ■ Grădinițele se află în stare avansată de degradare, fiind nemodernizate ■ Nivelul de educație la instituțiile cu specific profesional: nu oferă muncitori calificați ■ Programe insuficiente de creștere a numărului de utilizatori ai Bibliotecii locale ■ Sector neguvernamental specific insuficient dezvoltat

Muzeul, Biblioteca, etc. ■ Periodicitatea organizării unor evenimente culturale (săptămânal) ■ Înfrațirea orașului cu 10 orașe din străinătate poate duce la inițiative de promovare a multiculturalității	
OPORTUNITĂȚI ■ Existența fondurilor europene special destinate perfecționării permanente a cadrelor didactice ■ Existența fondurilor europene pentru reabilitarea instituțiilor de învățământ și dotarea cu infrastructura educațională ■ Programe europene care permit schimburile culturale și mobilitatea tinerilor ■ Programe de finanțare ale instituțiilor naționale pentru promovarea culturii locale ■ Valorificarea evenimentelor culturale periodice	AMENINȚĂRI ■ Salarizarea precară a cadrelor didactice poate favoriza plecarea acestora din sistem ■ Abandonul școlar din diverse motive ■ Migrarea artiștilor spre zone care oferă potențial de dezvoltare

MEDIU	
PUNCTE TARI ■ Pădurea ca și o resursă naturală importantă ■ Resurse hidrografice ■ Inexistența unor poluatori industriali mari ■ Existența ariilor protejate	PUNCTE SLABE ■ Exploatarea necorespunzătoare în unele locuri a resursei forestiere
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI

■ Fondurilor europene pentru proiecte în domeniul salubrității, canalizării, apelor uzate și protecției mediului ■ Finanțări guvernamentale pentru proiecte de mediu dar si organizații neguvernamentale naționale care oferă fonduri pentru proiecte în domeniul protecției mediului ■ Finanțări oferite sectorului neguvernamental pentru inițiative privind protecția mediului sau promovarea surselor de energie alternative ■ Linii de finanțare destinate educației ecologice a tinerilor	■ Schimbările climatice^{[1][2]} ■ Creșterea surselor de poluare (ex.număr autovehicule utilizate)^{[1][2]} ■ Lipsa implicării civice pentru protejarea mediului
--	--

Viziune și obiective strategice ale SIDU:

Viziunea pe termen lung: **Gheorgheni- făurirea viitorului prin valorificarea trecutului.**Gheorgheniul va fi un oraș ce va oferi condiții de viață decente pe toate palierele (economic, social, cultural, educație, sănătate, divertisment, etc), atât locuitorilor săi, cât și vizitatorilor, va avea o economie sustenabilă, bazată pe resursele locale și în armonie cu mediul, va fi o destinație turistică apreciată și cunoscută, bazată pe exploatarea atracțiilor naturale și tradițiile culturale ale locuitorilor săi.

Obiectivul general este realizarea unei dezvoltări economice și sociale durabile care să conducă pe termen lung la creșterea standardului de viață al populației prin utilizarea eficientă a tuturor resurselor ce stau la dispoziția orașului luând în considerare aspectele legate de protejarea mediului înconjurător.

Conceptul de dezvoltare durabilă poate fi caracterizat prin următoarele elemente:

- Economie: eficiență, creștere, stabilitate
- Societate: nivel de trai, echitate, dialog social și delegarea responsabilităților, protejarea culturii/patrimoniului
- Ecologie: conservarea și protejarea resurselor natural, biodiversitate, evitarea poluării.

Dezvoltarea durabilă este un obiectiv fundamental al Uniunii Europene. Scopul abordării este îmbunătățirea continuă a calității vieții și a bunăstării generațiilor prezente și viitoare, printr-o abordare integrată între dezvoltarea economică, protecția mediului și justiție socială. În acest scop, Municipiul Gheorgheni, își propune dezvoltarea, cu precădere, pe următoarele obiective strategice:

Obiectivele strategice

Pentru îndeplinirea viziunii și a obiectivului general, în urma discuțiilor, s-a căzut de acord că este nevoie de realizarea următoarelor Obiective strategice:

- ▶ Obiectiv strategic 1 (OS1) Dezvoltarea mediului de afaceri și creșterea competitivității
- ▶ Obiectiv strategic 2 (OS2) Îmbunătățirea calității serviciilor publice
- ▶ Obiectiv strategic 3 (OS3) Dezvoltarea infrastructurii tehnico-edilitare și rutiere
- ▶ Obiectiv strategic 4 (OS4) Îmbunătățirea infrastructurii educaționale, medicale și culturale
- ▶ Obiectiv strategic 5 (OS5) Îmbunătățirea mediului urban
- ▶ Obiectiv strategic 6 (OS6) Dezvoltarea infrastructurii specifice turismului și valorificarea potențialului turistic atât a Municipiului Gheorgheni cât și a stațiunii Lacu Roșu
- ▶ Obiectiv strategic 7 (OS7) Protejarea mediului înconjurător și a biodiversității
- ▶ Obiectiv strategic 8 (OS8) Eficientizare energetică și dezvoltarea producției de energie din surse regenerabile
- ▶ Obiectiv strategic 9 (OS9) Dezvoltarea economiei locale, în special a acelor ramuri ce permit incluziunea socială a persoanelor marginalizate

Măsuri și acțiuni de urmat pentru atingerea obiectivelor strategice:

▶ Obiectiv strategic 1 (OS1) Dezvoltarea mediului de afaceri și creșterea competitivității

Extindere parcuri industriale/incubatoare de afaceri

Municipiul Gheorgheni se caracterizează printr-un nivel scăzut de înzestrare cu IMM-uri. De altfel, această situație este specifică României care se plasează pe ultimele locuri în UE în ceea ce privește acest indicator. Pe lângă numărul scăzut de IMM, analiza SWOT relevă faptul că nici structura lor nu este optimă, balanța înclinându-se substanțial spre sfera comercială în detrimentul producției sau serviciilor. Din această perspectivă este necesar ca municipalitatea să continue eforturile de stimulare a apariției și dezvoltării IMM-urilor în domenii productive cu înaltă valoare adăugată.

În cadrul acestui obiectiv strategic se vor urmări și finanța următoarele tipuri de acțiuni:

- a. Amenajarea centrului de incubare/accelerare afaceri, unde să se amenajeze un atelier de lucru cu tehnologie modernă pentru acele industrii reprezentative din zonă: lemn, metal, turism, pe bază de finanțare, să aducă tehnologie din occident pe care să o utilizeze aici și să ofere cursuri de calificare pentru cei din domeniu personal calificat, să-i ajute pe investitori să se dezvolte, să schimbe cultura antreprenorială. În cadrul acestui centru, pentru IMM-urile incubate sunt propuse în special asigurarea cu titlu gratuit, pentru o anumită perioadă a următoarelor oportunități:
 - asigurarea, cu titlu gratuit, de spații de birouri mobilate și dotate cu echipament IT&C, spații de producție în limita disponibilității;

- acces la săli de training, săli de conferințe, spații expoziționale;
 - acces la infrastructura de utilități a incubatorului (energie termică, electrică, apă, gaz etc.), acces la telecomunicații și internet;
 - acces la servicii administrative (curățenie, pază, secretariat);
 - alocații financiare nerambursabile în valoare de maxim 40.000 lei;
 - acces servicii de informare și documentare;
 - acces la instruire, consultanță și asistență în perioada de pre-incubare pentru elaborarea planurilor de afaceri și de marketing, a studiilor de fezabilitate etc.;
 - acces la asistența pentru dezvoltarea de parteneriate naționale și internaționale.
- b. Amenajarea unui spațiu expozițional pentru IMM (posibil chiar înființarea unei "case a IMM", în zona incubatorului sau a parcului industrial) în special pentru IMM care valorifică prin prelucrare resursele existente în zonă, cu precădere din industria lemnului, alimentară, horticultură, agronomie, resurse regenerabile, tehnologii neconvenționale ecologice etc.;
 - c. Crearea de noi locuri de muncă și creșterea competitivității economice prin utilizarea eficientă a infrastructurii construite existente, prin înființarea de către municipalitate a unei structuri, în cadrul Primăriei, care să deservească în mod direct dezvoltarea IMM, și să acorde facilități acestora în funcție de numărul locurilor de muncă nou create și/sau de impactul pe care-l aduc economiei locale; ^[1]_{SEP}
 - d. construcția unui centru SPA multifuncțional pe bază de grant FESI (inclusiv centru de tratament geriatric și antiaging). Această acțiune, va avea o contribuție majoră la dezvoltarea sectorului IMM în municipiul Gheorgheni, având în vedere că centrul va fi deservit integral de către IMM-uri locale. Se va studia posibilitatea captării căldurii generate de instalația de producere a gheții de la patinoar și utilizarea ei pentru încălzirea apei centrului, acest fapt putând scădea în mod semnificativ costurile de funcționare a centrului.

Municipalitatea, de asemenea, își propune sprijinirea clusterului deja înființat care este alcătuit din actori locali ce operează în industria de prelucrare a lemnului, precum și încurajarea formării de clustere noi, în special în domenii inovative și TIC care pot crea valoare adăugată mare prin utilizarea unor cantități minime de resurse, și sprijinirea acestora în demersurile lor.

Un accent deosebit se va pune și pe sprijinirea 'start up'-urilor, și sprijinirea acestora, ori prin facilitățile de incubare ce se vor crea, ori prin informări și programe de training antreprenorial sau în identificarea surselor de finanțare ce se pretează acestora (ex. SRL-D, ajutoarele nerambursabile oferite de stat tinerilor sub 35 de ani ce inițiază afaceri sau femeilor antreprenor, etc.)

► Obiectiv strategic 2 (OS2) Îmbunătățirea calității serviciilor publice ^[1]_{SEP}

O administrație publică eficientă, orientată către cetățeni și mediul de afaceri
Planul de Dezvoltare a regiunii Centru pentru perioada 2014 – 2020 stabilește ca obiectiv specific creșterea eficienței și calității serviciilor oferite de administrația publică locuitorilor din regiune. În același timp, pentru implementarea strategiei, iar în cadrul acesteia, a unor

proiecte general acceptate de comunitate, se va încuraja crearea și lucrul în parteneriate largi sau pe specialități, în funcție de specificul intervențiilor.

O prioritate identificată pentru îmbunătățirea calității serviciilor publice este dezvoltarea capacității administrative în cadrul Primăriei Municipiului Gheorgheni, în special prin:

- Impelmentare unui sistem integrat și aplicații informatice specifice pentru eficientizarea proceselor interne din cadrul primăriei, cu scopul creșterii flexibilității și scăderea timpilor de rezolvare a solicitărilor și de luare a deciziilor;
- Formarea personalului pentru a corespunde nevoilor și exigențelor necesare îndeplinirii obiectivelor prezentei Strategii și îmbunătățirea relației cu mediul de afaceri și comunitatea;
- Implementarea unei soluții competitive de E-guvernare în cadrul Consiliului Local Gheorgheni;
- Furnizarea serviciilor publice ale instituției prin mijloace electronice;
- Achiziționare de echipamente specifice hardware și software.

În scopul dezvoltării economico-sociale a municipiului, Primăria, ca reprezentant al comunității locale, va înființa un compartiment specializat pentru relația cu mediul de afaceri, compartiment care va identifica cele mai importante nevoi ale acestora și va propune factorilor de decizie modalitățile optime pentru acoperire a lor, va propune criterii de selecție a societăților ce vor primi facilități în cadrul incubatorului de afaceri ce va fi realizat, va acorda consultanță cu privire la formalitățile de constituire și autorizare a IMM-urilor, va identifica nevoile de formare ale întreprinzătorilor și ale pieței muncii și va propune cursuri de formare profesională sau includerea pe agenda instituțiilor locale de învățământ a specializărilor cerute de piața locală a muncii, va informa operatorii economici despre existența surselor de finanțare nerambursabilă unde sunt exigibili, cu scopul creșterii absorbției de fonduri utilizate în economia locală.

Tot în cadrul municipalityții se vor elabora un set de criterii care să constituie punctual de plecare pentru acordarea de facilități societăților comerciale ce vor crea noi locuri de muncă și valoare adăugată mare în utilizarea resurselor locale, sau vor promova incluziunea socială și protecția mediului.

O altă prioritate identificată pentru dezvoltarea economică unde este nevoie creșterea gradului de implicare a municipalității este crearea unui sistem de management al marketingului unitar, de care să beneficieze atât comunitatea economică locală, cât și dezvoltarea turistică a orașului.

Pentru creșterea confortului general de locuire în Municipiul Gheorgheni, prioritatea ce mai mare este realizarea Centurii ocolitoare, care va ameliora traficului aglomerat din zona central, va scădea emisiile de CO₂ din oraș precum și zgomotul și va spori siguranța pietonilor.

Pentru creșterea siguranței publice în municipiu, pentru creșterea confortului psihic al cetățenilor și încurajarea folosirii spațiilor publice în scopul plimbărilor de recreere, pietonal sau cu bicicleta, precum și pentru scăderea fenomenelor infracționale, municipalitatea și-a propus să monteze sisteme de supraveghere video pe teritoriul orașului. Tot în scopul creșterii siguranței publice, de data aceasta în fața riscurilor naturale, se impune dotarea cu echipamente de specialitate a Serviciului de Situații de Urgență.

Investiții vor fi făcute și în creșterea și îmbunătățirea serviciilor de educație și asigurarea unui mediu de educație adecvat dezvoltării tinerilor cu pregătire necesară pieței muncii, care să poată intra repede în sfera productive odată ce și-au finalizat studiile. Deasemenea, este prioritară îmbunătățirea serviciilor de educație preșcolară, atât cu scopul pregătirii copiilor pentru nivelele de învățământ superioare, cât și pentru a elibera părinții de cât mai mult timp posibil, timp ce va fi folosit pentru muncă și activități sociale, contribuind astfel la dezvoltarea economică și socială a municipiului.

Amenajarea unui nou parc civic și de joacă în Municipiul Gheorgheni constituie de asemenea prioritate, atât pentru creșterea suprafeței zonelor verzi amănajate în oraș, cât și pentru creșterea posibilităților recreere și de petrecere a timpului liber al cetățenilor. Tot în aceste scopuri se dorește și realizarea unui complex sportiv, și introducerea în circuitul civic al terenurilor din vecinătatea stadionului.

O necesitate stringentă este și extinderea și modernizare rețelei de alimentare cu apă a Municipiul Gheorgheni, precum și dezvoltarea sistemului de captare și reciclare a apelor pluviale.

La Lacu Roșu se propune îmbunătățirea infrastructurii de bază, dezvoltarea de ansamblu și creșterea rolului economic și social al stațiunii prin:

- Protecția mediului, asigurarea serviciilor de bază, punerea în siguranță a lucrărilor existente în vederea debitelor de viitură și tranzitarea în siguranță a acestora;
- Limitarea restrângerii arealului natural creat de suprafața Lacului Roșu
- Menținerea habitatului natural creat și extinderea lui lucrările de decolmatare a conului de depuneri aluvionare
- Păstrarea biodiversității în zona analizată prin unei intervenții investiționale
- Stabilizarea și creșterea numărului de turiști, prin menținerea funcțiilor de mediu și peisagistice ale Lacului Roșu

Îmbunătățirea infrastructurii de bază, diminuarea emisiilor de CO₂, dezvoltarea de ansamblu și creșterea rolului economic și social al Municipiului Gheorgheni sunt dezideratele majore ale acestui Obiectiv strategic.

Sectorul clădirilor este un mare consumator de energie și contribuie major la emisiile de gaze cu efect de seră. Clădirile publice și blocurile de locuințe din România au fost construite la standarde scăzute în timpul regimului comunist, iar renovarea fondului existent a fost neglijată. Performanța energetică a clădirilor publice și a blocurilor de locuințe este în consecință foarte scăzută, nivelurile de energie consumată plasând sectorul clădirilor printre sursele cu cele mai însemnate emisii de CO₂.

În municipiul Gheorgheni sunt necesare îmbunătățiri semnificative în stocul existent de clădiri, inclusiv în iluminatul public pentru a asigura atât confortul și bunăstarea locuitorilor cât și sustenabilitatea sistemelor de energie.

Sprrijinirea eficienței energetice, a gestionării inteligente a energiei și a utilizării energiei din surse regenerabile în infrastructurile publice, inclusiv în clădirile publice și în sectorul locuințelor reprezintă una dintre prioritățile de investiții a FESI 2014-2020 în cadrul obiectivelor tematice stabilite la articolul 9 primul paragraf din Regulamentul (UE) nr. 1303/201311, în concordanță cu nevoile de dezvoltare și potențialul de creștere menționate la articolul 15 alineatul (1) litera (a) punctul (i) din regulamentul respectiv și prevăzute în acordul de parteneriat.

Sunt oportune următoarele acțiuni:

Reabilitarea termică prin anvelopare a clădirilor rezidențiale;^[11]

Reabilitarea termică a clădirilor publice;^[1]_{SEP}

Investiții în producerea de energie termică pe bază de biomasă/solar;

Investiții într-un sistem de iluminat public ecologic.

► Obiectiv strategic 3 (OS3) Dezvoltarea infrastructurii tehnico-edilitare și rutiere^[1]_{SEP}

Centura ocolitoare

Pentru dezvoltarea infrastructurii tehnico-edilitare și rutiere, administrația municipiului își propune ca prioritate realizarea unui Plan de mobilitate urbană, și reabilitarea funcțiilor urbane și a orașului conform acestuia.

(Re)organizarea mobilității în orașul Gheorgheni și la nivelul zonei sale de influență, trebuie să se înscrie, în viitor, în noua logică a mobilității sustenabile. Această nouă paradigmă a mobilității este susținută și impusă progresiv de politica europeană de Transport și Mobilitate ale cărei documente programatice stabilesc o nouă filosofie, promovează bune practici, creează noi instrumente de planificare și implementare, către un nou tip de organizare a sistemelor de mișcare urbane, bazat mai puțin pe mobilitatea motorizată individuală și pe vehicule care utilizează combustibili fosili și mai mult pe transport colectiv public și pe moduri nemotorizate de deplasare. Scopul acestei noi abordări a mobilității urbane este ameliorarea accesibilității, diminuarea poluării și creșterea calității locuirii.

În prezent, modelul adaptării orașului la automobil nu este numai unul desuet ci și unul descurajat cu consecvență de Comunitatea Europeană.

Obligativitatea realizării unui Plan de Mobilitate Urbană Sustenabilă concomitent cu Planul Urbanistic General al unei localități a fost instituită prin prevederile Legii nr. 190 din 26/06/2013 privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 7/2011 pentru modificarea și completarea Legii nr. 350/2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismul (art. 46).

- Crearea (etapizată) a unei infrastructuri pentru bicicliști

Dimensiunile, topografia plană și caracterul verde al orașului constituie premise importante pentru încurajarea și dezvoltarea ciclismului prin crearea unei infrastructuri adecvate. Acesta este un mod ecologic de deplasare cu numeroase beneficii, directe și indirecte, pentru sănătatea populației, prin exercițiul fizic pe care îl presupune și prin diminuarea poluării. Creșterea ponderii utilizării bicicletei are efecte și asupra calității spațiului public, prin consumul redus de teren urban necesar acestui mijloc de deplasare, atât în mișcare cât și la staționare.

O infrastructură complexă de piste, benzi, parcuri pentru biciclete poate fi realizată etapizat. O zonă în care trebuie să se intervină cu prioritate este zona centrală, care trebuie să capete o nouă atractivitate atât pentru localnici cât și pentru turiști. De asemenea, sunt necesare trasee turistice și de agrement pentru bicicliști între Gheorgheni

și zonele de agrement din periurbanul său, dar și către localități din care se produc fluxuri pendulare către și dinspre municipiul Gheorgheni, precum și spre Lacu Roșu.

Sunt oportune următoarele proiecte:

Piste și benzi pentru biciclete către și în zona centrală;^[1]^[SEP]

Parcări pentru biciclete (la instituțiile publice și alte activități de interes public);

Pista pentru bicicliști Gheorgheni-Lacu Roșu, pentru acces în zona de agrement;^[1]^[SEP]

Velorute între Gheorgheni și localitățile din zona de influență;

Amenajare pistă pentru bicicliști în municipiul Gheorgheni spre zona Kilometrul 4.

- Îmbunătățirea și extinderea infrastructurii pietonale

Îmbunătățirea infrastructurii pietonale și a spațiilor publice este o condiție esențială a creșterii calității locuirii și a siguranței deplasărilor în spațiul public. Soluții de parțială pietonizare sau de reorganizare în regim de zonă de întâlnire (shared-space) sau de areal cu viteză redusă (zonă 30km/h) trebuie adoptate atât în zona centrală, care trebuie astfel pusă în valoare, cât și în cartierele rezidențiale cu locuințe colective, care necesită nuclee comunitare agreabile pentru pietoni și bicicliști, concepute ca "spații de viață și interacțiune socială" și nu doar ca infrastructuri pentru circulație.

Condițiile de siguranță pentru deplasarea pietonală trebuie de asemenea ameliorate.

Intervenții oportune, în acest sens, sunt:

Devierea circulației din zona central pe rute alternative;

Reabilitarea prin refacerea stratului asfaltic sau acoperirea trotuarelor cu dale de beton;^[1]^[SEP]

Creare/extindere străzi/areale favorabile deplasării pietonilor în interiorul cartierelor: pietonale, spații partajate (shared-spaces) sau zone 30 (km/h). Acest tip de reorganizare a străzilor trebuie coordonat cu proiectele integrate de reabilitare.

Creearea unui parc în cartierul Florilor.

Astfel, obiectivele vizează reducerea și / sau eliminarea problemelor identificate iar măsurile și proiectele definite și identificate sunt concepute pentru implementarea acestor obiective.

Centrul Istoric al municipiului se va transforma într-un spațiu public comunitar revitalizat, care pune un accent mai important pe traficul pietonal și cu biciclete în detrimentul traficului auto. Pentru realizarea acestui obiectiv este necesar realizarea unui proiect integrat, dar care se bazează și pe un plan de mobilitate urbană durabilă. În cursul activității de proiectare trebuie să fie luate în considerare mai multe aspect importante:

Se vor realiza alei și piste pentru biciclete și vor fi create spații special amenajate pentru circulație pietonală și de agrement.

Patrimoniul cultural și cel construit vor fi ocrotite, iar ansamblurile urbane tradiționale se vor păstra în starea originală, se vor accentua și se vor reabilita.

Este indispensabilă promovarea semnificației patrimoniului construit în rândul locuitorilor municipiului, respectiv a valorificării turistice a acestuia.

Vor fi amenajate maimulte locuri de parcare la periferia zonei centrului istoric – ceea ce va contribui la promovarea și încurajarea traficului pietonal în centru.

Proiectele de îmbunătățirea infrastructurii rutiere în primul rând au ca scop fluidizarea traficului și reducerea poluării aerului (reducererea emisiilor de CO₂, praf, etc.)

și reducerea poluării fonice. Acest scop poate fi atins prin construirea / reamenajarea unor străzi pentru traficul greu și traficul de tranzit, amenajare de intersecții cu sens giratoriu (unde și spațiul disponibil permite acest lucru) sau amenajarea / reamenajarea unor intersecții necesare fluidizării traficului (în special unde trece traficul de tranzit și traficul greu), construirea unei rețele integrate de piste pentru bicicliști pe întregul teritoriu al municipiului, implementarea unui sistem municipal de închiriere de biciclete, realizarea de piste pentru bicicliști către localitățile limitrofe. Pe baza tuturor măsurilor de îmbunătățire a traficului și reducerea poluării va sta un Plan de mobilitate urbană durabilă (PMUD).

► Obiectiv strategic 4 (OS4) Îmbunătățirea infrastructurii educaționale, medicale și culturale

O prioritate în cadrul acestui Obiectiv strategic este dezvoltarea filierei profesionale și crearea competențelor corespunzătoare cerințelor pieței forței de muncă. Pentru ridicarea calității actului educațional, toate unitățile de învățământ profesional vor putea fi modernizate și echipate (inclusiv bibliotecile și laboratoarele), știut fiind faptul că, în special școlile de arte și meserii, duc o lipsă acută de echipamente moderne pentru crearea unor abilități cerute de piața muncii. Astfel, este oportună următoarea intervenție:

Dotarea cu echipamente a laboratoarelor din învățământul gimnazial/profesional /liceal.

În vederea regenerării urbane, se vor putea construi sau reabilita clădiri pentru a găzdui diferite activități sociale și comunitare, culturale, de agrement și sport. În acest sens, municipalitatea are în lucru o temă de proiectare pentru transformarea zonei din vecinătatea stadionului și a patinoarului în zonă activă, care să coaguleze activitățile pasionaților de sport ai orașului într-un cadru adecvat și reabilitat.

De asemenea se dorește amenajarea în zona Kilometrului 4 a unui spațiu generos care să se preteze pentru organizarea de evenimente culturale, tabere, concerte, etc.

Viața culturală a orașului în comparație cu orașele de dimensiune asemănătoare este proeminentă, cu toate că condițiile de infrastructură ale casei de cultură, teatrului și ale muzeului nu sunt deloc corespunzătoare. În acest sens este nevoie să se acorde atenție sporită, deoarece ele aduc o mare valoare adăugată la viabilitatea orașului, la formarea comunității și a identității culturale.

Soluțiile tehnice trebuie să ia în considerare aspectele legate de confort, de funcționalitate, de folosirea eficientă a banilor publici și de estetică arhitecturală. În paralel cu reabilitarea clădirilor trebuie să se amenajeze și împrejurimile lor.

De-a lungul analizei a devenit evident faptul că nu toate clădirile publice, cum ar fi anumite instituții culturale, sunt în stare corespunzătoare: în multe cazuri sunt învechite, nu se adaptează la funcțiile noi, actuale, iar confortul clădirilor este deosebit de slab.

Astfel îmbunătățirea confortului clădirilor este un aspect prioritar. În cazul instituțiilor culturale este deosebit de importantă aerisirea adecvată și renovarea zonelor învecinate clădirilor. Prioritatea imediată este renovarea casei de cultură.

Pe lângă renovare, este deosebit de utilă răspândirea cunoștințelor despre utilizarea clădirilor publice și despre economisirea energiei.

Absolut toți respondenții chestionarului ce a stat la baza elaborării prezentelor Obiective strategice au menționat că își doresc ca în oraș să funcționeze un cinematograful,

așa că una dintre măsurile propuse este și identificarea sau construirea unei clădiri și amenajarea acesteia pentru a putea susține această activitate.

În ce privește infrastructura educațională, conducerea orașului și-a stabilit ca priorități reabilitarea liceului tehnologic Fogarasy Mihaly și a colegiului tehnic Batthyany Ignac, renovarea grădiniței cu program prelungit Scânteiuța, pentru care există deja un proiect tehnic, precum și extinderea creșei sau contruirea uneia noi.

► Obiectiv strategic 5 (OS5) Îmbunătățirea mediului urban

Reabilitarea străzilor, modernizarea centrului, crearea de zone pietonale și piste pentru bicicliști, folosirea posibilităților aflate în centru sau realizarea unui parc de recreere multifuncțional în locul actualei piețe de zi, sunt subiecte de bază din punct de vedere al utilizabilității orașului, totodată sunt condiții de bază în dezvoltarea economică a orașului.

În etapele de proiectare trebuie avută o preocupare sporită în schimbarea modului actual de proiectare: strada, spațiul central nu sunt suprafețe de circulație, clădirile nu trebuie adaptate la străzi (ceea ce este oricum imposibil în cazul clădirilor existente), ci străzile, spațiile publice trebuie adaptate la clădiri și la cei care le folosesc. Aspectul secundar este deci faptul, că în loc de drumuri trebuie proiectate adevărate străzi, atât din punct de vedere a realizării, cât și din punct de vedere al utilizării de materiale.

Este nevoie de atenție sporită când vine vorba de costurile mai mari de întreținere și protejare a spațiilor publice renovate, iar aceste costuri trebuie luate în calcul deja în faza de proiectare.

Modernizarea centrului și crearea de zone pietonale aparține de dezvoltarea spațiilor publice.

Este necesară amenajarea unui centru estetic și accesibil pentru locuitori, care să corespundă funcțiilor comerciale și de servicii, și care este totodată un spațiu pentru comunitate. Reabilitarea centrului atinge următoarele spații publice: Piața Libertății, Piața Miron Cristea ca zone pietonale și parțial strada Márton Áron.

Pentru dezvoltarea diferitelor cartiere se ivesc noi nevoi de construire în oraș. În ceea ce privește disponibilitatea, cât și aspectele de dezvoltare economică și aspectele turistice, merită utilizate posibilitățile dintr-un potențial subcentru nou sau spații noi în partea de sud.

Spațiul dintre cartierele Florilor și Bucin face posibilă crearea unui nou subcentru care să anticipeze dezvoltarea, care pe lângă funcțiile publice ar oferi spațiu și pentru activități comerciale și de servicii, și ar deveni un spațiu viabil pentru comunitate.

Poarta de sud a orașului se află pe un teritoriu de 20 ari, unde se află statuia publică, stația de autobuz și alte funcții, și ar fi locul ideal pentru un spațiu mic atractiv, multifuncțional. Printr-o mică investiție ar ridica calitatea spațiilor orașului, iar turistul venit din Sud ar fi întâmpinat de către oraș cu o imagine estetică.

Un alt aspect important este reamenajarea și revitalizarea spațiilor publice abandonate și neutilizate. Caracterul viabil și atractiv al unor spații, piețe publice nu înseamnă doar transformarea acestora în spații verzi cu acces restricționat. Aceste spații vor deveni spații de agrement, accesibile, agreabile, ideale activităților comunității și a

vieții sociale. În acest scop vor fi identificate spațiile publice neutilizate în municipiu și vor fi transformate în zone publice, spații verzi și de agrement. Aceasta va conduce la reducerea poluării aerului și a poluării fonice.

Spatiile identificate în acest sens sunt: zona în jurul spațiului comercial pe strada Rakoczi Ferenc, cca. 1100 mp, spațiul aflat la capătul străzii Constructorilor, cca. 11000 mp și spațiul în jurul Centrului Cultural.

► Obiectiv strategic 6 (OS6) Dezvoltarea infrastructurii specifice turismului și valorificarea potențialului turistic atât a Municipiului Gheorgheni cât și a stațiunii Lacu Roșu

Orașul Gheorgheni poate fi numit centrul administrativ al destinației turistice Gheorgheni – Lacu Roșu, dat fiind faptul că pe teritoriul orașului se concentrează acea infrastructură de fundal, care poate deservi traficul turistic din zonă (administrația locală, poliția locală, centrul de salvamont, centru sanitar, bănci, centru de informații turistice). Nu este de neglijat nici faptul că aici se regăsesc principalele obiective culturale de atracție turistică, ca bisericile armeană și romano-catolică, sinagoga, sau muzeul, care pot completa oferta de program turistic activ și cel ecoturistic. Această zonă cuprinde intravilanul orașului și oferă turiștilor în primul rând obiectivele culturale, respectiv posibilități de distracție (baruri, cluburi). Totodată în partea estică, rurală a orașului ar fi posibilități de dezvoltare a turismului și programelor de tip rural, oferta tristică a zonei completându-se astfel cu un nou element.

Pe teritoriul orașului se regăsesc două treimi din posibilitățile de cazare din zonă (944 locuri), respectiv restaurantele, barurile, teatrul, care pe de o parte eliberează o parte din sarcinile stațiunii Lacu Roșu, iar pe de altă parte deservește cererea de cazare și asigură turiștilor posibilități de distracție, precum și masă. Tot aici se găsesc și centre de călărie, manejuri, respectiv câteva locuri de pornire către destinații de turism activ și ecoturism.

Zona Stațiunii Lacu Roșu, poate fi numită și centrul turistic al destinației, deoarece zona se află pe malul lacului Lacu Roșu, care poate fi considerat unul dintre cele mai importante și mai cunoscute dintre atracțiile turistice naționale. De aici pornesc traseele turistice cele mai frecventate, iar mai mult de o treime (683 locuri) dintre locurile de cazare și restaurante se află tot aici. În localitate există și punct de prim ajutor, post de poliție, post montan al jandarmeriei, bază de salvamont, buticuri cu suveniruri, alimentare și magazine mixte care deservește traficul de turiști inclusiv turismul de tranzit. Această zonă cuprinde defapt tot teritoriul stațiunii turistice Lacu Roșu.

În clipa de față nu există unități care să ofere posibilități de distracție, astfel orele serii se caracterizează prin calm și liniște. Pe lângă punctele de pornire ale traseelor turistice, în perioada verii, în stațiune apar și câțiva prestatori de programe (organizatorii de ture de călărie, plimbări cu trăsura, trageri cu arcul).

Zona extravilană a municipiului Gheorgheni în mare parte se găsește în Munții Giurgeului, iar în mică parte cuprinde o parte a Depresiunii Giurgeului, respectiv a văii largi al cursului de mijloc al pârâului Belchia. În această zonă găsim o parte a Sitului Natura

2000 Depresiunea și Munții Giurgeului, care este o zonă de protecție a păsărilor. În această zonă găsim există și trasee turistice atractive, atracții culturale (capela Sf. Ana, capela armeană, cetatea Both), care completează posibilitățile de programe. Câteva trasee turistice se extind pe ambele grupuri de munți. În această zonă sunt organizate și activitățile de observare a urșilor în mediul lor natural.

Din punct de vedere turistic această zonă este locul de desfășurare a programelor active și ecoturistice, aici se desfășoară o parte a programelor de ciclism montan, a turelor de călărie și a drumețiilor. Deoarece este o zonă montană, aici pot fi atrași turiștii care sunt mai activi. Zona este aproape de oraș, ceea ce reprezintă un avantaj, deoarece accesibilitatea este ușoară.

Parcul Național concentrează cele mai atractive locuri naturale de vizitat ale destinației, precum și în această zonă se concentrează derularea celor mai multe programe active și ecoturistice (traseele de drumeții, alpinism, canyoning, plimbare cu barca, observarea caprei negre, ciclism montan, ture de fotografie, via ferrata, ture de călărie nomadă, ture de schi, ture speo, etc.). Trebuie acordată o mare atenție însă ca vizitarea prin programe a zonei să aibă un impact negativ cât mai mic asupra naturii. Această zonă cuprinde teritoriul Parcului Național.

Setul de măsuri și acțiuni specifice la nivelul fiecărei zone:

a. Zona intravilană al Municipiului Gheorgheni:

În următorii câțiva ani, în zona orașului sunt necesare numeroase dezvoltări importante și din punct de vedere turistic. În domeniul infrastructurii are prioritate îmbunătățirea calității drumurilor, care este primordial din punct de vedere al accesibilității și pentru formarea unei imagini ordonate, atractive a orașului.

Din punct de vedere al urbanizării se va acorda o atenție deosebită pieței centrale. Piața centrală din Gheorgheni, vechea piață comercială înconjurată de clădirile comercianților armeni se consideră în sine punct de atracție turistică, însă datorită parcului delimitat de copaci îmbătrâniți, patrimoniul armean clădit nu se poate impune, nefiind vizibilă în integritatea sa. Conform planului de urbanizare copacii îmbătrâniți, cu scorbură putrezită vor fi tăiați, în locul acestora plantându-se altele de statură mai scundă, cu rădăcini mai adânci, astfel imaginea pieței centrale se va redeschide. Tot ca parte a planului figurează și închiderea porțiunii de drum din partea nordică a pieței și transformarea acesteia în alee, care indirect ar putea contribui la creșterea puterii de atracție turistică a orașului.

Tot de piața centrală se leagă și împământarea cablurilor electrice, care de asemenea ar contribui la o imagine stradală mai ordonată, și la creșterea atractivității din punct de vedere turistic. În curând se vor monta indicatoarele turistice, cu ajutorul cărora turiștii vor accesa mai ușor obiectivul turistic căutat.

Pe parcursul acestui an se va deschide Centrul de Informație Turistică, a cărui dotare va fi conformă cerințelor actuale. Centrul informațional se va conecta la sistemul informațional regional și național (Tourist Informator). Este important ca în perioada imediat următoare să se găsească o soluție permanent pentru vizitare Bisericii Armeenești și a Sinagogii. Ideal ar fi ca aceste obiective turistice să fie deschise cu un program permanent, cu vânzarea biletelor de intrare și o prezentare specială a incintei.

Remarcarea accentuată a mâncărilor specifice Gheorgheniului, care s-au format din patrimoniul gastronomic armean la care s-a mai făcut referire, respectiv din obiceiurile culinare ale secuimii, este de asemenea de o importanță primordială și poate contribui la creșterea atractivității și ofertei turistice locale. Momentan doar două restaurante oferă supă cu "churut" gătită pe bază de rețetă armeană.

Turismul bazat pe multiculturalism poate deveni un puternic pol de atracție a orașului, istoria sa și tradițiile specifice diferitelor etnii ce au trăit și trăiesc în Municipiul Gheorgheni având o deosebită valoare culturală, cu condiția de se crea infrastructura și popularizarea necesare punerii lor în valoare.

Spre exemplu, Moara de apă a fost foarte renumită, și ar putea redeveni un centru de atracție, oferind posibilități și de amenajarea unei brutării tradiționale și al unui mic muzeu al morăritului.

Tot pentru exploatarea în interes turistic și nu numai, după zona gării se dorește a se amenaja Muzeul industriei de prelucrare a lemnului, unde pe lângă expunerea de obiecte tradiționale de valoare istorică, se poate amenaja și un spațiu de prelucrare și expunere a produselor locale din lemn, de la scânduri până la case din lemn și saune. Astfel se poate îmbina tradiția cu modernul, iar obiectivul ar putea deveni și zonă de show-room pentru societățile locale de profil.

Pe lângă toate acestea este o sarcină importantă organizarea de sesiuni de practică profesională și cursuri de specialitate, îmbunătățirea ofertei de forță de muncă (ex. organizarea de sesiuni de practică în străinătate pentru cursanții din domeniul alimentației publice în turism).

Fiind vorba despre destinație ecoturistică, în școli trebuie să se pună accent pe predarea cunoștințelor de ecoturism și pe experiențe în ecoturism. Această activitate ar putea fi deservită de excursii organizate în zonă, cursuri școlare.

Măsuri și acțiuni specifice pentru zona intravilană al Municipiului Gheorgheni:

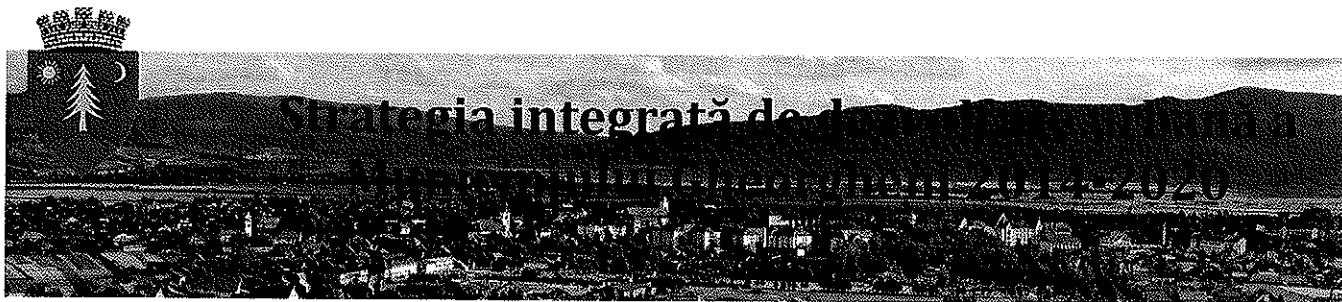
Amenajarea pieței centrale a orașului:

- Tăierea copacilor îmbătrâniți, deschiderea pieței în spațiu, plantarea de tufișuri, arbori mai scunzi
- Împământarea cablurilor electrice din jurul pieței centrale
- Reamenajarea pavajului drumului din incinta pieții
- Închiderea definitivă a porțiunii de drum și amenajarea aleii
- Montarea de indicatoare turistice în diferitele puncte ale pieții
- Montarea unei hărți turistice în formă de panou
- Amenajarea unui terminal turistic touch info care să funcționeze neîntrerupt

Soluționarea vizitării permanente a obiectivelor turistice:

- Deschiderea permanentă a bisericii armeano-catolice, funcționarea unui sistem de ticketing
- Deschiderea permanentă a sinagogii
- Deschiderea permanentă a Morii Tinka, funcționarea unui sistem de ticketing
- Integrarea Parcului Dendrologic Grădina Csiky în circuitul turistic

Zona stațiunii Lacu Roșu:

În următorii ani cea mai importantă activitate de dezvoltare a zonei este reabilitarea rețelei de salubritate și apă potabilă. Pe lângă aceasta trebuie pus accent pe modernizarea rețelei de energie electrică și reparația drumurilor. În perioada de vară stațiunea se confruntă cu probleme serioase de parcare. Se impune amenajarea unor noi locuri de parcare. Trebuie găsite soluții în vederea dezvoltării serviciilor de internet și în incinta stațiunii.

În prezent, terenul din jurul Lacului Roșu impune dezvoltare, transformare și schimbare de concepție serioasă. În această zonă ar fi recomandat amenajarea unui centru de vizitare modern, care ar putea include o secție de suveniruri, restaurant tip autoservire și a la carte.

Măsuri și acțiuni specifice pentru zona stațiunii Lacu Roșu:

Modernizarea, reamenajarea infrastructurii stațiunii:

- Reasfaltarea principalelor artere rutiere, reparația drumurilor laterale
- Modernizarea, extinderea rețelei de apă potabilă și canalizare
- Modernizarea rețelei de energie electrică
- Ameliorarea acoperirii de internet
- Amenajare parcări noi, amenajarea unei structuri de tipul sistemelor de parcare Park and Ride

Amenajarea terenului intens folosit, din imediata apropiere a lacului:

- Amenajarea spațiului teraselor și corturilor cu suveniruri
- Construirea unui centru de vizitare
- Reamenajarea porțiunii din zona debarcaderului
- Ameliorarea calității, stării, imaginii bărcilor
- Lichidarea corturilor cu suveniruri
- Amenajarea docurilor de pescuit
- Amenajarea de poteci tematice pe malul lacului
- Construirea unui podeț pe pâraul care curge din lac

Dezvoltarea produselor turistice:

- Construirea unui parc de aventuri
- Amenajarea unei pârtii de schi de mică capacitate, cu telescaun care să funcționeze și pe timp de vară
- Promovarea pescuitului sportiv
- Amenajarea unui traseu turistic spre Cheile-Bicazului, pe malul pâraului Bicaz

Zona extravilană al Municipiului Gheorgheni inclusiv o parte din Situl Natura 2000 Depresiunea și Munții Giurgeului:

Măsuri și acțiuni specifice pentru zona extravilană al Municipiului Gheorgheni:

Animarea porțiunii de rută turistică dintre Grădina Csíky și Capela Sf. Ana de pe Muntele Ciobotului:

- Reabilitarea Grădinii Csíky și aducerea ei la adevărata sa valoare de Parc dendrologic
- Amenajarea unui foișor în partea superioară a Grădinii Csíky
- Amenajarea unui muzeu cinegetic

Conectarea zonei din jurul kilometrului 4 cu case de vacanță în circuitul turistic:

- Dragarea lacului de pe pâraul Magasbükk, colmatat în întregime, reamenajarea lui
- Exploatarea posibilităților oferite de lac (plimbare cu barca, pescuit)
- Construirea unui parc de aventuri
- Centru de recreere Outdoor Park [SEP]
- Reamenajarea pârtiei de schi de odinioară
- Construirea unei pârtii de bob, care să funcționeze și în sezonul estival, după modelul celor existente în Austria
- Reamenajarea Motelului și Campingului de la Km 4, amenajarea Campingului inclusiv pentru primirea turiștilor care călătoresc și se cazează în rulote
- Amenajarea unei piste pentru biciclete pe ruta fostei căi ferate până la valea pâraului Medgyes
- transformarea întregii zone în zonă de agrement, care să ofere posibilități pentru organizarea de evenimente de masă, concerte, tabere

Zona Parcului Național:

În această zonă se organizează și competițiile sportive de tip outdoor care contribuie la promovarea turistică a zonei, cum ar fi Off Road Triathlon Lacu Roșu, Concursul de schi Nostalgic pe fosta pârtie de schi, Carpathian Gladiator și Tura de performanță "Eröss Zsolt".

Măsuri și acțiuni specifice pentru zona Parcului Național:

Dezvoltarea produselor turistice:

- Amenajarea unui traseu turistic cu pod suspendat în valea Pârâului Bicazul Mic
- Amenajarea traseelor de Via Ferrata
- Amenejarea de foișoare
- Amenajarea de poteci cu tematică geologică pe Muntele Ucigaș
- Montarea de indicatoare estetice
- Ture cu bicicleta, de călărie

Setul de măsuri și acțiuni specifice la nivelul întregii destinații:

Dezvoltarea zonei Gheorgheni – Lacu Roșu într-o destinație de ecoturism și turism activ:

- Dezvoltarea continuă și adecvată a produselor turistice
- Introducerea produselor gastronomice locale în oferta restaurantelor
- Monitorizare permanentă (La Biroul de Informare Turistică și la Extensia din Gheorgheni a UBB Cluj)

- Promovarea pe plan local a concepției de ecoturism (în școli, instituții, mass media locală)
- Promovarea Brandului Outdoor Capital pe plan local, regional, național și internațional
- conectare la sistemul informațional regional (Tourist Informator)
- Elaborarea unor strategii profesionale de marketing
- Întocmirea unor materiale foto-video care promovează turismul local
- Activitate accentuată de marketing online și media socială, pe paginile comunităților prin internet (Facebook, YouTube)

► Obiectiv strategic 7 (OS7) Protejarea mediului înconjurător și a biodiversității

Pentru protecția mediului se va respecta legislația în vigoare, precum și prevederile Natura 2000 și Spa 2011, Sci 2011, precum și prevederile în vigoare în cadrul parcului național Cheile Bicazului – Hășmaș.

Propuneri și măsuri de intervenție ce privesc diminuarea până la eliminare a surselor de poluare majoră (emisii, deversări etc.), epurarea și preepurarea apelor uzate.

• La faza de proiectare studiu de fezabilitate, în documentația pentru fundamentarea avizului de gospodărire a apelor aferent fiecărui obiect de investiții, se vor avea în vedere următoarele:

- a. definitivarea necesarului, respectiv a cerinței de apă potabilă și industrială, ^[SEP]corespunzător capacității efective ale dotărilor și activităților desfășurate; ^[SEP]
- b. analiza de detaliu a măsurilor de apărare împotriva inundațiilor și zonarea ^[SEP]corespunzătoare a teritoriului; ^[SEP]
- c. extinderea rețelei de apă/canal pentru o acoperire de 100% a populației. În ^[SEP]situația, în care nu există canalizare în zonă, dar este posibilă extinderea canalizării, soluțiile adoptate pentru epurarea apelor menajere vor fi astfel realizate ca racordarea ulterioară la canalizare să fie posibilă. În celelalte cazuri, se vor adopta soluții de calitate punctuale, cu mențiunea că realizarea efectivă și funcționalitatea sistemului de epurare este condiție eliminatorie la recepția lucrărilor.

Autorizarea executării construcțiilor care, prin dimensiunile și destinația lor, presupun cheltuieli de echipare edilitară ce depășesc posibilitățile financiare și tehnice ale administrației publice locale ori ale investitorilor interesați sau care nu beneficiază de fonduri de la bugetul de stat nu este recomandată; Autorizarea executării construcțiilor poate fi condiționată de stabilirea, în prealabil, prin contract, a obligației efectuării, în parte sau total, a lucrărilor de echipare edilitară aferente, de către investitorii interesați. Nu este recomandată, de asemenea, autorizarea executării construcțiilor în zonele de servitute a infrastructurii edilitare, existente sau propuse, este interzisă; ^[SEP]

- d. toate soluțiile tehnice adoptate trebuie să convingă autoritatea de gospodărire a apelor că este eliminată orice posibilitate de înrăutățire a "stării" corpului de apă de suprafață atât prin afluenții lichizi, cât și prin deșeurile generate de activitatea propriu-zisă și că acestea converg către îmbunătățirea stării corpului de apă, fiind astfel în concordanță cu planul de măsuri care trebuie aplicat acestui corp de apă;

astfel, soluțiile tehnice aplicabile tuturor potențialelor surse de poluare a apelor de suprafață trebuie să respecte scopul de "atingerea și menținerea stării bune a apelor"; [L] [SEP]

◦ Soluțiile tehnice adoptate trebuie să prezinte garanții maxime de neafectare a siguranței calității apei subterane, deoarece nu este acceptabilă modificarea stării corpului de apă subterană care este în "stare bună" iar corpul de apă subterană afectat va fi supus unor măsuri tehnice pentru aducerea sa în "starea bună"; astfel, soluțiile tehnice preconizate trebuie să elimine orice suspiciune a poluării apei subterane.

• Prin controale sistematice – și prin hotărâri în acest sens ale Consiliului Local privind sancționările în cazul abaterilor – vor fi obținute:

- eliminarea tuturor evacuărilor directe de apă menajeră în cursul de apă; [L] [SEP]
- remedierea sistemelor individuale neperformante privind epurarea apelor uzate, în situații în care nu este posibilă racordarea la sistemul de canalizare; [L] [SEP]
- urmărirea și evidențierea vidanjiilor, comparând cu date statistice și cu cantitatea de apă consumată, realizând o corelație strictă a capacităților de alimentare cu apă cu cele de canalizare și de epurare a apelor uzate; [L] [SEP]
- instituirea și respectarea zonelor de protecție sanitară din jurul obiectelor ce compun sistemul de alimentare de apă, în conformitate cu prevederile Legii apelor nr. 107/1996 cu modificările și completările ulterioare și HG 930/2005; [L] [SEP]
- eliminarea tuturor cazurilor în care apele pluviale sunt descărcate în sistemul de canalizare menajeră: este propusă interdicere descărcării apei pluviale în canalizarea menajeră; [L] [SEP]
- se va urmări limitarea aportului de ape pluviale evacuate în rețeaua publică de canalizare, la nivel de parcelă. În acest sens, se recomandă realizarea de soluții de colectare, stocare, infiltrare locală în sol și evaporare naturală a apelor pluviale la nivel de parcele. De asemenea se recomandă limitarea sigilării suprafețelor exterioare (prin asfaltare, betonare sau alte învelitori impermeabile) la strictul necesar, în vederea asigurării infiltrării apelor pluviale în terenul natural; [L] [SEP]
- apele uzate provenite din creșterea animalelor nu se vor canaliza în rețea, aceste ape uzate vor fi colectate și fermentate în bazine betonate și folosite ca îngrășământ pentru terenurile agricole. [L] [SEP]

Propuneri și măsuri de intervenție urbanistică, ce privesc depozitarea controlată a deșeurilor menajere și industriale. [L] [SEP]

- Fiecare parcelă va dispune de o platformă sau de un spațiu interior destinat colectării deșeurilor menajere, dimensionate pentru a permite colectarea selectivă a deșeurilor și accesibile dintr-un drum public. Platformele vor putea deservi una sau mai multe clădiri, în funcție de dimensiuni și de funcțiune. [L] [SEP]
- Se va finaliza realizarea proiectului a depozitării resturilor menajere până la transportarea acestora; deșeurile se strâng odată pe săptămână, majoritatea gospodăriilor vor fi echipate cu europubele; [L] [SEP]

Propuneri și măsuri de intervenție urbanistică, ce privesc recuperarea terenurilor degradate, consolidări de maluri și taluzuri, replantări de zone verzi etc. [L] [SEP]

- Zona fostului de zgură IMG va fi ecologizată prin pădure plantată. [L] [SEP]

- Lucrările de traversare a cursurilor de apă (poduri, podețe, conducte etc.) se vor realiza numai cu asigurarea condițiilor de scurgere a apelor mari;
- Se vor tempera – pe cât posibil – zonele cu risc de inundații. În stațiunea Lacu Roșu sunt considerate zone de risc:
 - pe pârâul Oii: sectorul cuprins între aval Hotel Cerbul și Motel Cristina,
 - pe pârâul Licoș: sectorul din dreptul căsuțelor de vacanță, în aval de podețul tubular, zona periferică a Lacului Roșu – versantul drept,
 - sectorul aferent Hotelu Lacu Roșu, sectorul aferent căsuțelor din aval de la Zidul Poștei,
 - sectorul amplasamentului propus pentru stația de epurare și a locuinței din amonte
- zone cu risc de inundații în Gheorgheni (pe pârâul Csiszer, în special în zona străzii Ady Endre – pe timp de iarnă).
- Pentru eliminarea sau diminuarea efectelor negative în continuare sunt necesare măsuri de curățire și întreținere a albiilor pârâurilor și realizarea locală a unor taluzuri. Aceste lucrări necesită autorizație de construire și la realizarea lor trebuie să se respecte toate recomandările și condițiile formulate în autorizația de mediu.

Protecția mediului și promovarea utilizării eficiente a resurselor inclusiv prin măsuri de creștere a eficienței energetice la nivel local

Investiții în sectorul apă și de colectare a apelor uzate/pluviale pentru a îndeplini cerințele acquis-ului de mediu al Uniunii Europene

Obiectivele specifice propuse au în vedere în principal combaterea poluării bazinului hidrografic prin măsuri vizând atât generalizarea trecerii prin Stația de Epurare a tuturor apelor uzate produse în municipiu (racordarea integrală a populației la serviciile publice de apă – canal, evitarea ocolirii Stației de Epurare în cazul precipitațiilor excesive) cât și îmbunătățirea randamentului Stației de Epurare (extinderea și îmbunătățirea tehnică a proceselor din Stație, inclusiv îmbunătățirea gestionării nămolurilor rezultate din epurare).

Stimularea generalizării racordării gospodăriilor individuale la serviciile publice de apă-canal și eliminarea pierderilor prin neetanșeități din rețeaua de distribuție a apei potabile

La nivel european, sectorul serviciilor publice de alimentare cu apă și de canalizare trece printr-o perioadă de schimbări importante și se bucură de o atenție specială din partea factorilor de decizie. Se conștientizează tot mai mult dimensiunea socială a serviciilor publice de alimentare cu apă și de canalizare și impactul pe care acestea îl au asupra coeziunii sociale.

Serviciile de alimentare cu apă și de canalizare se încadrează în sfera mai largă a serviciilor publice de interes economic general, a căror reglementare unitară a început în Uniunea Europeană prin elaborarea Cărții Verzi, lansată de către Comisia Europeană pentru a fi dezbătută în toate țările membre și candidate.

Sunt oportune următoarele intervenții:

- Racordarea integrală a populației Municipiului Gheorgheni la serviciul public de apă – canal

Calitatea apelor de suprafață destinate prelevării de apă potabilă, protecția apelor subterane împotriva poluării create de unele substanțe periculoase, protecția apelor împotriva poluării cu nitrați proveniți din surse agricole, calitatea apei destinată consumului uman, epurarea apelor uzate orășenești, gospodărirea apelor la nivel de bazin hidrografic sunt aspecte reglementate prin directive ale Uniunii Europene. Prevederile acestora au fost transpuse în legislația românească și trebuie să fie implementate în totalitate.

Necesitatea îmbunătățirii stării calitative a apei din bazinul hidrografic al regiunii rezultă și din prevederile Directivei 2000/60/CE – Directiva Cadru a Apei prin care „statele membre protejează și îmbunătățesc toate corpurile de apă artificiale și corpurile de apă puternic modificate cu scopul de a obține un potențial ecologic bun și o stare chimică bună pentru apele de suprafață în termen de cel mult 15 ani (anul 2015) de la data intrării în vigoare a prezentei directive”.

Gestionarea eficientă a nămolurilor rezultate din Stația de Epurare, inclusiv prin măsuri privind reciclarea acestora.

Necesitatea elaborării politicii naționale de gestionare a nămolurilor de epurare a apărut ca urmare a investițiilor realizate sau în curs de realizare în vederea construirii și reabilitării stațiilor de epurare. Investițiile sunt impuse prin cerințele îndeplinirii de către România a condițiilor Tratatului de Aderare.

Se estimează ca în următorii ani producția de nămol de epurare o să crească de aproximativ cinci ori în raport cu situația actuală. Deocamdată puțini operatori ai stațiilor de epurare din România au la dispoziție opțiuni de valorificare a nămolului. Peste 90% din nămolul de epurare produs în România este în prezent stocat în stațiile de epurare.

Lipsa unui progres semnificativ în domeniul implementării metodelor de gestionare durabilă a nămolurilor de epurare este cauzată în principal de costurile necesare (estimate la aproximativ 50% din costurile totale ale epurării) și de dificultățile tehnice implicate de noi căi de eliminare a nămolului. Nu trebuie neglijat nici aspectul prezenței în nămolurile de epurare a unor compuși chimici care împiedică valorificarea acestuia pentru agricultură, de exemplu. Calitatea nămolului depinde integral de calitatea și controlul apelor uzate deversate în rețeaua de canalizare.

Pentru a se conforma cu prevederile legislației UE, operatorii stațiilor de epurare trebuie să adopte măsuri de gestionare durabilă (practicabile, sustenabile și eficiente din punct de vedere al costurilor) ceea ce presupune identificarea celor mai bune opțiuni de tratare, valorificare și/sau de evacuare a nămolului.

Este oportun următorul proiect:

- Implementarea de măsuri privind managementul nămolurilor rezultate din Stația de Epurare.

Atât Fondul european de Dezvoltare Regională (FEDR) cât și Fondul de Coeziune (FC) sprijină priorități de investiții vizând conservarea și protecția mediului, promovarea utilizării eficiente a resurselor prin „investiții în sectorul apelor pentru a îndeplini cerințele stabilite de acquis-ul Uniunii în domeniul mediului și pentru a răspunde la anumite nevoi identificate de statele membre pentru investiții care depășesc aceste cerințe”.

Investiții în sectorul deșeurilor pentru conformarea cu directivele europene

Sunt oportune acțiuni de îmbunătățire semnificativă a gradului de colectare separată de la populație și agenți economici a deșeurilor valorificabile sau reciclabile pe fondul dezvoltării la nivel local a capacităților de prelucrare a acestora în vederea

producerii de materii prime și materiale utile sectorului industrial. Pentru aceasta se adresează probleme din domeniul colectării selective și valorificării deșeurilor, activități care formează un sistem prevăzut să devină integrat, la orizontul anilor 2025, motiv pentru care, deși obiective specifice distincte, sunt prezentate în continuare unitar.

- Stimularea/organizarea, inclusiv prin metode administrative (tarife diferențiate stimulative, refuz la ridicare pentru deșeuri amestecate, etc.) a colectării separate de la populație și agenți economici a deșeurilor valorificabile / reciclabile.
- Măsuri în vederea stimulării valorificării pe plan local a deșeurilor reciclabile colectate
- Măsuri în vederea stimulării valorificării compostului

Printre principalele angajamente ale Ministerului Mediului și Schimbărilor Climatice în domeniul prevenirii și gestionării deșeurilor sunt de menționat cele care privesc direct municipiul Gheorgheni:

☐ dezvoltarea de măsuri care să încurajeze prevenirea generării de deșeuri și reutilizarea, promovând utilizarea durabilă a resurselor;

☐ creșterea ratei de reciclare și îmbunătățirea calității materialelor reciclate, lucrând îndeaproape cu sectorul de afaceri și cu unitățile și întreprinderile care valorifică deșeurile;

Pentru îmbunătățirea serviciilor către populație și sectorul de afaceri Strategia Națională de Gestionare a Deșeurilor^[SEP] propune:

☐ încurajarea investițiilor verzi; ^[SEP]

☐ susținerea inițiativelor care responsabilizează populația pentru a reduce, a reutiliza, a recicla și a valorifica deșeurile din gospodărie; ^[SEP]

☐ colaborarea cu autoritățile administrației publice locale pentru creșterea eficienței și calității deșeurilor colectate, făcându-le mai ușor de reciclat și valorificat; ^[SEP]

☐ colaborarea cu autoritățile administrației publice locale și sectorul de afaceri pentru îmbunătățirea sistemelor de colectare separată și tratare a deșeurilor.

În sensul celor afirmate scopul Strategiei Naționale de Gestionare a Deșeurilor este de a îndrepta România către o "societate a reciclării" prin:

☐ prioritizarea eforturilor din domeniul gestionării deșeurilor în conformitate cu ierarhia deșeurilor; ^[SEP]

☐ încurajarea prevenirii generării deșeurilor și reutilizarea pentru o mai mare eficiență a resurselor; ^[SEP]

☐ dezvoltarea și extinderea sistemelor de colectare separată a deșeurilor în vederea promovării unei reciclări de înaltă calitate; ^[SEP]

☐ dezvoltarea/implementarea tehnologiilor/instalațiilor de reciclare și/sau valorificarea cu randament ridicat de extragere și utilizare a materiei prime din deșeuri; ^[SEP]

☐ susținerea recuperării energiei din deșeuri, după caz, pentru deșeurile care nu pot fi reciclate; ^[SEP]

☐ reducerea cantităților de deșeuri eliminate prin depozitare.

O mare parte din cantitatea de deșeuri municipale generate în România este reprezentată de biodeșeuri (deșeuri biodegradabile provenite din grădini și parcuri, deșeurile alimentare sau cele provenite din bucătăriile gospodăriilor private, restaurantelor, firmelor de catering ori din magazine de vânzare cu amănuntul, compatibile cu deșeurile provenite din unitățile de prelucrare a produselor alimentare. Depozitarea acestora are efecte nefaste asupra mediului (emisii de metan, gaz cu efect de seră ce contribuie la încălzirea globală) și sănătății oamenilor. De aceea, Directiva privind

depozitarea deșeurilor impune un grafic de diminuare a cantității de deșeuri biodegradabile depozitate.

Co-compostul cu deșeurile solide ar putea reprezenta o opțiune de valorificare a nămolului de epurare cu condiția unui control strict al deversării în canalizare de ape uzate cu conținut de metale grele sau de alte categorii de substanțe toxice sau periculoase. Proiectele propuse sunt eligibile pentru finanțare din FC și FEDR care sprijină „investiții în sectorul deșeurilor pentru a îndeplini cerințele stabilite de acquis-ul Uniunii în domeniul mediului și pentru a răspunde la anumite nevoi identificate de statele membre pentru investiții care depășesc aceste cerințe”.

Sunt oportune următoarele proiecte:

- Creșterea nivelului de conștientizare și instruire a populației și autorităților locale din Gheorgheni cu privire la problematica specifică a gestiunii deșeurilor urbane; [SEP]
- Dezvoltarea/Stimularea colectării selective prin metode administrative; [SEP]
- Elaborarea de către autoritățile municipale/județene a deciziilor și procedurilor necesare stimulării dezvoltării în Gheorgheni a industriilor prelucrătoare de deșeuri [SEP] (inclusiv de producerea a compostului din deșeuri biodegradabile); [SEP]
- Elaborarea unui „Îndrumător de producere a compostului în gospodăriile individuale și în companiile prelucrătoare a produselor vegetale” adaptat condițiilor specifice din municipiul Gheorgheni; [SEP]
- Stabilirea de către autorități a unor reglementări unitare pe toată regiunea având scopul de stimulare a producerii de compost din deșeuri biodegradabile (inclusiv prin acordarea de asistență tehnică specializată și prin dotarea cu mijloace necesare); [SEP]
- Sprijinirea de către autoritățile locale a înființării și funcționării de companii specializate în producția și valorificarea compostului; [SEP]
- Extinderea capacităților depozitelor de deșeuri cu o instalație de compostare anaerobă a deșeurilor biodegradabile (nămoluri) având biogazul ca produs secundar valorificabil. Acțiunile propuse pentru finanțare vor conduce atât la reducerea cantităților de deșeuri având ca destinație crearea de depozite conforme, cât și la valorificarea unei părți din aceste deșeuri ca fertilizatori în agricultură și în final, la creșterea calității mediului prin reducerea aportului de poluanți în corpurile de apă, sol și subsol.

► Obiectiv strategic 8 (OS8) Eficientizare energetică și dezvoltarea producției de energie din surse regenerabile

- Sprijinirea eficienței energetice și utilizarea energiei regenerabile în infrastructura publică, inclusiv clădiri publice, și în sectorul locuințelor

Obiectivele specifice propuse pentru această prioritate de investiții se referă atât la reabilitarea termică a clădirilor publice (inclusiv măsuri de consolidare) și a clădirilor de locuințe cât și la proiecte privind promovarea surselor regenerabile de energie (panouri solare, panouri fotovoltaice) și a iluminatului public ecologic (înlocuirea iluminatului cu incandescentă cu iluminat care utilizează lămpi cu eficiență energetică ridicată, durată mare de viață și asigurarea confortului corespunzător). Dezvoltarea urbană viitoare a

oraşului are în vedere promovarea măsurilor de utilizare a energiei într-un mod mai eficient.

Sunt propuse următoarele măsuri:

- Reabilitarea termică a locuinţelor
- Promovarea surselor regenerabile de energie: panouri solare, panouri fotovoltaice;
- Înlocuirea/modernizarea echipamentelor/utilajelor mari consumatoare de energie cu altele noi în scopul creşterii eficienţei energetice;
- Iluminat public ecologic

Sectorul clădirilor este un mare consumator de energie şi contribuie major la emisiile de gaze cu efect de seră. Clădirile publice şi blocurile de locuinţe din România au fost construite la standarde scăzute în timpul regimului comunist, iar renovarea fondului existent a fost neglijată. Performanţa energetică a clădirilor publice şi a blocurilor de locuinţe este în consecinţă foarte scăzută, nivelurile de energie consumată plasând sectorul clădirilor printre sursele cu cele mai însemnate emisii de CO₂.

În municipiul Ghorgheni sunt necesare îmbunătăţiri semnificative în stocul existent de clădiri, inclusiv în iluminatul public pentru a asigura atât confortul şi bunăstarea locuitorilor cât şi sustenabilitatea sistemelor de energie.

Sprijinirea eficienţei energetice, a gestionării inteligente a energiei şi a utilizării energiei din surse regenerabile în infrastructurile publice, inclusiv în clădirile publice şi în sectorul locuinţelor reprezintă una dintre priorităţile de investiţii a FESI 2014-2020 în cadrul obiectivelor tematice stabilite la articolul 9 primul paragraf din Regulamentul (UE) nr. 1303/201311, în concordanţă cu nevoile de dezvoltare şi potenţialul de creştere menţionate la articolul 15 alineatul (1) litera (a) punctul (i) din regulamentul respectiv şi prevăzute în acordul de parteneriat.

Sunt oportune următoarele acţiuni:

- Reabilitarea termică a clădirilor rezidenţiale;^{[1][SEP]}
- Reabilitarea termică a clădirilor publice;^{[1][SEP]}
- Investiţii într-un sistem de iluminat public ecologic.
- Promovarea de acţiuni orientate spre creşterea producţiei de energie regenerabilă, cu accent pe resursele regenerabile mai puţin exploatate, respectiv: biomasa, biogaz şi geotermie, dar şi acţiuni de sprijin pentru întărirea reţelei de distribuţie pentru a prelua energie produsă din surse regenerabile
- Realizarea si/sau modernizarea capacităţilor de producţie a energiei electrice şi/sau termice din biomasă si biogaz.

Conform legislaţiei în vigoare, Autoritatea publică locală are atribuţii în domeniul asigurării energiei termice pentru populaţia municipiului.

În prezent în municipiu există un sistem de alimentare cu energie termică centralizat, modernizat în totalitate. În acest domeniu au fost stabilite următoarele direcţii de activitate:

- îmbunătăţirea eficienţei energetice;
- promovarea producerii energiei pe bază de resurse regenerabile;
- scăderea consumurilor de energie prin izolarea termică a blocurilor de locuinţe şi a clădirilor publice.;
- reducerea impactului negativ al sectorului energetic asupra mediului înconjurător.

Aceste direcții de activitate pot fi implementate prin reducerea consumurilor de energie în clădirile publice și în clădirile private, cu accent pe reducerea consumului de energie termică în blocurile de locuințe cu caracteristici energetice inadecvate. De asemenea sunt necesare investiții în domeniul producerii energiilor regenerabile mai ales pentru alimentarea cu energie a instituțiilor publice și a blocurilor de locuințe din municipiu.

Măsurile de reducere a consumului de energie și reducerea emisiilor de CO₂ în municipiu:

Reabilitarea energetică / termică a blocurilor de locuințe cu caracteristici energetice slabi

Reabilitarea termică a clădirilor instituțiilor publice din municipiu: școli, spitale, instituții culturale și clădirile infrastructurii sportive.

► Obiectiv strategic 9 (OS9) Dezvoltarea economiei locale, în special a acelor ramuri ce permit incluziunea socială a persoanelor marginalizate

- Promovarea unui mediu socio-economic incluziv și combaterea sărăciei

În municipiul Gheorgheni, anumite categorii de populație sunt mai expuse riscului de sărăcie și excluziune socială decât restul populației: printre acestea se numără femeile, copiii, tinerii, bătrânii, persoanele cu dizabilități, anumite minorități etnice (în special rromii).

La nivelul comunităților defavorizate există numeroase probleme de locuire și de asigurare a unui trai decent. Până în prezent, proiectele de infrastructură de locuințe sociale nu au fost însoțite de proiecte „soft”, care să vizeze măsuri de tipul reprofesionalizării, recalificării și stimulării angajării. Tocmai din acest motiv, în vederea reducerii incidenței și concentrării spațiale a sărăciei, este necesară elaborarea și implementarea unor planuri integrate care să cuprindă, pe lângă măsurile obligatorii care vizează construirea /reabilitarea de locuințe sociale, și intervenții complementare în domeniul educației, sănătății, serviciilor sociale și ocupării forței de muncă.

Pe lângă factorii genetici, de mediu, de dezvoltare economică sau socio-culturali, starea de sănătate a populației este determinată și de accesul la servicii de sănătate de calitate, care depinde aproape în totalitate de infrastructura sanitară. În afara serviciilor medicale, investițiile în infrastructura serviciilor sociale sunt în mod egal necesare.

Reducerea dimensiunii populației active din cauza dinamicii negative a pieței muncii, a migrației populației în vârstă de muncă etc. exercită o presiune sporită asupra sistemului de asistență socială, în sensul creșterii cererii de servicii și prestații sociale.

Se va urmări acordarea unor servicii sociale și medicale integrate, oferite în cadrul unor unități medico- sociale, astfel încât categoriile cele mai expuse (persoane cu boli cronice și venituri reduse, copii bolnavi din familii cu venituri reduse sau tineri bolnavi proveniți din instituții) să beneficieze de sprijin din partea municipalității.

Pentru a răspunde cerințelor necesare realizării obiectivelor stabilite de Strategia 2020 în domeniul social, vor fi realizate investiții care țin de calitatea infrastructurii, a dotărilor aferente, dar și care vizează o sporire a serviciilor de prevenție, informare, mediere etc. în vederea creării unui sistem de asistență socială de tip pro-activ.

Astfel, vor putea fi finanțate investiții în:

☐ dezvoltarea centrelor moderne de tip rezidențial care furnizează servicii pe perioadă determinată sau nedeterminată, ceea ce va asigura un cadru optim de găzduire și îngrijire a persoanelor aflate în dificultate, pe lângă cazarea persoanelor putând fi oferite, în mod integrat, și servicii de îngrijire personală, servicii de consiliere personală etc.; [SEP]

☐ dezvoltarea centrelor nerezidențiale, de tipul centrelor de zi, a centrelor cu profil ocupațional, a centrelor de recuperare și integrare socială, dar și a serviciilor oferite prin cantinele sociale, prin ambulanța socială etc., în vederea furnizării unei game largi de servicii adecvate diferitelor tipuri de nevoi ale beneficiarilor; [SEP]

☐ construirea/reabilitarea/modernizarea/extinderea infrastructurii de servicii medicale (ambulatorii, unitate de primiri urgențe, centru integrat de intervenție medico-sociale etc.); [SEP]

☐ dotarea cu echipamente specifice a infrastructurii de servicii medicale construite/reabilitate/modernizate/extinse; [SEP]

☐ reabilitarea/modernizarea/extinderea infrastructurii de servicii sociale (centre nerezidențiale, centre de zi, centre respiro etc.); [SEP]

☐ dotarea cu echipamente specifice a infrastructurii de servicii sociale construite/reabilitate/modernizate/extinse; [SEP]

☐ reabilitarea/modernizarea/extinderea infrastructurii destinate activităților de recreere, cultură și sport.

- Integrarea socio-economică a comunităților marginalizate și a persoanelor defavorizate

Incluziunea socială și creșterea ocupării reprezintă obiective europene majore, preluate și în strategiile naționale. Măsurile aferente, care conduc la atingerea Țintelor propuse și implicit la satisfacerea nevoilor existente, se adresează unei game largi de categorii vulnerabile, care pot fi sprijinite pe multiple niveluri. De la nivelul municipalității se poate acționa pe direcții diferite, în funcție de grupul țintă:

☐ persoanele de etnie romă vor fi îndrumate să se califice într-o meserie, conform abilităților pe care le dețin și cerințelor pieței, în centre specializate;

[SEP] ☐ se vor sprijini IMM-urile ce vor crea locuri de muncă, în special pentru persoanele din grupurile țintă identificate;

☐ persoanele/familiiile care au solicitat locuințe sociale vor putea fi sprijinite fie prin cazarea în centre rezidențiale, fie în locuințe sociale, care vor putea fi construite, reabilitate sau modernizate; [SEP]

☐ înființarea de întreprinderi sociale, în formă asociativă, de exemplu : construirea unei crescătorii și a unui abator de iepuri, pe lângă parcul industrial, la care să se adauge construcția de locuințe sociale, persoanele din grupuri defavorizate care se implică în demararea acestei activități vor primi o locuință pe perioada colaborării, de asemenea, de putând primi educație și un salariu, în schimbul muncii lor.

☐ pentru persoanele cu dizabilități neuro-motorii se va acționa prin modernizarea/reabilitarea/dotarea infrastructurii sociale specifice. Tot pentru persoanele cu dizabilități se va promova ideea economiei sociale. Primăria se va putea implica prin modernizarea și punerea la dispoziție a unor spații cu o chirie mică, sau chiar ca investitor în cadrul unor parteneriat public-private; [SEP]

□ victimele violenței în familie vor putea fi sprijinite prin intermediul unui centru rezidențial, în care vor beneficia și de consiliere specifică; [1]

□ persoanele ieșite din detenție vor putea fi îndrumate, calificate/recalificate prin intermediul unui centru de consiliere și intermediere profesională, realizat, eventual, în parteneriat cu un ONG de profil.

Este oportun următorul proiect:

Reabilitarea de clădiri cu destinația locuințe sociale.

Investiții în educație, competențe și învățare pe tot parcursul vieții

Educația și formarea profesională sunt domenii strategice în orice societate modernă, creând condițiile de pornire și esențiale în realizarea obiectivelor legate de ocupare, incluziune socială și nivel de trai. Din acest motiv, Strategia Europa 2020 stabilește ca obiectiv investirea în educație, competențe și învățare pe tot parcursul vieții. Strategia privind Educația și Formarea Profesională pentru perioada 2014 – 2020 stabilește ținte naționale de reducere a ratei de părăsire timpurie a școlii, de creștere a ratei de participare la învățământul terțiar al tinerilor de 30-40 ani, de promovare a învățării permanente și de creștere a gradului de participare a populației la formarea continuă.

În acest scop, municipalitatea va identifica care sunt domeniile de formare care trebuiesc sprijinite, acordând un plus de interes formării competențelor antreprenoriale, care odată însușite, când sunt puse în practică aduc valoare adăugată pentru toată comunitatea.

- Reducerea și prevenirea abandonului școlar

La nivelul municipiului Gheorgheni, pe fondul creșterii abandonului școlar care duce la creșterea șomajului în rândul tinerilor, primăria va putea acționa prin înființarea unui centru de îndrumare școlară, în care tinerii cu posibilități materiale reduse să studieze asistați de profesori îndrumători, unde să poată servi o masă caldă și practica diferite activități extrașcolare (sportive, culturale etc.).

De asemenea, pentru tinerii cu posibilități materiale precare rezidenți în localitățile rurale din zona de influență și care doresc să studieze în municipiu, se pot crea spații de cazare cu costuri accesibile. În plus, pentru copiii din localitățile rurale învecinate care nu doresc să se cazeze în campusuri se poate gândi achiziționarea unor microbuze și transportarea elevilor în regim de gratuitate, pe baza carnetului de elev, pe trasee prestabilite în funcție de numărul elevilor din localitățile respective.

Este oportun următorul proiect:

Construire centru îndrumare școlară.

- Dezvoltarea filierei profesionale și crearea competențelor corespunzătoare cerințelor pieței forței de muncă

Pentru ridicarea calității actului educațional, toate unitățile de învățământ profesional vor putea fi modernizate și echipate (inclusiv bibliotecile și laboratoarele), știut fiind faptul că, în special școlile de arte și meserii, duc o lipsă acută de echipamente moderne pentru crearea unor abilități cerute de piața muncii.

Astfel, este oportună următoarea intervenție:

Dotarea cu echipamente a laboratoarelor din învățământul gimnazial/profesional/liceal.

În vederea regenerării urbane, se vor putea construi sau reabilita clădiri pentru a găzdui diferite activități sociale și comunitare, culturale, de agrement și sport.

Promovarea CDI și măsuri pentru creșterea competitivității IMM locale

- Susținerea educației terțiare

Sprijinirea atragerii de studenți de la nivel regional pentru a urma o facultate în Gheorgheni

Susținerea educației terțiare este o necesitate declarată atât la nivel european cât și național, fiind reflectată prin unul dintre indicatorii Strategiei Europa 2020, respectiv Creșterea numărului de absolvenți cu studii superioare din totalul populației sub 35 ani pentru care s-a stabilit o țintă globală comunitară de 40%, România asumându-și atingerea valorii de 26,7% la orizontul anilor 2020. Situația statistică națională la nivelul anului 2013 evidențiază o pondere de 22,8% absolvenți din categoria menționată cu o evoluție semnificativ pozitivă față de valoarea înregistrată la nivelul anului 2007 (13,9%), așa cum reiese din Strategia privind educația și formarea profesională 2014-2020. Trendul ascendent pe care se află România este necesar a fi susținut și în perioada următoare în corelare cu alți doi indicatori ai strategiei Europa 2020, respectiv nivelul cheltuielilor CDI raportat la PIB (România și-a asumat o țintă de 2% față de 3% media UE) și rata de ocupare a forței de muncă (populație sub 64 ani) unde România și-a asumat o țintă de 70% față de 75% la nivel european.

Astfel, atragerea în universități a unui număr cât mai mare de absolvenți de liceu reprezintă un obiectiv strategic de dezvoltare pentru România și, implicit, pentru Gheorgheni. Rămâne spre studiu disponibilitatea universității Babeș-Bolyai de a extinde secția existentă în Municipiu, sau de ce nu, înființarea de secții noi dacă va exista cerere, fiind cunoscut faptul că numărul ridicat al studenților dintr-o comunitate duce la creșterea socio-economică a acelei comunități, atât prin creșterea sectorului de servicii destinate lor, cât și prin atragerea, pe termen lung de investitori în căutare de forță de muncă calificată.

- Atragerea de specialiști cu înaltă calificare în municipiul Gheorgheni (acordarea de locuințe, subvenții la transport etc.)

Pentru ca obiectivele propuse să fie și realizate este nevoie de personal cu înaltă calificare spre a susține eforturile necesare în acest scop. În vederea atragerii profesioniștilor capabili să contribuie la îndeplinirea Obiectivelor strategice, implicarea autorităților publice devine obligatorie pentru stimularea stabilizării lor în municipiul Gheorgheni.

În cadrul acestui obiectiv specific se vor finanța următoarele tipuri de acțiuni:

- susținerea din fondurile primăriei a unor locuințe de serviciu pentru specialiști cu înaltă calificare care aleg să se stabilească în municipiul Gheorgheni;
- acordarea de prime de instalare pentru specialiști din alte zone care aleg să deruleze activități lucrative în municipiul Gheorgheni (ca antreprenori în domenii cu înaltă valoare adăugată);

Prioritățile de dezvoltare

Obiective specifice prioritare:

1. Infrastructura de bază- trotuare, apă, canalizare- cresc calitatea vieții
2. Reabilitarea fațadelor clădirilor din centrul istoric

3. Management cultural integrat, vizibil, accesibil
4. Revitalizarea locației turistice Lacul Roșu
5. Devierea traficului greu dinspre centru spre extremități- fluidizarea traficului de tranzit + centura ocolitoare
6. Planul de mobilitate
7. Amenajarea de spații verzi
8. Amenajarea de locuri de parcare
9. Reabilitarea clădirilor publice și a blocurilor de locuințe
10. Amenajarea de parcuri publice (zona de lângă stadion)
11. Administrație publică eficientă
12. Incubatorul industrial + accelerator de afaceri
13. Dezvoltarea parcului industrial
14. Deținerea unui marketing orientat spre turism- Promovarea eficientă a brandului 'capitala aventurii'
15. Renovarea blocurilor vechi, crearea de asociații de locatari

Surse de finanțare pentru proiecte

Resursele financiare sunt fundamentale pentru implementarea la nivelul oricărei comunități locale a măsurilor de dezvoltare.

Dezvoltarea Municipiului Gheorgheni poate avea ca resurse financiare bugetul local, fonduri guvernamentale nerambursabile, finanțări europene nerambursabile dar și linii de creditare.

Fondurile Structurale și de Investiții sunt instrumente financiare ale Uniunii Europene pentru implementarea politicii de Coeziune și a Politicii Agricole Comune, astfel încât să se atingă obiectivele stabilite prin Strategia Europa 2020. Din anul 2014, Fondurile europene pentru implementarea celor două politici poartă denumirea de Fonduri Structurale și de Investiții.

Conform Acordului de parteneriat propus de România pentru perioada de programare 2014-2020, vor fi disponibile o serie de Programe ESI, programe naționale și de asistență străină care pot fi atrase de către autoritatea locală pentru a susține dezvoltarea durabilă a localității.

COMPETITIVITATE		
Programe ESI	Instrumente UE	Programe naționale și asistență străină
-PO COMP (Competitivitate)	-Orizont 2020	-Programele naționale pentru CDI
-PO CU (Capital Uman)	-Parteneriatul European pentru Inovare	- Programul Mihail Kogălniceanu pentru IMM-uri
		- Programul național multianual pentru

-PO CA (Capacitate Administrativă) -PNDR -Programe CTE -POR	-Programul Erasmus pentru toți -Programul UE pentru - Competitivitatea - Întreprinderilor și IMM-uri COSME	susținerea meșteșugurilor și artizanatului - Programul de modernizare a activităților de comercializare a produselor și serviciilor de piață - Ajutoare de stat și scheme de minimis gestionate de Ministerul Finanțelor Publice - Programul național de apicultură - Programele naționale suport pentru sectorul viniviticol din România 2014-2018 - Programul de elaborare sau actualizare a documentațiilor de amenajarea teritoriului și urbanism pentru zonele care cuprind monumente istorice înscrise pe lista patrimoniului mondial - Programul de co-finanțare a hărților de risc pentru alunecări de teren -Programe locative - Programul național de dezvoltare locală - Programe socio-culturale și sportive
--	---	---

OAMENI ȘI SOCIETATE		
Programe ESI	Instrumente UE	Programe naționale și asistență străină
-PO CU ^[L] _[SEP] -PO COMP ^[L] _[SEP] -PO CA -POR ^[L] _[SEP]	-Acțiuni Marie Skłodowska-Curie - Programul Erasmus pentru toți - Programul de operațional de	- Programul de încurajare a tinerilor întreprinzători pentru înființarea și dezvoltarea micro-întreprinderilor ^[L] _[SEP] - Programul de dezvoltare a competențelor tinerilor întreprinzători și facilitarea accesului lor la finanțarea - Programul de promovare a spiritului întreprinzător printre femeile START ^[L] _[SEP]

-PNDR -Programe CTE	asistență financiară - Programul operațional pentru incluziune socială - Fondul pentru azil și migrație - Programele pentru schimbare socială și inovație - Europa creativă - Schimbare socială pentru inovație	manager în sectorul IMM-urilor - Programele Ministerului Muncii - Programele Ministerului Educației ^[L]_[SEP] -Asistență bilaterală - Granturi SEE (domenii susținute/ care urmează să fie susținute: promovarea egalității de gen și a echilibrului între viața de familie și viața profesională, copiii și tinerii vulnerabili și inițiativele locale și regionale de a reduce inegalitățile de la nivel național și de a promova incluziunea socială, fondul pentru burse, inițiative de sănătate publică) -Programul de Cooperare Elveția-România (domenii finanțate: resursele umane și dezvoltarea socială cu scopul de a întări schimburile academice între Elveția și România. În acest scop, se vor înființa un Fond de burse și Fonduri pentru cercetare. Se va da atenție specială promovării incluziunii sociale a romilor și a altor grupuri vulnerabile)
INFRASTRUCTURĂ		
Programe ESI	Instrumente UE	Programe naționale și asistență străină
-PO COMP -POR -PO CU -PO CA -CTE	-Facilitatea Conectarea Europei -„Transport inteligent, verde și integrat”Challenge din Orizont 2020	

RESURSE		
Programe ESI	Instrumente UE	Programe naționale și asistență străină
-PO COMP -PNDR -CTE	-Programul LIFE -Programul NER300	- Programul multianual prioritar de mediu și de gospodărirea apelor^[SEP]- Combaterea riscurilor^[SEP] - Investiții prioritare pentru gospodărirea apelor - Controlul integrat al poluării cu nutrienți - Reconstrucția drumurilor forestiere - Programul de reabilitare termică Asistență bilaterală : - Granturi SEE (domenii susținute/ care urmează să fie susținute: biodiversitatea și serviciile de ecosistem, monitorizarea mediului și planificarea și controlul integrat, reducerea utilizării substanțelor periculoase, eficiența energetică, energia regenerabilă, adaptarea la schimbările climatice, conservarea și revitalizarea patrimoniului cultural și natural; Promovarea diversității în cultură și arte în cadrul patrimoniului cultural european) -Programul de Cooperare Elveția-România (domenii finanțate din această contribuție: Mediu, mai ales componenta de asistență oferită administrațiilor locale la gestiunea energiei regenerabile)
GUVERNANȚĂ		
Programe ESI	Instrumente UE	Programe naționale și asistență străină
-PO CA		Asistență bilaterală: -Granturi SEE (domenii susținute/ care

-PO COMP -PO AT		urmează să fie susținute: întărirea dezvoltării societății civile și o mai mare contribuție la dreptatea socială, democrație și dezvoltare durabilă (Fondul pentru ONG-uri), cooperarea Schengen și combaterea criminalității transfrontaliere, a criminalității organizate și a grupărilor infracționale itinerante; formarea capacității și cooperarea instituțională, formarea capacității și cooperarea judiciară, servicii corecționale, inclusive sancțiuni neprivative de libertate) -Programul de Cooperare Elveția-România
-------------------------------	--	---

Portofoliu de proiecte:

Notă: Atât pentru identificarea nevoilor, cât și a priorităților de dezvoltare și a proiectelor s-au avut în vedere nivele din piramidele nevoilor pentru cele trei mari categorii de public/stakeholderi: cetățeni, mediul de afaceri, turiști. TSP

Portofoliul de proiecte de investiții

Portofoliul de proiecte aferente strategiei de dezvoltare a municipiului Gheorgheni a fost elaborat astfel încât să reprezinte soluții integrate la punctele slabe identificate în cadrul atelierelor de lucru prin intermediul arborilor de probleme, și sintetizate în analiza SWOT inclusă în cadrul de referință. Abordarea punctuală problemă-soluție nu mai reprezintă o modalitate viabilă de adresare a nevoilor de dezvoltare ale orașului.

Exigențele stabilite la nivel European și național prin strategia Europa 2020 impun abordări integrate, complementare, circumscrise celor trei direcții fundamentale asumate de altfel și la nivel național, implicit regional: dezvoltare inteligentă, sustenabilă și incluzivă. În consecință, arborele de soluții este reprezentat de cele nouă obiective strategice prioritare de dezvoltare (descrise în secțiunea anterioară) ce cuprind un număr de priorități de investiții prin implementarea cărora se adresează sincron probleme aparent diverse, dar care în fapt contribuie la îndeplinirea viziunii de dezvoltare a municipalității.

În legătură cu portofoliul propus de proiecte, trebuie menționate câteva aspecte de importanță critică pentru succesul implementării strategiei:

Finanțarea proiectelor de investiții

S-au identificat principalele surse de finanțare, cu precădere fondurile nerambursabile disponibile în perioada 2014-2020 prin programele operaționale finanțate din FEDR și FC (POR, POIM, CTE). În estimarea unui buget orientativ s-a plecat de la cuantumul alocat cheltuielilor pentru investiții în bugetul primăriei municipiului Gheorgheni pentru anul 2015. Considerând suma respectivă ca reprezentând procentul de 20% necesar co-finanțării fondurilor europene nerambursabile disponibile în perioada 2014-2020 a rezultat un buget total pentru investiții de circa 103 mil. lei pentru întreaga perioadă de implementare a strategiei. La această valoare se mai pot adăuga și alte surse de finanțare (bugetul de stat, Fondul de mediu, sectorul privat prin parteneriate publice-private etc.). Deși experții Băncii Mondiale au calculat pentru Municipiul Gheorgheni un buget operațional de circa 14,5 milioane de euro, care în lei ar însemna în jur de 63,6 milioane lei pentru investiții în perioada 2014-2020, trendul de creștere a părții de investiții din bugetul local, precum și dezvoltarea economiei naționale și locale din ultima perioadă, ne-au permis să considerăm un nivel optimist pentru asigurarea necesarului de cofinanțare pentru perioada descrisă.

Un obstacol major în atragerea de finanțări nerambursabile în perioada 2007-2013 a fost reprezentat de potențialul redus de co-finanțare existent la nivel de UAT. Criza economică declanșată în 2008 coroborată cu supra-îndatorarea bugetelor locale pe fondul creșterii economice înregistrate în perioada 2000-2008, cu nivelul limitat al colectării și puterea redusă de cumpărare ce limitează cuantumul impozitelor și taxelor locale, au condus la o execuție bugetară redusă având în vedere și cheltuielile curente ale Primăriei.

Succesul implementării strategiei depinde în mod crucial de alocarea corespunzătoare și la timp a fondurilor necesare realizării proiectelor de investiții (partea de co-finanțare). În acest sens se impune realizarea unei analize realiste cu privire la resursele financiare ce pot fi alocate în acest scop din bugetul Primăriei ținând cont de toate obligațiile scadente pe întreaga perioadă de implementare precum și cheltuielile operaționale și de întreținere din perioada post-implementare, și de capacitatea financiară globală a administrației locale.

Calendarul implementării proiectelor de investiții

În implementarea proiectelor de investiții s-au considerat trei etape temporale: i) termen scurt până la 3 ani, ii) mediu de până la 5 ani și iii) termen lung între 5 și 10 ani. În consecință, pentru fiecare proiect de investiție s-a indicat orientativ apartenența la una din cele trei etape de realizare în funcție de maturitatea și poziția fiecărui proiect în cadrul nevoii de prioritate identificate. Prioritate absolută vor avea proiectele cu impact asupra mai multor obiective strategice de dezvoltare.

În același timp se impune menținerea unei flexibilități alerte cu privire la calendarul implementării, întrucât finanțările nerambursabile vor fi puse la dispoziția autorităților locale prin POR, POIM și CTE, etapizat, pe bază de ghiduri de apel sau liste prestabilite,

ceea ce implică un contact permanent cu autoritățile de management și organismele intermediare.

Elaborarea studiilor de fezabilitate și a proiectelor tehnice

Un obstacol major în atragerea de finanțări nerambursabile în perioada 2007-2013 l-a constituit la nivel național/local, în primul rând, absența unor portofolii de proiecte mature. La aceasta s-a adăugat și estimarea eronată a timpului necesar rezolvării unor situații legale de natura exproprierilor, efectuării măsurătorilor cadastrale și înregistrării în cartea funciară, așa încât startul odată pierdut nu a mai fost recuperat, anii 2009-2010 fiind profund marcați de criza economică și deteriorarea bugetelor locale, inclusiv cel al primăriei Gheorgheni.

Așadar, un aspect critic cu privire la asigurarea succesului implementării strategiei de dezvoltare îl reprezintă alocarea de către primărie a unui buget necesar realizării unor strategii, studii de fezabilitate și proiecte tehnice pentru acele intervenții publice programate a fi implementate pe termen scurt și mediu pentru care există cadru legal și strategic precum și surse de finanțare (ex. Reabilitarea termică, valorificarea resurselor de energie regenerabilă etc.). Strategiile vor viza prioritățile de investiții propuse în timp ce studiile de fezabilitate și proiectele tehnice vor adresa obiectivele specifice.

Nr.	Proiect	Valoarea estimată a proiectului (în lei)	Scurtă descriere	Sursă posibilă de finanțare
1.	Reconfigurarea infrastructurii urbane în Municipiul Gheorgheni	33.000.000,00	Străzi propuse spre reabilitare: B-Dul Frăției, Pompierilor, Marton Aron, Biserica Armeana, Selyem, Stejarului, Scurta, Frasinului.	POR /Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice Bugetul local
2.	Realizarea Centurii ocolitoare	6.972.636,36	- Realizarea Centurii ocolitoare, pentru ameliorarea traficului aglomerat din zona centrală	POR/Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice Bugetul local
3.	Realizarea unei piste de ciclism	996.090,91	- Promovarea activităților de	POR/POS

	pe ruta Gheorgheni – Lacu Roșu		recreereProtejarea mediului	Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice Bugetul local
4.	Reabilitare termică locuințe colective	3.545.896,23	Creșterea eficienței energetice ale locuințelor colective, reabilitarea a cca. 10 blocuri de locuințe anual	POR/Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice Bugetul local
5.	Reamenajarea si mansardarea Cladirii Spitalului vechi și transformarea acesteia în sediu pentru Primarie	3.984.363,64	- Îmbunătățirea condițiilor de muncă pentru lucrătorii în administrația publică locală și utilizarea eficientă a infrastructurii construite	POR/Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice Bugetul local
6.	Pozarea în subteran a rețelelor aeriene edilitare existente	181.818,18	- Îmbunătățirea aspectului orașului prin pozarea în subteran a rețelelor aeriene edilitare existente	POR//Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice Bugetul local
7.	Amenajare spațiu public – Zona parcului central din municipiul Gheorgheni	23.250.000,0 0	-Reabilitarea parcului central	POR//Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice Bugetul local
8.	Modernizarea iluminatului public	1.458.440,91	- Realizarea lucrărilor de modernizare a iluminatului public din municipiu	POR//Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice

				Bugetul local
9.	Montare sisteme de supraveghere video pe tot teritoriul oraşului	348.631,82	- Creşterea siguranţei publice în municipiu, prin montare de sisteme de supraveghere video pe teritoriul oraşului	POR//Ministerul Dezvoltării Regionale şi Administraţiei Publice Bugetul local
10.	Reabilitarea Centrului de Incubare şi accelerare a afacerilor din Municipiul Gheorgheni	983.681,82	-Promovarea antreprenoriatului şi crearea condiţiilor pentru dezvoltarea de IMM-uri, prin reabilitarea clădirii Centrului de Incubare şi accelerare a afacerilor	POR//Ministerul Dezvoltării Regionale şi Administraţiei Publice Bugetul local
11.	Reabilitarea zonei industriale din Municipiul Gheorgheni – Creare de parc industrial	4.856.379,88	- Crearea de noi locuri de muncă şi creşterea competitivităţii economice prin utilizarea eficientă a infrastructurii construite existente	POR//Ministerul Dezvoltării Regionale şi Administraţiei Publice Bugetul local
12.	„Restaurarea, protejarea şi consolidarea Muzeului „Tarisznyás Márton”	1.362.548,86	- Conservarea şi protejarea patrimoniului cultural local	POR//Ministerul Dezvoltării Regionale şi Administraţiei Publice
13.	Reabilitarea Centrului Cultural	991.590,91	- Etajare corp B, refacere învelitoare corp A, refaşadizare, reparaţii capitale inclusiv instalaţii, reabilitare termică clădire Centrul Cultural Gheorgheni	Strategia de dezvoltare a Regiunii Centru /Ministerul Dezvoltării Regionale şi Administraţiei Publice

				Bugetul local
14.	Reabilitarea Gradinitelor cu program prelungit Scanteiuta si Csodavilag	454.545,45	- Îmbunătățirea serviciilor de educație preșcolară - Asigurarea unui mediu de educație adecvat	POR/Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice Ministerul Educației Naționale Bugetul local
15.	Reabilitarea Patinoarului artificial din Gheorgheni	2.022.727,27	- Menținerea la nivel microregional a sportului hochei pe gheață - Promovarea sportului la nivel microregional	POR/Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice Ministerul Educației Naționale Bugetul local
16.	„Amenajarea unui nou parc civic și de joacă în Mun. Gheorgheni”	231.115,91	- Crearea unui mediu recreativ pentru locuitorii municipiul	POR/Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice Bugetul local
17.	Realizare complex sportiv	14.941.363,6 4	- Asigurarea de condiții pentru practicarea sporturilor pentru locuitorii municipiul	POR/Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice Bugetul local
18.	Promovarea potentialului turistic al Municipiului Gheorgheni, jud. Harghita	226.630,29	- Promovarea potențialului turistic al Municipiului Gheorgheni - Promovarea serviciilor turistice din municipiu - Oferirea de servicii	POR/Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice

			turistice de calitate	Bugetul local
19.	Creare și dotare Centru Național de Informare și Promovare Turistică în Stațiunea Lacu Roșu	132.257,73	- Promovarea potențialului turistic al Stațiunii Lacu Roșu - Promovarea serviciilor turistice - Oferirea de servicii turistice de calitate	POR/Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice Bugetul local
20.	Creare Centru de Recreere Outdoor Park la Km. 4	498.045,45	-Promovarea serviciilor turistice din municipiu - Oferirea de servicii turistice și de recreere de calitate	POR/Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice Bugetul local
21.	Înființare "Muzeu al alpinismului" în Stațiunea Lacu Roșu	996.090,91	- Promovarea potențialului turistic al Stațiunii Lacu Roșu și oferirea de servicii turistice de calitate, prin diversificarea ofertei existente	POR/Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice Bugetul local
22.	Amenajare trasee turistice tematice tip Via Ferrata	340.909,09	- Promovarea potențialului turistic al Stațiunii Lacu Roșu - Oferirea de servicii turistice de calitate	POR/Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice Bugetul local
23.	Amenajare domeniu schiabil Suhard	14.490.020,45	- Crearea infrastructurii de turism în Stațiunea Lacu Roșu prin realizarea a 4 pârtii de schi, cu o lungime totală de cca. 3000 m. Etapa a-II-a a proiectului: „Ecologizare a stațiunii turistice Lacu	POR/Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice Bugetul local

			Roșu și dezvoltarea infrastructurii pentru turism "	
24.	Dezvoltarea capacității administrative în cadrul Primăriei Municipiului Gheorgheni	1.115.621,82	- Impelmentare sistem și aplicații informatice pentru eficientizarea proceselor interne din cadrul primăriei - Formarea personalului	POR/Ministerul Dezvoltării Regionale și Adminitrației Publice Bugetul local
25.	Implementarea unei soluții competitive de E-guvernare în cadrul Consiliului Local Gheorgheni	551.888,41	- Furnizarea serviciilor publice ale instituției prin mijloace electronice - Achiziționare de echipamente specifice hardware și software	POR/Ministerul Dezvoltării Regionale și Adminitrației Publice Bugetul local
26.	Echiparea Serviciului Public de Situații de Urgență	49.804,55	- Dotarea cu echipamente de specialitate a Serviciului de Situații de Urgență	POR/Ministerul Dezvoltării Regionale și Adminitrației Publice Bugetul local
27.	Extindere și modernizare rețea de canalizare menajeră în Municipiul Gheorgheni	3.709.251,59	- Reabilitarea și extindere a infrastructurii de canalizare menajeră pe o lungime de 46.644,00 m. - Îmbunătățirea serviciilor urbane.	POR/Ministerul Dezvoltării Regionale și Adminitrației Publice Bugetul local
28.	Extindere și modernizare rețea de alimentare cu apă în Municipiul	2.579.680,91	Îmbunătățirea a infrastructurii de bază, dezvoltarea de ansamblu și creșterea rolului economic și	POR/Ministerul Dezvoltării Regionale și Adminitrației Publice

	Gheorgheni		social al Municipiului Gheorgheni prin: • Gospodărire cât mai judicioasă a apei potabile • Reducerea pierderilor apei potabile • Creșterea confortului sanitar în gospodării • Eliminarea riscului de îmbolnăvire a consumatorilor de apă • Reabilitarea și extinderea sistemului de alimentare cu apă pe o lungime de 29.080 m.	Bugetul local
29.	Ecologizarea Stațiunii Turistice Lacu Rosu, si dezvoltarea infrastructurii pentru turism	3.409.090,91	Îmbunătățirea a infrastructurii de bază, dezvoltarea de ansamblu și creșterea rolului economic și social al Stațiunii Lacu Roșu prin: • Protecția mediului • Asigurarea serviciilor de bază	POR/Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice Bugetul local
30.	Extindere și modernizare rețea de alimentare cu apă și canalizare menajeră la Stațiunea Lacu Roșu	852.272,73	Îmbunătățirea a infrastructurii de bază, dezvoltarea de ansamblu și creșterea rolului economic și social al Stațiunii Lacu Roșu prin: • Protecția mediului • Asigurarea serviciilor de bază	POR/Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice Bugetul local
31.	Conservarea patrimoniului natural deosebit din zona protejată Lacul	4.482.409,09	- Punerea în siguranță a lucrarilor existente în vederea stabilizării debitelor de viitură și tranzitarea în siguranță	POR/Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice

	Roșu prin combaterea fenomenului de colmatare a acestuia		a acestora; - Limitarea restrângerii arealului natural creat de suprafața Lacului Roșu - Menținerea habitatului natural creat și extinderea lui lucrările de decolmatare a conului de depuneri aluvionare - Păstrarea biodiversității în zona analizată - Stabilizarea și creșterea numărului de turiști, prin menținerea funcțiilor de mediu și peisagistice ale Lacului Roșu;	Publice Bugetul local
32.	PIDU Lacu Rosu	5.454.545,45	Îmbunătățirea infrastructurii de bază, dezvoltarea de ansamblu și creșterea rolului economic și social al Municipiului Gheorgheni prin dezvoltarea Stațiunii Turistice Lacu Rosu	POR/PODCA Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice Bugetul local
33.	Înființare Centru SPA în Stațiunea Lacu Roșu	1.931.818,18	Promovarea serviciilor turistice din municipiu, diversificarea ofertei și oferirea de servicii turistice și de recreere de calitate	POR/PODCA Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice Bugetul local
34.	Alei pietonale și piste pentru	2.045.454,55	Îmbunătățirea infrastructurii de bază,	POR/PODCA Ministerul

	bicicliști		diminuarea emisiilor de CO ₂ , dezvoltarea de ansamblu și creșterea rolului economic și social al Municipiului Gheorgheni	Dezvoltării Regionale și Adminitrației Publice Bugetul local
35.	Reabilitarea pieței Dr. Jakab Antal și a străzilor Băii și Budai Nagy Antal din municipiul Gheorgheni	13.950.000,00	Îmbunătățirea infrastructurii de bază, diminuarea emisiilor de CO ₂ , dezvoltarea de ansamblu și creșterea rolului economic și social al Municipiului Gheorgheni	POR Ministerul Dezvoltării Regionale și Adminitrației Publice Bugetul local
36.	Reconstruire clădire anexă la clădirea principală a Muzeului Tarisznyas Marton	9.500.000,00	- Conservarea și protejarea patrimoniului cultural local	POR//Ministerul Dezvoltării Regionale și Adminitrației Publice Bugetul local
37.	Înființare Galerie municipală de Artă - Gheorgheni	3.900.000,00	Îmbunătățirea infrastructurii culturale	POR//Ministerul Dezvoltării Regionale și Adminitrației Publice Bugetul local
38.	Reabilitarea terenului de sport și a internatului Liceului Tehnologic Fogarasy Mihaly	6.200.000,00	Îmbunătățirea infrastructurii educaționale	POR//Ministerul Dezvoltării Regionale și Adminitrației Publice Bugetul local
39.	Reabilitarea Colegiului Tehnic Batthyany Ignac din municipiul Gheorgheni	13.500.000,00	Îmbunătățirea infrastructurii educaționale	POR//Ministerul Dezvoltării Regionale și Adminitrației Publice Bugetul local

40.	Reabilitarea, modernizarea și dotarea Ambulatoriului de specialitate din municipiul Gheorgheni	10.000.000,00	Îmbunătățirea infrastructurii sănătate	de POR//Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Bugetul local
41.	Centru Comunitar Gheorgheni – mediatecă – bibliotecă multifuncțională	9.000.000,00	Înființare centru comunitar, mediatecă și bibliotecă multifuncțională	POR//Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice Bugetul local

Prioritizarea proiectelor

În tabelul de mai jos s-a analizat gradul în care fiecare proiect individual contribuie la îndeplinirea fiecărui Obiectiv strategic, cu scopul de a se acorda prioritate mai ridicată celor prin a căror realizare se îndeplinesc cât mai multe din aceste obiective. Termenul propus de realizare a proiectelor a fost stabilit în funcție de prioritizarea realizată de respondenții chestionarului, apoi în funcție de numărul de obiective ce vor fi atinse și de complexitatea proiectelor. Celulele marcate cu verde semnifică faptul că proiectul contribuie la realizarea obiectivului, cele lăsate albe semnifică faptul că proiectul nu aduce contribuții directe.

Proiect	OS 1	OS 2	OS 3	OS 4	OS 5	OS 6	OS 7	OS 8	OS 9	Termen S=<3ani M=<5 ani L=<7 ani
Reconfigurarea infrastructurii urbane în Municipiul Gheorgheni	X	X	X		X	X	X		X	M
Realizarea Centurii ocolitoare	X	X	X			X	X		X	L
Realizarea unei piste		X	X	X		X	X			S

de ciclism pe ruta Gheorgheni – Lacu Roșu										
Reabilitare termică locuințe colective		X	X		X	X	X	X	X	S
Reamenajarea și mansardarea Clădirii Spitalului vechi și transformarea acesteia în sediu pentru Primărie	X	X	X	X	X	X		X		S
Pozarea în subteran a rețelelor aeriene edilitare existente	X		X			X	X			M
Amenajare spațiu public – Zona parcului central din municipiul Gheorgheni	X	X	X	X	X	X	X			S
Modernizarea iluminatului public	X	X	X		X	X	X	X	X	S
Montare sisteme de supraveghere video pe tot teritoriul orașului	X	X	X			X				S
Reabilitarea Centrului de Incubare și accelerare a afacerilor din Municipiul Gheorgheni	X	X	X	X	X	X	X	X	X	M
Reabilitarea zonei industriale din Municipiul Gheorgheni – Creare de parc industrial	X	X	X	X	X		X	X	X	M
„Restaurarea, protejarea și	X	X	X	X	X	X	X			M

consolidarea Muzeului „Tarisznyás Márton”										
Reabilitarea Centrului Cultural		X	X	X	X	X		X		S
Reabilitarea Gradinitelor cu program prelungit Scanteiuta si Csodavilag	X	X	X	X	X			X	X	S
Reabilitarea Patinoarului artificial din Gheorgheni		X	X	X	X	X				S
„Amenajarea unui nou parc civic și de joacă în Mun. Gheorgheni”		X	X	X	X	X			X	S
Realizare complex sportiv		X	X	X	X	X	X	X		S
Promovarea potentialului turistic al Municipiului Gheorgheni, jud. Harghita	X	X			X	X	X		X	S
Creare și dotare Centru Național de Informare și Promovare Turistică în Stațiunea Lacu Roșu	X	X	X	X		X			X	S
Creare Centru de Recreere Outdoor Park la Km. 4	X	X	X	X	X	X	X			M
Înființare “Muzeu al alpinismului” în Stațiunea Lacu Roșu		X	X	X	X	X	X			M
Amenajare trasee		X	X	X		X	X			M

turistice tematice tip Via Ferrata										
Amenajare domeniu schiabil Suhard"	X	X	X	X	X	X				M
Dezvoltarea capacității administrative în cadrul Primăriei Municipiului Gheorgheni	X	X				X	X		X	S
Implementarea unei soluții competitive de E-guvernare în cadrul Consiliului Local Gheorgheni	X	X				X	X		X	S
Echiparea Serviciului Public de Situații de Urgență	X	X				X				S
Extindere și modernizare rețea de canalizare menajeră în Municipiul Gheorgheni	X	X	X	X		X	X			S
Extindere și modernizare rețea de alimentare cu apă în Municipiul Gheorgheni	X	X	X	X	X	X	X	X	X	S
Ecologizarea Stațiilor Turistice Lacu Rosu, și dezvolatrea infrastructurii pentru turism	X	X	X	X	X	X	X		X	S
Extindere și	X	X	X	X	X	X	X			S

modernizare rețea de alimentare cu apă și canalizare menajeră la Stațiunea Lacu Roșu										
Conservarea patrimoniului natural deosebit din zona protejată Lacul Roșu prin combaterea fenomenului de colmatare a acestuia	X	X	X		X	X	X			M
PIDU Lacu Rosu	X	X	X		X	X	X		X	M
Înființare Centru SPA în Stațiunea Lacu Roșu	X	X	X	X	X	X				L
Alei pietonale și piste pentru bicicliști	X	X	X	X	X	X	X			S
Reabilitarea pieței Dr. Jakab Antal și a străzilor Băii și Budai Nagy Antal din municipiul Gheorgheni	X	X	X		X	X	X		X	S
Reconstruire clădire anexă la clădirea principală a Muzeului Tarisznyas Marton		X		X	X	X	X		X	S
Înființare Galerie municipală de Artă - Gheorgheni		X		X	X	X	X		X	S
Reabilitarea terenului de sport și a internatului Liceului Tehnologic Fogarasy Mihaly	X	X		X	X	X	X	X	X	S
Reabilitarea Colegiului Tehnic	X	X		X	X	X	X	X	X	S

Batthyany Ignac din municipiul Gheorgheni										
Reabilitarea, modernizarea și dotarea Ambulatoriului de specialitate din municipiul Gheorgheni		X		X	X		X	X	X	S
Centru Comunitar – Gheorgheni – mediatecă – bibliotecă multifuncțională		X		X	X	X	X		X	S

În tabelul de mai jos, participanții la evaluare au considerat că impactul asupra cetățenilor, sustenabilitatea financiară a proiectului și incluziunea socială să aibe cea mai mare pondere – 20% individual. O pondere 15% a fost alocată pentru impactul asupra mediului privat și impactul asupra turiștilor și 10% pentru criterial privind schimbările climatice. Folosind această metodologie, prioritatea numărul 1 identificată a fost privind construcția și reabilitarea pistelor pentru bicicliști și a aleilor pietonale (Proiectul numărul 36). Scorul final reprezintă o medie ponderată simplă a scorurilor date pentru fiecare categorie individual, după cum urmează:

$$(8 \times 0.20) + (6 \times 0.15) + (9 \times 0.15) + (8 \times 0.20) + (8 \times 0.2) + (9 \times 0.1) = 7.95$$

PROIECT	Valoarea estimată a proiectului (în Ron)	Cetateni	Pondere (%)	Mediul privat	Pondere (%)	Turiști	Pondere (%)	Sustenabilitatea financiară	Pondere (%)	Incluziune socială	Pondere (%)	Schimbări climatice	Pondere (%)	SCOR TOTAL
Reabilitarea și modernizarea străzilor	4.856.379,88	9	20 %	8	15 %	9	15 %	5	20 %	6	20 %	6	10 %	7,15
Realizarea Centurii ocolitoare	6.972.636,36	9	20 %	9	15 %	8	15 %	5	20 %	6	20 %	9	10 %	7,45
Realizarea unei piste de ciclism pe ruta Gheorgheni – Lacu Roșu	996.090,91	9	20 %	4	15 %	9	15 %	5	20 %	7	20 %	8	10 %	6,95
Reabilitare termică locuințe colective	3.545.896,23	8	20 %	5	15 %	2	15 %	4	20 %	4	20 %	8	10 %	5,05

Reamenajarea si mansardarea Cladirii Spitalului vechi și transformarea acesteia în sediu pentru Primarie	3.984.363,64	8	20 %	5	15 %	2	15 %	6	20 %	5	20 %	7	10 %	5,55
Pozarea în subteran a rețelilor aeriene edilitate existente	181.818,18	9	20 %	9	15 %	7	15 %	5	20 %	5	20 %	5	10 %	6,70
Reabilitare Centru Istoric	8.964.818,18	7	20 %	6	15 %	9	15 %	6	20 %	5	20 %	4	10 %	6,25
Modernizarea iluminatului public	1.458.440,91	9	20 %	7	15 %	7	15 %	5	20 %	8	20 %	5	10 %	7
Montare sisteme de supraveghere video pe tot teritoriul orașului	348.631,82	9	20 %	4	15 %	6	15 %	5	20 %	6	20 %	4	10 %	5,90
Reabilitarea Centrului de Incubare și accelerare a afacerilor din Municipiul Gheorgheni	983.681,82	5	20 %	8	15 %	4	15 %	7	20 %	7	20 %	6	10 %	6,20
Reabilitarea zonei industriale din Municipiul Gheorgheni – Creare de parc industrial	4.856.379,88	9	20 %	8	15 %	4	15 %	5	20 %	7	20 %	5	10 %	6,5
Reabilitarea și modernizarea Centrului pentru Tineret	1.362.548,86	9	20 %	9	15 %	5	15 %	5	20 %	9	20 %	5	10 %	7,20
„Restaurarea, protejarea și consolidarea Muzeului „Tarisznyás Márton”	1.362.548,86	6	20 %	7	15 %	9	15 %	6	20 %	6	20 %	4	10 %	6,40
Reabilitarea Centrului Cultural	991.590,91	8	20 %	5	15 %	2	15 %	5	20 %	6	20 %	7	10 %	5,55
„Modernizarea Liceului Tehnologic Fogarassy Mihaly”	1.700.000,00	8	20 %	4	15 %	2	15 %	7	20 %	7	20 %	5	10 %	5,8
Reabilitarea Gradinitelor cu program prelungit Scanteiuta si Csodavilag	454.545,45	8	20 %	4	15 %	2	15 %	6	20 %	7	20 %	5	10 %	5,6
Reabilitarea Patinoarului artificial din Gheorgheni	2.022.727,27	8	20 %	4	15 %	8	15 %	8	20 %	7	20 %	6	10 %	7
„Amenajarea unui nou parc civic și de joacă în Mun. Gheorgheni”	231.115,91	9	20 %	4	15 %	9	15 %	5	20 %	8	20 %	9	10 %	5,05
Realizare complex sportiv	14.941.363,64	9	20 %	5	15 %	9	15 %	7	20 %	8	20 %	7	10 %	7,60
Promovarea potentialului turistic al Municipiului Gheorgheni	226.630,29	7	20 %	5	15 %	9	15 %	6	20 %	8	20 %	9	10 %	7,20
Creare și dotare Centru Național de Informare și Promovare Turistică în Stațiunea Lacu Roșu	132.257,73	7	20 %	7	15 %	9	15 %	6	20 %	7	20 %	9	10 %	7,30
Creare Centru de Recreere Outdoor Park la Km. 4	498.045,45	8	20 %	5	15 %	9	15 %	5	20 %	7	20 %	7	10 %	6,80

Înființare "Muzeu al alpinismului" Stațiunea Lacu Roșu	996.090,91	8	20 %	4	15 %	9	15 %	6	20 %	6	20 %	8	10 %	6,75
Amenajare domeniu schiabil Suhard"	14.490.020,45	9	20 %	8	15 %	8	15 %	7	20 %	7	20 %		10 %	7
Dezvoltarea capacității administrative în cadrul Primăriei Municipiului Gheorgheni	1.115.621,82	9	20 %	7	15 %	4	15 %	6	20 %	9	20 %	5	10 %	6,95
Implementarea unei soluții competitive de E-guvernare în cadrul Consiliului Local Gheorgheni	551.888,41	9	20 %	8	15 %	2	15 %	6	20 %	7	20 %	6	10 %	6,50
Echiparea Serviciului Public de Situații de Urgență	49.804,55	8	20 %	4	15 %	4	15 %	4	20 %	8	20 %	7	10 %	6
Extindere și modernizare rețea de canalizare menajeră în Municipiul Gheorgheni	3.709.251,59	9	20 %	6	15 %	4	15 %	7	20 %	8	20 %	9	10 %	7,20
Extindere și modernizare rețea de alimentare cu apă în Municipiul Gheorgheni	2.579.680,91	9	20 %	4	15 %	2	15 %	7	20 %	7	20 %	9	10 %	6,4
Ecologizarea Stațiunii Turistice Lacu Roșu, și dezvoltarea infrastructurii pentru turism	3.409.090,91	7	20 %	4	15 %	8	15 %	7	20 %	7	20 %	9	10 %	6,9
Extindere și modernizare rețea de alimentare cu apă și canalizare menajeră la Stațiunea Lacu Roșu	852.272,73	9	20 %	5	15 %	8	15 %	6	20 %	7	20 %	9	10 %	7,25
Conservarea patrimoniului natural deosebit din zona protejată Lacul Roșu prin combaterea fenomenului de colmatare a acestuia	4.482.409,09	8	20 %	5	15 %	9	15 %	7	20 %	7	20 %	6	10 %	7,10
PIDU Lacu Roșu	5.454.545,45	8	20 %	5	15 %	4	15 %	8	20 %	6	20 %	4	10 %	6,15
Înființare Centru SPA în Stațiunea Lacu Roșu	1.931.818,18	8	20 %	6	15 %	9	15 %	6	20 %	6	20 %	3	10 %	6,55
Alei pietonale și piste pentru bicicliști	2.045.454,55	8	20 %	6	15 %	9	15 %	8	20 %	8	20 %	9	10 %	7,95

Sistemul/Mecanismul de implementare, monitorizare și evaluare:

Având în vedere că documentul strategic s-a realizat cu participarea unor categorii largi de factori interesați, pentru ca intervențiile prevăzute în planul de acțiuni să poată fi implementate într-un mod transparent, iar rezultatele obținute să poată fi acceptate de reprezentanții comunității, este necesară păstrarea acestei colaborări prin crearea de parteneriate de lucru la nivel local, pe tematici de proiect sau cu componentă amplă, în funcție de natura fiecărei intervenții.

Deoarece anumite măsuri trebuie integrate în intervenții realizate la nivel regional, crearea unor parteneriate regionale este, de asemenea, oportună.

În scopul implementării cu succes a Strategiei integrate de dezvoltare urbană 2014 – 2020 a Municipiului Gheorgheni, prin realizarea proiectelor cuprinse în Portofoliul de proiecte pentru perioada programatică avută în vedere și susținerea obiectivelor strategice stabilite pentru îndeplinirea viziunii și misiunii Municipiului Gheorgheni, au fost identificate o serie de activități, care pot fi clasificate după cum urmează:

- Acțiuni pregătitoare de implementare a strategiei
- Acțiuni necesare pentru implementarea proiectelor
- Acțiuni de monitorizare a stadiului de implementare a strategiei
- Acțiuni corective în vederea actualizării strategiei în funcție de situația existentă la momentul respectiv
- Acțiuni de pregătire a strategiei pentru următoarea perioadă programatică.

Monitorizarea strategiei de dezvoltare durabilă a Municipiului Gheorgheni este necesară pentru evaluarea periodică a gradului de îndeplinire a obiectivelor fixate în cadrul acestui document, pentru eventuala revizuire a obiectivelor dar și pentru o mai bună coordonare cu inițiativele implementate la nivel regional, județean și local.

Acest proces va fi realizat de persoane avizate din cadrul Administrației Publice Locale. Se recomandă ca evaluarea gradului de îndeplinire a obiectivelor fixate prin document să se realizeze periodic, în speță o dată pe an iar în cazul în care la intervale mai mari de timp apar situații contextuale cu impact major (ex. Schimbări economice și sociale majore) se recomandă revizuirea întregului document strategic. Trebuie specificat că structurile respective sunt responsabile în primul rând cu asigurarea demarării acțiunilor respective și cu monitorizarea realizării acestora, dar în faza de implementare a acțiunii se recomandă atragerea și colaborarea și cu alte entități, în scopul obținerii expertizei profesionale specifice necesare, cum ar fi: reprezentanți ai mediului de afaceri, parteneri sociali, instituții de învățământ și cercetare, consultanți externi, evaluatori independenți etc. Se propune înființarea unei „Comisii de monitorizare și actualizare a Strategiei de dezvoltare a Municipiului Gheorgheni, 2014 – 2020”, care va avea un rol principal în implementarea, monitorizarea gradului de implementare, planificarea și eventuala modificare a strategiei. Comisia respectivă trebuie să includă, alături de primar și viceprimar, membri ai compartimentelor și direcțiilor de specialitate din Primărie, a căror contribuție este absolut necesară pentru evaluarea strategiei și stabilirea nivelului de prioritate al proiectelor.

Evaluările intermediare și finală ale succesului înregistrat în implementarea strategiei se vor face conform unor criterii clare, de către comisia amintită mai sus. Criteriile respective au un caracter dinamic, în sensul că pot fi modificate în cazul în care se constată că cele stabilite inițial nu oferă o imagine clară asupra stadiului de implementare. Un set inițial de astfel de criterii de evaluare va conține cel puțin următoarele puncte:

- Valoarea procentuală a totalului bugetelor proiectelor implementate sau în curs de implementare, în raport cu bugetul planificat inițial.
- Evaluarea impactului proiectelor implementate în raport cu rezultatele preconizate (succesul proiectelor individuale).
- Valoarea procentuală a fondurilor atrase din surse nerambursabile, în raport cu valoarea totală a proiectelor.
- Valoarea procentuală a fondurilor atrase din surse nerambursabile, în raport cu valoarea estimată a fi atrasă din astfel de surse.

Evaluarea stadiului de implementare a strategiei va fi făcută cel puțin anual. O evaluare corectă și obiectivă va permite generarea de măsuri corective asupra eventualelor rezultate nesatisfăcătoare, precum și de măsuri care să preîntâmpine apariția unor astfel de situații în perioada următoare.

Considerații finale

Strategia de dezvoltare a Municipiului Gheorgheni are rolul de a oferi imagine completă și clară a obiectivelor strategice și a căilor de punere în aplicare a acestora, asumate de administrația locală pentru orizontul de timp 2014 – 2020, reprezentând un instrument util autorității publice locale din mai multe puncte de vedere, cum ar fi:

- Realizează o analiză amănunțită a situației de la care se pornește, corespunzătoare momentului de început al perioadei programatice, care oferă atât o bază pentru identificarea oportunităților de dezvoltare și a deficiențelor care trebuie corectate, cât și posibilitatea evaluării progresului obținut prin aplicarea strategiei.
- Permite identificarea resurselor existente și modalități de utilizare eficientă a acestora, prin direcționarea lor către prioritățile de dezvoltare stabilite.
- Permite identificarea surselor de finanțare existente și creează premisele atragerii fondurilor din surse rambursabile și nerambursabile.
- Permite transparența decizională, prin consultările publice realizate în timpul elaborării strategiei.

Planificarea strategică este un proces în mai multe etape, prin care comunitatea participă la crearea unei imagini a viitorului propriu în cadrul noului care va fi conferit localității lor, pornind de la condițiile prezente, cu identificarea și definirea căilor de realizare a aceluia viitor. Se realizează astfel imaginea trecerii de la condițiile actuale socio-economice la noul set de condiții, conform proiecției de perspectivă, care să corespundă așteptărilor

comunității și a altor factori interesați de dezvoltarea localității.

Documentul final rezultat, strategia de dezvoltare pe termen mediu a comunității respective, deține valențe multiple:

- Constituie un document programatic privind direcțiile strategice de dezvoltare în perioada de planificare vizată;
- Este un document de cercetare privind contextul și potențialul de dezvoltare calitativă a sistemului complex al localității;
- Reprezintă un ghid de orientare unitară a liderilor administrației publice locale, a comunității de afaceri, investitorilor, dar și a comunității civile în ansamblu;
- Prin punerea în aplicare acționează ca un instrument de lucru performant la dispoziția autorităților locale pentru a întări potențialul economic al localității, a îmbunătăți climatul investițional și a crește nivelul general de competitivitate;
- Reprezintă un mijloc de coeziune al instituțiilor și întreprinderilor locale, precum și a antreprenorilor și forței de muncă;
- Acționează ca un garant al dezvoltării optime prin care se sporește încrederea mediului de afaceri în eficiența administrației publice locale și contribuie astfel la stimularea opțiunilor de a investi în zonă;
- Reprezintă un document de analiză detaliată a principalilor parametri de stare ai ariei administrative care constituie obiectul de referință al strategiei elaborate.

Oferirea unui răspuns adecvat acestui demers complex, cu actorie aparțin unor categorii multiple și animați de interese diverse, este posibilă numai în condițiile definirii și executării unui proces complex, care presupune parcurgerea iterativă a mai multor etape.

Principalele etape parcurse în vederea fundamentării și elaborării „Strategiei integrate de dezvoltare urbană a municipiului Gheorgheni în perioada 2014-2020” sunt:

- Analiza socio-economică;
- Analiza documentelor strategice anterioare;
- Analiza SWOT pe domenii de interes;
- Definirea coordonatelor de context strategic;
- Stabilirea portofoliului de proiecte;
- Consultarea publică.

Prima etapă a procesului de planificare, analiza socio-economică, a constat în determinarea parametrilor de stare și a nivelului de dezvoltare al acestora, pentru domeniile majore prin care se configurează mediul de manifestare al tuturor factorilor de interes din cadrul municipiului Gheorgheni.

O importanță deosebită a fost acordată în această etapă asigurării caracteristicilor de calitate ale datelor prelevate pentru a fi prelucrate, referitoare la: actualitate, veridicitate, relevanță, credibilitate, consistență etc. Pentru respectarea acestei cerințe, informațiile și datele care au făcut obiectul analizei au fost solicitate de la responsabili de domenii din cadrul Primăriei Municipiului Gheorgheni, respectiv de la instituțiile

responsabileabilitate.

Informațiile analizate au fost structurate pe următoareleproblematici/ capitole: caracteristici locale și natural ale Municipiului Gheorgheni, infrastructura și echiparea teritoriului; economia municipiului și infrastructura socială. Gruparea pe problematici a avut în vedererespectarea criteriului relevanței analizei și a gradului de determinarereciprocă dintre diversele domenii specifice.

Datorită caracterului eterogen al setului de atribute care concură la definirea potențialului de dezvoltare al municipiului, s-a consideratoportună reliefaarea acestor atribute pe fiecare problematică în parte. De asemenea, atunci când a fost posibil, au fost furnizate analize și date comparative, prin care să fie posibilă creionarea unei imagini de referință a poziției actuale deținute de municipiul Gheorgheni într-un context mai larg, cel de nivel județean, regional, național, european. Rezultatele analizelor de fundamentare a elaborării strategiilor din cadrul Regiunii Centru, efectuate de diverse colective de cercetare, inclusiv din cadrul Băncii Mondiale, au reliefat aspecte importante de avut în vedere și/sau au făcut recomandări prin care să se imprime o traiectorie de dezvoltare unitară la nivelul regiunii.

Repererele de coordonare sau cele prin care se stabilesc elemente prioritare au fost reliefate ca punct de plecare al analizei la nivelul unui municipiu al Regiunii Centru. Rezultatele analizei socio-economice au fost utilizate pentru evidențierea pe fiecare problematică în parte a punctelor tari, punctelor slabe, oportunităților de dezvoltare care trebuiesc exploatate, precum și a posibilelor riscuri/amenințări care trebuie eliminate/evitate (analiza SWOT).

Analiza strategiilor anterioare și a stadiului de implementare a proiectelor a fost impusă de satisfacerea cerinței de continuitate a planificării, cu evitarea momentelor de discontinuitate care ar fi putut apare prin trecerea la implementarea noii strategii. A fost posibilă astfel adoptarea unei atitudini constructive, de continuare a traiectoriei de dezvoltare identificate către o direcție rezultantă a noului mediu socioeconomic de manifestare, atât intern cât și extern. Pe baza analizei riguroase efectuate în această etapă s-a conturat setul actualizat al acțiunilor dovedite eficiente în etapa anterioară în corelație cu acțiunile/proiectele aflate în etapa de implementare, precum și inițierea unor acțiuni/proiecte noi care să fie demarate în strategia viitoare. Sondajul opiniei publice reprezintă un element de importanță majoră în vederea elaborării unui astfel de document strategic. Rezultatele studiului sociologic care a fost realizat în vederea cunoașterii obiective a punctului de vedere al cetățenilor localității au fost prezentate în lucrare în cadrul analizei socio-economice.

Pe lângă aceste elemente de natură concluzivă, referitoare la aprecierea calitativă a unor factori/facilități urbane, a fost urmărită identificarea principalelor priorități de dezvoltare ale orașului din perspectiva locuitorilor. Se oferă astfel o imagine edificatoare asupra aspirațiilor și doleanțelor cetățenilor și se asigură condiții favorabile pentru maximizarea gradului de acceptabilitate al populației față de măsurile și acțiunile propuse prin strategie, precum și a gradului de implicare a populației în transpunerea deciziilor luate la de autoritățile publice la nivel local.

Obiectivele specifice ale studiului au fost:

- Evaluarea gradului de satisfacție a populației privind următoareleaspecte:

- infrastructura de transport;

- servicii utilitare;
- resurse umane și servicii sociale;
- mediul înconjurător;
- dezvoltarea urbană;
- învățământ și activități culturale.

- Analiza gradului de utilizare a mijloacelor de transport din localitate și evaluarea eficienței acestora.

- Evaluarea nevoilor legate de infrastructura de recreere și pentru activități culturale.

- Identificarea percepțiilor privind schimbările din ultimii ani în diverse domenii ale vieții sociale, culturale, economice și politice din localitate.

- Identificarea principalelor priorități de dezvoltare a orașului din perspectiva locuitorilor.

- Evaluarea gradului general de satisfacție al locuitorilor față de viața comunității Municipiului Gheorgheni.

Datele obținute au constituit elemente de analiză și evaluare a opiniei cetățenilor și au fost inserate în conținutul strategiei. Per ansamblu, interesul populației în urma strategiei este de a avea condiții mai bune de viață, locuri de muncă diversificate și bine remunerate și servicii publice de calitate.

Elaborarea efectivă a strategiei de dezvoltare durabilă și a portofoliului de proiecte a fost precedată de fixarea contextului strategic actual. S-a urmărit în acest mod crearea condițiilor de maximizare a atragerii de fonduri europene, concomitent cu asigurarea conformității la cerințele documentelor programatice strategice.

Prin stabilirea obiectivului general și a obiectivelor strategice s-a urmărit îndeplinirea misiunii asumate prin actuala strategie, în scopul realizării viziunii pentru anul 2020.

Un aspect deosebit de important în această etapă a fost reprezentat de elaborarea obiectivelor strategice, a domeniilor și acțiunilor prioritare și sublinierea corelării dintre acestea și obiectivele Europa 2020 și ale Strategiei de dezvoltare a Regiunii Centru. Acțiunile au fost concretizate apoi într-un portofoliu de proiecte cuprinzător. Lista proiectelor a constituit un instrument de lucru deosebit de util, prin care s-a facilitat comunicarea la nivelul structurilor de decizie și a celor responsabile pe domenii specifice din cadrul Primăriei Gheorgheni.

Proiectele și acțiunile incluse în Strategie sunt adresate întregii comunități, ele implicând deopotrivă instituțiile și administrația publică, mediul de afaceri, societatea civilă și, mai ales, beneficiarii finali ai rezultatelor implementării Strategiei, cetățenii municipiului.

Stabilirea priorităților la nivel de proiecte a avut în vedere în primul rând importanța acestora pentru comunitatea locală, așa cum a rezultat din consultările publice care au avut loc. În acest mod, se creează premisele unui impact favorabil cât mai larg în rândul populației, prin situarea pe traiectoria de dezvoltare dorită de cetățeni și luarea în considerare, cât de mult posibil, a doleanțelor și așteptărilor acestora.

În continuare, a fost urmărit gradul de complexitate al proiectelor prin prisma efortului presupus de implementarea acestora, referitor la sursele și modalitatea de finanțare, instituțiile implicate, necesitatea aplicării unor proceduri specifice, etc. De asemenea, pentru proiectele prioritare s-a definit și succesiunea de abordare a acestora, ceea ce presupune consolidarea caracterului ferm, de aplicabilitate imediată și lipsită de ambiguități, al strategiei elaborate.

Setul de proiecte astfel definit corespunde viziunii și cerințelor strategice vizate, precum și imaginii viitoare a localității conform cerințelor exprimate de cetățeni, instituțiile publice și mediul de afaceri, cu luarea în considerare a condițiilor socio-economice care sunt expresia resurselor potențiale de care dispune municipiul la momentul elaborării strategiei și maximizarea șanselor de atragere a unui volum cât mai mare de fonduri europene. Ansamblul acestor proiecte constituie Portofoliul de proiecte al Strategiei. Transpunerea în realitate a acestui portofoliu este posibilă numai în condițiile unui parteneriat puternic cu instituțiile publice, mediul de afaceri și societatea civilă.

Portofoliul de proiecte va constitui un element fundamental în realizarea bugetelor anuale, pentru fiecare interval din cadrul perioadei programatice. Prin propunerea unor documente de fundamentare pentru fiecare domeniu de intervenție s-a avut în vedere oferirea instrumentelor necesare pentru optimizarea investițiilor, prin identificarea situației existente și a deficiențelor ce trebuie remediate, precum și pentru evaluarea duratei de implementare și a investiției necesare pentru fiecare proiect în parte, inclusiv a surselor posibile de finanțare.

În scopul obținerii unor rezultate optime la finalul perioadei programatice și a îndeplinirii obiectivelor asumate, va fi necesară respectarea metodologiei de implementare și de monitorizare a aplicării strategiei de dezvoltare, respectiv a acțiunilor pe termen scurt, mediu și lung prezentate în cadrul documentului de față.

Succesul implementării Strategiei integrate de dezvoltare a Municipiului Gheorgheni pentru perioada 2014 – 2020 va conduce la realizarea viziunii strategice a municipiului, și anume:

Gheorgheni - făurirea viitorului prin valorificarea trecutului.

Gheorgheniul va fi un oraș ce va oferi condiții de viață decente pe toate palierele (economic, social, cultural, educație, sănătate, divertisment, etc.), atât locuitorilor săi, cât și vizitatorilor, va avea o economie sustenabilă, bazată pe resursele locale și în armonie cu mediul, va fi o destinație turistică apreciată și cunoscută, bazată pe exploatarea atracțiilor naturale și tradițiile culturale ale locuitorilor săi.

Bibliografie

1. 2020 - Rolul politicii regionale în viitorul Europei, Panorama InfoRegio, http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/panorama/pdf/mag39/mag39_ro.pdf
2. Acord de parteneriat propus de România pentru perioada de programare 2014-2020, octombrie 2013, http://www.fonduri-ue.ro/res/filepicker_users/cd25a597fd-62/2014-2020/acord-parteneriat/Acord_de_parteneriat_01.10.2013.pdf
3. <http://www.adrcentru.ro/Detaliu.aspx?t=ADRPrezentare>
4. Catalogul surselor de finanțare, <http://www.adrcentru.ro/Detaliu.aspx?t=PFCatalog>
5. <http://www.adrcentru.ro/Lista.aspx?t=ADDdocumentePlanificare>
6. Agenția de Plăți pentru Dezvoltare Rurală și Pescuit, www.apdrp.ro
7. Agenția Națională pentru Protecția Mediului, Strategia Națională de Gestionare a Deșeurilor, http://www.anpm.ro/upload/3850_SNGD.pdf

8. Autoritatea pentru Coordonarea Instrumentelor Structurale, www.fonduriue.ro
9. Căndea, Melinda, Bran, Florina, Cimpoeu, Irina (2006), Organizarea, amenajarea și dezvoltarea durabilă a spațiului, Editura Universitară, București.
10. Căndea, Melinda, Erdeli, G., Șimon, Tamara (2000), România. Potențial turistic și turism, Editura Universității din București, București.
11. Căndea, Melinda, Șimon, Tamara (2006), Potențialul turistic al României, Editura Universitară, București.
12. Căndea, Melinda; Bran, Florina; Cimpoeu, Irina(2006): Organizarea, amenajarea și dezvoltarea durabilă a spațiului, Editura Universitară, București.
13. Centrul de Informare a Comisiei Europene la București, www.europeana.ro
14. Ciangă, N. (1997), Turismul din Carpații Orientali. Studiu de Geografie Umană, Editura Presa Universitară Clujană, Cluj-Napoca.
15. Ciangă, N. (2007), România. Geografia Turismului, Editura Pressa Universitară Clujană, Cluj-Napoca.
16. Cocean, P. (2006), Turismul cultural, Editura Presa Universitară Clujană, Cluj-Napoca.
17. Cocean, P. (2010), „Ținutul” –Un taxonom regional tradițional specific României, în Geographia Napocensis, anul IV, nr. 1, Cluj-Napoca, pag.5-14.
18. Cocean, P. (2010), Geografie Regională, Editura Presa Universitară Clujană, Cluj-Napoca.
19. Cocean, P. (2010), Patrimoniul turistic al României, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca.
20. Cocean, P.(2006): Turismul cultural, Editura Presa Universitară Clujană, Cluj-Napoca.
21. Cocean, P., Dezsi, Șt. (2009), Geografia turismului, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca. 62. Cocean, P., Filip, S. (2008), Geografia regională a României, Editura Presa Universitară Clujană, Cluj-Napoca.
22. Codul european de conduită în materie de parteneriat (CECP), <http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2013:017:0013:0017:R O:PDF>
23. Comisia Europeană, Direcția Generală Politică Regională - Politica de coeziune a UE 2014 –2020 – Politica regională-INFOREGIO, http://ec.europa.eu/regional_policy/index_ro.cfm
24. Consiliul Județean Harghita - STRATEGIA DE DEZVOLTARE A TURISMULUI DIN JUDEIUL HARGHITA, 2009
25. Cosmescu, I. (1998), Economia turismului, Serviciile turistice, Editura Universității „Lucian Blaga” din Sibiu, Sibiu.
26. David, L. (2003), Peisajul etnografic. Concept și modalități de valorificare turistică, în Vol. Datina, anul XI, nr. 32, Spectografia spiritualității românești tradiționale, Editura Centrul Județean al Creației Populare, Constanța, pag.71-85.
27. Comisia Europeană, Propunere de Regulament al Parlamentului European și al Consiliului de stabilire a unor dispoziții comune privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune, Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime, care fac obiectul cadrului strategic comun, precum și de stabilire a unor dispoziții generale privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european și Fondul de coeziune și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1083/2006 al Consiliului, Bruxelles, 2012,http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/regulation/pdf/2014/proposals/regulation/general/general_proposal_ro.pdf
28. Comisia prezidențială pentru politici publice de dezvoltare a agriculturii, Cadrul național strategic pentru dezvoltarea durabilă a sectorului agroalimentar și a spațiului rural în perioada 2014 - 2020 – 2030, [http://www.presidency.ro/static/Cadrul%20National%20Strategic%20Rural .pdf](http://www.presidency.ro/static/Cadrul%20National%20Strategic%20Rural.pdf)
29. Comitetul Consultativ privind Coeziunea Teritorială, Priorități de dezvoltare teritorială naționale în atingerea obiectivelor Strategiei Europa 2020, noiembrie 2012, http://www.mdrt.ro/userfiles/espon/dimensiune_teritoriala/reuniune2/materiale02.pdf
30. Departamentul pentru Afaceri Europene, România și Strategia Europa 2020 – Reforme naționale pentru creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii la orizontul anului 2020, București, martie 2011,http://www.fonduriue.ro/res/filepicker_users/cd25a597fd62/Documente_Suport/Studii/1_Studii_POR/10_Romania_si_strategia_ue_2020.pdf
31. Dezsi, Șt. (2006), Patrimoniul și valorificare turistică, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca.

32. DEZVOLTAREA DURABILĂ AL DESTINAȚIEI TURISTICE GHEORGHENI – LACU ROȘU PRIN ECOTURISM – Asociația turistică ProGheorgheni
33. Dinu, Mihaela (2005), Geografia Turismului, Editura Didactică și Pedagogică, București.
34. Directiva Parlamentului European și a Consiliului de instituire a cadrului pentru implementarea sistemelor de transport inteligente în domeniul transportului rutier și pentru interfețele cu alte moduri de transport, COM(2008) 887 final, 2008.
35. Erdeli, G., Gherghilaș, A. (2006), Amenajări turistice, Editura Universitară, București.
36. EUR-Lex – Accesul la dreptul Uniunii Europene, <http://eurlex.europa.eu/ro/index.htm>
37. Glăvan, V. (2000), Turismul în România, Editura Economică, București.
38. Guvernul României, www.guv.ro
39. <http://adevarul.ro>
40. <http://mdrap.ro/>
41. http://mdrl.ro/documente/dezvoltare_teritoriala/amenajarea_teritoriului/p_atn_elaborate/secVI/metodologie.pdf;
42. <http://referinte.transindex.ro>
43. <http://ro.wikipedia.org>
44. <http://www.biserici.org>
45. <http://www.economia-online.ro>
46. http://www.fonduri-ue.ro/res/filepicker_users/cd25a597fd-62/2014-2020/oportunitati_finantare/OPF.2014-2020.pdf
47. Ianoș, I. (2000), Sisteme teritoriale -o abordare geografică, Editura Tehnică, București.
48. Ilieș, Dorina, Camelia, Josan, N. (2009), Geosituri și Geopeisaje, Editura Universitară din Oradea.
49. Ilieș, Gabriela, Ilieș, M. (2001), Resursele de atractivitate turistică. Mod de abordare, în Studia Universitatis Babeș-Bolyai, Geographia, XLVI, 2, ClujNapoca, pag. 179-182.
50. Informare privind activitățile desfășurate în vederea pregătirii accesării fondurilor europene alocate României în perioada 2014-2020, <http://www.fonduri-ue.ro>
51. Institutul Național de Statistică, Anuarul Statistic al României 2012
52. Institutul Național de Statistică, www.insse.ro/cms
53. Ionac, Nicoleta; Ciulache S. (2008): Atlasul Bioclimatic al României, Editura Ars Docendi, Universitatea din București, București, 2008.
54. Legea nr.5/6 martie 2000 privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național, Monitorul Oficial nr. 152 din 12 aprilie 2000
55. Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale, www.madr.ro 126. Ministerul Apărării Naționale, www.mapn.gov.ro
56. Ministerul Culturii și Patrimoniului Național – Lista monumentelor istorice 2010, oct.2010, <http://www.cultura.abt.ro/Files/GenericFiles/LMI-2010.pdf>
57. Ministerul Culturii, www.cultura.ro
58. Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice, www.mdrap.ro
59. Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Locuințelor, Conceptul Strategic de Dezvoltare Teritorială România 2030, http://www.mdrl.ro/_documente/publicatii/2008/Brosura%20Conc_strat_dezv_teritoriala.pdf
60. Ministerul Economiei, www.minind.ro
61. Ministerul Educației Naționale, www.edu.ro
62. Ministerul Finanțelor Publice, www.mfinante.gov.ro
63. Ministerul Fondurilor Europene, Acord de parteneriat propus de România pentru perioada de programare 2014-2020, oct. 2013, http://www.fonduriue.ro/res/filepicker_users/cd25a597fd-62/2014-2020/acord-parteneriat/Acord_de_parteneriat_01.10.2013.pdf
64. Ministerul Fondurilor Europene, Planul Național de Dezvoltare 2007-2013, <http://www.fonduri-ue.ro/documente-programare/pnd-2007-2013>
65. Ministerul Fondurilor Europene, Programe Operaționale, <http://www.fonduri-ue.ro/documente-programare/programe-operationale>
66. Ministerul Fondurilor Europene, www.fonduri-ue.ro
67. Ministerul Justiției, www.just.ro 139. Ministerul Mediului și Pădurilor, Ordinul Ministrului Mediului și Pădurilor nr. 2387.2011 pentru situările de importanță comunitară

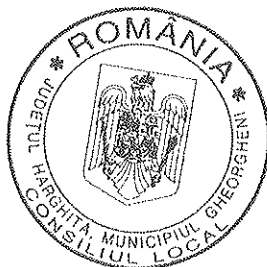

- (SCI), http://www.mmediu.ro/protectia_naturii/protectia_naturii/2011-12-19_protectia_naturii_ordinministru2387sci2011.pdf 19/2011-12-
68. Ministerul Mediului și Schimbărilor Climatice, Planul de amenajare a teritoriului național – Secțiunea 3, aprilie 2000
 69. Ministerul Mediului și Schimbărilor Climatice, www.mmediu.ro
 70. Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice, www.mmuncii.ro
 71. Ministerul pentru Societatea Informațională, www.mcsi.ro
 72. Ministerul Sănătății, www.ms.gov.ro
 73. Ministerul Tineretului și Sportului, www.mts.ro
 74. Ministerul Transporturilor și Infrastructurii, Strategia de transport intermodal în România, 2020, http://www.mt.ro/nou/_img/documente/strategie_de_transport_intermodal_text.pdf
 75. Ministerul Transporturilor, www.mt.ro
 76. Ministerul Afacerilor Europene, Memorandum privind pregătirea accesării și implementării fondurilor europene în perioada 2014-2020, http://www.mai.gov.ro/Home/Documente/pdf/MEMO2014_20202260LO.pdf
 77. Ministerul Afacerilor Externe, Politica Agricolă Comună, <http://www.mae.ro/node/1625>
 78. Ministerul Afacerilor Externe, www.mae.ro
 79. Ministerul Afacerilor Interne, www.mai.ro
 80. Politica de coeziune 2014-2020, Investiții în creștere economică și ocuparea forței de muncă, http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/regulation/pdf/2014/proposals/regulation2014_leaflet_ro.pdf oficial/
 81. Petrea, Rodica, Petrea D. (2000), Turism Rural, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca.
 82. Planul de Dezvoltare a Regiunii Centru 2014 – 2020, <http://www.adrc centru.ro/Lista.aspx?t=ADElaborare%20PDR%202014-2020>
 83. Planul integrat de dezvoltare urbană, Municipiul Gheorgheni 2008
 84. PLANUL LOCAL DE ACȚIUNE la nivelul municipiului Gheorgheni, pentru implementarea Strategiei Guvernului României de incluziune a cetățenilor români aparținând minorității rome, pentru perioada 2015–2020- Consiliul local Gheorgheni
 85. Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare – Biroul de Țară din România, www.undp.ro
 86. Recomandările Comisiei Europene pentru România (2013), Bruxelles, 29 mai 2013, <http://www.mae.ro/node/1625>
 87. Programul Național de Reformă (2011 – 2013), București, aprilie 2011, http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/nrp/nrp_romania_ro.pdf
 88. Programul Operațional Regional 2014-2020: buget, axe prioritare, tipuri de investiții care vor fi finanțate, ghidul general, elementele de noutate
 89. Program Operațional Infrastructura Mare 2014-2020, <http://fondurile-euro.ro/po-im.php>
 90. PUG Gheorgheni, Memoriu general, revizia II, 2015
 91. RAPORT 3.2 Cadru metodologic pentru implementarea eficientă a activităților de dezvoltare urbană durabilă - Banca Mondială
 92. Reuniunea Comitetului Interinstituțional pentru Acordul de Parteneriat (CIAP), Coordonatele majore ale procesului de programare a fondurilor europene pentru perioada 2014-2020, august 2012, http://www.fonduriue.ro/res/filepicker_users/cd25a597fd-62/2014-2020/reuniuni-ciap/1_23.08.2012/Coordonatele_majore_ale_procesului_de_programare_a_fondurilor_europene_2014-2020.pdf
 93. Strategia de dezvoltare durabilă a municipiului Gheorgheni pe perioada 2007-2013- Primăria Gheorgheni
 94. Sorocovschi, V. (2008), Climatologie și aplicații bioclimatice în turism, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca.
 95. Strategia Națională de Dezvoltare Durabilă a României Orizonturi 2013- 2020.2030, București 2008.
 96. Strategia Națională de Cercetare, Dezvoltare și Inovare 2014-2020, <http://www.poc.research.ro/>
 97. Strategia pentru creștere economică a Europei – Europa 2020, http://ec.europa.eu/europe2020/index_ro.htm
 98. Strategia pentru tineret a județului Harghita, 2014-2020, http://elemzo.hargitamegye.ro/wp-content/uploads/2015/01/Strategia_de_tineret.pdf

99. Strategia de dezvoltare a județului Harghita- 2002-2013, [http://elemzo.hargitamegye.ro/wp-content/uploads/2015/01/Strategia de dezvoltare 2002 2013.pdf](http://elemzo.hargitamegye.ro/wp-content/uploads/2015/01/Strategia_de_dezvoltare_2002_2013.pdf)
 100. Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii Centru pentru perioada 2014-2020, <http://www.adrcentru.ro/Lista.aspx?t=StrategiaSpecializareInteligena>
 101. STRATEGIA DE DEZVOLTARE CULTURALĂ A JUDEȚULUI HARGHITA pe perioada 2013-2020, <http://analiza.judetulharghita.ro/wp-content/uploads/2015/04/Strategia-Culturala-2013-2020.pdf>
 102. Teodoreanu, Elena (2002), Bioclimatologie umană, Editura Academiei Române, București.
 103. Versiune consolidată a Tratatului privind Uniunea Europeană și a Tratatului privind funcționarea Uniunii Europene, Jurnalul Oficial al Uniunii Europene – C83, 30 martie 2010, http://www.presidency.ro/static/Versiunea_consolidata.pdf
 104. <http://www.gyergyoszentmiklos.ro/>
 105. <http://www.judetulharghita.ro/consiliul-judetean-harghita/proiecte/concursuri-de-proiecte-active.html>
-

Președinte de sedință

Secretar
